

ԱՍԴԻ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ

ՄԱՐԻՆԱ ԲՈՐՈՎՍԿԱՅԱ

ԳԻՏԱԿՐԹԱԿԱՆ

ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՈՒՄ ՄՏԱԿՈՐ
ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ և ԳԻՏԵԼԻՔՆԵՐԻ
ԿԱՊԻՏԱԼԻԶԱՑՄԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ
ՌԱԶՄԱԿԱՐԱԿԱՆ ՄՈՏՅՈՒՄՆԵՐԸ

ՄՏԱԿՈՐ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԴԱՇՆԱՅԻՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆ
(ՌՈՍՊԱՏԵՆՏ)

«ԱՐԴՅՈՒՆԱԲԵՐԱԿԱՆ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԴԱՇՆԱՅԻՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏ»
ԴԱՇՆԱՅԻՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ԲՅՈՒՋԵՏԱՅԻՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆ

ԱՍԴԻ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ

BULLETIN OF FEDERAL INSTITUTE OF INDUSTRIAL PROPERTY

2024

Հ. 4 № 4 (11)

16+

ԱՍԿՈՐ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԴԱՇՆԱՅԻՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆ (ՌՈՍՊԱՏԵՆՏ) Դաշնային պետական բյուջետային հաստատություն «Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտ»

ISSN 2782-5086 (Print)
ISSN 2949-2432 (Online)
ԱՍԴԻ տեղեկագիր
Հ. 4 № 1 (11)
Մոսկվա 2025

Գրանցված է՝

Կապի, տեղեկատվական տեխնոլոգիաների և զանգվածային լրատվամիջոցների վերահսկման
Դաշնային ծառայությունում (ՊԻ № ՖՍ77—85468;
սերիա էլ № ՖՍ77—85469 13 հունիսի 2023 թ.):

Տարածման գոտիներ՝ Ռուսաստան (բոլոր գոտիները),
ԱՊՀ երկրներ, մերձավոր և հեռավոր արտերկրներ:

Հրատարակության հաճախականություն՝

Տարեկան 4 համար՝ լրացուցիչ հատուկ թողարկումների
հնարավորությամբ:

Բաժանորդագրման դասիչ՝ 85599

«ԱՍԴԻ տեղեկագիր» հիմնադրվել է

2022 թվականին մտավոր սեփականության ոլորտում
գիտական գործունեության արդյունքները լուսաբանելու
համար գիտության հետևյալ ոլորտներում՝ Պետություն
և իրավունք, Իրավաբանական գիտություններ,
Տնտեսություն, Տնտեսագիտական գիտություններ,
Արտոնագրային իրավունք: Գյուտատարություն,
Ռազմաբանություն, Բնական գիտություններ: Ընդհանուր և
համալիր խնդիրներ, Վիճակագրություն, Կիրառական:

Ընթերցող լսարան՝

մասնագետներ մտավոր սեփականության ոլորտում,
արտոնագրային հավատարմատարներ, իրավաբաններ,
փաստաբաններ, ղեկավարներ, ասպիրանտներ,
ուսանողներ, գյուտարարներ և այլ ընթերցողներ:

«ԱՍԴԻ տեղեկագիր» տրամադրում է անմիջական
բաց հասանելիություն իր բովանդակությանը
էլեկտրոնային սկզբունքից՝ ազատ բաց
հասանելիություն հետազոտության արդյունքներին
նպաստում է գիտելիքների համակողմանի
փոխանակման մեծացմանը:

Ամսագրի համարները տեղադրված են ԱՍԴԻ կայքի
էլեկտրոնային ռեսուրսում www.vestnikfips.ru (ամսագրի
էլեկտրոնային տարբերակ):

Բոլոր նյութերը հասանելի են օգտատերերին հրապարակումից անմիջապես հետո:

Էմբարգոյի ժամանակահատվածը նախատեսված չէ:
Նյութերին անվճար հասանելիություն ստանալու համար
ամսագրի կայքում գրանցում չի պահանջվում:
Հրապարակումն անվճար է բոլոր հեղինակների համար:

Հանդիսանում է բաց մուտքի ամսագիր (open access), այսինքն՝ ողջ բովանդակությունն գտնվում է

օգտատերերի համար անվճար ազատ հասանելիության
մեջ՝ բաց հասանելիության սահմանման
համապատասխան:

Խմբագրություն ներկայացված նյութերը անցնում են կրկնակի կոյր գրախոսման գործընթաց

Գրախոսումն իրականացվում է անկախ
փորձագետների կողմից և էթիկայի սկզբունքներին
համապատասխան:

Ամսագրի էլեկտրոնային արխիվը

հասանելի է հրապարակումից հետո հետևյալ ազգային
շտեմարաններում՝

«Գիտական էլեկտրոնային գրադարան»
«Ռուսաստանի գիտության մեջբերման ինդեքս»
(ՌԻՆՑ) մատենագիտական տվյալների բազայի
շրջանակներում՝ գրանցված օգտատերերի համար
(գրանցումը համակարգում և մուտքը ամսագրի
անվճար է):

«Կիրառական»՝ անվճար է բոլոր ընթերցողների
համար առանց գրանցման:

«ԱՍԴԻ Տեղեկագիր» ամսագրի հիմնադրի, խմբագրության և հրատարակչի հասցեն՝

125993, Մոսկվա, Գ-59, ԳՍՊ-3,
Բերեժկովսկայա ափ., շ. 30, մ. 1

Ամսագրի էլեկտրոնային փոստ՝

Vestnik_FIPS@rupto.ru:

Կայք՝ vestnikfips.ru

**Federal Service for Intellectual Property (Rospatent)
Federal State Budgetary Institution
«Federal Institute of Industrial Property»**

ISSN 2782-5086 (Print)

ISSN 2949-2432 (Online)

Bulletin of Federal Institute of Industrial Property

Vol. 4 No. 1 (11)

Moscow 2025

Registered with the Federal Service for Supervision in the Sphere of Communications, Information Technology and Mass Communications (PI No. FS77-85468; EI series No. FS77-85469 of June 13, 2023)

Coverage: Russia (all regions), CIS states, near and far abroad countries

Publication frequency:

4 issues per year with the possibility of additional special issues

Subscription index – 85599

Bulletin of Federal Institute of Industrial Property was founded in 2022 to highlight the results of scientific activities in the field of intellectual property on the following scientific disciplines (fields of science):

State and Law. Juridical Sciences

Economics. Economic Sciences

Patent Law. Inventive Activities.

Innovative Activities Natural Sciences.

General and Complex Problems

Statistics Cybernetics

Readership:

professionals in the field of intellectual property, patent attorneys, lawyers, advocates, managers, graduate students, students, inventors and others.

The Bulletin of Federal Institute of Industrial Property provides direct open access to its content, based on the following principle:

free open access to research results contributes to an increase in the global exchange of knowledge. The issues of this journal are posted on the electronic resource of the FIPS website www.vestnikfips.ru (electronic version of the journal).

All materials are available to users immediately after publication.

There is no embargo period.

No registration on the journal's website is required to get free access to the materials. Publication is free for all authors.

It is an open access journal,

i. e. all content is freely available at no charge to users in accordance with the definition of open access Initiative.

All materials submitted to the editorial office undergo a double blind peer review procedure.

Reviewing is made by independent experts and in accordance with the ethical principles of the Publication Ethics Committee.

The electronic back issues of the journal are available after publication in the following national repositories: «Scientific Electronic Library» within the framework of the Russian Index of Science Citation (RINTs) bibliographic database – for registered users (registration in the system and access to the journal are free); «CyberLeninka» – free of charge for all readers, without registration.

Address of the founder, editorial office and publisher of the Bulletin of FIPS:

Berezhkovskaya nab., 30, bldg. 1,
Moscow, G-59, GSP-3, 125993.

Journal email:

Vestnik_FIPS@rupto.ru.

Website: vestnikfips.ru

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ԿՈՆԵԳԻԱ

Գլխավոր խմբագիր ՆԵՐԵՏԻՆ ՕԼԵԳ ՊՅՈՒՐԻ

Տնտեսական գիտությունների դոկտոր, Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտի (ԱՍԴԻ) տնօրեն, Մոսկվա

ԶՈՒԲՈՎ ՅՈՒՐԻ ՍԵՐԳԵՅԻ

մանկավարժական գիտությունների թեկնածու, մտավոր սեփականության դաշնային ծառայության ղեկավար, Մոսկվա

ԻՎԼԻԵՎ ԳՐԻԳՈՐԻ ՊՅՈՒՐԻ

գլխավոր խմբագիր տեղակալ, իրավաբանական գիտությունների թեկնածու, Եվրասիական արտոնագրային գերատեսչության նախագահ, ԱՍԴԻ գիտական ղեկավար, Մոսկվա

ԳՈՐՈՒՇԿԻՆԱ ՍՎԵՏԼԱՆԱ ՆԻԿՈԼԱՅԻ

գլխավոր խմբագիր տեղակալ, սոցիոլոգիական գիտությունների թեկնածու, ԱՍԴԻ գիտական քարտուղար, Մոսկվա

ԱԲԱՆԿԻՆԱ Տատյանա Վսեվոլոդի

տնտեսական գիտությունների թեկնածու, պրոֆեսոր, ՏԲԳ ԱՀՀ Քաղաքային և տարածաշրջանային զարգացման ֆակուլտետի ստեղծարար տնտեսության կենտրոնի տնօրեն, Մոսկվա

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐՈՎԱ Աննա Վլադիմիրի

տեխնիկական գիտությունների թեկնածու, դոցենտ, առաջատար գիտաշխատող՝ ԱՍԴԻ Վերլուծական կենտրոնի պետ, Մոսկվա

ԱԼԵՔՍԵՅԵՎ Օլգա Լենարի

իրավաբանական գիտությունների թեկնածու, ԱՍԴԻ որակի մոնիտորինգի Կենտրոնի պետ, Մոսկվա

ԲԼԻՋՆԵՏ Իվան Անատոլիի

իրավաբանական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր, իրավագիտության ֆակուլտետի ղեկավար, Ա. Ս. Գրիբոեդովի անվան Մոսկվայի համալսարանի մտավոր սեփականության ամբիոնի վարիչ, Մոսկվա

ԲՈՐՈՎՍՎԱԶ Մարինա Ալեքսանդրի

տնտեսական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր, Ռուսաստանի կրթության ակադեմիայի թղթակից անդամ, Հարավային դաշնային համալսարանի նախագահ, Դոնի Ռոստով

ԲԻԶՎՈՎ Դմիտրի Վլադիմիրի

ֆիզմաթ գիտությունների թեկնածու, ԵԱԱԳ փորձաքննության վարչության մեխանիկայի, ֆիզիկայի և էլեկտրատեխնիկայի բաժնի գլխավոր փորձագետ, Մոսկվա

ԳԱԶԵՎ Սերգեյ Յուրիի

տնտեսագիտության գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր, Ռուսաստանի գիտությունների ակադեմիայի ակադեմիկոս, ՌԳԱ Եվրասիական տնտեսական ինտեգրման, արդիականացման և կայուն զարգացման համալիր խնդիրների գիտական խորհրդի նախագահ, Միութենական պետության պետքարտուղար, Մոսկվա

ԳՐԻԲ Վլադիմիր Վալերիի

իրավաբանական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր, ՌԴ վաստակավոր իրավաբան, ՌԴ կրթության ակադեմիայի ակադեմիկոս, Ա. Ս. Գրիբոեդովի անվան Մոսկվայի համալսարանի ղեկավար, Ռուսաստանի պրոֆեսորական ժողովի նախագահ, Մոսկվա

ԵՆԱ Օլեգ Վալերիի

«Արտոնագրային վերլուծություն» գիտական ուղղության ղեկավար ԱՍԴԻ, Մոսկվա

ԺՈՒՐՎԱԼՅՈՎ Անդրեյ Լեի

իրավաբանական գիտությունների թեկնածու, ԱՍԴԻ միջազգային կոոպերացիայի Կենտրոնի պետ, Մոսկվա

ԶՈՒՆՏՆԻՆ Նատալյա Իվանի

տնտեսական գիտությունների թեկնածու, «Օպորա Ռոսսիի» փոքր և միջին ձեռնարկատիրության համառուսաստանյան հասարակական կազմակերպության փոխնախագահ, Մոսկվա

ԻՎԱՆՈՎԱ Մարինա Գերմանի

սոցիալական գիտությունների դոկտոր, տնտեսական գիտությունների թեկնածու, դոցենտ, ԱՍԴԻ Գիտակրթական կենտրոնի առաջատար գիտաշխատող, Մոսկվա

ԻՎԱՆՈՎ Ռոման Ալեքսեյի

«մոլեկուլային ինտելեկտ» մասնագիտության PhD, Տրանսյուցիոն բժշկության գիտական կենտրոնի տնօրեն, «Սիրիուս» համալսարանի «Բժշկական կենսատեխնոլոգիայի» ուղղության գիտական ղեկավար, Սոչի

ԻՆՅԻՆԱ Իրինա Եվգենի

տնտեսական գիտությունների դոկտոր, դոցենտ, Ռուսաստանի գիտաախտիկական ոլորտում տնտեսագիտության, քաղաքականության և իրավունքի գիտահետազոտական ինստիտուտի տնօրեն, Մոսկվա

ԿԱԼՅԱՏԻՆ Վիտալի Օլեգի

իրավաբանական գիտությունների թեկնածու, դոցենտ, Ռուսաստանի Դաշնության Նախագահին առընթեր Ս. Ս. Ալեքսեյի անվան մտավոր սեփականության իրավունքի ամբիոնի պրոֆեսոր և մասնավոր իրավունքի գիտահետազոտական կենտրոնի մտավոր սեփականության իրավունքի ամբիոնի խորհրդատու, Մոսկվա

ԿԼԻՄԱՆՈՎ Վլադիմիր Վիկտորի

տնտեսական գիտությունների դոկտոր, աշխարհագրական գիտությունների թեկնածու, դոցենտ, «Հանրային ֆինանսների բարեփոխման ինստիտուտ» ինքնավար ոչ առևտրային կազմակերպության տնօրեն, Մոսկվա

ԿՈՒՋՆԵՏՈՎԱ Տատյանա Վիկտորի

մանկավարժական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր, «Համառուսական արտոնագրային-տեխնիկական գրադարան» կենտրոնի ղեկավար, Մոսկվա

ԼՈՊԱՏԻՆԱ Նատալյա Վիկտորի

մանկավարժական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր, ԱՍԴԻ Գիտակրթական կենտրոնի առաջատար գիտաշխատող, Մոսկվա

ԼԻՍՎՈՎ Նիկոլայ Բորիսի

ԱՍԴԻ բիմիայի, կենսաբանության և բժշկության կենտրոնի պետ, Մոսկվա

ՊՐՈՎՈՅԵՎ Ստանիսլավ Եվգենիի

տնտեսական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր, Ռուսաստանի Դաշնության Կառավարությանն առընթեր ֆինանսական համալսարանի ղեկավար, Մոսկվա

ՍԱԼՆԻԿՈՎ Միխայիլ Յուրիի

ԱՍԴԻ Ֆիզիկայի և կիրառական մեխանիկայի կենտրոնի պետ, Մոսկվա

ՍԻՐՈՏՅՈՒՎ Վլադիմիր Օլեգի

տեխնիկական գիտությունների դոկտոր, դոցենտ, ՌԳԱ խնդիրների կառավարման ինստիտուտի առաջատար գիտաշխատող, Մոսկվա

ՍՄԻՐՆՈՎ Միխայիլ Բորիսի

ֆիզմաթ գիտությունների թեկնածու, ԵԱԱԳ փորձաքննության վարչության մեխանիկայի, ֆիզիկայի և էլեկտրատեխնիկայի բաժնի գլխավոր փորձագետ, Մոսկվա

ՍՈՒԿՈՆԿԻՆ Ալեքսանդր Վլադիմիրի

տեխնիկական գիտությունների թեկնածու, ԱՍԴԻ գլխավոր գիտաշխատող, Մոսկվա

ՖԱԲՐԻՉՆԻ Սերգեյ Յուրիի

իրավաբանական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր, ԴԴԲՀ «Ռազմական, հատուկ և երկակի նշանակության մտավոր գործունեության արդյունքների իրավական պաշտպանության դաշնային գործակալություն» տնօրեն, Մոսկվա

ՖԵՐՈՏՈՎ Միխայիլ Ալեքսանդրի

իրավաբանական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր, ՏԲԳ ԱՀՀ «Հեղինակային, հարակից, մշակութային և տեղեկատվական իրավունքների ՅՈՒՆԵՍԿՕ ամբիոն» Միջազգային գիտակրթական կենտրոնի տնօրեն, Մոսկվա

ՇՈՐԻՆ Օլեգ Նիկոլայի

տեխնիկական գիտությունների թեկնածու, Մոսկվա

EDITORIAL BOARD

Editor-in-Chief **Oleg P. NERETIN**

Dr. Sci. (Economics), Director of the Federal Institute of Industrial Property (FIPS), Moscow

Yury S. ZUBOV

Cand. Sci. (Pedagogy), Head of the Federal Service for Intellectual Property, Moscow

Grigory P. IVLIEV

Deputy Editor-in-Chief, Cand. Sci. (Law), President of the Eurasian Patent Office, FIPS Research Advisor, Moscow

Svetlana N. GORUSHKINA

Deputy Editor-in-Chief, Cand. Sci. (Sociology), Scientific Secretary of FIPS, Moscow

Tatiana V. ABANKINA

Cand. Sci. (Economics), Professor, Director of the Center of Creative Economy of the Faculty of Urban and Regional Development of NRU HSE, Moscow

Anna V. ALEKSANDROVA

Cand. Sci. (Technical Sciences), Associate Professor, Leading Researcher– Head of the FIPS Analytical Center, Moscow

Olga L. ALEKSEEVA

Cand. Sci. (Law), Head of the FIPS Quality Monitoring Center, Moscow

Ivan A. BLIZNETS

Dr. Sci. (Law), Professor, Dean of the Faculty of Law, Head of the Department of Intellectual Property of the Griboedov Moscow University, Moscow

Marina A. BOROVSKAIA

Dr. Sci. (Economics), Professor, Corresponding Member of the Russian Academy of Education, President of the Southern Federal University, Rostov-on-Don

Dmitry V. BYCHKOV

Cand. Sci. (Physics and Mathematics), chief expert of the Department of Mechanics, Physics and Electrical Engineering of the Examination Department of the Eurasian Patent Office, Moscow

Sergey Yu. GLAZIEV

Dr. Sci. (Economics), Member of the Russian Academy of Sciences, Chairman of the Scientific Council of the Russian Academy of Sciences on complex issues of Eurasian economic integration, modernization and sustainable development, State Secretary of Belarus-Russia Union State, Moscow

Vladislav V. GRIB

Dr. Sci. (Law), Professor, Honored Lawyer of the Russian Federation, Member of the Russian Academy of Education, Rector of the Educational private institution of higher education "Moscow University named after A. S. Griboyedov", Chairman of the Russian Professorial Assembly, Moscow

Oleg V. ENA

Head of Scientific Research on Patent Analytics FIPS, Moscow

Andrey L. ZHURAVLEV

Cand. Sci. (Law), Head of the FIPS International Cooperation Center, Moscow

Natalia I. ZOLOTYKH

Cand. Sci. (Economics), Vice President of the All-Russian Non-Government Organization of Small and Medium Business "Opora Russia", Moscow

Marina G. IVANOVA

Dr. Sci. (Sociology), Cand. Sci. (Economics), Associate Professor, Leading Researcher of the FIPS Scientific Educational Center, Moscow

Roman A. IVANOV

PhD in Molecular Immunology, Director of the Scientific Center for Translational Medicine, Scientific Director of the medical biotechnology field, Sochi

Irina E. ILYINA

Dr. Sci. (Economics), Associate Professor, Director of the Russian Research Institute of Economics, Politics and Law in the scientific and technical field, Moscow

Vitaly O. KALYATIN

Cand. Sci. (Law), Associate Professor, Professor of the Department of Intellectual Rights, Consultant of the Department of Intellectual Rights Law of the Private Law Research Centre under the President of the Russian Federation named after S. S. Alexeev, Moscow

Vladimir V. KLIMANOV

Dr. Sci. (Economics), Cand. Sci. (Geography) Assoc. Prof., Director of NGO "Institute for Public Finance Reform", Moscow

Tatiana V. KUZNETSOVA

Dr. Sci. (Pedagogy), Professor, Head of the "All-Russian Patent and Technical Library" Center, FIPS, Moscow

Natalia V. LOPATINA

Dr. Sci. (Pedagogy), Professor, Leading Researcher of the FIPS Scientific Educational Center, Moscow

Nikolai B. LYSKOV

Head of the FIPS Center for Chemistry, Biology and Medicine, Moscow

Stanislav E. PROKOFIEV

Dr. Sci. (Economics), Professor, Rector of the Financial University under the Government of the Russian Federation, Moscow

Mikhail Yu. SALNIKOV

Head of the FIPS Center for Physics and Applied Mechanics, Moscow

Vladimir O. SIROTYUK

Dr. Sci. (Technical Sciences), Associate Professor, Leading Researcher of the Institute of Control Sciences of the Russian Academy of Sciences, Moscow

Mikhail B. SMIRNOV

Cand. Sci. (Physics and Mathematics), chief expert of the Department of Mechanics, Physics and Electrical Engineering of the Examination Department of the Eurasian Patent Office, Moscow

Alexander V. SUKONKIN

Cand. Sci. (Technical Sciences), Chief Scientific Researcher of FIPS, Moscow

Sergey Yu. FABRICHNY

Dr. Sci. (Law), Professor, Director of the Federal State Budgetary Institution "Federal Agency for Legal Protection of the Results of Intellectual Activity for Military, Special and Dual-Use", Moscow

Mikhail A. FEDOTOV

Dr. Sci. (Law), Professor, Director of the International Research and Educational Center "UNESCO Chair on Copyright, Neighboring, Cultural and Information Rights" NRU HSE, Moscow

Oleg N. SHORIN

Cand. Sci. (Technical Sciences), Moscow

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Գլխավոր խմբագրի սյունակ

Editorial

8 **Օ. Պ. Ներեսին**

1. Երկխոսություն ակադեմիկոսի հետ

Dialogue with an academician

Վ. Յա. Պանչենկո

«Մեզ համար չափազանց կարևոր է ունենալ աշխարհում ճանաչում ունեցող մեր սեփական նույնականացման կառույցներ, այստեղ կա համանմանություն արտոնագրային գործի հետ»

V. Ya. Panchenko

“It is extremely important for us to have our own internationally recognized identification structures, there is an analogy with the patent case”

10

2. Մտավոր սեփականության իրավունքների պահպանության ու պաշտպանության հարցեր

Issues of intellectual property rights protection and enforcement

Ա. Ա. Պոլյակովա,

Ն. Բ. Լիսկով

ՌԴ քաղաքացիական օրենսգրքի 1360 և 1362 հոդվածների շրջանակներում արտոնագրային իրավունքների սահմանափակման պրակտիկան

A. A. Polyakova,

N. B. Lyskov

The practice of patent rights restriction within articles 1360 and 1362 of the Civil Code of the Russian Federation

14

Օ. Լ. Ալեքսեևա,

Յու. Ս. Ջայցև

Արհեստական բանականության տեխնոլոգիաներ. բացահայտման խնդիրներ արտոնագրային հայտերում

O. L. Alekseeva,

Yu. S. Zaytsev

Artificial intelligence technologies: disclosure issues in a patent application

24

Ա. Յու. Շլապունով,

Վ. Յու. Մաչնևա

Ապրանքանիշերի ոլորտում արտոնագրային տրոլինգը որպես մարտահրավեր մտավոր սեփականության օրենսդրությանը

A. Yu. Shlapunov,

V. Yu. Machneva

Trademark patent trolling as a challenge to intellectual property law

32

Ա. Լ. ժուրավլև

Ն. Բ. Լիսկով,

Տ. Ա. Բեզզաբոտնովա,

Ն. Վ. Ալիսովա

Դեղամիջոցին, պեստիցիդին և ագրոքիմիկատին վերաբերող գյուտի արտոնագրի երկարաձգում. վիճակագրություն և հարցումների արդյունքներ

A. L. Zhuravlev,

N. B. Lyskov,

T. A. Bezzabotnova,

N. V. Alisova

Patent renewal for invention related to medicinal product, pesticide and agrochemical: statistics and questionnaire results

40

CONTENT

3. Արտոնագրային տեղեկատվության էլեկտրոնային ծառայություններ

Electronic patent information services

Վ. Օ. Սիրոտյուկ

Մտավոր սեփականության արդյունավետ թվային էկոհամակարգի կառուցման առանձնահատկությունները

V. O. Sirotiyuk

Features of building an effective digital ecosystem of intellectual property

48

Օ. Պ. Ներետին,

Ե. Ա. Տոմաշևսկայա

Գենետիկական ռեսուրսների և դրանց հետ կապված ավանդական գիտելիքների թվային գրանցամատյաններ և տվյալների բազաներ. ստեղծման միջազգային փորձ

O. P. Neretin,

E. A. Tomashevskaya

Digital registries and databases of genetic resources and related traditional knowledge: international experience in creating

54

Ռ. Գ. Ալիլով,

Է. Ռ. Աբիևա,

Դ. Ի. Ջուբով

Սկսնակ օգտատերերի համար տեղեկատվական-որոնողական ծառայությունների հետ փոխգործակցության առանձնահատկությունները. հնարավորություններ և սահմանափակումներ

R. G. Alilov,

E. R. Abieva,

D. I. Zubov

Features of interaction with information search services for novice users: opportunities and limitations

62

4. Իրադարձություն

Historical event

Ն. Օ. Նեկրասովա

Համառուսաստանյան արտոնագրային-տեխնիկական գրադարանը Հայրենական մեծ պատերազմի ժամանակ

N. O. Nekrasova

The All-Russian Patent and Technical Library during the Great Patriotic War

76

5. Արտասահմանյան արտոնագրային գերատեսչությունների նորություններ

News from foreign patent offices

Ա. Ա. Լոմակինա

Արևելյան Ասիայի արտոնագրային գերատեսչությունների հիմնական իրադարձությունների ակնարկ

A. A. Lomakina

East Asia intellectual property offices main events review

82

6. ՀԱՏԳ X-Ֆայլեր

Vptb X-Files

92

7. Գրադարակ

Bookshelf

Օ. Պ. Ներետին

«Մտավոր սեփականությունը՝ նորարարական տնտեսության հիմքն է. գիտատեխնոլոգիական զարգացման առաջնահերթություններն ու մեխանիզմները»

O. P. Neretin

“Intellectual property is the basis of an innovative economy: priorities and mechanisms of scientific and technological development”

94

Колонка главного редактора

Հարգելի՛ ընթերցողներ, գործընկերներ, ընկերներ:

«ԱՍԴԻ տեղեկագիր» ամսագիրը հիմնադրվել է 2022 թվականին՝ Ռոսպատենտի աջակցությամբ արտոնագրային իրավունքի օբյեկտների և անհատականացման միջոցների, ինչպես նաև թվայնացման, մտավոր սեփականության (ՄՍ) ոլորտում տնտեսական և կադրային հայեցակետերի զարգացման վերաբերյալ հետազոտությունների արդյունքների առաջնորդման նպատակով:

Համարի էջերի վրա՝ արտոնագրային իրավունքների օբյեկտների իրավական կարգավորման հայեցակետերը, ինչպես նաև մտավոր սեփականության ոլորտում տեղեկատվական ռեսուրսների օգտագործումը:

Ազգային նպատակներին հասնելու գործում ՄՍ դերի մասին բանավեճի ֆոնի վրա կցանկանայի շեշտել, որ արտոնագրային համակարգը՝ ՄՍ պաշտպանության հիմնական տարր է, որը ազդում է ինչպես առանձին ընկերությունների, այնպես էլ ողջ երկրի տեխնոլոգիական առաջատ լինելու վրա: Անհնար է չհամաձայնվել, գլոբալ տնտեսության անցնելու հետ մեկտեղ հիմնական գործոն է դառնում տեխնոլոգիաների և ՄՍ պաշտպանությունը: Այն ձևը, որով պետությունը աջակցում է նորարարությանը և ՄՍ պաշտպանության համակարգին, անմիջականորեն ազդում է նրա դրության վրա համաշխարհային տնտեսությունում:

Աշխարհի խոշորագույն տնտեսություններում տնտեսական աճի կենտրոնացումը մտավոր և տեխնոլոգիական ինքնիշխանության վրա արդիականացնում է ՄՍ հարցը տնտեսական գիտության առարկայական ոլորտում, ինչը մեծացնում է մտավոր ինքնիշխանության հասկացության նշանակությունը:

ՄՍ միջառարկայական բնույթը թույլ է տալիս սահմանել մտավոր ինքնիշխանությունը որպես ՄՍ ինստիտուտի աջակցության և զարգացման իրավական, կառավարչական, ֆինանսական, կադրային, գիտական և տեխնոլոգիական գործիքների համապարփակ համակարգ, որը երաշխավորում է երկրի կարիքների լիարժեք ապահովումը՝ հայրենական բարձր տեխնոլոգիական արդյունաբերությունների ստեղծման համար մտավոր գործունեության պաշտպանված արդյունքների պորտֆելներով:

Խոսքը գնում է մտավոր ինքնիշխանության զարգացման հեռանկարային ոլորտների մասին՝ Ռուսաստանի տեխնոլոգիական մասնագիտացման ոլորտի ընդլայնման և ռուսական գյուտերի հայտերի օգտին տեխնոլոգիական կախվածության գործակցի բարձրացման մասին՝ հաշվի առնելով ՄՍ ընդհանուր ոլորտի տնտեսական ազդեցությունը տնտեսության վրա և ՀՆԱ աճը:

Տեխնոլոգիաների արտոնագրումը որպես ՀՆԱ աճի գործոն դիտարկվում է միջարդյունաբերական հարաբերությունների վրա հիմնական տնտեսական ցուցանիշների ազդեցությամբ պայմանավորված մուլտիպլիկատորի էֆեկտի միջոցով:

Այս և այլ գործոններից մի շարքը հիմք հանդիսացան ԱՍԴԻ հետազոտական խմբի և ՌԺՏԱՊԾԱ ներկայացուցիչների կողմից Ռուսաստանի ՀՆԱ ՄՍ մասնաբաժնի գնահատման գիտական և մեթոդաբանական մոտեցումներ սահմանելու ուղղությամբ աշխատելու համար:

Մակրոտնտեսագիտության մեր հետազոտության օբյեկտներն էին, մասնավորապես՝ մակրոտնտեսական վիճակագրության մեջ ՄՍ արտադրանքի հաշվառման ցուցանիշները, դրանց

ծևավորման մեթոդաբանությունը և Ռուսաստանի ՀՆԱ ՄՍ մասնաբաժնի գնահատման մեթոդաբանական մոտեցումները:

Հետազոտության ընթացքում բացահայտվել են ՄՍ օբյեկտների օգտագործման բարձր ինտենսիվությամբ տնտեսական ոլորտները, և Ռուսաստանի ՀՆԱ-ում ՄՍ իրավունքները ինտենսիվորեն օգտագործող ոլորտների բաժինը գնահատվել է ՀՆԱ 44,8%:

Մշակվել է նոր ցուցանիշ՝ «մտավոր իրավունքների օգտագործման ինտենսիվության ինդեքսը»:

Հիմնական արդյունքները արտացոլված են «Մտավոր սեփականության բացահայտման մեթոդաբանությունը առաջարկի տնտեսագիտության մեջ» մենագրությունում, որի հետ մենք անպայման ձեզ կծանոթացնենք այս տարի:

ԱՍԴԻ ուսումնասիրության և այլ հետազոտական աշխատանքների արդյունքները կարող եք ծանոթանալ մեր կայքի «Գիտական գործունեություն» բաժնում:

Այս հարցի կարևորությունը երկրի առաջընթաց խնդիրների լուծման համար մտավոր ինքնիշխանության թեման բերում է Ռուսաստանի գիտությունների ակադեմիայի ուշադրության կենտրոնում՝ որպես ազգային մտավոր կենտրոնի, որը կարող է համապարփակ կերպով լուծել պետության և հասարակության զարգացման հետ կապված հիմնարար գիտության խնդիրները: «Երկխոսություն ակադեմիկոսի հետ» նոր խորագիրը բացում է ՌԳԱ փոխնախագահի, ՌԳԱ ակադեմիկոս, ֆիզիկամաթեմատիկական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր Վ. Յա. Պանչենկոյի հետ:

Հարգանքներով՝ Օ. Պ. Երտերյան, ամսագրի գլխավոր խմբագիր, տնտեսագիտական գիտությունների դոկտոր

Editorial

**Dear readers,
colleagues, friends!**

Bulletin of FIPS was founded in 2022 and supported by Rospatent to promote the results of research on a range of issues: patent law and means of individualization, as well as the problems of digitalization, the development of economic and personnel aspects in the field of intellectual property (IP).

Current issue focuses on aspects of the legal regulation of objects of patent law, as well as the use of IP information resources.

Following discussions about the role of IP in achieving national goals, I'd like to draw attention to the fact that the patent system is a key element of IP protection that affects the technological leadership of both individual companies and the country as a whole. One must agree that with the transition to global economy, the key factor is the protection of technology and IP. The way the state establish support for innovation and the system of IP protection directly affects its position in the global economy.

The focus of the world's largest economies growth is aimed at intellectual and technological sovereignty, which actualizes the issue of IP in the subject field of economics, thus reinforcing the importance of the intellectual sovereignty concept.

The interdisciplinary nature of IP allows us to define intellectual sovereignty as a complex system of

legal, management, financial, personnel, scientific and technological tools for supporting and developing the institute of IP, which guarantees the full provision of country's needs with portfolios of protected IP results for the creation of domestic high-tech industries.

The topic is about promising areas of intellectual sovereignty development – expanding the sphere of Russian technological specialization and increasing the technological dependence coefficient in favor of Russian applications for inventions, taking into account the IP impact on the economy and on GDP growth.

Technology patenting as a factor of GDP growth is considered through a multiplicative effect based on the influence of intersectoral relationships of basic economic indicators.

These and other factors served as the basis for FIIPS and RANEPА to carry out research to identify scientific and methodological approaches to assess the share of IP in Russia's GDP.

The objects of research in macroeconomics were, in particular, the accounting indicators for IP products in macroeconomic statistics, the methodology of their formation and approaches to assessing the share of IP in Russia's GDP.

Throughout research, industries in the sectorial structure of the economy with a high intensity of IP use were identified, and the share of industries that

intensively use IP rights in Russia's GDP was estimated, being 44.8 % of GDP.

A new indicator has been developed IUip – Intensive use of intellectual property.

The key results are reflected in the monograph "Methodology of intellectual Property disclosure in supply-side economics", which will be introduced this year.

The research results and other scientific materials of FIPS can be found on our website in the Scientific Activity section¹.

The importance of this issue for solving the breakthrough tasks of our country brings intellectual sovereignty into the focus of the Russian Academy of Sciences (RAS) attention, which as a national intellectual center is capable of comprehensively solving the fundamental science tasks related to the development of state and society. A new section "Dialogue with an academician" is introduced by an interview with the Vice-President of RAS, Academician of RAS, Dr. Sci (Phys. – Math), Professor V. Ya. Panchenko.

*Best regards, Oleg Neretin,
Editor-in-Chief,
Dr. Sci. (Economics)*

¹ <https://www1.fips.ru/about/deyatelnost/nauchnaya-deyatelnost/informatsiya-o-vypolnennykh-v-fips-nauchno-issledovatel'skikh-rabotakh>

1 ԵՐԿՆՈՍՈՒԹՅՈՒՆ ԱԿԱԴԵՄԻԿՈՍԻ ՀԵՏ

EDN <https://elibrary.ru/gkhr1m>

«Մեզ համար չափազանց կարևոր է ունենալ աշխարհում ճանաչում ունեցող մեր սեփական նույնականացման կառույցներ, այստեղ կա համանմանություն արտոնագրային գործի հետ»

Վլադիսլավ Յակովի Պանչենկո,
ՌԳԱ փոխնախագահ, ՌԳԱ ակադեմիկոս

“It is extremely important for us to have our own internationally recognized identification structures, there is an analogy with the patent case”

Vladislav Ya. Panchenko,
Vice-President of the RAS, academician of the RAS

Մտավոր սեփականության պաշտպանության ապահովումը պետական կարևոր խնդիրներից մեկն է, որն իրականացվում է Ռուսաստանի և ԱՄԴԻ կողմից: Անկասկած, Ռուսաստանի գիտությունների ակադեմիայի կողմից թողարկվող ամսագրերի ամբողջ հավաքածուն ներկայացնում է գիտական ժառանգություն և ռուսական գիտնականների սերունդների և միջազգային մակարդակով ճանաչված ամսագրերի խմբագրական խորհուրդների մտավոր գործունեության արդյունք: Ինչպես հայտնի է, վերջերս գրանցվել են ՌԳԱ գիտական ամսագրերի անվանումների ապրանքանիշերը: Ի՞նչ նշանակալիություն էր Դուք տեսնում այս իրադարձության մեջ:

– Ռուսաստանի գիտությունների ակադեմիան հիմնարար և կիրառական գիտության բոլոր ոլորտներում առաջատար հայրենական գիտական ամսագրերի հիմնադիրն է և հրատարակում է գիտական պարբերականների ակադեմիական հավաքածու:

ՌԳԱ գիտական ամսագրերը՝ միջազգայնորեն ճանաչված գրախոսվող պարբերականներ են, որոնք թողարկվում են երկար տասնամյակներ շարունակ: Դրանցից ամենահինը՝ «Ռուսաստանի գիտությունների ակադեմիայի տեղեկագիր ընդհանուր բանասիրական ամսագիր: Գրականության և լեզվի շարքը» 2025 թվականին լրանում է 173 տարին:

Կցանկանայի շնորհակալություն հայտնել Ռուսաստանին և ԱՄԴԻ ղեկավարությանը՝ այն գիտական ամսագրերի անուններով ապրանքանիշերի գրանցման գործում ցուցաբերած աջակցության համար, որոնց հիմնադիրը հանդիսանում է Ռուսաստանի գիտությունների ակադեմիան: Այժմ մեր բոլոր ամսագրերն ունեն իրավական պաշտպանություն, ինչը չափազանց կարևոր է:

Հարկ է նշել, որ երկլեզու գրանցված տարբերանշանները ամրապնդում են մեր ամսագրերը աշխարհի ցանկացած երկրում թողարկելու հնարավորությունը:

Մեր ընթերցողների համար կարևոր է հասկանալ, որ ՌԳԱ շատ ամսագրեր ունեն անգլալեզու անվանումներ, որոնք ամերիկյան իրավասության մեջ հաճախ աղավաղված են և չեն պատկանում մեզ: Ստեղծվել է պարադոքսալ իրավիճակ, երբ որոշ ընկերություններ ԱՄՆ առևտրի նախարարությունում գրանցել են փաստացի մեր ամսագրերի շապիկները անգլերեն լեզվով, որոնք ոչ միշտ են հանդիսանում մեր անվանման ուղիղ թարգմանություն : Սա հանգեցնում է ամսագրի ռուսալեզու տարբերակի ինքնության կորստին:

¹ ամսագրերի հոդվածները ավելացվում են հրատարակությունների բովանդակությանը:

Panchenko V. Ya. "It is extremely important for us to have our own internationally recognized identification structures there is an analogy with the patent case"

ՌԳԱ ապրանքանիշի վկայական

Համաշխարհային գիտական համայնքում մեծ հետաքրքրություն կա ռուսական գիտնականների և հետազոտողների հրապարակումների նկատմամբ, և հրատարակիչները հաճախ փորձում են անօրինական կերպով ձեռք բերել մեր ամսագրերի բովանդակությունը:

Մենք, ըստ էության, վերականգնում ենք մեր ամսագրերի իրավական կարգավիճակը ինչպես ռուսերեն, այնպես և անգլերեն լեզուներով. ստեղծել ենք տվյալների բազա, հավաքել ենք ՌԳԱ ամսագրերի հավաքածու և սկսել ենք աշխատել այդ ամսագրերը անգլերեն թարգմանելու ուղղությամբ՝ Ռուսաստանի գիտական տեղեկատվության կենտրոնի (ՌԳՏԿ) հարթակում հետազայում տեղադրելու և հետագա տարածման համար:

ՌԳԱ գիտահրատարակչական գործունեության զարգացման ծրագրի համաձայն, Ակադեմիայի հիմնական խնդիրներից մեկն այժմ հայրենական գիտնականների հետազոտական արդյունքների պահանջարկի և դրանց համաշխարհային մակարդակով ձևաչեփիության բարձրացումն է: Այս խնդիրը լուծելու համար մենք նախատեսում ենք շարունակել ՌԳԱ և Ռուսպատենտի միջև արդյունավետ համագործակցությունը՝ ՌԳԱ ամսագրերի ապրանքանիշերի գրանցման մասով Ռուսաստանի Դաշնության հիմնական տնտեսական և գիտական գործընկերների՝ ԱՊՀ և ԲՐԻԿՍ+ երկրների տարածքում:

«ԱՍԴԻ Տեղեկագիրը» հանդիսանում է ռլորտային ամսագիր, բայց մենք աշխատում ենք միասնական գիտական տարածությունում: Հետևաբար, կարևոր, գրեթե դարաշրջանային իրադարձություն է դարձել ամբողջ գիտական հրատարակչական ռլորտի համար վերջին երկու տարիների ընթացքում Ռուսական ակադեմիայի գիտահրատարակչական քաղաքականության արդիականացմանն ուղղված խոշոր աշխատանքը:

1992 թվականից գոյություն ունի Ռուսաստանի հիմնարար հետազոտությունների հիմնադրամը: Այն, մասնագետների կարծիքով, հաջողությամբ ավարտել է իր ավելի քան 30-ամյա առաքելությունը, սակայն կյանքը փոխվում է, փոխվում են աշխատանքի ձևերը, դրա ֆունկցիոնալը մասամբ փոխանցվել է Ռուսաստանի գիտության հիմնադրամին, մասամբ՝ ՌԳՏԿ:

Վաղիսլավ Յակովլևիչ, կարող եք արդյո՞ք ուրվագծել այս աշխատանքի հիմնական ուղղությունները: Ի՞նչ է արդեն արվել և ի՞նչ է նախատեսվում մոտ հեռանկարում:

– Ընտրություններից հետո Ակադեմիայի առջև ծառայած առաջին խնդիրներից մեկը ՌԳԱ գիտական ամսագրերի հրատարակման հարցն էր, քանի որ սա մեր բոլոր մտավոր նվաճումների քվինտեսենցիան է:

Ակադեմիան ստանում է աննախադեպ աջակցություն պետության, անձամբ Ռուսաստանի Դաշնության նախագահ Վ. Վ. Պուտինի կողմից: Ռուսաստանի գիտությունների ակադեմիայի 300-ամյակի առթիվ Կրեմլի պալատում կայացած հանդիսավոր երեկոյի ժամանակ նախագահը խնդիր է դրել փոխանցել ՌԳԱ ենթակայությանը Ռուսաստանի ամենախի՞մ՝ «Նաուկա» հրատարակչությունը:

1992 թվականից գոյություն ունի Ռուսաստանի հիմնարար հետազոտությունների հիմնադրամը: Այն, մասնագետների կարծիքով, հաջողությամբ ավարտել է իր ավելի քան 30-ամյա առաքելությունը, սակայն կյանքը փոխվում է, փոխվում են աշխատանքի ձևերը, դրա ֆունկցիոնալը մասամբ փոխանցվել է Ռուսաստանի գիտության հիմնադրամին, մասամբ՝ ՌԳՏԿ:

Նույնը վերաբերում է ՌԳԱ կառուցվածքում գիտական տեղեկատվության կենտրոնի ներառմանը, որը վերջին 10 տարիների ընթացքում զբաղվում է շատ կարևոր գործով՝ աջակցում է օտարերկրյա ամսագրերի և տվյալների բազաների ազգային բաժանորդագրությանը և այն տարածում է բոլոր պետական կազմակերպությունների միջև:

1992 թվականից գոյություն ունի Ռուսաստանի հիմնարար հետազոտությունների հիմնադրամը: Այն, մասնագետների կարծիքով, հաջողությամբ ավարտել է իր ավելի քան 30-ամյա առաքելությունը, սակայն կյանքը փոխվում է, փոխվում են աշխատանքի ձևերը, դրա ֆունկցիոնալը մասամբ փոխանցվել է Ռուսաստանի գիտության հիմնադրամին, մասամբ՝ ՌԳՏԿ:

ՌԳԱ ԳՀԽ՝ ՌԳԱ նախագահության փորձագիտական մարմին է, որը մշակում է մենագրությունների և ամսագրերի հրատարակչության հետ կապված որոշումներ:

Պանչենկո Վ. Յա. «Մեզ համար չափազանց կարևոր է ունենալ աշխարհում ճանաչում ունեցող մեր սեփական նույնականացման կառույցներ, այստեղ կա համանմանություն արտոնագրային գործի հետ»

ՌԳՏԿ և «Գիտություն» հրատարակչության ընդգրկումը Ռուսաստանի գիտությունների ակադեմիայի կառուցվածքում արդեն հասել է օրենսդրական մակարդակի, համապատասխան օրինագիծը հաստատվել է 2025 թվականի հուլիսի 23-ին՝ երկրորդ և երրորդ ընթերցմամբ:

Այսպիսով, ՌԳԱ կառուցում է ընդհանուր ինտեգրված համակարգ, որում կարևոր դեր է խաղում ՌԳԱ նախագահության առընթեր գիտահրատարակչական խորհուրդը (ԳՀԽ): Այն ներառում է ակադեմիայի անդամներ, որոնք հանդիսանում են մեր ամսագրերի գլխավոր խմբագիրներ:

ՌԳԱ ԳՀԽ՝ ՌԳԱ նախագահության փորձագիտական մարմին է, որը մշակում է մենագրությունների և ամսագրերի հրատարակչության հետ կապված որոշումներ: Ավելին, որոշումները հաստատվում են ՌԳԱ նախագահության կողմից: Կարևոր է նաև, ՌԳՏԿ հավաքվել է դրամաշնորհներ ստացող գիտնականների կողմից անցկացված հետազոտությունների մեծ տվյալների բազա: Այժմ մենք զբաղված ենք այս համակարգի կապիտալ վերակառուցմամբ, որը մենք դիտարկում ենք որպես ապագա հարթակ մեր բոլոր ամսագրերը տեղադրելու համար:

Այսպիսով, ՌԳԱ գիտահրատարակչական գործունեության նոր մոդելը Ակադեմիայի, ՌԳԱ ԳՀԽ, «Նաուկա» հրատարակչության և ՌԳՏԿ միավորումն է:

Վերջին մի քանի տարիների ընթացքում Ռուսաստանում գիտահրատարակչական քաղաքականությունը ենթարկվում է էական փոփոխությունների, որոնք, ի թիվս այլոց, կապված են միջազգային գիտաչափաչափական տվյալների բազաների հասանելիության դժվարության կամ մերժման և գիտահետազոտությունների և մշակումների արդյունավետությունը գնահատելու համար սեփական ազգային համակարգ ստեղծելու միջոցների ձեռնարկման հետ: Ո՞րն է Ռուսաստանի գիտությունների ակադեմիայի դերը այս աշխատանքում:

– Առաջին խնդիրներից մեկը, որ մենք դրել ենք մեր առջև՝ ՌԳԱ կողմից հիմնադրված ամսագրերի հավաքածուի ստեղծումն է: Ստացվել է ավելի քան 170 ամսագիր: Ընդհանուր առմամբ, մեր տվյալների բազայում կա ավելի քան 300 ներքին ամսագիր, բայց ոչ բոլոր ամսագրերում է հիմնադիրը ՌԳԱ: Դրա հետ կապված անհրաժեշտություն է առաջացել կառուցել ռուսալեզու ամսագրերի գիտաչափական համակարգ: Եվ ոչ միայն նրանք, ովքեր ներառված են ՌԳԱ հավաքածուի մեջ:

Մեջբերման համար. Պանչենկո Վ. Յա. «Մեզ համար չափազանց կարևոր է ունենալ աշխարհում ճանաչում ունեցող մեր սեփական նույնականացման կառույցներ, այստեղ կա համանմանություն արտոնագրային գործի հետ:» // ԱՍԴԻ Տեղեկագիր: 2025: Հ. 4 № 1 (11): էջ 10-12:

For citation: Panchenko V. Ya. “It is extremely important for us to have our own internationally recognized identification structures there is an analogy with the patent case” // Bulletin of Federal Institute of Industrial Property. 2025. Vol. 4, No 1 (11): 10–12. (In Russ.).

Վերջին շրջանում բավական տարօրինակ իրավիճակ է ստեղծվել, երբ բյուջետային միջոցներից ֆինանսավորվող պետական առաջադրանքի կատարման ընթացքում ստացված ինստիտուտների արդյունքները գնահատվում են Web of Science և Scopus գիտաչափական համակարգով:

Համաշխարհային գիտական հրատարակչական արդյունաբերության Elsevier, Springer, Clarivate Analytics առաջատարները, ստեղծել են այս գիտաչափական համակարգը՝ հիմնականում հիմնվելով առևտրային շահերի վրա: Մենք նույնպես 1990-ականներից ի վեր ապրել ենք այս համակարգով:

Վաղուց ակնհայտ էր դարձել, որ անհրաժեշտ է ստեղծել ռուսական գիտաչափական համակարգ: Մենք ոչ մի կերպ չենք մերժում աշխարհում գոյություն ունեցող համակարգերը: Բայց մենք եկանք այն մտքին, որ մեզ անհրաժեշտ է երկրում միանական համակարգ, որը միավորում է ռուսալեզու գիտական պարբերականները:

Անցյալ տարվա դեկտեմբերին ՌԴ գիտության և բարձրագույն կրթության նախարար Վ. Ն. Ֆալկովի կողմից հրաման է ստորագրվել միջգերատեսչական աշխատանքային խումբ ստեղծելու մասին, որի հիմնական խնդիրն է մշակել ամսագրերի ընտրության սկզբունքներ և մեթոդներ, ինչպես նաև ստեղծել գիտական հրապարակումների Միասնական պետական ցանկ:

Բառացիորեն մի քանի օր առաջ տեղի է ունեցել միջգերատեսչական աշխատանքային խմբի հերթական նիստը, որի ընթացքում Ռուսաստանի գիտությունների ակադեմիայի և Ռուսաստանի կրթության և գիտության նախարարության կողմից համատեղ որպես հետագա աշխատանքների հիմք է ընդունվել գիտական հրապարակումների Միասնական պետական ցանկը: Մեր նոր աշխատանքի մոդելը թույլ կտա մոտ ապագայում դիտարկել շրջանակներում պետական Միասնական ցանկի բոլոր գիտական նվաճումները, լինի դա պետական առաջադրանքի կատարման արդյունքները կամ ԲԱՀ ներկայացված գիտական թեզերը:

Վերջերս մեզ հանդիպել ենք նաև մեկ այլ բանի DOI-նույնականացուցիչի պարբերաբար հայտնվող սահմանափակումների հետ, որը թույլ է տալիս հողվածներ որոնելու, ինչպես ISSN թույլ է տալիս իրականացնել ամսագրերի որոնում: Մեզ համար չափազանց կարևոր է ունենալ աշխարհում ճանաչում ունեցող մեր սեփական նույնականացման կառույցներ, այստեղ կա համանմանություն արտոնագրային գործի հետ: Այսպիսով, մենք պետք է ունենանք ռուսական համակարգ, որպեսզի նախևառաջ ինքներս հասկանանք, թե ինչ է ռուսալեզու գիտական գրականությունը:

VI Միջազգային Ֆորում-փառատոն ՄՏԱԿՈՐ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ԱՊԱԳԱՅԻ ՀԱՄԱՐ

2025 թվականի ապրիլի 17-ից 25-ը տեղի է ունեցել «Մտավոր սեփականություն ապագայի համար» (IPfF 2025, Ֆորում) VI միջազգային ֆորում-փառատոնը, որը նվիրված է Մտավոր սեփականության համաշխարհային օրվան, որը նշվում է ամեն տարի ապրիլի 26-ին:

«Մտավոր սեփականություն ապագայի համար» միջազգային ֆորում-փառատոնը հանդիսանում է ճանաչված միջտարածաշրջանային և միջազգային հարթակ մտավոր սեփականության ոլորտում լավագույն փորձի փոխանակման համար:

2025 թվականի ֆորումի միջոցառումներին մասնակցել են 224 զեկուցող և ավելի քան 1200 մասնակից Ռուսաստանի Ղազնության 62 շրջաններից և աշխարհի 10 երկրներից: Գիտության, կրթության, բիզնեսի, արդյունաբերության, նորարարական ենթակառուցվածքների, պետական մարմինների, հասարակական կազմակերպությունների ներկայացուցիչները և մտավոր սեփականության ոլորտի մասնագետները յոթ օր շարունակ ակտիվորեն կիսվել են մտավոր սեփականության օբյեկտների նույնականացման, իրավական պաշտպանության, առևտրայինացման և պաշտպանության ոլորտում իրենց փորձով, խոսել են օրենսդրության մեջ նորարարությունների մասին, համատեղ ստեղծել են մտավոր սեփականության ապագայի պատկերը:

Ֆորումի կառուցվածքը կազմված էր հետևյալ թեմատիկ օրերից՝

Ապրիլի 17-ը՝ Մտավոր սեփականության, գյուտերի և մանկապատանեկան ստեղծագործության ոլորտում իրավական մշակույթի օրն է:

Ապրիլի 18-ը՝ Արդյունաբերական սեփականության իրավական պաշտպանության օրն է:

Ապրիլի 21-ը՝ Մտավոր սեփականության առևտրայինացման օրն է:

Ապրիլի 22-ը՝ Բժշկության մեջ մտավոր սեփականության օրն է:

Ապրիլի 23-ը՝ Հեղինակային իրավունքի օրն է: Երիտասարդության օր:

Ապրիլի 24-ը՝ Մտավոր սեփականության պաշտպանության օրն է:

Ապրիլի 25-ը՝ Թվային ոլորտում մտավոր սեփականության օրն է: Միջազգային համագործակցության օր:

Որպես IPfF 2025 կազմակերպիչներ հանդես են եկել՝ Մտավոր սեփականության զարգացման հիմնադրամը, Պետրոս Մեծի անվան Սանկտ Պետերբուրգի պոլիտեխնիկական համալսարանը, Սանկտ Պետերբուրգի տեղեկատվական տեխնոլոգիաների, մեխանիկայի և օպտիկայի ազգային հետազոտական համալսարանը, Ռուսաստանի նախագահական ժողովրդական տնտեսության և պետական կառավարման ակադեմիայի Սանկտ Պետերբուրգի մասնաճյուղը, Հյուսիսարևմտյան պետական բժշկական համալսարանը Ի. Ի. Մեջնիկովի անվան, Սանկտ Պետերբուրգի կինոյի և հեռուստատեսության ինստիտուտ, «ՆԵՎԱ-ՊԱՏԵՆՏ» ՍՊԸ:

IPfF 2025 առանձնահատկություններից էին Յարոսլավ Իմաստունի անվան Նովգորոդի անվան պետական համալսարանի (Վելիկի Նովգորոդ), Ռոստովի պետական տնտեսագիտական համալսարանի (Ղոնի Ռոստով) և Թաթարստանի Հանրապետության գիտատեխնիկական տեղեկատվության կենտրոնի (Կազան) տարածքում կազմակերպված տարածաշրջանային միջոցառումները:

Նաև Ֆորումի ծրագրում ներառված էին մի քանի ուսանողական գիտաժողովներ և հատուկ ուղի դպրոցականների համար «Քվանտորիում Սանկտ Պետերբուրգ» Մանկական տեխնոպարկի կայքում:

Ֆորումի հյուրերը բարձր են գնահատել դրա հետաքրքիր ծրագիրը և գործնական նշանակությունը, նշել են մասնակիցների տարբեր կատեգորիաների համար նախատեսված միջոցառումների լայն շրջանակը, նոր գիտելիքների ձեռքբերման և մասնագիտական կապերի հաստատման համար նպաստավոր բարեկամական մթնոլորտը:

Ֆորումի կազմակերպիչներն շնորհակալություն է հայտնում համակազմակերպիչներին, գործընկերներին, խոսնակներին և մասնակիցներին՝ նախագծին ցուցաբերած համագործակցության և աջակցության համար:

Մենք հրավիրում ենք գործընկերներին համագործակցել «Մտավոր սեփականություն ապագայի համար» VII միջազգային ֆորում-փառատոնի կազմակերպման և անցկացման գործում, որը տեղի կունենա 2026 թվականի ապրիլին:

Նախագծի պաշտոնական կայք՝ <https://ipforfuture.com/>

Կազմակերպիչի կոնտակտները՝ forum@ipforfuture.com, +7 (812) 677 63 37

2 ВОПРОСЫ ОХРАНЫ И ЗАЩИТЫ ПРАВ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОЙ СОБСТВЕННОСТИ

Գիտական հոդված

Original article

ՌԻՏԴ 347.771
EDN <https://elibrary.ru/qgpnig>

ՄՏԱՎՈՐ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԻ ՊԱՀՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՈՒ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

Աննա Անատոլիի Պոլյակովա^ա, Նիկոլայ Բորիսի Լիսկով
Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտ
^աapolyakova@rupto.ru

Անոտացիա. արտոնագրային իրավունքի իրավատերերի համաձայնության բացակայության դեպքում արտոնագրային իրավունքների սահմանափակման մեխանիզմները անհրաժեշտ և պահանջարկ ունեցող միջոցներ են ՌԴ տնտեսության և անվտանգության ձևավորման ներկայիս պայմաններում: Մեխանիզմները նպատակ ունեն հաստատել շահերի հավասարակշռություն տնտեսվարող սուբյեկտների, նորարարական զարգացումներ ապահովող հասարակության և պետության միջև: Հոդվածը ցույց է տալիս, որ Ռուսաստանի ազգային օրենսդրությունը համապատասխանում է ԹՐԻՓՍ (TRIPS) համաձայնագրին արտոնագրային իրավունքների սահմանափակման առումով. ՌԴ քաղաքացիական օրենսգրքի 1360 հոդվածը թույլ է տալիս գյուտի օգտագործումը առանց արտոնագրատիրոջ համաձայնության՝ պաշտպանության և անվտանգության շահերից ելնելով, իսկ ՌԴ քաղաքացիական օրենսգրքի 1362 հոդվածը սահմանում է պարտադիր լիցենզիաների տրամադրման իրավական հիմքերը: Հեղինակները առանձնացնում են արտոնագրային իրավունքների սահմանափակման երկու մեխանիզմ՝ ՌԴ կառավարության որոշման և դատարանի կողմից պարտադիր լիցենզիայի տրամադրման տեսքով, և իրականացնում են դրանց համալիր վերլուծություն: Բերվում են ՌԴ քաղաքացիական օրենսգրքի 1360-րդ և 1362-րդ հոդվածների շրջանակներում արտոնագրային իրավունքների սահմանափակումների կիրառման օրինակներ, որոնց հիման վրա եզրակացվում է, որ պարտադիր լիցենզավորումը բարդ և երկարատև ընթացակարգ է: Հոդվածում հիմնավորվում է, որ դեղամիջոցների պահանջը բավարարելու օպտիմալ գործիքը արտոնագրային իրավունքների սահմանափակումն է՝ համաձայն ՌԴ քաղաքացիական օրենսգրքի 1360-րդ հոդվածի: Հոդվածում ուսումնասիրվում են իրավապահ և արբիտրաժային պրակտիկայի հիման վրա արտոնագրային իրավունքների սահմանափակման յուրաքանչյուր իրավական մոդելի առանձնահատկությունները: Հեղինակային իրավունքի տերերի համաձայնության բացակայության դեպքում արտոնագրային իրավունքների սահմանափակման մեխանիզմը նկարագրվում է գյուտերի, օգտակար մոդելների և արդյունաբերական նմուշների օգտագործման ենթահանձնաժողովի աշխատանքների շրջանակներում՝ Տնտեսական զարգացման և ինտեգրման կառավարական հանձնաժողովի առընթեր Ռուսաստանի Դաշնության տնտեսական անվտանգությունն ապահովելու համար: Հայտնաբերվել են հայտատուների կողմից արտոնագրատերերի համաձայնության բացակայության դեպքում գյուտերի, օգտակար մոդելների և արդյունաբերական նմուշների օգտագործման հայտեր կազմելիս թույլ տրված հիմնական սխալները:

Բանալի բառեր. արտոնագրային իրավունք, հարկադրական լիցենզիա, քաղաքացիների առողջության պաշտպանություն, դեղամիջոցներ, սեմազլուտիդ:

Մեջբերման համար. Պոլյակովա, Ա. Ա., Լիսկով Ն. Բ. Արտոնագրային իրավունքների սահմանափակման պրակտիկան ՌԴ քաղաքացիական օրենսգրքի 1360 և 1362 հոդվածների շրջանակներում // ԱՍԴԻ տեղեկագիր: 2025: Հ. 4 № 1 (11): էջ 14-23:

The practice of patent rights restriction within articles 1360 and 1362 of the Civil Code of the Russian Federation

Anna A. Polyakova[✉], Nikolay B. Lyskov

The Federal Institute of Industrial Property

[✉]apolyakova@rupto.ru

Abstract: mechanisms for restricting patent rights without the consent of copyright holders are necessary and in-demand tools in modern conditions of the formation of the economy and security of the Russian Federation. The mechanisms are aimed at balancing the interests of business entities, society interested in providing innovative developments, and the state. The article shows that Russian national legislation complies with the TRIPS Agreement regarding the limitation of patent rights: Article 1360 of the Civil Code of the Russian Federation allows the use of an invention without the consent of the patent owner in the interests of defense and security, and Article 1362 of the Civil Code of the Russian Federation establishes the legal grounds for issuing compulsory licenses. The authors identify two mechanisms for restricting patent rights: in the form of an order from the Government of the Russian Federation and the issuance of a compulsory license by a court, and conduct a comprehensive analysis of them. Examples of the application of patent rights restrictions under Articles 1360 and 1362 of the Civil Code of the Russian Federation are given, on the basis of which it is concluded that compulsory licensing is a complex and lengthy procedure. The article proves that the optimal tool for meeting the needs for medicines is the restriction of patent rights in accordance with Article 1360 of the Civil Code of the Russian Federation. Based on law enforcement and judicial arbitration practice, the article examines the specifics of each legal model for restricting patent rights. In order to implement the provisions of Article 1360 of the Civil Code of the Russian Federation, it was proposed to form a subcommittee on the use of inventions, utility models and industrial designs in order to ensure the economic security of the Russian Federation under the Government Commission for Economic Development and Integration (hereinafter referred to as the Subcommittee). In this paper, the mechanisms of restriction of patent rights without the consent of copyright holders are studied, including within the framework of the work of the Subcommittee. Examples of the application of patent rights restrictions under Articles 1360 and 1362 of the Civil Code of the Russian Federation are given. The main mistakes that applicants make when drafting applications for the use of inventions, utility models and industrial designs without the consent of the patent holders have been identified.

Keywords: patent law, compulsory license, public health protection, medicines, semaglutide.

For citation: Polyakova A. A., Lyskov N. B. The practice of patent rights restriction within articles 1360 and 1362 of the Civil Code of the Russian Federation // Bulletin of Federal Institute of Industrial Property. 2025. Vol. 4, No 1(11): 14–23 (In Russ.).

ՌԴ Քաղաքացիական օրենսգրքի 1358 հոդվածի համաձայն՝ գյուտը, օգտակար մոդելը կամ արդյունաբերական նմուշն օգտագործելու բացառիկ իրավունքը պատկանում է արտոնագրի իրավատիրոջը: Փաստորեն, արտոնագրի առկայությունը նշանակում է, որ դա իրավական մենաշնորհ է արտոնագրի իրավատիրոջը պատկանող գյուտի նկատմամբ, որը կարող է օգտակար կամ վնասակար լինել հասարակության համար՝ կախված կոնկրետ հանգամանքներից [1]:

Համապատասխանաբար, արտոնագրային իրավունքը նախատեսում է մի շարք մեխանիզմներ՝ նշված մենաշնորհը սահմանափակելու համար [2]:

Մտավոր սեփականության օբյեկտի օգտագործումը առանց արտոնագրատիրոջ համաձայնության իրականացվում է ՌԴ քաղաքացիական օրենսգրքի 1360 հոդվածով նախատեսված դեպքերում: ՌԴ Քաղաքացիական օրենսգրքի 1360 հոդվածի համաձայն՝ ՌԴ Կառավարությունն իրավունք ունի պետության պաշտպանության և անվտանգության ապահովման, քաղաքացիների կյանքի և առողջության պաշտպանության հետ կապված ծայրահեղ անհրաժեշտության դեպքում որոշում կայացնել գյուտի, օգտակար մոդելի կամ արդյունաբերական

նմուշի օգտագործման վերաբերյալ՝ առանց արտոնագրատիրոջ համաձայնության, հնարավորինս շուտ ծանուցելով նրան այդ մասին և վճարելով նրան համարժեք փոխհատուցում: Տվյալ իրավական մեխանիզմը հիմնված է ՌԴ միջազգային համաձայնագրերի, մասնավորապես՝ ԹՐԻՓՍ (TRIPS) համաձայնագրի վրա¹:

ԹՐԻՓՍ (TRIPS) համաձայնագրի 30-րդ հոդվածի համաձայն՝ անդամները կարող են նախատեսել սահմանափակ բացառություններ արտոնագրով շնորհվող բացառիկ իրավունքների համար, եթե այդ բացառությունները անհիմն կերպով չեն հակասում արտոնագրի բնականոն շահագործմանը և անհիմն կերպով չեն վնասում արտոնագրատիրոջ օրինական շահերը՝ հաշվի առնելով երրորդ կողմերի օրինական շահերը:

ԹՐԻՓՍ (TRIPS) համաձայնագրի 31-րդ հոդվածի դրույթները սահմանում են այն պայմաններն ու հանգամանքները, որոնց դեպքում հնարավոր է արտոնագրի առարկայի այլ օգտագործում

¹ Մտավոր սեփականության իրավունքների առևտրային սպասարկող մասին համաձայնագիր (ԹՐԻՓՍ (TRIPS) համաձայնագիր) առ 15.04.1994 // Գարանտ՝ կայք: URL: <https://base.garant.ru/4059989/> (հարցման ամսաթիվ՝ 13.02.2025):

«Պետության կողմից օգտագործման» դրույթը թույլ է տալիս պետությանը իր տարածքում ներմուծել կամ արտադրել ոչ առևտրային օգտագործման համար նախատեսված արտոնագրված դեղամիջոցների ոչ արտոնագրված անալոգներ:

առանց իրավատիրոջ թույլտվության, ներառյալ պետության կամ երրորդ կողմերի կողմից օգտագործումը: Պայմաններից մեկի (բ կետ) համաձայն՝ արտոնագրային օբյեկտի նման օգտագործումը կարող է թույլատրվել միայն այն դեպքում, եթե նման օգտագործումը սկսելուց առաջ նախատեսված օգտատերը փորձել է իրավատիրոջից թույլտվություն ստանալ ողջամիտ առևտրային պայմաններով, և ողջամիտ ժամանակահատվածում այդ փորձերը հաջողությամբ չեն պսակվել: Նման պահանջը կարող է չեղյալ համարվել ազգային արտակարգ իրավիճակի կամ այլ ծայրահեղ անհրաժեշտության հանգամանքների դեպքում, կամ ԹՐԻՓՍ (TRIPS) համաձայնագրի անդամ երկրի տարածքում արտոնագրային օբյեկտի ոչ առևտրային օգտագործման դեպքում: Ազգային արտակարգ իրավիճակի կամ այլ ծայրահեղ անհրաժեշտ հանգամանքների դեպքում, իրավատերը, այնուամենայնիվ, պետք է ծանուցվի հնարավորինս շուտ:

Պետք է նաև նշել, որ 2001 թվականին ընդունված ԹՐԻՓՍ (TRIPS) և հանրային առողջապահության վերաբերյալ Դոհայի հռչակագիրը վերահաստատում է² Առևտրի համաշխարհային կազմակերպության անդամ երկրների իրավունքը՝ կիրառել հատուկ «ձկուն» մոտեցումներ և ԹՐԻՓՍ (TRIPS) այլ դրույթներ՝ բոլորի համար դեղամիջոցների հասանելիությունը բարելավելու համար:

Այդպիսի մոտեցումներից մեկը «պետության կողմից օգտագործման» դրույթն է, որը թույլ է տալիս պետությանը ներմուծել կամ արտադրել իր տարածքում ոչ առևտրային օգտագործման համար արտոնագրված դեղամիջոցների ոչ արտոնագրված անալոգներ: Պարտադիր լիցենզիաները՝ ևս մեկ դրույթ է, որի համաձայն պետությունը կարող է լիցենզիա տրամադրել ոչ արտոնագրված դեղամիջոցը մեկ այլ արտադրողին լիցենզիոն վճարումների դիմաց, եթե արտոնագրատիրոջ հետ կամավոր լիցենզիայի վերաբերյալ բանակցությունները բազմիցս հաջողությամբ չեն պսակվել:

1995-ից 2011 թվականներին 17 երկիր կիրառել է պարտադիր լիցենզիաներ՝ դեղամիջոցների հասանելիությունը մեծացնելու համար [3]:

Այս դրույթները Ռուսաստանի արտոնագրային իրավունքում ներառված են ՌԴ քաղաքացիական օրենսգրքի 1360 հոդվածում: Կարևոր է նշել, որ այս սահմանափակման գործող ընթացակարգը չի նախատեսում արտոնագրային իրավունքների օբյեկտների ազատ օգտագործում առանց արտոնագրատիրոջ համաձայնության: Գյուտը, օգտակար

մոդելը կամ արդյունաբերական նմուշը արտոնագրի տիրոջ համաձայնության բացակայության դեպքում օգտագործելու որոշումը կայացնում է ՌԴ Կառավարությունը ծայրահեղ անհրաժեշտության դեպքում և ՌԴ միջազգային պայմանագրերին համապատասխան անհրաժեշտ պայմանների պահպանման դեպքում: Խոսքը վերաբերում է ոչ միայն ՌԴ օրենսդրությամբ նախատեսված մեխանիզմին, այլև այլ երկրների օրենսդրությամբ. օրինակ՝ այս իրավական մեխանիզմը նախատեսված է նաև ամերիկյան օրենսդրությամբ, մասնավորապես՝ ԱՄՆ օրենսգրքի 28-րդ գլխի 1498-րդ հոդվածի (ա) կետով³:

Նշենք, որ ՌԴ քաղաքացիական օրենսգրքի 1360-րդ հոդվածի 2-րդ կետին համապատասխան փոխհատուցման չափը որոշելու մեթոդաբանությունը և դրա վճարման կարգը ընդունվել է ՌԴ Կառավարության որոշմամբ⁴:

Ըստ մեթոդաբանության, այդպիսի փոխհատուցման չափը կազմել է այն անձի փաստացի հասույթի 0,5 տոկոսը, որն օգտվել է մտավոր սեփականության այդ օբյեկտներն առանց արտոնագրատիրոջ համաձայնության օգտագործելու իրավունքից, այն ապրանքների արտադրությունից և իրացումից, աշխատանքների կատարումից և ծառայությունների մատուցումից, որոնց արտադրության, կատարման և մատուցման համար օգտագործվել են համապատասխան գյուտը, օգտակար մոդելը կամ արդյունաբերական նմուշը:

ՌԴ կառավարության 06.03.2022 թ. № 299 որոշման համաձայն՝ օտարերկրյա պետությունների հետ կապված արտոնագրատերերի նկատմամբ, որոնք ոչ բարեկամական գործողություններ են կատարում Ռուսաստանի իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց նկատմամբ, փոխհատուցման չափը կազմում է փաստացի հասույթի 0%:

Սակայն, փոխհատուցման չափը որոշելու մեթոդաբանությունը լրացվել է:

Համաձայն ՌԴ կառավարության 06.03.2022 № 299⁵ որոշման՝ օտարերկրյա պետությունների հետ կապված արտոնագրատերերի

² ԹՐԻՓՍ (TRIPS) և հանրային առողջապահության վերաբերյալ Դոհայի հռչակագիրը, 14.11.2001 // World Trade Organisation՝ կայք: URL: https://www.wto.org/english/thewto_e/minist_e/minist_e/minidecl_trips_e.htm (հարցման ամսաթիվ՝ 13.02.2025):

³ United States Code Title 28 — Patents // Legal Information Institute: կայք: URL: <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/28/1498> (հարցման ամսաթիվ՝ 13.02.2025):

⁴ ՌԴ Կառավարության 18.10.2021 № 1767 որոշումը «Գյուտը, օգտակար մոդելը կամ արդյունաբերական նմուշն առանց նրա համաձայնության օգտագործելու որոշում կայացնելիս արտոնագրատիրոջը վճարվող փոխհատուցման չափը որոշելու մեթոդաբանությունը և դրա վճարման կարգը հաստատելու մասին» // Ռուսաստանի կառավարություն՝ կայք: URL: <http://government.ru/docs/all/137057/> (հարցման ամսաթիվ՝ 13.02.2025):

⁵ ՌԴ Կառավարության 06.03.2022 № 299 որոշումը «Գյուտը, օգտակար մոդելը կամ արդյունաբերական նմուշն առանց նրա համաձայնության օգտագործելու որոշում կայացնելիս արտոնագրատիրոջը վճարվող փոխհատուցման չափը որոշելու մեթոդաբանությունը և դրա վճարման կարգը հաստատելու մասին 2-րդ կետում փոփոխություն կատարելու մասին» // Ռուսաստանի կառավարություն՝ կայք: URL: <http://government.ru/docs/all/139540/> (հարցման ամսաթիվ՝ 13.02.2025):

նկատմամբ, որոնք անբարյացակամ գործողություններ են կատարում Ռուսաստանի իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց նկատմամբ, փոխհատուցման չափը կազմում է այն անձի իրական եկամտի 0%, որը առանց արտոնագրատիրոջ համաձայնության օգտագործել է գյուտը, օգտակար մոդելը կամ արդյունաբերական նմուշը, ապրանքների արտադրությունից և վաճառքից, աշխատանքի կատարումից և ծառայությունների մատուցումից, որոնց արտադրության, կատարման և մատուցման համար օգտագործվել է համապատասխան գյուտը, օգտակար մոդելը կամ արդյունաբերական նմուշը:

ՌԴ կառավարության 27 թվականի մարտի 2024 թ. № 380⁶ լրացուցիչ որոշմամբ կատարվել են փոփոխություններ, մասնավորապես նշվել է, որ Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների և դրանց միացած օտարերկրյա պետությունների և միջազգային կազմակերպությունների ոչ բարեկամական գործողությունների կապակցությամբ առանց արտոնագրատիրոջ համաձայնության ապրանքների արտադրության, աշխատանքների կատարման և ծառայությունների մատուցման համար գյուտի, օգտակար մոդելի կամ արդյունաբերական նմուշի օգտագործման դիմաց փոխհատուցում վճարելու դեպքում այն անձը, որն առանց արտոնագրատիրոջ համաձայնության օգտվել է գյուտի, օգտակար մոդելի կամ արդյունաբերական նմուշի օգտագործման իրավունքից՝ ապրանքների արտադրության, աշխատանքների կատարման և, օրացուցային տարվա ավարտից ոչ ուշ, քան 30 օրվա ընթացքում, որի ընթացքում ստացվել է համապատասխան ապրանքների վաճառքից, աշխատանքների կատարումից և Ռուսաստանի Դաշնության տարածքում ծառայությունների մատուցումից ստացված փաստացի եկամուտը, փոխհատուցումը վճարելու համար անհրաժեշտ միջոցները մուտքագրում է «Օ» տեսակի հատուկ ռուբլու հաշվին:

Հարկ է նշել, որ ՌԴ կառավարության կարգադրությունները ՌԴ Քաղաքացիական օրենսգրքի 1360 հոդվածի իրականացման շրջանակներում, ընդունվել են, մասնավորապես Վեկլուրի® դեղամիջոցի վերաբերյալ, արտադրող «Գիլետա Սայենսիզ Ինթերնեյշնլ Լիմիտեդ» որը որպես ակտիվ բաղադրիչ պարունակում է միջազգային ոչ արտոնագրված անվանումով (ՄՈԱ) «Ռեմդեսիվիր» միացություն:

«Ռեմդեսիվիր» ՄՈԱ միացությունը (2S)-2-((2R,3S,4R,5R)-[5-(4-ամինոպիրոլոլ[2,1-f][1,2,4]տրիպազին-7-իլ)-5-ցիանո-3,4-դիհիդրօքսիտետրապիրոլ-2-էթիլբուտիլ էթեր ֆուրան-2-իլմետօքսի]ֆենօքսի-(S)-ֆոսֆորիլամին)յարոպիոնաթթվի միացություն է:

2020 թվականին ՌԴ տարածքում գրանցվել են «Ռեմդեսիվիր» ՄՈԱ-ով հետևյալ դեղամիջոցները՝

Վեկլուրի® (գրանցման վկայական № ՂՄ-006506, առ 14.10.2020⁷) լիոֆիլիզատի տեսքով՝ ներարկումների համար լուծույթի պատրաստման համար նախատեսված խտանյութ

2021 թվականի հունվարի 1-ից «Ռեմդեսիվիր» ՄՈԱ դեղամիջոցները ներառվել են բժշկական օգտագործման կենսական և անհրաժեշտ դեղամիջոցների ցանկում՝ համաձայն ՌԴ Կառավարության 23.11.2020 № 3073-ք որոշման:

պատրաստելու համար, թողարկված «Գիլետա Սայենսիզ Ինթերնեյշնլ Լիմիտեդ», Մեծ Բրիտանիայի:

Ռեմդեսիվիր® (գրանցման վկայական № ՂՄ-006505, առ 14.10.2020⁸) լիոֆիլիզատի դեղաչափային ձևով 100 մգ ներարկման լուծույթի պատրաստման համար նախատեսված խտանյութ, սրվակներ, թողարկված ԲԸ «Ֆարմասինտեզ», Ռուսաստան:

2021 թվականի հունվարի 1-ից «Ռեմդեսիվիր» ՄՈԱ դեղամիջոցները ներառվել են բժշկական օգտագործման համար կենսական և անհրաժեշտ դեղամիջոցների ցանկում՝ համաձայն ՌԴ Կառավարության 23.11.2020 № 3073-ք որոշման⁹:

Հաշվի առնելով, որ 2020 թվականի հունվարի 30-ին Առողջապահության համաշխարհային կազմակերպությունը նոր կորոնավիրուսային վարակի բռնկումը հայտարարեց միջազգային նշանակության հանրային առողջապահության արտակարգ իրավիճակ, իսկ 2020 թվականի մարտի 11-ին այս բռնկումը ճանաչվեց որպես համավարակ, Ռուսաստանի հակամենաշնորհային ծառայությունը (ԴՀՄ), ԹՐԻՊՍ (TRIPS) համաձայնագրի 31-րդ հոդվածի և ՌԴ քաղաքացիական օրենսգրքի 1360-րդ հոդվածի հիման վրա, ՌԴ Կառավարությանը ներկայացրեց համապատասխան որոշման նախագիծ:

2020 թվականի հունվարի 31-ին հաստատվել է ՌԴ Կառավարության № 3718-ք¹⁰ կարգադրությունը, որի համաձայն՝ «Ֆարմասինտեզ» ԲԸ ընկերությանը թույլատրվում է օգտագործել արտոնագրատիրոջը պատկանող՝ EA № 20659 առ 30.12.2014, EA № 28742 առ 29.12.2017, EA № 29712 առ 31.05.2018, EA № 25252 առ 30.12.2016, EA № 25311 առ 30.12.2016 և EA № 32239 առ 30.04.2019 եվրասիական արտոնագրերով պահպանվող գյուտերը մեկ տարի ժամկետով:

Ներկայացված արտոնագրերը ներկայացնում են հետևյալ գյուտերը՝

EA № 20659՝ գյուտը վերաբերում է Լ բանաձևով միացությանը, որը Մարկուշի բանաձևն է և պարունակում է ռեմդեսիվիր (բանաձևի 1-11 կետեր), Flaviviridae ընտանիքի վիրուսով առաջացած վիրուսային վարակի բուժման համար նախատեսված դեղագործական կազմին (բանաձևի 12-13 կետեր) և վիրուսային

⁶ ՌԴ կառավարության 27.03.2024 № 380 որոշումը «Գյուտերի, օգտակար մոդելների և արդյունաբերական նմուշների օգտագործման վերաբերյալ ենթահանձնաժողովի մասին՝ տնտեսական զարգացման և ինտեգրման կառավարական հանձնաժողովին առընթեր Ռուսաստանի Դաշնության տնտեսական անվտանգությունն ապահովելու համար» // Իրավական տեղեկատվության պաշտոնական ինտերնետ-պորտալ՝ կայք: URL: <http://publication.pravo.gov.ru/document/>

⁷ Վեկլուրի®, գրանցման վկայական № ՂՄ-006506, առ 14.10.2020 // Դեղամիջոցների պետական գրանցամատյան՝ կայք: URL: https://grls.rosminzdrav.ru/Grls_View_v2.aspx?routingGuid=63405508-e937-4d0f-aad8-3d644f92ebe8 (հարցման ամսաթիվ՝ 01.12.2024):

⁸ Ռեմդեսիվիր®, գրանցման վկայական № ՂՄ-006505, առ 14.10.2020 // Դեղամիջոցների պետական գրանցամատյան՝ կայք: URL: https://grls.rosminzdrav.ru/Grls_View_v2.aspx?routingGuid=b320fb0c-316f-4c89-8c4b-1f5da8fd31f0 (հարցման ամսաթիվ՝ 01.12.2024)

⁹ Ռուսաստանի Դաշնության Կառավարության 23.11.2020 № 3073-ք կարգադրությունը // Իրավական տեղեկատվության պաշտոնական ինտերնետ-պորտալ՝ կայք: URL: <http://publication.pravo.gov.ru/Document/View/0001202011250016> (հարցման ամսաթիվ՝ 13.02.2025):

¹⁰ Ռուսաստանի Դաշնության Կառավարության 31.12.2020 № 3718-ք կարգադրությունը // Օրենսգրքեր առցանց: Քաղաքացիական օրենսգրք՝ կայք: URL: <https://gkrfkod.ru/zakonodatelstvo/rasporjazhenie-pravitelstva-rt-ot-31122020-n-3718-r/> (հարցման ամսաթիվ՝ 13.02.2025):

ՌԴ քաղաքացիական օրենսգրքի 1360 հոդվածի շրջանակներում գյուտերի օգտագործման վերաբերյալ հրամաններ տալու պրակտիկան գոյություն ունի առանց արտոնագրատիրոջ թույլտվության:

հիվանդությունների բուժման մեթոդներին (բանաձևի 14-20 կետեր):

EA № 25252՝ գյուտը վերաբերում է Paramyxoviridae վիրուսային վարակի (ոչ կորոնավիրուս, պարագրիպ) բուժման համար դեղամիջոցի արտադրության մեջ II բանաձևի (Մարկուշի բանաձև) միացության օգտագործմանը (բանաձևի 1-14-րդ կետեր), անհատական միացություններ, այդ թվում՝ ռեմդեսիվիրը (բանաձևի 15-22-րդ կետեր) և նշված նպատակների համար դեղագործական բաղադրությանը (բանաձևի 23-րդ կետ):

EA № 25311՝ գյուտը վերաբերում է Ia և Ib բանաձևերով միացություններ ստանալու մեթոդին, այդ թվում՝ ռեմդեսիվիրին (բանաձևի 1-5 կետեր):

EA № 29712՝ գյուտը (ընտրողական գյուտ) վերաբերում է Մարկուշի բանաձևով նկարագրված միացությանը, որը ներառում է ռեմդեսիվիր (բանաձևի 1-7 կետեր), նման միացություն պարունակող դեղագործական կազմին (բանաձևի 8-րդ կետ) և միացության օգտագործմանը մարդկանց մոտ վիրուսային վարակի բուժման համար (բանաձևի 9-րդ կետ):

EA № 32239՝ գյուտը վերաբերում է ռեմդեսիվիր միացության կոնկրետ S-իզոմերին (բանաձևի 1-ին կետ), դրա վրա հիմնված դեղագործական կազմին (բանաձևի 2-րդ կետ) և այս միացության օգտագործմանը վիրուսային վարակի բուժման և դեղամիջոցի արտադրության համար (բանաձևի 3-6-րդ կետեր):

EA № 28742՝ գյուտը վերաբերում է նուկլեոզիդային ֆոսֆորամիդատների, այդ թվում՝ ռեմդեսիվիրի արտադրության համար նախատեսված միջանկյալ միացությանը, որոնք օգտագործվում են որպես վիրուսային հիվանդությունների բուժման միջոցներ (բանաձևի 1-4 կետեր):

Ընդ որում, 2021 թվականի ապրիլի 1-ին, ՌԴ Գերագույն դատարան է ներկայացվել GILEAD PHARMASSET LLC («ԳԻԼԵԱԴ ՖԱՐՄԱՍՍԵՏ, ԼԼԿ») և GILEAD SCIENCES INC. («ԳԻԼԵԱԴ ՍԱՅԷՆՍԻԻԶ, ԻՆԿ.») նշված կարգադրությունը անվավեր ճանաչելու համար դիմումը: Դատական նիստը տեղի է ունեցել 2021 թվականի մայիսի 27-ին: Դատական նիստի արդյունքներով ՌԴ Գերագույն դատարանը որոշեց մերժել դիմումի բավարարումը¹¹:

Հաջորդիվ, ՌԴ Կառավարության 28.12.2021 № 3915-թ¹² կարգադրությամբ «Ֆարմասինտեզ» բաժնետիրական ընկերությանը կրկին թույլատրվել է մեկ տարի առանց «ԳԱՅԼԻԴ ՍԱՅԷՆՍԻԻԶ, ԻՆԿ.» (US) ընկերությանը պատկանող եվրասիական

EA № 25252, EA № 25311 և EA № 29712 արտոնագրերով, «ԶԻԼԻԴ ՍԱՅԷՆՍ, ԻՆԿ.» (US) ընկերությանը պատկանող եվրասիական EA № 20659, EA № 32239 և EA № 38141 արտոնագրերով, ինչպես նաև «ԶԻԼԻԴ ՖԱՐՄԱՍՍԵՏ, ԼԼԿ» (US) ընկերությանը պատկանող եվրասիական EA № 28742 արտոնագրով պաշտպանված գյուտերն մեկ տարով օգտագործել՝ առանց «ԳԱՅԼԻԴ ՍԱՅԷՆՍԻԻԶ, ԻՆԿ.» (US) ընկերության, «ԶԻԼԻԴ ՍԱՅԷՆՍ, ԻՆԿ.» (US), ընկերության, «ԶԻԼԻԴ ՖԱՐՄԱՍՍԵՏ, ԼԼԿ» (US) ընկերության համաձայնության ՌԴ բնակչությանը «Ռեմդեսիվիր» միջազգային ոչ արտոնագրված անվանումով դեղամիջոցներով ապահովելու նպատակով:

Ինչպես նաև ՌԴ Կառավարության 2022 թ. մարտի 5-ին № 429-թ¹³ կարգադրությամբ «Ռ-Ֆարմ» բաժնետիրական ընկերությանը կրկին թույլատրվել է եվրասիական EA № 25252, EA № 25311 և EA № 29712 արտոնագրերով պահպանվող գյուտերի օգտագործումը (արտոնագրատեր՝ «ԳԱՅԼԻԴ ՍԱՅԷՆՍԻԻԶ, ԻՆԿ.» (US)), եվրասիական EA № 20659, EA № 32239 և EA № 38141 արտոնագրերով (արտոնագրատեր՝ «ԶԻԼԻԴ ՍԱՅԷՆՍ, ԻՆԿ.» (US)), ինչպես նաև եվրասիական

Արտոնագրային իրավունքի օբյեկտների չօգտագործման դեպքում օրենսդրությունը նախատեսում է նաև բացառիկ իրավունքների սահմանափակման մեխանիզմներ:

№ EA № 28742 արտոնագրով (արտոնագրատեր՝ «ԶԻԼԻԴ ՖԱՐՄԱՍՍԵՏ, ԼԼԿ» (US)) մինչև 2022 թվականի դեկտեմբերի 31-ը ներառյալ՝ առանց արտոնագրատերի համաձայնության՝ ՌԴ բնակչությանը «Ռեմդեսիվիր» միջազգային ոչ արտոնագրային անվանումով դեղամիջոցներով ապահովելու համար:

Բացի այդ, ՌԴ Կառավարության 27.12.2023 № 3937-թ¹⁴ կարգադրությամբ, Novo Nordisk ընկերության կողմից արտադրվող Օգեմպիկ® դեղամիջոցի վերաբերյալ, որը պարունակում է «Սեմազլուտիդ» ՄՈԱ միացություն որպես ակտիվ բաղադրիչ, «Գերոֆարմ» ՍՊԸ և «Պրոմոնոլ Ռուս» ՍՊԸ թույլատրվում է օգտագործել ռուսական № 2401276, № 2421238, № 2434019, № 2643515, № 2657573, № 2768283, № 2777600 արտոնագրերով պաշտպանված գյուտերը մինչև 2024 թվականի դեկտեմբերի 31-ը ներառյալ:

Ինչպես հետևում է վերը նշվածից, ՌԴ քաղաքացիական օրենսգրքի 1360 հոդվածի շրջանակներում գյուտերի օգտագործման վերաբերյալ հրամաններ տալու պրակտիկան գոյություն ունի առանց արտոնագրատիրոջ թույլտվության:

Կարելի է նշել, որ այնպիսի մեկ դեղամիջոցի վերաբերյալ, ինչպիսին է Վեկլուրի®, որը որպես ակտիվ բաղադրիչ պարունակում է ռեմդեսիվիր, տրվել է վեց արտոնագիր: Տվյալ գյուտերը վերաբերում են Մարկուշի կառուցվածքին, սելեկտիվ

¹¹ ՌԴ Գերագույն դատարանի որոշումը: Գործ № АКПИ21-303 // Լեգալակտ՝ Ռուսաստանի Դաշնության օրենքներ, օրենսգրքեր և նորմատիվ-իրավական ակտեր. իրավական տեղեկատվական համակարգ: URL: <https://legalacts.ru/sud/reshenie-verkhovnogo-suda-rf-ot-27052021-n-akpi21-303/?ysclid=m7vx27a7tt446181931> (հարցման ամսաթիվ՝ 13.02.2025):

¹² Ռուսաստանի Դաշնության Կառավարության 28.12.2021 № 3915-թ կարգադրությունը // Ռուսաստանի կառավարություն՝ կայք: URL: <http://government.ru/docs/all/138755/> (հարցման ամսաթիվ՝ 13.02.2025):

¹³ Ռուսաստանի Դաշնության Կառավարության 05.03.2022 № 429-թ կարգադրությունը // Ռուսաստանի կառավարություն՝ կայք: URL: <http://government.ru/docs/all/139592> (հարցման ամսաթիվ՝ 13.02.2025):

¹⁴ ՌԴ Կառավարության 27.12.2023 № 3937-թ կարգադրությունը // Իրավական տեղեկատվության պաշտոնական ինտերնետ-պորտալ՝ կայք: URL: <http://publication.pravo.gov.ru/document/>

ՈՂ կախյալ գյուտի վերաբերյալ հարկադրական լիցենզիա տրամադրելու առաջին դեպքը «Նատիվ» ընդդեմ «Սելջինի» գործն է:

գյուտին, ղեղազործական կազմություններին, ստացման միջոցներին, այսինքն՝ օգտագործվում է գյուտարարներին իրենց շահերը պաշտպանելու համար տրամադրված գործիքների ամբողջ շարքը, ինչը ևս մեկ անգամ ցույց է տալիս այնպիսի մեխանիզմի ներդրման կարևորությունը, ինչպիսին է «թարմացման ռազմավարությունը» [4]:

Բացի այդ, Փարիզի կոնվենցիայի 5-րդ հոդվածի A (2) կետի համաձայն¹⁵, յուրաքանչյուր անդամ-պետություն իրավունք ունի ընդունել օրենսդրական միջոցներ, որոնք նախատեսում են հարկադրական լիցենզիաների տրամադրում՝ արտոնագրով տրված բացառիկ իրավունքի իրականացումից առաջացող չարաշահումները կանխելու համար, օրինակ՝ գյուտի չօգտագործելու դեպքում:

Տվյալ դրույթներն իրականացվում են ՈՂ Քաղաքացիական օրենսգրքի 1362 հոդվածում, որն ուղղված է գյուտի նկատմամբ բացառիկ իրավունքների իրականացման արդյունքում առաջացող չարաշահումների կանխարգելմանը, օրինակ՝ դրա չօգտագործման դեպքում: ՈՂ քաղաքացիական օրենսգրքի 1362 հոդվածով նախատեսված սահմանափակումը կապված է հարկադրական լիցենզիայի տրամադրման հետ:

ՈՂ Քաղաքացիական օրենսգրքի 1362-րդ հոդվածի 1-ին կետով նախատեսված է, որ եթե գյուտը կամ արդյունաբերական նմուշը չի օգտագործվում կամ արտոնագրատիրոջ կողմից բավարար չափով չի օգտագործվում արտոնագիրը տալու օրվանից չորս տարվա ընթացքում, իսկ օգտակար մոդելը՝ արտոնագրի տրման օրվանից երեք տարվա ընթացքում, ինչը հանգեցնում է շուկայում համապատասխան ապրանքների, աշխատանքների կամ ծառայությունների անբավարար առաջարկի, ցանկացած անձ, որը ցանկանում է և պատրաստ է օգտագործել այդպիսի գյուտը, օգտակար մոդելը կամ արդյունաբերական նմուշը, եթե արտոնագրատերը հրաժարվում է այդ անձի հետ լիցենզիայի պայմանագիր կնքելուց սահմանված պրակտիկային համապատասխան պայմաններով, իրավունք ունի դատարան դիմել արտոնագրատիրոջ դեմ հայցով՝ ՈՂ տարածքում գյուտի, օգտակար մոդելի կամ արդյունաբերական նմուշի օգտագործման համար հարկադրական պարզ (ոչ բացառիկ) լիցենզիա տրամադրելու մասին: Հայցապահանջում այդ անձը պետք է նշի իրեն նման լիցենզիա տրամադրելու իր առաջարկած պայմանները, այդ թվում՝ գյուտի, օգտակար մոդելի կամ արդյունաբերական նմուշի օգտագործման ծավալը, վճարումների չափը, կարգը և ժամկետները:

Այսպիսով, արտոնագրային իրավունքի օբյեկտների չօգտագործման դեպքում օրենսդրությունը նախատեսում է նաև բացառիկ իրավունքների սահմանափակման մեխանիզմներ [5]:

ՈՂ Քաղաքացիական օրենսգրքի 1362-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն հարկադրական լիցենզիա տալու օրինակ է № A40-185112/2022 25.09.2023 թվականի որոշումը¹⁶: Իններորդ արբիտրաժային վերաքննիչ դատարանը պարտավորեցրել է Vertex ղեղազործական ընկերությանը՝ «Տրիկաֆտա» ղեղամիջոցի արտոնագրերի շարքի իրավատիրոջը (ՄՈԱ՝ «Իվակաֆտոր» + «Թեզակաֆտոր» + «Էլեքսակաֆտոր», «Իվակաֆտոր»), տրամադրել պարզ (ոչ բացառիկ) լիցենզիա ռուսական «ՄԻԿ» ղեղազործական ընկերությանը՝ ՈՂ Քաղաքացիական օրենսգրքի 1362-րդ հոդվածի 1-ին կետի շրջանակներում (արտոնագրերի ոչ բավարար օգտագործում) [6]:

Բացի այդ, տվյալ հոդվածով նախատեսում են սահմանափակումներ, որոնք դրվում են «կախված գյուտերի» վրա:

ՈՂ Քաղաքացիական օրենսգրքի 1362-րդ հոդվածի 2-րդ կետը ցույց է տալիս, որ եթե արտոնագրատերը չի կարող օգտագործել այն գյուտը, որի համար նա ունի բացառիկ իրավունք՝ այդպիսով չնախտելով գյուտի կամ օգտակար մոդելի մեկ այլ արտոնագրի (առաջին արտոնագրի) սեփականատիրոջ իրավունքները, որը հրաժարվել է լիցենզիայի պայմանագիր կնքելուց հաստատված պրակտիկային համապատասխան պայմաններով, արտոնագրի (երկրորդ արտոնագրի) սեփականատերը իրավունք ունի դատարան դիմել առաջին արտոնագրի սեփականատիրոջ դեմ հայցով՝ ՈՂ տարածքում առաջին արտոնագրի սեփականատիրոջ գյուտի կամ օգտակար մոդելի օգտագործման համար պարտադիր պարզ (ոչ բացառիկ) լիցենզիա տրամադրելու համար: Հայցապահանջում պետք է նշվեն երկրորդ արտոնագրի ունեցողի կողմից իրեն նման լիցենզիա տրամադրելու պայմանները, այդ թվում՝ գյուտի կամ օգտակար մոդելի օգտագործման ծավալը, վճարումների չափը, կարգը և ժամկետները: Եթե այդպիսի կախյալ գյուտի բացառիկ իրավունք ունեցող այդ արտոնագրատերն ապացուցում է, որ դա կարևոր տեխնիկական ձեռքբերում է և էական տնտեսական առավելություններ ունի առաջին արտոնագրի տնօրինողի գյուտի կամ օգտակար մոդելի նկատմամբ, դատարանը որոշում է կայացնում նրան հարկադրական հասարակ (ոչ բացառիկ) լիցենզիա տրամադրելու մասին: Այդ լիցենզիայով ստացված գյուտի օգտագործման իրավունքը, որը պահպանվում է առաջին արտոնագրով, չի կարող փոխանցվել այլ անձանց, բացի երկրորդ արտոնագրի օտարման դեպքից:

ՈՂ կախյալ գյուտի վերաբերյալ հարկադրական լիցենզիա տրամադրելու առաջին դեպքը «Նատիվ» ընդդեմ «Սելջինի» գործն է¹⁷:

Հարկադրական լիցենզիայի տրամադրումը տեղի է ունեցել ՈՂ արտոնագրի № 2595250 գյուտի համար, որտեղ արտոնագրատերը «Սելջին Քորպորեյշն» ընկերությունն էր: Որպես կախյալ արտոնագիր հանդես է եկել ՈՂ № 2616976 արտոնագիրը, արտոնագրատեր Միխայլով Օլեգ Ռոստիսլավի:

¹⁵ Արդյունաբերական սեփականության պահպանության մասին կոնվենցիա (կնքվել է Փարիզում 20.03.1883) (խմբ. առ 02.10.1979) // ՏԻՀ «ԿոնսուլտանտՊլուս» . կայք: URL: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_5111/ (հարցման ամսաթիվ՝ 13.02.2025):

¹⁶ № 09АП-47957/2023-ГК առ 25.09.2023 որոշում // էլեկտրոնային արդարադատություն կայք: URL: https://kad.arbitr.ru/Document/Pdf/0a497aee-9564-4487-a140-8d1e17fcfb0/78514371-8c45-48ef-a5ba-e77b4fd29f1b/A40-185112-2022_20230925_Postanovlenie_apelljacionnoj_instancii.pdf?isAddStamp=True (հարցման ամսաթիվ՝ 13.02.2025):

¹⁷ Ե. Մուսկվայի արբիտրաժային դատարանի 08.06.2018 № A40-71471/17 գործով որոշում // էլեկտրոնային արդարադատություն կայք: URL: https://kad.arbitr.ru/Document/Pdf/322413fa-38a7-4085-9cc7-3c8ff9fd7d92/52f9f137-5148-49ed-821a-84a755a24b44/A40-71471-2017_20180608_Reshenija_i_postanovlenija.pdf?isAddStamp=True (հարցման ամսաթիվ՝ 19.12.2024):

Նշվածից հետևում է, որ հարկադիր լիցենզավորման մեխանիզմն օգտագործվում է առանձին դեպքերում: Դրա զանգվածային օգտագործումը հնարավոր չէ իր բարդության պատճառով: Փաստորեն, այս մեխանիզմը չի կարող լինել ընդհանուր կանոն, քանի որ այն ենթադրում է եզակի կիրառում որոշակի հանգամանքներում, որոնք հիմնականում կապված են պետության պաշտպանության և անվտանգության ապահովման, քաղաքացիների կյանքի և առողջության պահպանման հետ, և այս եզակի կիրառումը ապահովում է ողջամիտ հավասարակշռություն արտոնագրատիրոջ, այլ անձանց և ամբողջ հասարակության շահերի միջև [7, 8]:

Այդ իսկ պատճառով Ռուսաստանի Դաշնության Նախագահի 15.02.2024 № 122¹⁸ հրամանով ստեղծվել է Ենթահանձնաժողով՝ գյուտերի, օգտակար մոդելների և արդյունաբերական նմուշների օգտագործման համար՝ Ռուսաստանի Դաշնության տնտեսական անվտանգությունն ապահովելու համար, որը գործում է տնտեսական զարգացման և ինտեգրման Կառավարական հանձնաժողովին կից:

Լրացուցիչ հրատարակվել է Ռուսաստանի Դաշնության Կառավարության 27.03.2024 № 380¹⁹ որոշումը «Գյուտերի, օգտակար մոդելների և արդյունաբերական նմուշների օգտագործման վերաբերյալ ենթահանձնաժողովի մասին՝ տնտեսական զարգացման և ինտեգրման կառավարական հանձնաժողովին առընթեր Ռուսաստանի Դաշնության տնտեսական անվտանգությունն ապահովելու համար» և

Ռուսաստանի Դաշնության կառավարության 17.04.2024 № 953-թ կարգադրությունը՝ Տնտեսական զարգացման և ինտեգրման կառավարական հանձնաժողովին կից Ռուսաստանի Դաշնության տնտեսական անվտանգությունն ապահովելու նպատակով գյուտերի, օգտակար մոդելների և արդյունաբերական նմուշների օգտագործման հարցերով ենթահանձնաժողովի կազմը հաստատելու մասին:

Ենթահանձնաժողովի նախագահն է Ռուսաստանի Դաշնության տնտեսական զարգացման նախարարը, ենթահանձնաժողովի կազմը՝ Ռուսաստանի տնտեսական զարգացման նախարարության, Ռուսաստանի արդյունաբերության և առևտրի նախարարության, ԴՀԾ, Ռոսպատենտի ներկայացուցիչներ:

Ենթահանձնաժողովի խնդիրներն են հանդիսանում՝

- ա) գյուտերի, օգտակար մոդելների, արդյունաբերական նմուշների օգտագործման հայտերի քննարկումը՝ առանց արտոնագրատիրոջ համաձայնության.
- բ) գյուտերի, օգտակար մոդելների և արդյունաբերական նմուշների օգտագործման վերաբերյալ որոշումների պատրաստում

¹⁸ Ռուսաստանի Դաշնության Նախագահի 15.02.2024 թ. № 122 հրամանը «Ռուսաստանի Դաշնության տնտեսական անվտանգությունն ապահովելու նպատակով գյուտերի, օգտակար մոդելների և արդյունաբերական նմուշների օգտագործման վերաբերյալ որոշումների կայացման կարգը բարելավելու մասին» // Իրավական տեղեկատվության պաշտոնական ինտերնետ-պորտալ՝ կայք: URL: <http://publication.pravo.gov.ru/document/0001202402150016?ysclid=m2eq5lx24n172155517> (հարցման ամսաթիվ՝ 13.02.2025):

¹⁹ ՌԴ կառավարության 27.03.2024 № 380 որոշումը «Գյուտերի, օգտակար մոդելների և արդյունաբերական նմուշների օգտագործման վերաբերյալ ենթահանձնաժողովի մասին՝ տնտեսական զարգացման և ինտեգրման կառավարական հանձնաժողովին առընթեր Ռուսաստանի Դաշնության տնտեսական անվտանգությունն ապահովելու համար» // Իրավական տեղեկատվության պաշտոնական ինտերնետ-պորտալ՝ կայք: URL: <http://publication.pravo.gov.ru/document/0001202404040031?ysclid=m2emkmi737892606432> (հարցման ամսաթիվ՝ 13.02.2025):

առանց արտոնագրատիրոջի ծանուցման հնարավորինս շուտ ժամկետում և նրանց համարժեք փոխհատուցման վճարում:

Ստեղծված մեխանիզմը օպտիմիզացնում է ՌԴ Քաղաքացիական օրենսգրքի նորմի կիրառման հնարավորությունը: Ենթահանձնաժողովը գործում է մեկ պատուհանի սկզբունքով՝ ռուսական ընկերությունների համար, որոնց օտարերկրյա արտոնագրատիրոջը անհիմն մերժել են գյուտերի, օգտակար մոդելների, արդյունաբերական նմուշների օգտագործման իրավունքը:

Ընդհանուր կարգով ինչ-որ մեկի արտոնագիրն օգտագործելու իրավունք ստանալու մեխանիզմն ունի հետևյալ տեսքը: Ընկերությունը, որի կանոնադրական կապիտալում ՌԴ, ՌԴ սուբյեկտների, մուլտիցիպալ կազմակերպությունների և (կամ) ՌԴ քաղաքացիների ուղղակի կամ անուղղակի (երրորդ կողմերի միջոցով) մասնակցության բաժինը գերազանցում է 75%, դիմում է արտոնագրատիրոջը՝ նրան գյուտի, օգտակար մոդելի կամ արդյունաբերական նմուշի օգտագործման իրավունք տրամադրելու խնդրանքով: Հրաժարվելու կամ պատասխան չստանալու դեպքում ձեռնարկատերը դիմում է ենթահանձնաժողովին՝ առանց արտոնագրատիրոջ համաձայնության օգտագործման համապատասխան իրավունքները ստանալու համար, հնարավորինս շուտ տեղեկացնելով նրան այդ մասին և վճարելով նրան համարժեք փոխհատուցում:

Ռուսաստանի Դաշնության տնտեսական զարգացման նախարարություն ներկայացված հայտի կազմը ներառում է՝

- տեղեկություն հայտատուի մասին.
- գյուտի, օգտակար մոդելի կամ արդյունաբերական նմուշի օգտագործման հայտ առանց արտոնագրատիրոջ համաձայնության, այդ մասին արտոնագրատիրոջը հնարավորինս շուտ տեղեկացնելով և արտոնագրատիրոջը համարժեք փոխհատուցում վճարելով.
- նկարագրված ապրանքին վերաբերող արտոնագրերի մասին տեղեկատվություն.
- տեղեկատվություն արտոնագրատիրոջ մասին.
- տեղեկատվություն սահմանված պրակտիկային համապատասխան պայմաններով գյուտի, օգտակար մոդելի, արդյունաբերական նմուշի օգտագործման իրավունքներ տրամադրելու համար հայտատուի կողմից արտոնագրատիրոջը դիմելու և օգտագործման այդպիսի իրավունքներ տրամադրելուց արտոնագրատիրոջ մերժում ստանալու կամ արտոնագրատիրոջից 30-օրյա ժամկետում պատասխան չստանալու մասին.
- տեղեկատվություն գյուտի, օգտակար մոդելի, արդյունաբերական նմուշի օգտագործման համար տնտեսական և արտադրական հնարավորությունների առկայության և նման օգտագործման իրավական սահմանափակումների բացակայության մասին.
- տեղեկատվություն հայտատուի արտոնագրատիրոջը փոխհատուցում վճարելու պարտավորությունների մասին.
- տեղեկատվություն այն ապրանքների (աշխատանքների, ծառայությունների) մասին, որոնք հայտատուն նախատեսում է արտադրել (կատարել, մատուցել) հայտարկված գյուտի, օգտակար մոդելի, արդյունաբերական նմուշի օգտագործմամբ, ինչպես նաև տեղեկատվություն նախատեսվող գնադրացման մասին:

Ռոսպատենտի գործառնայթն է պատրաստել եզրակացություն, որը, ի թիվս այլ բաների, պարունակում է առաջարկություններ

մտավոր գործունեության արդյունքների օգտագործման վերաբերյալ որոշմանը աջակցելու հնարավորության կամ անհնարինության վերաբերյալ: Մտավոր սեփականության դաշնային ծառայությունն իր եզրակացության մեջ նշում է, այդ թվում տեղեկատվություն գյուտի, օգտակար մոդելի, արդյունաբերական նմուշի իրավական պահպանության ժամկետի մասին, որի համար ներկայացվում է հայտը, ապրանքների արտադրության, աշխատանքների կատարման, հայտատուի կողմից հայտարարված ծառայությունների մատուցման համար դրանց բավարարության մասին:

Որոշման նախապատրաստման գործընթացում ստուգվում են հայտատուի տնտեսական և արտադրական կարողությունները՝ պահանջվող տեխնոլոգիան օգտագործելու համար: Բացի այդ, եզրակացություն է արվում ռուսական շուկայում ապրանքների առկայության մասին, որոնցում արդեն օգտագործվել են այդպիսի գյուտ, օգտակար մոդել կամ արդյունաբերական նմուշ, սուբստիտուտ ապրանքներ: Բացի այդ, վերլուծվում է առաջարկվող արտադրանքի արտադրության համար հայցվող արտոնագրերի ճշգրտությունը, մրցակցության վիճակը և որոշ դեպքերում՝ համապատասխան ապրանքային շուկայում գնագոյացումը: Հատուկ ուշադրություն է դարձվում համապատասխան ոլորտի համար տեխնոլոգիայի նշանակությանը: Եթե հայտի կոլեգիալ ստուգման ընթացքում իշխանության մարմինների կեսը և ավելի պաշտպանում է առաջարկվող որոշումը, ապա այն ներկայացվում է ենթահանձնաժողովի քննարկմանը:

2024 թվականին ենթահանձնաժողովի աշխատանքի ընթացքում տրվել է երկու կարգադրություն, երկուսն էլ վերաբերում

ոչ արտոնագրված անվանումով դեղամիջոցներով ապահովելու նպատակով:

2. Կարգադրություն առ 21.12.2024 № 3930-р²¹, համաձայն որի «ՊՍԿ Ֆարմա» սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերությանը թույլատրվում է օգտագործել ռուսական արտոնագրերով պաշտպանված գյուտեր (RU) № 2421238, 2434019, 2643515, 2657573, 2768283, 2777600, «ՆՈՎՈ ՆՈՐԴԻՍԿ Ա/Ս» (DK) ընկերությանը պատկանող՝ մինչև 2025 թվականի դեկտեմբերի 31 ներառյալ, առանց «ՆՈՎՈ ՆՈՐԴԻՍԿ Ա/Ս» (DK) ընկերության համաձայնության՝ Ռուսաստանի Դաշնության բնակչությանը «Սենագլուտիդ» միջազգային ոչ արտոնագրված անվանումով դեղամիջոցներով ապահովելու նպատակով:

Սենագլուտիդ հանդիսանում է գյուլկագոնոման պեպտիդ-1 ընկալիչների ագոնիստ է, որը հաստատվել է ԱՄՆ-ում 2021 թվականին: Դեղամիջոցը թույլ է տալիս նվազեցնել մարմնի քաշը ճարպակալմամբ տառապող և առանց շաքարախտի հիվանդների մոտ, ինչպես նաև արդյունավետորեն բարելավում է գլիկեմիկ հսկողությունը՝ խթանելով ինսուլինի սեկրեցումը և արգելակելով գյուլկագոնի սեկրեցումը [9]: Ռուսաստանի Դաշնության Կառավարության կողմից սենագլուտիդի վերաբերյալ կարգադրությունների ընդունումը թույլ է տվել ռուսական դեղագործական ընկերություններին 2024 թվականին զբաղեցնել սենագլուտիդի ներքին շուկայի գրեթե 100% [10]:

Հիմնական սխալները, որոնք հայտատուները թույլ են տալիս առանց արտոնագրատերերի համաձայնության գյուտերի, օգտակար մոդելների և արդյունաբերական նմուշների օգտագործման հայտերը կազմելիս այդ մասին նրանց հնարավորինս սեղմ ժամկետում ծանուցելով և համարժեք փոխհատուցում վճարելով, հետևյալն են՝

1. Կատարված որոնման թերի լինելը՝
 - հաշվի չեն առնվել Եվրասիական արտոնագրային գերատեսչության (EAPB) փաստաթղթերը.
 - հաշվի չեն առնվել կախյալ արտոնագրերը.
 - սխալ են սահմանված արտոնագրերի գործողության ժամկետները, այդ թվում՝ հաշվի առնելով բացառիկ իրավունքի երկարացումը:

2. Որոնման առարկայի սխալ սահմանում:

Ճշգրիտ ձևակերպված հայտը, որը ներկայացվել է Ռուսաստանի Դաշնության տնտեսական զարգացման նախարարություն բոլոր անհրաժեշտ պահանջներին համապատասխան և որին աջակցել են քննարկմանը մասնակցող իշխանությունների կեսից ավելին, ենթահանձնաժողովին կներկայացվի 40 աշխատանքային օրվա ընթացքում (այս ժամկետը կարող է երկարաձգվել ոչ ավելի, քան 30 օրով՝ իշխանություններից մեկի կողմից հատուկ խնդրանք ստանալու դեպքում):

Ենթահանձնաժողովի աշխատանքը թույլ կտա վերականգնել ոչ բարեկամական պետությունների գործողություններով խախտված շահերի հավասարակշռությունը արտոնագրատերերի և տեխնոլոգիաների օգտատերերի փոխհարաբերություններում:

Ռուսաստանի գործառույթն է պատրաստել եզրակացություն, որը, ի թիվս այլ բաների, պարունակում է առաջարկություններ մտավոր գործունեության արդյունքների օգտագործման վերաբերյալ որոշմանը աջակցելու հնարավորության կամ անհնարինության վերաբերյալ:

են «Սենագլուտիդ» ՄՈԱ նյութին՝

1. Կարգադրություն 15.11.2024 № 3286-р²⁰, համաձայն որի «ՊՍԿ Ֆարմա» սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերությանը թույլատրվում է օգտագործել ռուսական արտոնագրերով պաշտպանված գյուտեր (RU) № 2421238, 2434019, 2643515, 2657573, 2768283, 2777600, «ՆՈՎՈ ՆՈՐԴԻՍԿ Ա/Ս» (DK) ընկերությանը պատկանող՝ մինչև 2025 թվականի դեկտեմբերի 31 ներառյալ, առանց «ՆՈՎՈ ՆՈՐԴԻՍԿ Ա/Ս» (DK) ընկերության համաձայնության՝ Ռուսաստանի Դաշնության բնակչությանը «Սենագլուտիդ» միջազգային

²⁰ Ռուսաստանի Դաշնության Կառավարության 15.11.2024 № 3286-р կարգադրությունը // Իրավական տեղեկատվության պաշտոնական ինտերնետ-պորտալ՝ կայք: URL: <http://publication.pravo.gov.ru/document/0001202411190039> (հարցման ամսաթիվ՝ 13.02.2025):

²¹ Ռուսաստանի Դաշնության Կառավարության առ 21.12.2024 № 3930-р կարգադրությունը // Իրավական տեղեկատվության պաշտոնական ինտերնետ-պորտալ՝ կայք: URL: <http://publication.pravo.gov.ru/document/0001202412280078> (հարցման ամսաթիվ՝ 13.02.2025):

Դեղերի պահանջարկը բավարարելու օպտիմալ մեխանիզմը շուկայում դրանց անբավարար մատակարարման դեպքում ներկայումս ՌԴ Քաղաքացիական օրենսգրքի 1360 հոդվածի կիրառումն է, որը կիրառվում է պետության պաշտպանության և անվտանգության ապահովման, քաղաքացիների կյանքի և առողջության պաշտպանության հետ կապված ծայրահեղ անհրաժեշտության դեպքերում:

Եզրակացություններ

Այսպիսով, ՌԴ գոյություն ունի և գործնականում կիրառվում է իրավական հիմք՝ առանց արտոնագրատիրոջ համաձայնության արտոնագրային իրավունքների սահմանափակումներ իրականացնելու համար: Միևնույն ժամանակ, հարկադրական լիցենզավորման մեխանիզմն օգտագործվում է մեկուսացված դեպքերում, քանի որ այն բարդ է և երկարատև: Դեղերի պահանջարկը բավարարելու օպտիմալ մեխանիզմը շուկայում դրանց անբավարար մատակարարման դեպքում ներկայումս ՌԴ Քաղաքացիական օրենսգրքի 1360 հոդվածի կիրառումն է, որը կիրառվում է պետության պաշտպանության և անվտանգության ապահովման, քաղաքացիների կյանքի և առողջության պաշտպանության հետ կապված ծայրահեղ անհրաժեշտության դեպքերում: Այս մեխանիզմն իրականացնելու համար ստեղծվել է Ռուսաստանի Դաշնության տնտեսական անվտանգությունն ապահովելու համար գյուտերի, օգտակար մոդելների և արդյունաբերական նմուշների օգտագործման հարցերով ենթահանձնաժողով, որը 2024 թվականին դիտարկել է գյուտերի, օգտակար մոդելների, արդյունաբերական նմուշների օգտագործման մի քանի հայտեր՝ առանց արտոնագրատերերի համաձայնության և պատրաստել է երկու դրական որոշում՝ «Սենսազլուտիդ» ՄՈԱ նյութին վերաբերող գյուտերի օգտագործման վերաբերյալ: Հարկ է նշել, որ ՌԴ Քաղաքացիական օրենսգրքի 1360 հոդվածի մեխանիզմի օգտագործումը հարկադրված ծայրահեղ միջոց է, որը կիրառվում է միայն այն բանից հետո, երբ հաստատվում է արտոնագրատիրոջ կողմից գյուտի, օգտակար մոդելի, արդյունաբերական նմուշի օգտագործման իրավունքներ տրամադրելուց հրաժարվելու մասին տեղեկատվությունը հայտատուի դիմումից հետո կամ նման բողոքարկման պատասխան չունենալու մասին: Վերլուծվել են այն սխալները, որոնք հայտատուները ամենից հաճախ թույլ են տալիս ենթահանձնաժողովի համար հայտեր կազմելիս, բոլորը կապված են արտոնագրային որոնման ոչ ճիշտ անցկացման հետ. որոնման առարկան սխալ է սահմանված, կամ որոնումն ամբողջությամբ չի իրականացվել:

Գրականության ցանկ

1. Залесов, А. Патентное право как монопольное промышленное право патентовладельца-инвестора / А. Залесов

// Интеллектуальная собственность. Промышленная собственность. – 2021. – № 12. – С. 49–58.

2. Ворожевич, А. С. Пределы осуществления и защиты исключительного права патентообладателя: Монография / А. С. Ворожевич. – Москва: Статут, 2018. – 318, [1] с. – (Statut Publishers).; ISBN 978–5–8354–1410–9.

3. Глобальная комиссия по ВИЧ и законодательству: доступ к жизненно необходимым лекарственным средствам. Обзорный документ для гражданского сообщества // HIV and the Law: сайт. – URL: <https://hivlawcommission.org/wp-content/uploads/2017/06/HIV-and-the-Law-Access-to-Essential-Medicines-Fact-Sheet-Russian.pdf> (дата обращения: 13.02.2025).

4. Полякова, А. А. Стратегия обновления и применение изобретения по определенному назначению / А. А. Полякова, Н. Б. Лысков // Патенты и лицензии. Интеллектуальные права. – 2024. – № 8. – С. 21–29.

5. Гюльбасарова, Е. В. Изъятия из патентной монополии / Е. В. Гюльбасарова // Журнал Суда по интеллектуальным правам. – 2023. – № 3 (41). – С. 17–24.

6. Балашова, А. И. Сроки истребования принудительных лицензий в связи с неиспользованием или недостаточным использованием запатентованного объекта / А. И. Балашова // Журнал Суда по интеллектуальным правам. – 2024. – № 2 (44). – С. 246–256

7. Еременко, В. И. Исключения из патентной монополии в соответствии с частью четвертой ГК РФ / В. И. Еременко // Законодательство и экономика. – 2008. – № 8. – С. 28–34.

8. Галковская, В. Г. Заявки на изобретения, относящиеся к производным известных веществ: новый взгляд / В. Г. Галковская, Н. Б. Лысков, А. А. Полякова, Т. Е. Криворучко // Патенты и лицензии. Интеллектуальные права. – 2019. – № 8. – С. 24–37.

9. Шабутдинова, О. Р. Семаглутид – эффективность в снижении веса и побочные эффекты при применении по данным исследований SUSTAIN, PIONEER, STEP / О. Р. Шабутдинова, А. Р. Даутов, А. А. Самков, А. В. Кононенко, А. Ф. Саргалиев, А. Р. Давлетшин, П. А. Андреева, К. Р. Зарбеева, Д. А. Торшхоева, У. А. Рахмонкулов, А. А. Афанасьев // Проблемы эндокринологии. – 2023. – № 69 (3). С. 68–82. – DOI: 10.14341/probl13197.

10. Колесникова, В. «Оземпик» наш: как российская фарм-завод заработала 10 млрд рублей на западном хите // Forbes, 24 февраля 2025, – URL: <https://www.forbes.ru/biznes/531357-ozempik-nas-kak-rossijskaa-farmazarabotala-10-mlrd-rublej-na-zapadnom-hite> (дата обращения: 24.02.2025).

Տեղեկատվություն հեղինակների մասին

Աննա Անատոլիի Պոլյակովա, «Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտ» ԴԴԲՀ տնօրենի տեղակալ (Մոսկվա, Բերեժկովսկայա ափ., շ. 30, մասն. 1); ORCID <https://orcid.org/0009-0005-2238-6420>, SPIN-ծածկագիր: 1987–4039, apolyakova@rupto.ru

Նիկոլայ Բորիսի Լիսկով, «Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտ» ՎԳԲՀ քիմիայի, կենսատեխնոլոգիայի և բժշկության կենտրոնի ղեկավար (Մոսկվա, Բերեժկովսկայա ափ., շ. 30, մ. 1); SPIN-ծածկագիր: 9975-5097, otd1463@rupto.ru

References

- Zalesov, A. (2021), "Patent law as a monopoly industrial right of the patent owner-investor", *Intellectual property. Industrial property*, no 12, pp. 49–58.
- Vorozhevich, A. S. (2018), *Predely osushchestvleniya i zashchity isklyuchitel'nogo prava patentoobladatelya* [Limits of the exercise and protection of the exclusive right of the patent holder], Statut, Moscow, Russia.
- Global Commission on HIV and the Law: Access to life-saving medicines. Overview document for the civil society, available at: <https://hivlawcommission.org/wp-content/uploads/2017/06/HIV-and-the-Law-Access-to-Essential-Medicines-Fact-Sheet-Russian.pdf> (Accessed: 13 February 2025).
- Polyakova, A. A. and Lyskov, N.B. (2024), "The strategy of updating and application of the invention for a specific purpose", *Patents and Licenses. Intellectual Rights*, no 8, pp. 21–29.
- Giulbasarova, E. V. (2023), "Exceptions to patent monopoly", *Journal of the Intellectual Property Rights Court*, no 3 (41), pp. 17–24.
- Balashova, A. I. (2024), "Time limits for requesting compulsory licenses based on non-working or insufficient working of a patented object", *Journal of the Intellectual Property Rights Court*, no 2 (44), pp. 246–256.
- Eremenko, V. I. (2008), " Exceptions to the patent monopoly in accordance with Part Four of the Civil Code of the Russian Federation", *Zakonodatelstvo i ekonomika*, no 8, pp. 28–34.
- Galkovskaya, V. G., Lyskov, N. B., et all (2019), "Applications for inventions relating to derivatives of known substances: a new perspective", *Patents and Licenses. Intellectual Rights*, no 8, pp. 24–37.
- Shabutdinova, O. R., Dautov A.R., et all. (2023), "Semaglutide – effectiveness in weight loss and side effects when used according to studies by SUSTAIN, PIONEER, STEP", *Problems of Endocrinology*. no 69 (3), pp.68–82, DOI: 10.14341/probl13197.
- Kolesnikova, V. (2025), "Our Ozempik: how Russian pharma earned 10 billion rubles on a Western hit", *Forbes*, 24 February 2025, available at: <https://www.forbes.ru/biznes/531357-ozempik-nas-kak-rossijskaa-farma-zarabotala-10-mlrd-rublej-na-zapadnom-hite> (Accessed: 24 February 2025).

Information about authors

Anna A. Polyakova, Deputy Director of the Federal Institute of Industrial Property (Moscow, Berezhkovskaya emb., 30, bld.1); ORCID <https://orcid.org/0009-0005-2238-6420>, SPIN-code: 1987-4039; apolyakova@rupto.ru

Nikolay B. Lyskov, Head of the Center for Chemistry, Biotechnology and Medicine of the Federal Institute of Industrial Property (Moscow, Berezhkovskaya emb., 24, bld. 12); SPIN-code: 9975-5097; otd1463@rupto.ru

Հեղինակները հայտարարում են շահերի բախման բացակայության մասին:

The authors declare no conflict of interest.

Ստացվել է խմբագրություն 13.02.2025

Վերանայվել է գրախոսությունից հետո 03.03.2025

Ընդունված է հրատարակման 04.03.2025

ՌԻՏԴ 347.77.028.12:004.8

EDN: <https://elibrary.ru/dyxvim>

Արհեստական բանականության տեխնոլոգիաներ. բացահայտման խնդիրներ արտոնագրային հայտերում

Օլգա Լենարի Ալեքսեևա^{*,} Յուրի Ստանիսլավի Ջայցև

Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտ

*OAleksseeva@rupto.ru

Անոտացիա. Արհեստական բանականություն (ԱԲ) օգտագործող տեխնոլոգիաների արագ աճը պահանջում է արհեստական բանականության միջոցով գյուտերի բացահայտման կանոնների իրավական կարգավորում՝ մասնագետի կողմից նման գյուտերի իրականացման համար բավարար ամբողջականությամբ: Առանց ինքնուսուցման ալգորիթմի ուսուցման առանձնահատկությունների մասին տեղեկատվության, անհնար է իրականացնել գյուտ՝ հիմնված նման ալգորիթմի օգտագործման վրա: Եթե ԱԲ ներդնելու համար պատրաստի ծրագրային մոդել չկա, ապա գյուտի նկարագրության մեջ անհրաժեշտ կլինի բացահայտել մոդել ստեղծելու մեթոդի մասին տեղեկատվություն, որի միջոցով մասնագետը կարող է գրել մեքենայական ուսուցման ծրագիր և սովորացնել այն: Ծրագրային արտադրանք ստեղծելու հնարավորություն տվող ԱԲ վերաբերյալ տեղեկատվության շարքում մասնագետները առանձնացնում են ալգորիթմի տեսակը և դրա պարամետրերը, օգտագործված տվյալների բնութագրերը, տվյալների հավաքագրման մեթոդները, տվյալների նախնական մշակման փուլը, ուսուցման մեթոդները, կշիռների նախնականացումը, տվյալների մուտքագրման գործընթացը, առկա մոդելների կարգավորումը և կատարելագործումը, մոդելի արդյունքների հետմշակումը և մեկնաբանումը: Առնվազն պետք է բացահայտվի մեքենայական ուսուցման ալգորիթմի մուտքային տվյալներ մտցվող և դրա ելքային տվյալներից ստացված տվյալների միջև փոխհարաբերությունը: Անհրաժեշտ տեղեկատվության հավաքածուն կախված է ալգորիթմի տեսակից: Սակայն, ԱԲ միջոցով գյուտերի բացահայտման կանոնները սահմանված չեն ինչպես ռուսական, այնպես և արտասահմանյան կարգավորող փաստաթղթերում: Շարադրված լիովին տարածվում է նաև օգտակար մոդելների վրա: Բացառություն են կազմում գյուտը և օգտակար մոդելը բնութագրող հատկանիշների ոչ ամբողջական ցանկերը, որոնք նշված են համապատասխան կիրառությունների հայտերում: ԱԲ հատուկ տեղեկատվության նվազագույն հավաքածուն, որի առկայությունը գյուտի կամ օգտակար մոդելի արտոնագրի հայտերում անհրաժեշտ է գյուտը կամ օգտակար մոդելը իրականացնելու համար, պահանջում է հետագա ուսումնասիրություն և մշակում:

Բանալի բառեր. արհեստական բանականություն, արհեստական նեյրոնային ցանց, գյուտ, օգտակար մոդել, արտոնագրային իրավունք, բացահայտման բավարարություն, սև արկղ:

Մեջբերման համար. Ալեքսեևա Օ. Լ., Ջայցև Յու. Ս. Արհեստական բանականության տեխնոլոգիաներ. բացահայտման հարցեր արտոնագրային հայտում // ԱՍԴԻ տեղեկագիր: 2025: Հ. 4 № 1 (11): Էջ 24-31:

Շնորհակալագրեր. «Արհեստական բանականության կիրառման վրա հիմնված գյուտերի, օգտակար մոդելների հայտերի փաստաթղթերում տեղեկատվության բացահայտման ամբողջականության հետ կապված խնդրահարույց հարցերի ուսումնասիրություն» (ԳՀԱ ծածկագիր 2-ՊՕ-2024) թեմայով ԳՀԱ կատարվել է եկամուտ ստեղծող գործունեությունից ստացված արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտի հաշվին: Հեղինակները շնորհակալություն են հայտնում 2-ՊՕ-2024 հետազոտական աշխատանքի մասնակիցներին՝ Պանկո Վ. Յու., Կոիլովա Դ. Ֆ. և Սալինկովա Մ. Յու. գործնական նյութի ընտրության համար, որի համատեղ աշխատանքը ԳՀԱ հաջորդ փուլում թույլ կտա մեզ առաջարկություններ անել կարգավորող իրավական ակտերում փոփոխություններ կատարելու համար:

Artificial intelligence technologies: disclosure issues in a patent application

Olga L. Aleksееva[✉], Yury S. Zaytsev

Federal Institute of Industrial Property

[✉]OAleksееva@rupto.ru

Abstract: the rapid growth of technologies using artificial intelligence (AI) requires legal regulation of the rules of disclosure of inventions that apply AI to allow the person skilled in the art to perform the invention. Without information on the details of the machine learning of a self-learning algorithm, it is impossible to perform an invention based on the use of such an algorithm. If a ready-made program model for implementing AI is not available, it will be necessary to disclose in the specification of the invention information about a method for creating a model from which a person skilled in the art can write and train a machine learning program. Disclosures for creating an AI software product will include, for those skilled in the art, the type of algorithm and its parameters, characterization of the data used, data collection methods, data preprocessing step, training methods, initialization of weights, data entry process, tuning and improvement of existing models, post-processing, and interpretation of model results. At a minimum, the correlation between the data input to the machine learning algorithm and the data output from the algorithm should be disclosed. The set of required disclosures depends on the type of algorithm. However, the rules for disclosure of inventions using AI are not specified in Russian or foreign regulatory documents. The above is fully applicable to utility models. The exception is the incomplete lists of features that may characterize the invention and utility model, which are given in the requirements for the respective applications. The minimum set of information specific to AI, the presence of which in applications for a patent for an invention, utility model is necessary to make it possible to realize the invention, utility model, requires further study and elaboration.

Keywords: invention, utility model, patent law, sufficiency of disclosure, AI, artificial neural network, black box.

For citation: Aleksееva O. L., Zaytsev Yu. S. Artificial Intelligence Technologies: Disclosure Issues in a Patent Application // Bulletin of Federal Institute of Industrial Property. 2025. Vol. 4, No 1(11): 24–31 (In Russ.).

Acknowledgements: R&D 2-PO-2024 was carried out at the expense of own funds of the Federal Institute of Industrial Property. The authors are grateful to the participants of R&D 2-PO-2024 V. Yu. Pan'ko, D. F. Krylov and M. Yu. Salnikov for providing extensive practical material, cooperation on which at the next stage of research work will allow to make proposals for amendments to normative acts.

Ներածություն

Արտոնագրային իրավունքի մի ճշմարտություն է, որ գյուտի արտոնագիրը տրվում է գյուտարարին այն հանրությանը բացահայտելու համար, որը ներկայացված է արտոնագրային գերատեսչության կողմից¹: Առաջին իրավական հասկացություններից մեկը, որի համաձայն՝ գյուտարարը «կնքում է պայմանագիր հասարակության հետ, որով նա պարտավորվում է բացահայտել իր գաղտնիքը և որի դիմաց ստանում է որոշակի իրավունքներ», քննարկվել է դեռևս XIX դարի վերջին [1]: Գյուտը բացահայտելու անհրաժեշտության ավանդական բացատրությունն այն էր և մնում է, որ իրավունքները տրվում են արտոնագրատիրոջը որոշակի ժամանակահատվածով, որից հետո յուրաքանչյուր անձ պետք է կարողանա օգտագործել գյուտը իր հայեցողությամբ:

Այսպիսով, գյուտը բացահայտելու պահանջը ծագել է, կարելի է ասել, արտոնագրային իրավունքի ի հայտ գալու հետ միաժամանակ: Սակայն, այն գիտակցումը, որ գյուտը կարող է բացահայտվել հայտեր տարբեր աստիճանի մանրամասնություններով, անմիջապես չեկավ:

Ժամանակակից աշխարհում երկրների մեծ մասի օրենքները պարունակում են պահանջ, որ «հայտը և արտոնագիրը պետք է բացահայտեն գյուտը բավականաչափ հստակ և

ամբողջական ձևով, որպեսզի այն ոլորտում հնուտ անձը, որին վերաբերում է գյուտը, կարողանա այն իրականացնել» [2]: Գործնականում, գյուտը «բավականաչափ հստակ և ամբողջական ձևով» բացահայտելու պահանջը ներկայացվում է հայտի փաստաթղթերի կազմման գործող կանոնների համաձայն, որոնց թվում հիմնական փաստաթուղթը գյուտի նկարագրությունն է: Սակայն, այն հարցը, թե բացահայտման որ մակարդակն է բավարար, երկար ժամանակ մնաց լիովին չկարգավորված: Գյուտի նկարագրության մեջ տրամադրված տեղեկատվության չափաբաժնով կիրառման հնարավորությունը սկսեց նկատվել ներքին արտոնագրային իրավունքի գրականության մեջ անցյալ դարի 90-ական թվականներին [3]: Գյուտի նկարագրության և նուր-հատի միջև կապի հարցը բարձրացնելով՝ հեղինակները ուշադրություն են հրավիրել գյուտի նկարագրության մեջ գյուտի էական առանձնահատկությունների պարտադիր բացահայտման անհրաժեշտության և էական առանձնահատկություններից դուրս գտնվող տեղեկատվության ղեղաչափման հնարավորության վրա: Մասնավորապես, նշվեց, որ անհրաժեշտ չէ ցույց տալ մեթոդի այն տեխնոլոգիական պարամետրերը, որոնք չեն հանդիսանում մեթոդի վերաբերող գյուտի էական առանձնահատկություններ, և բերել գյուտի իրականացման օրինակներ, որոնք ապահովում են առավելագույն տեխնիկական արդյունքի հասնելը: Առանց մեկնաբանելու տրված առաջարկությունների վավերականությունը գործող օրենսդրության համատեքստում, մենք միայն կնշենք, որ այս հարցերի քննարկումն այդ ժամանակ կարևոր քայլ էր, որը մասնագետներին մոտեցրել է հայտի փաստաթղթերում

¹ Մտավոր սեփականության ներածություն: Ժենևա՝ ՄՍՀԿ, 1998: էջ 7, կ. 1.23:

գյուտի բացահայտման ամբողջականության գնահատման խնդրի քննարկմանը:

Գյուտի հայտի փաստաթղթերում գյուտի բացահայտման ամբողջականության (բավարարության) հարցը կրկին առաջացավ, երբ իրավապահ պրակտիկայի վերլուծությունը ցույց տվեց, որ հայտատուի կողմից հայտի կազմման կանոնները չպահպանելը, որը խախտում է երրորդ անձանց իրավունքները, չի հանգեցնում արտոնագրատիրոջ համար բացասական հետևանքների: ՌԴ քաղաքացիական օրենսգրքով սահմանված վիճարկման հիմքերը չեն նախատեսում արտոնագիրը չեղյալ համարելու հնարավորություն, եթե նկարագրությունը չի բացահայտում գյուտի էությունը այն իրականացնելու համար բավարար ձևով²: Օրենսդրության այս մեղմ մոտեցումը հանգեցրել է նրան, որ գյուտերի արտոնագրերը հաճախ տրամադրվել են անփույթ կազմված, անորոշ նկարագրություններով, ինչը, ըստ էության, հանգեցրել է երրորդ կողմերի, առաջին հերթին՝ ներդրողների և արտոնագիրը վիճարկելու մեջ հետաքրքրված անձանց շահերի խախտմանը: Իրավիճակը շտկվել է 2014 թվականին՝ ՌԴ քաղաքացիական օրենսգրքում կատարված փոփոխությունների կապակցությամբ³: Փոփոխված նորմերով սահմանվել է Ռուսաստանի իրավունքը՝ որոշում կայացնելու արտոնագիր տրամադրելուց հրաժարվելու մասին, եթե հայտի փաստաթղթերը չեն համապատասխանում գյուտի էության բացահայտման բավարար պահանջին (ՌԴ քաղաքացիական օրենսգրքի 1387-րդ հոդվածի 1-ին կետի երկրորդ պարբերություն): Բացի այդ, սահմանվել է արտոնագիրը անվավեր ճանաչելու հնարավորություն՝ հայտի փաստաթղթերը գյուտի էության բացահայտման բավարար լինելու պահանջին չհամապատասխանելու դեպքում (ՌԴ քաղաքացիական օրենսգրքի 1398-րդ հոդվածի 1-ին կետի 2-րդ ենթակետ)⁴:

Այսպիսով, գյուտերի հայտերի փաստաթղթերում և, համապատասխանաբար, արտոնագրերում գյուտերի բացահայտման պահանջները, ինչպես նաև հայտատուի կողմից այդ պահանջները չկատարելու հետևանքները, 2014 թվականից ի վեր, կարելի է համարել ՌԴ քաղաքացիական օրենսգրքում լիովին կարգավորված: Գործնականում պահանջների պարզեցումը ստիպել է հայտատուներին ավելի զգույշ լինել գյուտերի հայտերի փաստաթղթերը կազմելիս: Հատուկ ուշադրություն պետք է դարձնել գյուտի էության բնութագրմանը: Կարևոր է նաև ճիշտ նկարագրել գյուտի իրականացման օրինակները, ներառյալ ճիշտ ապացույցների տրամադրումը, գյուտի նպատակը իրականացնելու և տեխնիկական արդյունքին հասնելու հնարավորության հիմնավորումները:

² Ռուսաստանի Դաշնության Քաղաքացիական օրենսգրքի հ. 1398 Մաս չորրորդ (հոդ. 1225-1551) առ 18 դեկտեմբերի 2006 թ. № 230-ԴՕ // Ռուսաստանի Դաշնության Օժ: 2006: № 52 (մ. 1) (Հոդ. 5496) խմբ. առ 07.10.2022:

³ «Ռուսաստանի Դաշնության քաղաքացիական օրենսգրքի առաջին, երկրորդ և չորրորդ մասերում և Ռուսաստանի Դաշնության որոշակի օրենսդրական ակտերում փոփոխություններ կատարելու մասին» 12.03.2014 № 35-ԴՕ // Ռուսաստանի Դաշնության օրենսդրական ակտերի ժողովածու: ՌԴ Օժ: 2014: № 11: Հոդ. 1100:

⁴ Ռուսաստանի Դաշնության քաղաքացիական օրենսգրքի չորրորդ մասի մեկնաբանություն (հոդվածների) / Պատ. խմբ. Ե. Ա. Պավլովա: «Ռուսաստանի Դաշնության Նախագահին առընթեր Ս. Ա. Ալեքսեևի անվ. մասնավոր իրավունքի հետազոտական կենտրոն» ԴԴԲԳՀ: Մ.: Ստատուտ: 2018: էջ 928:

Նշված պահանջներին համապատասխանելը հատկապես դժվարություններ է առաջացնում այն դեպքերում, երբ գյուտերը վերաբերում են նոր, արագ զարգացող՝ կենսաբանության և կիրառական մաթեմատիկայի ոլորտներին: Օրենսդիրները կրկին բախվում են գյուտի բացահայտման ամբողջականության պահանջները պարզեցնելու խնդրին, բայց այժմ՝ կոնկրետ ոլորտներում: Այդ ոլորտներից մեկն է՝ արիեստական բանականության (ԱԲ) օգտագործման վրա հիմնված գյուտերի բացահայտումն է:

ԱԲ առանձնահատկությունները

ԱԲ իրենից ներկայացնում է թափանցիկ թվային տեխնոլոգիա, որը լայնորեն կիրառվում է տեխնոլոգիայի տարբեր ոլորտներում և մարդկային կենսագործունեության այլ ոլորտներում: ԱԲ հանդիսանում է կարևոր գործիք, որն օգտագործվում է նորարարական լուծումներ ստեղծելու և դրանք խթանելու համար: ԱԲ օգտագործող գյուտերի հայտերի թիվը ամբողջ աշխարհում արագորեն աճում է: Համաշխարհային մտավոր սեփականության կազմակերպության (ՄՍՀԿ) տվյալներով՝ ԱԲ արտոնագրերի թիվը 2016-ից 2020 թվականներին աճել է 718%⁵: Կարևոր է ինչպես ԱԲ օգտագործող գյուտերի մշակողների, այնպես և արտոնագրային փորձագետների համար հասկանալ, թե ինչպես պետք է նման գյուտերը բացահայտվեն արտոնագրերում: ԱԲ բազմաթիվ մասնագետների տարածված կարծիքը, որ ԱԲ բացահայտումը որևէ հատուկ առանձնահատկություն չունի, որ այն նույնն է տեխնոլոգիայի բոլոր ոլորտների համար, կամ որ հայտում բավարար է նշել ԱԲ տեսակը կամ տեսակը կամ ԱԲ կողմից օգտագործվող մեթոդը, խորապես սխալ է: Որոշ դեպքերում հնարավոր է, որ նման բնութագիրը բավարար լինի, սակայն նման դեպքերը ավելի հավանական է, որ բացառություն լինեն կանոնից, քան կանոն:

Գոյություն ունեն ԱԲ բազմաթիվ սահմանումներ: Կանգ առնենք ԳՕՍՍ Ռ 59277-2020 «Արիեստական ինտելեկտի համակարգեր» ստանդարտում պարունակվող դրանցից մեկի վրա: Արիեստական բանականության համակարգերի դասակարգում», որն օգտագործվում է արտադրանքի պետական հավաստագրման համակարգում՝ ազգային ստանդարտների պահանջներին համապատասխան: ԳՕՍՍ Ռ 59277-2020 ԱԲ դասակարգում է «տեխնոլոգիական լուծումների ամբողջություն, որը հնարավորություն է տալիս ընդօրինակել մարդու ճանաչողական գործառնությունները (ներառյալ ինքնուսուցումը, լուծումներ գտնելը նախապես որոշված ալգորիթմի բացակայության դեպքում և հասկանալիության հասնելը) և, կատարելով տվյալների մշակման որոշակի, գործնականում նշանակալի առաջադրանքներ, ստանալ արդյունքներ, որոնք առնվազն համեմատելի են մարդկային մտավոր կենսագործունեության արդյունքների հետ»: Տրված սահմանումը, ինչպես նաև այլը, վերաբերում է ԱԲ⁶ մարդկային

⁵ 2022 թ. աշխարհում մտավոր սեփականության ոլորտում իրավիճակի մասին զեկույց Նորարարական գործունեության վեկտոր // ՄՍՀԿ՝ կայք: URL: <https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/ru/wipo-pub-944-2022-ru-world-intellectual-property-report-2022-the-direction-of-innovation.pdf> (հարցման ամսաթիվ՝ 22.11.2024):

⁶ Համակարգչային լուծումների հետ կապված գյուտերի և օգտակար մոդելների իրավական պաշտպանության ապահովման ոլորտում օրենսդրության գործնական կիրառման խնդիրները. զեկույց ԳՀԱ մասին (միջանկյալ, 1-ին փուլ) / Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտ, ղեկ. Ալեքսեև Օ. Լ., Մ. 2020: 266 էջ: Մատեն.: էջ 64-71: Գր. № ԳՀՄՍԱ ԱԱԱԱ-Ա20-

նտավոր գործունեությունը ընդօրինակելու ունակությանը, բայց չի նշվում, թե ինչն է ապահովում այդ ունակությունը, չի բացահայտվում ԱԲ բնույթը և պարզ չի դառնում, թե ինչպես կիրառել գյուտի բացահայտման սահմանված կանոնները դրա նկատմամբ:

Միևնույն ժամանակ, ինչպես ԱԲ մասնագետները, այնպես և ԱԲ կողմից ստեղծված արդյունքների իրավական պաշտպանության հարցերի հետազոտողները հասկանում են, որ արհեստական բանականության իրականացումների մեծ մասը հիմնված է համակարգչային ծրագրի վրա [4; 5]: Հետևաբար, այս հոդվածում մենք կքննարկենք նաև ԱԲ ծրագրային իրականացումը:

ԱԲ առանձնահատկությունը, որը այն տարբերակում է ավանդական ծրագրերից, այսպես կոչված մեքենայական ուսուցումն է: Պարզ ասած, այս հատկանիշը կարելի է այպես նկարագրել: Ավանդական ծրագրավորումը հիմնված է ծրագրավորողի կողմից ստեղծված հստակ սահմանված հրահանգների վրա: Ծրագրավորողը գրում է որոշակի կանոններ, որոնք անհրաժեշտ են որոշակի առաջադրանք կատարելու համար: Խնդրի լուծման ալգորիթմի յուրաքանչյուր քայլ մանրակրկիտ գրված է: Մեքենայական ուսուցման մեջ, կանոններ հստակ սահմանելու փոխարեն, ծրագրավորողը ստեղծում է ինքնուսուցման ալգորիթմ, որը ստանում է մեծ քանակությամբ տվյալներ, վերլուծում դրանք և նույնականացնում օրինաչափություններ⁷, այնուհետև վարժեցված ալգորիթմը (կամ, ինչպես ասում են, մոդելը) օգտագործվում է խնդիրը լուծելու համար, որի դեպքում վարժեցված ալգորիթմի մուտքի մոտ գտնվող տվյալները փոխակերպվում (քարտեզագրվում) են ալգորիթմի ելքի մոտ գտնվող տվյալների:

Գյուտի էության բացահայտման ընդհանուր պահանջներ

Համաձայն գործող օրենսդրության, որում վերջերս կատարվել են փոփոխություններ⁸, Ռուսաստանում ներկայումս, ծրագրային ապահովման օգտագործման հետ կապված լուծումը կարող է արտոնագրվել որպես գյուտ այն դեպքում, եթե ծրագրի ելքային տվյալները օգտագործվում են նյութական օբյեկտի (տեխնիկայի կամ բնության օբյեկտ) վերափոխման (կատարելագործման) համար՝ տեխնիկական արդյունքի հասնելու կամ բնական լեզվով տեքստեր մշակելու համար՝ տեխնիկական արդյունքի համարժեք արդյունքի հասնելու համար: Պաշտպանություն կարող են ստանալ նաև այն լուծումները, որոնք բաղկացած են տեխնիկական կամ բնական օբյեկտի ֆիզիկական պարամետրերի վերաբերյալ տվյալների մշակումից՝ որոնվող պարամետրի վերաբերյալ տեղեկատվություն ստանալու համար, եթե սկզբնական տվյալները և որոնվող պարամետրը փոխկապակցված են բնության օրենքների համաձայն մշակողի կողմից նույնականացված էմպիրիկ կախվածությունների միջոցով [6]:

ԱԲ կիրառում ներառող լուծումների արտոնագրելիության գնահատումը հիմնարարորեն չի տարբերվում ավանդական ծրագրային ապահովման կիրառում ներառող այլ լուծումների արտոնագրելիության գնահատումից, բացառությամբ գյուտի նկարագրության մեջ ԱԲ բացահայտման պահանջների:

Ակնհայտ է, որ առանց ինքնուսուցման ալգորիթմի մեքենայական ուսուցման առանձնահատկությունների իմացության, անհնար կլինի իրականացնել այնպիսի գյուտ, որը ենթադրում է նման ալգորիթմի օգտագործում գյուտում:

ՌԴ Քաղաքացիական օրենսգրքի դրույթները բացահայտման բավարարության պահանջի առումով մշակվել են ենթաօրենսդրական ակտերով, որոնց վերջին տարբերակը հաստատվել է Ռուսաստանի տնտեսական զարգացման նախարարության 21.02.2023 № 107⁹ հրամանի արձակման կապակցությամբ: Գյուտի հայտի փաստաթղթերում, հիմնականում գյուտի նկարագրության մեջ, գյուտի էության բավարար բացահայտման պահանջը այժմ ենթադրում է հետևյալ ստուգումները՝

- նշված է արդյոք գյուտի նպատակը .
- նշվել են արդյոք գյուտով լուծված տեխնիկական խնդիրը և գյուտի միջոցով ստացված տեխնիկական արդյունքը .
- բացահայտվել է արդյոք հայտատուի կողմից նշված տեխնիկական արդյունքին հասնելու համար անհրաժեշտ էական հատկանիշների ամբողջությունը .
- տրված է գյուտի իրականացման առնվազն մեկ օրինակ, որը հաստատում է գյուտի նպատակը տեխնիկական արդյունքի հասնելու միջոցով իրականացնելու հնարավորությունը .
- հայտի փաստաթղթերը կամ հայտը ներկայացնելու օրվա դրությամբ տեխնիկայի մակարդակը արդյոք բացահայտում են մեթոդներ և միջոցներ, որոնց միջոցով հնարավոր է իրականացնել գյուտը՝ նպատակի իրականացման համար այն ձևով, ինչպես այն բնութագրվում է յուրաքանչյուր հավակնության մեջ, այդ թվում՝ առանձնահատկությունները բնութագրելու համար ընդհանուր հասկացություններ օգտագործելու դեպքում .
- արդյոք գյուտի իրականացման օրինակը հաստատում է գյուտի նպատակը իրականացնելու հնարավորությունը տեխնիկական արդյունքի հասնելու միջոցով՝ օգտագործելով ընդհանուր հասկացությամբ արտահայտված հատկանիշի իրականացման առնվազն մեկ հատուկ ձև կամ պարամետրերի արժեքների միջակայքում ներառված պարամետրի մեկ արժեք:

ԱԲ օգտագործման վրա հիմնված գյուտերի համար նպատակի, խնդրի և տեխնիկական արդյունքի բացահայտումը, ինչպես նաև այդ տեղեկատվության առկայության ստուգումը արտոնագրային հայտում որևէ առանձնահատկություն չունեն այլ գյուտերի համեմատ:

Ինչ վերաբերում է գյուտի էական առանձնահատկությունների ամբողջականության բացահայտմանը հայտի փաստաթղթերում, ապա նման բացահայտումը կախված է նրանից, թե ինչ խնդիր է լուծվում գյուտով և ինչ արդյունք է ակնկալվում նման գյուտի

⁷ Մեքենայական ուսուցման հիմունքները և կիրառումը. ինչ է դա և ինչպես է այն գործում // GeekBrains կայք: URL: <https://blog.geekbrains.by/chitotakoe-mashinnoe-obuchenie-osnovy-i-primeneniye/> (հարցման ամսաթիվ՝ 22.11.2024):

⁸ Ռուսաստանի Տնտեսական զարգացման նախարարության 15 մարտի 2024 թ. № 148 հրամանը՝ «Ռուսաստանի Տնտեսական զարգացման նախարարության որոշակի հրամաններում փոփոխություններ կատարելու մասին՝ գյուտերի և օգտակար մոդելների պետական գրանցման հարցերի, ինչպես նաև գյուտերի և օգտակար մոդելների նախնական տեղեկատվական որոնման անցկացման վերաբերյալ»:

⁹ Գյուտերի պետական գրանցման համար իրավաբանորեն նշանակալի գործողություններ կատարելու հիմք հանդիսացող փաստաթղթերի կազմման, ներկայացման և վերանայման կանոնները, որոնք հաստատվել են Ռուսաստանի տնտեսական զարգացման նախարարության 21 փետրվարի 2023 թ. № 107 հրամանով (փոփոխություններով՝ 27 սեպտեմբերի, 2024 թ.), Կ. 53, ենթ. 1-6:

օգտագործումից, որը բաղկացած է տեխնիկական օբյեկտի կատարելագործումից:

Հայտերում ԱԲ բացահայտման մոտեցումների վերաբերյալ ուսումնասիրության արդյունքները

Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների ոլորտի գյուտերի դեպքում, որոնք ներառում են ԱԲ օգտագործման վրա հիմնված գյուտեր, տեխնիկական օբյեկտի կատարելագործումը և դրա հատկությունների (շահագործման բնութագրերի) բարելավումը հաճախ իրականացվում է համակարգչային ծրագրերը փոփոխելով՝ առանց սարքավորումների միջոցները փոխելու: Ֆիզիկական մակարդակում համարյա անհնար է նկարագրել այս փոփոխությունները, ինչպես ցույց են տվել հեղինակները հոդվածում [7]: Հետևաբար, ԱԲ, ինչպես ծրագրային ապահովման միջոցով իրականացվող այլ լուծումները, բնութագրվում է ծրագրի մեքենայական ուսուցման ալգորիթմի գործառնությունների բացահայտմամբ:

ԱԲ հետ կապված գյուտերի շարքում կարելի է առանձնացնել երկու խումբ՝

- գյուտեր, որոնցում ԱԲ օգտագործվում է որպես համարյա պատրաստի գործիք՝ տեղեկատվական տեխնոլոգիաների հետ կապ չունեցող տեխնիկական օբյեկտի կատարելագործման խնդիրը լուծելու համար.
- գյուտեր, որոնք լուծում են տեխնիկական օբյեկտի հատկությունների (շահագործման բնութագրերի) բարելավման խնդիրը, այդ թվում՝ ԱԲ գործառնությունները փոփոխելու և կատարելագործելու միջոցով:

Այս բաժանումը շատ պայմանական է, այս խմբերի միջև սահմանները լզգված են:

Առաջին խմբի գյուտերի համար էական առանձնահատկություններ կարող են լինել մեքենայական ուսուցման ալգորիթմի առկայությունը և որոշ տվյալների մյուսների վերածելու նրա կողմից իրականացվող առանձնահատկությունը¹⁰: Երկրորդ խմբին պատկանող գյուտեր, որը ենթադրում է ԱԲ գործառնության փոփոխություն, բնականաբար կարող է ունենալ ավելի նշանակալի առանձնահատկություններ:

Ինչպես հայտնի է, որ գյուտի նկարագրության մեջ տրված գյուտի իրականացման օրինակը նախատեսված է ցույց տալու, թե ինչպես կարելի է իրականացնել գյուտը: Եթե գյուտի բանաձևը օգտագործված են ընդհանուր հասկացություններ, օրինակը պետք է ցույց տա, թե ինչ կոնկրետ միջոցներ են կանգնած ընդհանուր ձևակերպումների հետևում:

Բացի այդ, գյուտի բանաձևը կարող է արտացոլել միայն գյուտի էական առանձնահատկությունները, այսինքն՝ այն առանձնահատկությունները, որոնք ազդում են տեխնիկական արդյունքի հասնելու վրա: Օրինակը բերված է ցույց տալու տեխնիկական առարկան՝ դրանում օգտագործված գյուտի հետ միասին, որպես ամբողջություն, ցույց տալու, թե ինչպես է առարկան գործում, եթե գյուտը մարմնավորված է դրանում, ինչպես է իրականացվում գյուտի նպատակը և ստացվում սպասվող արդյունքը, այսինքն՝ օրինակը պետք է ներառի ոչ

միայն գյուտը իրականացնելու կոնկրետ միջոցները գյուտի բանաձևում օգտագործված առանձնահատկությունների ձևակերպման ներքո ընկնող կոնկրետ դեպքերում, այլև ցույց տա գյուտը նախատեսված նպատակով օգտագործելու համար անհրաժեշտ այլ միջոցներ:

Ինչպես ցույց է տվել ուսումնասիրությունը, ԱԲ օգտագործման վրա հիմնված գյուտերի ռուսական արտոնագրերում գյուտի բանաձևը դեպքերի մեծ մասում պարունակում է մուտքային և ելքային տվյալները բնութագրող առանձնահատկություններ, ինչպես նաև ԱԲ ալգորիթմի տեսակը (սովորաբար արհեստական նեյրոնային ցանց): Դեպքերի կեսում գյուտի բանաձևի առանձնահատկությունները մեքենայական ուսուցման ալգորիթմի համար մուտքային տվյալների ստացման և նախնական փոխակերպման գործողություններ էին: Միևնույն ժամանակ, ԱԲ պարամետրերի նշաններ պարունակվում են ուսումնասիրված արտոնագրերի կեսից քիչ¹¹:

Մեքենայական ուսուցման համակարգերի առումով, ԱԲ ներդրման միջոցների իմացությունը նշանակում է գյուտարարի կողմից առաջադրված խնդիրները լուծելու ունակ վարժեցված մոդելներ պարունակող ծրագրերի իմացություն: Օրինակ, լավ հայտնի են պատկերի մեջ տեքստը ձևափոխելու կամ աուդիո ֆայլում խոսքը վերծանելու պատրաստի ծրագրերը: Մյուս կողմից, ներկայումս համացանցում կան բաց կոդով մեքենայական ուսուցման գրադարանների բազմաթիվ պահոցներ, որոնք չեն պահանջում գրոյից նոր մոդել ստեղծել, այլ պահանջում են միայն աննշան փոփոխություններ և լրացուցիչ ուսուցում՝ որոշակի խնդիր լուծելու համար:

Եթե ԱԲ տեսանկյունից գյուտը իրականացնելու համար պատրաստի ծրագրային մոդել չկա, ապա գյուտի նկարագրությունը կպահանջի նման գործիք ստեղծելու մեթոդի բացահայտում, այսինքն՝ տեղեկատվության բացահայտում, որի միջոցով մասնագետը կարող է գրել մեքենայական ուսուցման ծրագիր և սովորացնել այն:

Ավանդական համակարգչային ծրագրերի միջոցով իրականացված գյուտերի բացահայտման ընդհանուր կանոնն այն է, որ ծրագրի ալգորիթմը ներկայացվի գյուտի նկարագրության մեջ, ցանկալի է՝ բլոկ-սխեմայի տեսքով, իսկ եթե ալգորիթմը հաշվողական է, ապա՝ մաթեմատիկական արտահայտության տեսքով¹²: Կարող են տրամադրվել կարճ քաղվածքներ ծրագրերից¹³: Սակայն այս կանոնը չի կիրառվում ԱԲ դեպքում: Ի տարբերություն ավանդական համակարգչային ալգորիթմների, ԱԲ ալգորիթմը սովորացվում է և սկզբնապես ուղղակի խնդիրների լուծման ալգորիթմ չէ:

Հասկանալու համար, թե հայտի փաստաթղթերում ԱԲ մասին ինչ տեղեկատվություն պետք է տրամադրվի, անհրաժեշտ է

¹⁰ Այստեղ մենք դիտարկում ենք փոխակերպումը լայն իմաստով, երբ մեքենայական ուսուցման ալգորիթմի մեջ մուտքագրված մեկ տվյալների հիման վրա դրա ելքում ստացվում են այլ տվյալներ, լինի դա փոխակերպված պատկեր, դատողություն, օբյեկտների դասակարգման արդյունքներ և այլն:

¹¹ ԱԲ օգտագործման վրա հիմնված գյուտերի և օգտակար մոդելների էության բացահայտման պահանջների ռուսական և արտասահմանյան իրավական կարգավորման ուսումնասիրություն, այդ պահանջների համապատասխանությունը ստուգելու կանոններ, այդ պահանջների վերաբերող արտոնագրային իրավունքի գրականություն և համապատասխան իրավակիրառական պրակտիկա. զեկույց ԳՀԱ (միջանկյալ, 1-ին փուլ) / Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտ, ղեկ. Ալեքսեա Օ. Լ. Ս., 2024. 326 էջ, Մատեն. էջ 78-81: Գր. № ԳՀՓՆՏՍ 124112600026-1:

¹² Գյուտի արտոնագրի հայտի փաստաթղթերի պահանջները, որոնք հաստատվել են Ռուսաստանի տնտեսական զարգացման նախարարության 201 փետրվարի 2023 թ. № 107 հրամանով (փոփոխություններով 2024 թվականի մարտի 15-ին), ենթ. 3, կ. 54:

¹³ Նույն տեղում, ենթ. 4, կ. 54:

հասկանալ, թե ԱԲ որ բնութագրերն են ազդում ԱԲ ելքային տվյալներում ստացված տվյալների վրա:

Ուսումնասիրությունը ցույց է տվել, որ ԱԲ արտոնագրման խնդրով զբաղվող արտասահմանյան փորձագետները բացահայտում են ԱԲ հետևյալ բնութագրերը, որոնք ազդում են ելքային տվյալների վրա՝ ալգորիթմի տեսակը և դրա պարամետրերը, օգտագործված տվյալների բնութագրերը, տվյալների հավաքագրման մեթոդները, տվյալների նախնական մշակման փուլը, մարզման մեթոդները, կշիռների նախնականացումը և տվյալների մուտքագրման գործընթացը, առկա մոդելների կարգաբերումը և կատարելագործումը, մոդելի արդյունքների հետմշակումը և մեկնաբանությունը [8; 9]:

Քանի որ ԱԲ շատ դինամիկ է զարգանում, դժվար է թվարկել օգտագործվող բոլոր տեսակի ալգորիթմները: Տեխնիկական գրականության ուսումնասիրությունը ցույց է տալիս, որ ներկայումս ամենահաճախ օգտագործվող ալգորիթմների տեսակներն են՝ գծային ռեգրեսիան, լոգիստիկ ռեգրեսիան, արհեստական նեյրոնային ցանցերը, օժանդակ վեկտորային մեքենաները, միամիտ Բայես ալգորիթմը, k-ամենամոտ հարևանների մեթոդը, որոշումների ընդունման ծառերը, պատահական անտառի ալգորիթմը, բուստինգտ և այլն: 14, 15, 16 [10; 11]: Բացի այդ, կա ԳՕՍՆ Ռ 59277-2020 «Արհեստական ինտելեկտի համակարգեր: Արհեստական բանականության համակարգերի դասակարգում», որը տրամադրում է ԱԲ համակարգերի դասակարգում տարբեր հիմքերով, այդ թվում՝ տեղեկատվության մշակման մեթոդներով:

Մեքենայական ուսուցման ալգորիթմի յուրաքանչյուր տեսակ ունի իր պարամետրերի հավաքածուն, բայց դրանք ընդհանուր առմամբ կարելի է ընդհանրացնել երկու տեսակի՝ հիպերպարամետրեր և սովորելու պարամետրեր [12]: Հիպերպարամետրերի արժեքները սահմանվում են սովորելու սկզբում և չեն փոխվում մարզման ընթացքում¹⁴: Հիպերպարամետրերը ներառում են, մասնավորապես, ալգորիթմի կառուցվածքը, ալգորիթմի ուսուցման մեթոդը (կարգավորումը), մարզման մեթոդի պարամետրերը և այլն:

Վարժված պարամետրերի արժեքները, ինչպես անունն է հուշում, փոխվում են ալգորիթմի մարզման ընթացքում և օպտիմիզացվում են: Օրինակ, արհեստական նեյրոնային ցանցի վարժեցվող պարամետրերը ներառում են նեյրոնների միջև կապերի կշռման գործակիցները: Հիպերպարամետրերի արժեքների և մարզվող պարամետրերի ամբողջական հավաքածուն բնութագրում է վարժեցված մոդելը: Սակայն, վարժեցված պարամետրերի արժեքների հավաքածուն ներկայացնում է տվյալների չափազանց մեծ ծավալ, որը չի ծառայում տեխնոլոգիայի հետագա կատարելագործման նպատակին և ինքնին հետաքրքիր չէ տեխնիկական մասնագետների համար:

Քանի որ խնդրի լուծման վերջնական ալգորիթմը ստեղծվում է ԱԲ մեջ՝ մեծ տվյալների բազմության վրա վարժեցման միջոցով, վարժեցված մոդելի գյուտում օգտագործվող կարևոր բնութագիր է վարժեցման համար օգտագործվող տվյալների բազմության բնութագիրը, ինչպես նաև տվյալների պատրաստումը, վարժեցման պարամետրերի նախնականացումը, վարժեցման մեթոդը և դրա պարամետրերը: Մեքենայական վարժեցման ալգորիթմի

Վարժեցված մոդելի գյուտում օգտագործված կարևոր բնութագիր է ուսուցման համար օգտագործվող տվյալների բազմության բնութագիրը, ինչպես նաև տվյալների նախապատրաստումը, ուսուցման պարամետրերի նախնականացումը, ուսուցման մեթոդը և դրա պարամետրերը:

յուրաքանչյուր տեսակի համար ուսուցման պարամետրերի սկզբնական արժեքները նախապես որոշված չեն և կարող են որոշվել տարբեր ձևերով: Նույնիսկ նույն մոդելի օգտագործման դեպքում՝ նույն կառուցվածքով կամ ճարտարապետությամբ և նույն վարժեցման տվյալների բազմությամբ, վարժեցվող պարամետրերի տարբեր սկզբնական արժեքները կարող են հանգեցնել տարբեր վերջնական մոդելների [8]:

Եթե հայտարարված գյուտը նախատեսում է ԱԲ ալգորիթմի օգտագործում՝ տեխնոլոգիական որոշակի ոլորտում խնդիր լուծելու համար, գյուտի իրականացման օրինակը պետք է նկարագրի նաև այն տեխնիկական օբյեկտը, որում օգտագործվում է այս ալգորիթմը, և այդ օբյեկտի գործողությունը՝ ցույց տալով գյուտի նպատակը իրականացնելու և սպասվող արդյունքին (տեխնիկական կամ տեխնիկականին համարժեք) հասնելու հնարավորությունը: Օրինակ՝ ռոբոտ-մանիպուլյատորի կողմից առարկայի բռնումը կառավարելու մեթոդի կիրառման մեջ, որն օգտագործում է մանիպուլյատորի կապերի անհրաժեշտ դիրքի որոշումը մեքենայական վարժեցման միջոցով, մեքենայական վարժեցման ալգորիթմի իրականացման օրինակի նկարագրությունից բացի, պետք է նկարագրվեն որոշակի տեխնիկական միջոցներով առարկայի պատկեր ստանալու հատուկ գործողություններ, ինչպես նաև մանիպուլյատորի կապերը համապատասխան դիրքի բերելու հատուկ գործողություններ:

Տեխնիկական արդյունքի վերաբերյալ, գյուտի հայտի փաստաթղթերի պահանջները թույլ են տալիս, որ գյուտը կիրառելիս տեխնիկական արդյունք ստանալու հնարավորությունը հաստատող տեղեկատվությունը կարող է ներառել ինչպես փորձի, փորձարկումների կամ գնահատումների արդյունքում ստացված տվյալներ, այնպես էլ գիտական գիտելիքների վրա հիմնված տեսական հիմնավորումներ¹⁵:

Քանի որ վերջնական ուսուցված մոդելը (և դրա կողմից ստեղծվող տվյալները) մեծապես կախված են դրա մարզման համար օգտագործված տվյալների բազմությունից, ԱԲ վրա հիմնված գյուտերի համար պահանջվող արդյունքը ստանալու հնարավորությունը ապացուցելու առումով հատուկ պահանջներն այն են, որ օրինակը պետք է բացահայտի մեքենայական ուսուցման ալգորիթմի մուտքային տվյալներ մտցվող տվյալների և դրա ելքային տվյալներից ստացվող տվյալների միջև փոխհարաբերությունը:

Ըստ վերոնշյալի, ԱԲ միջոցով գյուտերի հայտեր կազմելու պրակտիկայում գյուտի նկարագրության մեջ տրված օրինակում ԱԲ բացահայտելու երկու մոտեցում կա: Առաջին դեպքում

¹⁴ ԳՕՍՆ Ռ 59900-2021 Արհեստական ինտելեկտի համակարգեր: Կրթության մեջ արհեստական բանականության համակարգերի փորձարկման համար սկզբնական տվյալների վերահսկիչ նմուշների ստանդարտ պահանջներ, կ. 2.2:

¹⁵ Գյուտի արտոնագրի հայտի փաստաթղթերի պահանջները, որոնք հաստատվել են Ռուսաստանի տնտեսական զարգացման նախարարության 21 փետրվարի 2023 թ. № 107 հրամանով (փոփոխություններով 2024 թվականի մարտի 15-ին), ենթ. 53, պար. տասներորդը:

տրվում է հղում դեպի հայտնի ծրագրային արտադրանք, որը մարմնավորում է ԱԲ: Երկրորդ դեպքում բացահայտվում է նման ապրանք ստեղծելու գործընթացի մասին տեղեկատվություն:

Ինչպես ցույց է տվել վերը մեջբերված տեխնիկական գրականության վերլուծությունը, ԱԲ բնութագրերը իր պարամետրերով, որոնք թույլ են տալիս ստեղծել ԱԲ մարմնավորող ծրագրային արտադրանք, շատ բազմազան են և կարող են ներառել մեքենայական վարժեցման ալգորիթմի որոշակի տեսակ, դրա հիպերպարամետրեր, ներառյալ ալգորիթմի ճարտարապետությունը, ալգորիթմի վարժեցման գործընթացի նկարագրությունը և օգտագործվող վարժեցման մեթոդի պարամետրերը. ալգորիթմի վարժեցման համար օգտագործվող տվյալների բազմության բնութագրերը, ներառյալ դրանց նախնական մշակումը. ալգորիթմի վարժեցման պարամետրերի սկզբնական արժեքները սահմանելու մեթոդ. առկա մոդելների կարգավորման և կատարելագործման գործընթացը (արդեն ստեղծված մոդելներն օգտագործելիս). ալգորիթմի արդյունքների հետմշակման և մեկնաբանման գործընթացը. մեքենայական ուսուցման ալգորիթմի վրա հիմնված ծրագրային արտադրանքի օգտագործման մեթոդի կամ արտադրանքի բնութագրերը (օգտագործվող սարքերի բնութագրերը, դրանց դիզայնը, ժամանակի ընթացքում գործողությունների կատարման հերթականությունը, գործողությունների կատարման պայմանները և այլն): Եթե գյուտը միաժամանակ օգտագործում է մի քանի տեսակի ալգորիթմներ, ապա անհրաժեշտ տեղեկատվության բազմությունը բազմապատկվում է:

Ինչ վերաբերում է ԱԲ օգտագործման վրա հիմնված գյուտը բնութագրող էական առանձնահատկությունների ամբողջությանը, ուսումնասիրությունը ցույց է տալիս, որ վերը ուսումնասիրված ԱԲ բնութագրիչներից որևէ մեկը կարող է լինել գյուտի էական առանձնահատկություն՝ կախված գյուտի կողմից լուծվող տեխնիկական խնդրից: Այս բնութագրերից մի քանիսն արդեն իսկ ներկայացված են «Գյուտի հայտի փաստաթղթերին ներկայացվող պահանջներին» կ. 50(1), ենթ. 2 և 4՝ տեղեկատվության մշակման մեթոդը, տեղեկատվության մշակման մեթոդի պարամետրերը, արհեստական բանականության ալգորիթմի ուսուցման համար տեղեկատվության հավաքագրման և նախնական մշակման գործողությունների առկայությունը: Սակայն այս ստանդարտների ներառումը Պահանջներում միայն առաջին փորձն էր նորմատիվ ակտում ներառելու այն հատկանիշների ցանկը, որոնք կարող են բնութագրել ԱԲ ալգորիթմներ օգտագործող գյուտերի էությունը:

Եզրահանգում

Հետազոտության այս փուլում ստացված արդյունքները ցույց են տալիս, որ մինչ օրս հայտի փաստաթղթերում ԱԲ բացահայտման կանոնները չեն ամրագրված ոչ ռուսական, ոչ էլ արտասահմանյան կարգավորող փաստաթղթերում, բացառությամբ ԱԲ բնութագրող հատկանիշների փոքր ցանկի հաշվարկման:

Կարգավորող իրավական ակտերում ներառելու համար ԱԲ բացահայտման կանոնների մշակման խնդիրը կապված է այն փաստի հետ, որ մեքենայական ուսուցման ոլորտի մասնագետի գիտելիքների միջին մակարդակը անընդհատ աճում է: Ի հայտ են գալիս ինչպես պատրաստի ծրագրերի պահոցներ, այնպես և կրթական ռեսուրսներ, որոնք թույլ են տալիս ԱԲ հետ փորձ չունեցող մշակողներին սովորել, թե ինչպես ինքնուրույն գրել ԱԲ ծրագրեր:

Անհայտ է, որ գյուտի հայտում ԱԲ օգտագործման վրա հիմնված գյուտի բավարար բացահայտման պահանջը չի կարող համարվել կատարված, եթե չի ցույց տրվում կապ ԱԲ ալգորիթմի մուտքային տվյալներում մուտքագրվող տվյալների և դրա ելքային տվյալներում ստացված տվյալների միջև: Միևնույն ժամանակ, բաց է մնում ալգորիթմի տեսակի և դրա պարամետրերի, օգտագործված տվյալների բնութագրերի, տվյալների հավաքագրման մեթոդների, տվյալների նախնական մշակման փուլի, վարժեցման մեթոդների, կշիռների նախնականացման, տվյալների մուտքագրման գործընթացի, առկա մոդելների ճշգրտման և կատարելագործման, մոդելի արդյունքների հետմշակման և մեկնաբանման անհրաժեշտության հարցը:

ԱԲ հատուկ տեղեկատվության նվազագույն հավաքածուի վերաբերյալ հարցի պատասխանը, որի առկայությունը գյուտի արտոնագրի հայտում անհրաժեշտ է գյուտը անփոփոխ, կրկնվող արդյունքով իրականացնելու համար, պահանջում է հետագա ուսումնասիրություն և մշակում ուսումնասիրության հաջորդ փուլերում:

Գրականության ցանկ

1. Пиленко, А. А. Право изобретателя / А. А. Пиленко. Москва: Статут, 2001. – 686, [1] с. – (Классика российской цивилистики / Моск. гос. ун-т им. М. В. Ломоносова. Каф. гражд. права юрид. фак.). – ISBN 5-8354-0054-3.
2. Идрис, К. Интеллектуальная собственность – мощный инструмент экономического роста / К. Идрис; Камил Идрис. – Женева: Всемирная орг. интеллектуальной собственности, 2004. – 450 с. – ISBN 92-805-1113-0.
3. Теоретические и практические аспекты охраны промышленной собственности в Российской Федерации / А. Д. Корчагин, В. Ю. Джермакян, Е. П. Полищук и др.; Под общ. ред. А. Д. Корчагина; Рос. агентство по патентам и товар. знакам. – Москва: ИНИЦ Роспатент, 1999. – 551, [1] с.
4. Синельникова, В. Н. Права на результаты искусственного интеллекта / В. Н. Синельникова, О. В. Ревинский // Копирайт. Вестник Российской академии интеллектуальной собственности и Российского авторского общества. – 2017. – № 4. – С. 17-27.
5. Сесицкий, Е. П. Охрана результатов, генерируемых системами искусственного интеллекта, в рамках существующего правового поля / Е. П. Сесицкий // Патенты и лицензии. Интеллектуальные права. – 2018. – № 11. – С. 49-55.
6. Галковская, В. Г. Новое патентное законодательство в области информационных технологий / В. Г. Галковская, О. Л. Алексеева // Патенты и лицензии. Интеллектуальные права. – 2024. – № 11. – С. 1-14.
7. Алексеева, О. Л. Компьютерные изобретения: развитие методологии патентования / О. Л. Алексеева, Ю. С. Зайцев // Патенты и лицензии. Интеллектуальные права. – 2023. – № 2. – С. 14-25.
8. Mehdi Poursoltani (2021), “Disclosing AI Inventions”, *Texas Intellectual Property Law Journal*, 29:41, pp. 41-64.

9. Korean Intellectual Property Office (2022), AI 학습데이터의 활성화 방안 연구: : AI 학습데이터 공개·보호·활용을 중심으로 – A Study on the Utilization of AI Learning Data: Focusing on the disclosure, protection, and utilization of AI learning data // Korean Intellectual Property Office: сайт. – URL: <https://www.kipo.go.kr/ko/kpoBultnFileDown.do?ntatcSeq=16688&ntatcAtfISeq=1&sysCd=SCD02&aprchId=BUT0000048> (дата обращения: 14.03.2024).
10. Korbut, D. Machine Learning Algorithms: Which One to Choose for Your Problem // Wayback Machine: сайт. – URL: <https://web.archive.org/web/20171102045813/https://blog.statsbot.co/machine-learning-algorithms-183cc73197c> (дата обращения: 24.11.2024).
11. Poghosyan, S. A. Beginner's Guide to AI Classification: Understanding the Basics. – 2023. – URL: <https://plat.ai/blog/ai-classification/> (дата обращения: 23.11.2024).
12. Drexel, J., Hilty, R., Beneke, F., Desautettes-Barbero, L., Finck, M., Globocnik, J., Gonzalez Otero, B., Hoffmann, J., Hollander, L., Kim, D., Richter, H., Scheuerer, S., Slowinski, P. R., Thonemann, J. Technical Aspects of Artificial Intelligence: An Understanding from an Intellectual Property Law Perspective. – Rochester, NY, 2019. – URL: <https://papers.ssrn.com/abstract=3465577> (дата обращения: 26.03.2024).
5. Sessitsky, E. P. (2018), "Protection of the results generated by artificial intelligence systems, within the existing legal framework", *Patents and Licenses*. IP Rights, no. 11, pp. 49–55.
6. Galkovskaya, V. G. and Alekseeva, O. L. (2024) "New Patent Legislation in the Field of Information Technology", *Patents and Licenses*. IP Rights, no. 11, pp. 1–14.
7. Alekseeva, O. L. and Zaitsev, Yu. S. (2023) "Computer Inventions: Development of Patenting Methodology", *Patents and Licenses*. IP Rights, no. 2, pp. 14–25.
8. Mehdi Poursoltani (2021), "Disclosing AI Inventions", *Texas Intellectual Property Law Journal*, 29:41, pp. 41–64.
9. Korean Intellectual Property Office (2022), AI 학습데이터의 활성화 방안 연구: : AI 학습데이터 공개·보호·활용을 중심으로 [A Study on the Utilization of AI Learning Data: Focusing on the disclosure, protection, and utilization of AI learning data], available at: <https://www.kipo.go.kr/ko/kpoBultnFileDown.do?ntatcSeq=16688&ntatcAtfISeq=1&sysCd=SCD02&aprchId=BUT0000048> (accessed: 14 March 2024).
10. Korbut, D. (2017), "Machine Learning Algorithms: Which One to Choose for Your Problem", available at: <https://web.archive.org/web/20171102045813/https://blog.statsbot.co/machine-learning-algorithms-183cc73197c> (accessed: 24 November 2024).
11. Poghosyan, S. (2023), "A Beginner's Guide to AI Classification: Understanding the Basics", available at: <https://plat.ai/blog/ai-classification/> (accessed: 23 November 2024).
12. Drexel, J. et al. (2019), "Technical Aspects of Artificial Intelligence: An Understanding from an Intellectual Property Law Perspective", Rochester, NY, available at: <https://doi.org/10.2139/ssrn.3465577> (accessed: 26 March 2024).

Տեղեկատվություն հեղինակների մասին

Օլգա Լենարի Ալեքսեյի, իրավաբանական գիտությունների թեկնածու, ԴԴԲՀ «Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտ» որակի մոնիտորինգի կենտրոնի ղեկավար (Մոսկվա, Բերեժկովսկայա ափ., 30, մ. 1), OАlekseeva@rupto.ru
Յուրի Ջայցև Ստանիսլավի, «Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտ» ԴԴԲՀ որակի մոնիտորինգի կենտրոնի ղեկավարի տեղակալ (Մոսկվա, Բերեժկովսկայա ափ, շ. 30, սեն. 1); SPIN-ծածկագիր՝ 6510-2267; yuzaytsev@rupto.ru

References

1. Pilenko, A. A. (2001), *Pravo izobretatelya* [Inventor's Right], Statut, Moscow.
2. Idris, K. (2004) "Intellectual Property: A Power Tool for Economic Growth", World Intellectual Property Organization, Geneva, Switzerland.
3. Korchagin, A. D. (ed.) (1999), *Teoreticheskie i prakticheskie aspekty ohrany promyshlennoj sobstvennosti v Rossijskoj Federacii* [Theoretical and Practical Aspects of Industrial Property Protection in the Russian Federation], INIC Rospatent, Moscow, Russia.
4. Sinelnikova, V. N. and Revinsky, O. V. (2017), "Rights to The Results of Artificial Intellect", *Copyright (Bulletin of the Academy of Intellectual Property)*, no. 4, pp. 17–27.

Information about the authors

Olga L. Alekseeva, Cand. Sci. (Law), Head of the Quality Monitoring Center, The Federal Institute of Industrial Property (Moscow, Berezhkovskaya emb., 30 bld. 1):

OАlekseeva@rupto.ru

Yury S. Zaitsev, Deputy Head of the Quality Monitoring Center, The Federal Institute of Industrial Property (Moscow, Berezhkovskaya emb., 30 bld. 1); SPIN-code: 6510-2267; yuzaytsev@rupto.ru

Հեղինակները հայտարարում են շահերի բախման բացակայության մասին:

The authors declare no conflict of interest.

Ստացվել է խմբագրություն 14.01.2025

Վերանայվել է գրախոսությունից հետո 26.02.2025

Ընդունված է հրատարակման 27.02.2025

Գիտական հոդված

Original article

ՌԻՏԴ 347.772

EDN <https://elibrary.ru/fsdjew>

Ապրանքանիշերի ոլորտում արտոնագրային տրոլինգը որպես մարտահրավեր մտավոր սեփականության օրենսդրությանը

Ալեքսանդր Յուրիի Շլապունով, Վերա Յուրիի Մաչնևա^Ե

Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտ

^Եvera.machneva@rupto.ru

Անոտացիա. ներկայումս ապրանքանիշը, որպես ճանաչված արժեքավոր ակտիվ, սպեկուլյացիայի առարկա է անբարեխիղճ անհատների՝ արտոնագրային տրոլների կողմից, որոնք սպառնալիք են ներկայացնում մրցակցային բիզնես-լանդշափտի համար ոչ միայն Ռուսաստանում, այլև ամբողջ աշխարհում: Չնայած արտոնագրային տրոլինգի դեմ պայքարի գործող մեխանիզմներին, տնտեսվարող սուբյեկտները բախվում են նման սուբյեկտների գործողությունները գնահատելու հստակ չափանիշների բացակայությանը, ինչը անհրաժեշտ է դարձնում դրանց ուսումնասիրությունը: Միևնույն ժամանակ, արտոնագրային տրոլների գործունեության վերաբերյալ ռուսական դոկտրինը ակտիվորեն դիտարկում է այս երևույթի առանձնահատկությունները և որոշ ասպեկտներ որպես իրավունքների չարաշահման մի տեսակ: Այս կապակցությամբ, ուսումնասիրության նպատակն էր բացահայտել արտոնագրային տրոլների մարտավարական մոտեցումների համալիրը՝ որպես իրավական խոչընդոտներ, որոնք կարող են բացասական ազդեցություն ունենալ ինչպես ապրանքանիշերի բացառիկ իրավունքներ ունեցող, այնպես էլ չունեցող տնտեսվարող սուբյեկտների վրա: Ուսումնասիրությունը պարունակում է մեկ կամ մեկ այլ մոտեցման ընտրության տրամաբանության ընդհանուր պատկերը, որը կարող են օգտագործել արտոնագրային տրոլները ձեռնարկատիրոջը «հարված հասցնելիս», որը ներառում է. գրանցված ապրանքանիշի առկայությունը կամ բացակայությունը հաշվի առնելը, արտոնագրային տրոլի կողմից որպես ապրանքանիշ գրանցման իրական նշանակման ընտրությունը, անձի կողմից ապրանքանիշի իրական օգտագործման ծավալի մոնիթորինգը: Վարչական ընթացակարգերում սպեկուլյացիաները, որոնք դրսևորվում են ապրանքանիշի հայտեր ներկայացնելու տեսքով՝ առանց իրավաբանորեն նշանակալի գործողությունների համար վճար վճարելու մտադրության, նույնպես համարվում են արհեստականորեն ստեղծված խոչընդոտ, որը բացասաբար է անդրադառնում բիզնեսի վրա: Այս առումով ուսումնասիրության արդյունքը պատենտային տրոլների մարտավարական մոտեցումների սոցիալապես օգտակար դասակարգումն ու վերանայումն է, որոնց հրապարակայնությունը կանխարգելիչ միջոց է բիզնեսը անբարեխիղճ անհատների բացասական ազդեցությունից պաշտպանելու համար: Քննարկվում են ռուսական իրավական կարգավորման փոփոխությունները, և առաջարկվում է վարչական ընթացակարգի պարզաբանում, որոնք միասին կօգնեն պայքարել արտոնագրային տրոլինգի դեմ: Արտոնագրային տրոլների մարտավարությունը համակարգելիս օգտագործվել են այնպիսի հետազոտական մեթոդներ, ինչպիսիք են էմպիրիկ և վիճակագրական, ինչպես նաև համակարգային վերլուծության մեթոդը, ինչը թույլ է տվել արտոնագրային տրոլների ուսումնասիրված մոտեցումները որակել որպես իրավունքների չարաշահում:

Բանալի բառեր. արտոնագրային տրոլինգ, արտոնագրային տրոլ, ապրանքանիշ, անհատականացման միջոց, իրավունքների չարաշահում, ապրանքանիշի իրավական պաշտպանություն:

Մեջբերման համար. Շլապունով, Ա. Յու., Մաչնևա Վ. Յու. Ապրանքանիշերի ոլորտում արտոնագրային տրոլինգը որպես մարտահրավեր մտավոր սեփականության օրենսդրությանը // ԱՄԴԻ Տեղեկագիր: 2025: Հ. 4 № 1 (11): էջ 32-39:

Trademark patent trolling as a challenge to intellectual property law

Alexander Yu. Shlapunov, Vera Yu. Machneva[✉]

Federal Institute of Industrial Property

[✉]vera.machneva@rupto.ru

Abstract: at present, a trademark as a recognized valuable asset is the subject of speculation by unscrupulous persons – patent trolls, who pose a threat to the competitive business landscape not only in Russia, but all over the world. Despite the existing mechanisms for combating patent trolling, business entities face the lack of clear criteria for assessing the actions of such entities, which actualizes the need to study them. At the same time, the Russian doctrine concerning the activities of patent trolls actively considers the peculiarities and some aspects of this phenomenon as a type of abuse of right. In this regard, the purpose of the study was to reveal a set of tactical approaches of patent trolls as legal barriers that can have a negative impact on business entities both with and without exclusive rights to trademarks. The study provides an overview of the logic of choosing one or another approach that can be used by patent trolls to «strike» an entrepreneur and includes the following: taking into account the presence or absence of a registered trademark; the choice of the actual designation to be registered as a trademark by a patent troll; monitoring the scope of actual use of the trademark by a person. Artificially created barriers that have a negative impact on business also include administrative speculation, manifested in the form of filing trademark applications without the intention to pay the fee for legally significant actions. The result of the research in this regard is a socially useful classification and review of tactical approaches of patent trolls, the publicity of which is a preventive measure to protect business against negative impact from unscrupulous persons. Changes in the Russian legal regulation are considered, and it is proposed to clarify the order of administrative procedure, which together will contribute to counteracting patent trolling. When systematizing the tactics of patent trolls' behavior, such research methods as empirical and statistical, as well as the method of system analysis were used. These methods allowed us to qualify the studied approaches of patent trolls as abuse of right.

Keywords: patent trolling, patent troll, trademark, means of individualization, abuse of right, legal protection.

For citation: Shlapunov A. Yu., Machneva V. Yu. Trademark patent trolling as a challenge to intellectual property law // Bulletin of Federal Institute of Industrial Property. 2025. Vol. 4, No 1(11): 32–39 (In Russ.).

Ապրանքանիշը, որպես իր բնույթով եզակի մտավոր սեփականության օբյեկտ, ձեռնարկատիրոջ համար անհատականացման օպտիմալ միջոց է՝ բացառիկ իրավունքի առաջացման պահի, օգտագործման և տնօրինման փոփոխականության, իրավական պաշտպանության շրջանակի սահմանների և պաշտպանության մեթոդների առումով:

Մտավոր սեփականության իրավունքների այս օբյեկտի նկատմամբ հետաքրքրության աճը նկատվում է ապրանքանիշերի հայտերի տարեկան աճի միտումներում: Այսպիսով, եթե 2017 թվականին ներկայացվել է 73 հազար հայտ, ապա 2023 թվականին դրանց թիվը հասել է 143 հազարի: Նման արագ աճը Ռուսաստանի Ղաշնության օրենսդրության կատարելագործման համապարփակ աշխատանքի, ծրագրային արտադրանքի թվայնացման, կրթական ծառայությունների մատուցման և փորձաքննության ժամանակի կրճատման մասով Ռոսպատենտի գործունեության արդյունք է¹:

Բացի այդ, 28.06.2022 № 193-ՂՕ «Ռուսաստանի Ղաշնության քաղաքացիական օրենսգրքի չորրորդ մասում փոփոխություններ կատարելու մասին»² դաշնային օրենքի ընդունումը հնարավորություն տվեց ընդլայնել այն անձանց շրջանակը, ովքեր կարող են հանդես գալ որպես ապրանքանիշի սեփականատերեր, ինչը հնարավորություն տվեց բոլորին

գրանցել իրենց սեփական ապրանքանիշը: Դժբախտաբար, այս երևույթը մի շարք հնարավորություններ է բացել ոչ միայն քաղաքացիական գործարքների բարեխիղճ մասնակիցների, այլև արտոնագրային տրոլլերի համար:

Արտոնագրային տրոլլերի գործունեությանը վերաբերող գիտական աշխատանքների վերանայումը բացահայտել է արտոնագրային տրոլլերի մարտավարական մոտեցումների համակարգվածության բացակայության խնդիրը, որոնց ռազմավարական նպատակն է բիզնեսի համար իրավական խոչընդոտների ստեղծումը:

Արտոնագրային տրոլլերի մարտավարությունը համակարգելիս օգտագործվել են այնպիսի հետազոտական մեթոդներ, ինչպիսիք են էմպիրիկ և վիճակագրական, ինչպես նաև համակարգային վերլուծության մեթոդը, ինչը թույլ է տվել հողվածի հեղինակներին արտոնագրային տրոլլերի ուսումնասիրված մոտեցումները որակել որպես իրավունքների չարաշահում:

Դոկտրինն օգտագործում է «արտոնագրային տրոլլ» տերմինը՝ նկարագրելու այն ընկերություններին, որոնք չարաշահում են արտոնագրային համակարգը՝ զանգվածաբար ներկայացնելով արտոնագրեր՝ դրանք վերավաճառելու և իրենց բացառիկ իրավունքների խախտման համար դրամական փոխհատուցում ստանալու նպատակով [1]: Նման վարքագծի հայեցակարգը տեղափոխվել է ապրանքանիշերի ոլորտ, որտեղ արտոնագրային տրոլլը սահմանվում է որպես անձ, որը չի զբաղվում սեփական արտադրանքի արտադրության և վաճառքի առևտրային գործունեությամբ, այլ մասնագիտանում է ապրանքանիշերի կամ ապրանքանիշերի հայտեր կուտակելու մեջ՝ երկարատև

¹ Ռոսպատենտի տարեկան հաշվետվություններ // Ռոսպատենտ՝ կայք: URL: <https://rosapatent.gov.ru/about/reports> (հարցման ամսաթիվ՝ 30.09.2024):

² 28 հունիսի 2022 № 193-ՂՕ «Ռուսաստանի Ղաշնության քաղաքացիական օրենսգրքի չորրորդ մասում փոփոխություններ կատարելու մասին» դաշնային օրենք // Իրավական ակտերի պաշտոնական հրատարակում՝ կայք: URL: <http://publication.pravo.gov.ru/> (հարցման ամսաթիվ՝ 06.10.2024):

գործընթացներով, որպեսզի հայցեր ներկայացնի բարեխիղճ ձեռնարկատերերի դեմ՝ դրամական փոխհատուցում ստանալու համար:

Ինչպես արդարացիորեն նշում են հեղինակներ Գ. Վ. Պանկինա, Լ. Ա. Սաչինա, Ա. Ա. Սլիխով, Տ. Մ. Տերեչկինա, արտոնագրային տրոլները համալիր աշխատանք են կատարում այն ընկերությունների ուսումնասիրության ուղղությամբ, որոնց դեմ կարող է պլանավորվել «հարձակում», որտեղ մեկնարկային կետը տեղեկատվության հավաքագրումն է, մասնավորապես, ընկերության ֆինանսական կայունության, մտավոր սեփականության արդյունքների պորտֆելի առկայության և անհատականացման միջոցների, ինչպես նաև ընկերության բիզնեսի մասշտաբավորման ռազմավարական ծրագրերի վերաբերյալ:

Այս դեպքում չպաշտպանված սուբյեկտները արտասահմանյան առևտրային ընկերություններն են, քանի որ իրենց մտավոր սեփականության պաշտպանության վերաբերյալ գիտելիքների պակասի պատճառով նրանք չեն կիրառում կանխարգելիչ միջոցներ սեփական անունը պաշտպանելու համար, ինչը նրանց ենթարկում է հսկայական ռիսկի՝ ապրանքները քաղաքացիական շրջանառության մեջ դնելիս [2]:

Միևնույն ժամանակ, անկախ բիզնեսի մասշտաբից և շուկայում գործունեության շրջանակից, ձեռնարկատերերը պետք է անհատականացնեն իրենց արտադրանքը մրցակցային միջավայրում: Այս առումով, տնտեսվարող սուբյեկտը անհրաժեշտություն ունի ընտրելու ազատ անուն որպես ապրանքանիշ գրանցման համար, մինչդեռ արտոնագրային տրոլները մի ամբողջ արշավ են սկսել:

Օրենսդրության, ինչպես նաև վարչական և բյուրոկրատական քաշքշուկների կատարյալ իմացությունը թույլ տվեց արտոնագրային տրոլներին գործել համալիր կերպով: Արտոնագրային տրոլների մարտավարական մոտեցումների համալիրը բացահայտելու համար առաջարկվում է առանձնացնել հետևյալ ուղղությունները՝ դասակարգումներով, որոնց հետևում են արտոնագրային տրոլները:

1. Առևտրային սուբյեկտների մոտ ապրանքանիշի առկայությունը կամ բացակայությունը: Այս չափանիշով կարելի է նույնականացնել երեք թիրախային խմբեր, որոնք կարող են հարձակման ենթարկվել արտոնագրային տրոլների կողմից:

Ա. Ձեռնարկատերեր, որոնք չունեն գրանցված ապրանքանիշեր, որոնք դիրքավորվում են շուկայում՝ օգտագործելով ապրանքային անվանումը կամ առևտրային նշանակումը: Անկասկած, անհատականացման նշված միջոցներն ունեն իրենց պաշտպանության մեխանիզմները, բայց միևնույն ժամանակ դրանք ավելի խոցելի են, քանի որ նման բացառիկ իրավունքի բովանդակության վերաբերյալ ապացույցների բազան ուղղակիորեն կապված է իրականացվող իրական ձեռնարկատիրական գործունեության հետ, մասնավորապես՝ նման գործունեության համբավի և տարածքի հետ:

Բ. Ապրանքանիշեր ունեցող ձեռնարկատերեր: Այս դեպքում, արտոնագրային տրոլները վերահսկում են բարեխիղճ անձանց ապրանքանիշերի վավերականության ժամկետները, ինչպես նաև ապրանքանիշերի բովանդակությունը՝ կապված

նրա հետ, թե որ կոնկրետ ապրանքների և ծառայությունների վրա են դրանք գրանցված:

Ռուսաստանի Ղաշնության քաղաքացիական օրենսգրքի (այսուհետ՝ Ռուսաստանի Ղաշնության քաղաքացիական օրենսգրք) 1491 հ. 2 կ. սահմանված ապրանքանիշի 10 տարով վավերականության ժամկետը³, ինչպես նաև բացառիկ իրավունքի վավերականության ժամկետը երկարաձգելու հնարավորություն նախատեսող լրացուցիչ «արտոնյալ»⁴ 6 ամիսը կարող են բաց թողնվել, ինչի արդյունքում բարեխիղճ անձը ստիպված կլինի նոր հայտ ներկայացնել: Ընդ որում, արտոնագրային տրոլները կարող են օգտվել բացառիկ իրավունքի ժամկետի ավարտի և բարեխիղճ ձեռնարկատիրոջ կողմից նոր հայտի ներկայացման միջև ընկած այս ժամանակահատվածից, ինչը կհանգեցնի արհեստական խոչընդոտների ստեղծմանը:

Հաճախ, բիզնեսի դինամիկ աճի պատճառով, ընկերության իրական գործունեությունը դառնում է ավելի լայն, քան այն, ինչ ընդգրկված է գրանցված ապրանքանիշի իրավական պաշտպանությամբ: Այսպիսով, իրական գործունեության մոնիթորինգը հնարավորություն է տալիս խոչընդոտներ ստեղծել՝ ստիպելով արտոնագրային տրոլներին հայտեր ներկայացնել ընկերության գործունեության ընդլայնված հատվածի վերաբերյալ:

Ապրանքանիշի բացառիկ իրավունքի բովանդակության վերաբերյալ պետք է նշել, որ իրավական պաշտպանության շրջանակը բաղկացած է ապրանքանիշի վկայագրում նշված ապրանքներից և ծառայություններից: Եթե ընկերությունը, իր իրական գործունեության բիզնես ռազմավարության մասշտաբավորման կամ փոփոխության արդյունքում, ծածկել է հարևան շուկայի հատվածը (օրինակ՝ հագուստից բացի, այն սկսել է վաճառել կաշվե պայուսակներ և քսետուարներ), որի վրա չի տարածվում ապրանքանիշի իրավական պաշտպանությունը, արտոնագրային տրոլները կարող են օգտվել նման բացից և գրանցել նմանատիպ նշանակում նոր ապրանքների համար:

Վ. Ընկերություններ, որոնք պլանավորում են գրանցել ապրանքանիշ: Տվյալ կատեգորիան հատկապես հետաքրքիր է արտոնագրային տրոլինգի գործունեության վարչական ռազմավարության պատճառով, որը կքննարկվի ստորև:

2. Արտոնագրային տրոլների կողմից որպես ապրանքանիշեր գրանցման համար ներկայացվելիք անունների ընտրության տրամաբանությունը

Ա. Ընտրեք բառեր, որոնք լայնորեն օգտագործվում են և գրավիչ են մարքեթինգային տեսանկյունից, ինչպիսիք են «վարպետ», «արքա», «ամառ»⁴: Այս մոտեցումը նման է արտոնագրային տրոլների բնորոշ օրինաչափությանը, որը ենթադրում է չօգտագործված արտոնագրերի զանգվածային ձեռքբերում կամ լայնածավալ արտոնագրերի ներկայացում՝ նորարարության ավելի լայն ոլորտ ընդգրկելու համար,

³ Ռուսաստանի Ղաշնության քաղաքացիական օրենսգրք: Մաս չորրորդ. 18 դեկտեմբերի 2006 թ. № 231-ՂՕ «Ռուսաստանի Ղաշնության քաղաքացիական օրենսգրքի չորրորդ մասի կիրառման մասին» դաշնային օրենքը // Իրավական ակտերի պաշտոնական իրապարակում՝ կայք: URL: <http://publication.pravo.gov.ru/> (հարցման ամսաթիվ՝ 10.10.2024):
⁴ Ռուսաստանի վարկանիշ. «Լետո» առաջատար դիրքն է զբաղեցնում ռուսական ապրանքանիշերի անվանումներում // Ռուսաստան՝ կայք: URL: <https://rospatent.gov.ru/ru/news/rospatient-30052024> (հարցման ամսաթիվ՝ 07.10.2024):

սպասելով, որ բարեխիղճ ձեռնարկատերը կմշակի նմանատիպ տեխնոլոգիա [3]:

Նման արտոնագրերի, ինչպես նաև ապրանքանիշերի գրանցումը կատարվում է դրանք հետագայում այլ անձանց օտարելու նպատակով՝ դրամական փոխհատուցման դիմաց: Եթե ապրանքանիշը գրանցելու հետաքրքրություն չկա, արտոնագրային տրոլները պարզապես պետք է սկսեն հայտի ներկայացումը՝ առանց վճար վճարելու մտադրության, որպեսզի դա խոչընդոտ դառնա հետագա բոլոր նույնական կամ շփոթեցնող կերպով նման անվանումների համար ավելի ուշ առաջնահերթությամբ:

Մինչև 2024 թվականի հոկտեմբերի 5-ը գործող արտոնագրային վճարների վճարման վարչական կանոնակարգերը նախատեսում էին պաշտոնական փորձաքննության հարցումներ ուղարկելու հնարավորություն, որը նախատեսում էր երկու ամիս, ապա ևս վեց ամիս վճարի վճարման համար, որից հետո հայտը համարվում էր հետ կանչված⁵: Մինչև ժամանակ, ենթադրական ութամսյա խոչընդոտ մերժման իրական հիմք է (ՌԴ ՔՕ 1483-րդ հոդվածի 6-րդ կետ), որը, որպես հաղթահարման տարբերակ, ենթադրում է «ավագ ապրանքանիշերի» սեփականատերերից համաձայնության ստացում:

Այս դեպքում, արտոնագրային տրոլները կորուստներ չեն կրում, բացի ապրանքանիշի հայտ ներկայացնելու վրա ծախսված ժամանակից: Սակայն, նման իտերաքիաները կրկնվում են յուրաքանչյուր ութ ամիսը մեկ՝ հայտը հետ վերցնելուց հետո, և ապրանքանիշի հայտ ներկայացնելու և այնուհետև վճարը չվճարելու ցիկլը սկսվում է նորից:

Բ. Խոչընդոտներ ստեղծելու նպատակով առանց գրանցված ապրանքանիշի կոնկրետ ընկերության անվան ընտրություն [4]: Տվյալ դեպքում, կոնկրետ ընկերության գործունեությունը վերահսկվում է նրա մտավոր սեփականության պորտֆելի վերլուծությամբ՝ հաշվի առնելով իրականացված փաստացի գործունեությունը: Այս կերպ ուսումնասիրվում են ուրիշի գործարար հեղինակությունը փոխառելու հնարավոր սահմանները, ինչպես նաև այն «կույր կետերը», որոնց մասին ընկերությունը ժամանակին չի հոգացել:

Հաշվի առնելով սա, արտասահմանյան ընկերությունները, որոնք պլանավորում են արտադրանք թողարկել ռուսական շուկայում, բայց ժամանակին չեն սկսում ապրանքանիշի գրանցումը, վնասներ կրելու ռիսկի են դիմում [5]: Այսպիսով, ապրանքանիշ գրանցելիս արտոնագրային տրոլները մենաշնորհի կունենան Ռուսաստանի Դաշնության տարածքում որոշակի շուկայի սեզնետի համար ձեռնարկատիրական գործունեություն իրականացնելու որոշակի նշանակման նկատմամբ: Այս

հանգամանքը կարող է չափազանց դժվարացնել օտարերկրյա ապրանքանիշի մուտքը շուկա և նաև ստիպել նրանց ընդունել արտոնագրային տրոլների պայմանները:

3. Ապրանքանիշի օգտագործում

Ռուսաստանի Դաշնության օրենսդրությունը չի պարունակում ապրանքանիշի օգտագործման պարտադիր պահանջ: Մինչև ժամանակ, ՌԴ ՔՕ 1486-րդ հոդվածի 1-ին կետի համաձայն, հնարավոր չէ մենաշնորհել որոշակի անվանումը՝ առանց երեք տարի ժամկետով անընդմեջ գործունեություն ծավալելու: Ընդհանուր մեխանիզմը նախատեսում է ինչպես դատական վեճերի լուծման նախնական ընթացակարգ, այնպես էլ ուղղակի դատական վարույթ, որի շրջանակներում պատասխանողը պետք է ներկայացնի փաստացի օգտագործման ապացույցներ, հակառակ դեպքում ապրանքանիշի իրավական պաշտպանությունը կդադարեցվի չօգտագործման պատճառով:

Ապրանքանիշերի չօգտագործման հիման վրա ընկերությունների կողմից իրենց ապրանքանիշերը ազատված ապրանքների դասերի համար գրանցելու համար դատական հայց ներկայացնելու օրինակ է ծառայում № ՍԻՊ-1257/2021 գործը: Զինական Smart International Distribution Limited ընկերությունը հասել է Xiaomi Inc. ապրանքների և ծառայությունների № 1352685 միջազգային գրանցման համարով միջազգային դասակարգման (այսուհետ՝ ԱՇՄՂ) 21 դասի որոշ ապրանքների իրավական պաշտպանության վաղաժամկետ դադարեցմանը, չնայած պատասխանողի անարդար վարքագծի վերաբերյալ փաստարկներին: Զինական ընկերության պահանջը դատարանի կողմից չի որակվել որպես իրավունքների չարաշահում, ինչը վճարելի դատարանը բավարարել է 2023 թվականի փետրվարի 16-ին: Ընդ որում, Ռուսաստանի Դաշնության Գերագույն դատարանի նախագահության դատական պրակտիկայի վերանայման մեջ 15.11.20237, հետո նշվում է, որ անձի գործողությունները, որոնք կապված են այլ անձի լայնորեն հայտնի ապրանքանիշի ուժեղ տարր պարունակող նշանակման գրանցման հետ, ճանաչվում են որպես չարաշահում:

Զինական ընկերության կողմից նմանատիպ թեմայով դատական հայցեր ներկայացնելու հետագա միտումը դարձել է բազմակի, քանի որ ապրանքանիշի վաղաժամկետ դադարեցման հայցեր են ներկայացվել այնպիսի ընկերությունների դեմ, որոնք ունեն հաստատված գործարար համբավ, ինչպիսիք են՝ Dyson-ը (№ ՍԻՊ-1049/2022), Lenovo (№ ՍԻՊ-1088/2023), Amazon (№ ՍԻՊ-269/2024), Victoria's Secret (№ ՍԻՊ-273/2024), Shiseido (№ ՍԻՊ-272/2024) և այլն:

Դժվար թե այդքան շատ նմանատիպ իրավական վեճերի նախաձեռնումը տեղավորվի ապրանքանիշերի վաղաժամկետ դադարեցման սովորական գործարար պրակտիկայի շրջանակներում: Սակայն անձի կողմից պահանջների զանգվածային ներկայացումն ինքնին չի կարող վկայել չարաշահման մասին, սակայն կողմի բարեխիղճությունը

⁵ Ռուսաստանի Դաշնության կառավարության 10 դեկտեմբերի 2008 № 941 որոշումը (խմբ.՝ 19.09.2022) «Պյուտի, օգտակար մոդելի, արդյունաբերական մոտիվ արտոնագրի հետ կապված իրավաբանորեն նշանակալի գործողությունների կատարման համար արտոնագրային և այլ վճարների կանոնակարգի հաստատելու մասին, ապրանքանիշի և սպասարկման նշանի պետական գրանցմամբ, աշխարհագրական նշան, ապրանքի ծագման վայրի անվանման նկատմամբ բացառիկ իրավունքի պետական գրանցմամբ, ինչպես նաև մտավոր գործունեության արդյունքի կամ անհատականացման միջոցների նկատմամբ բացառիկ իրավունքի օտարման, բացառիկ իրավունքի գրավադրման, նման արդյունքի կամ նման միջոցների օգտագործման իրավունքի տրամադրման պետական գրանցմամբ, նման արդյունքի կամ նման միջոցների նկատմամբ բացառիկ իրավունքի փոխանցման մասին առանց պայմանագրի» // Իրավական ակտերի պաշտոնական հրապարակում՝ կայք: URL: <http://publication.pravo.gov.ru/> (հարցման ամսաթիվ՝ 09.10.2024):

⁶ Մտավոր սեփականության դատարանի 13 հոկտեմբերի 2022 թ. № ՍԻՊ-1257/2021 գործով որոշումը // «Էլեկտրոնային արդարադատություն» ԱՀ՝ կայք: URL: <https://kad.arbitr.ru/> (հարցման ամսաթիվ՝ 05.10.2024):

⁷ Ապրանքանիշի սեփականատերերի գործողությունների գնահատման հետ կապված գործերով դատական պրակտիկայի վերանայում. հաստատվել է Ռուսաստանի Դաշնության Գերագույն դատարանի նախագահության կողմից 15 նոյեմբերի 2023 թ. // Ռուսաստանի Դաշնության Գերագույն դատարան՝ կայք: URL: <https://vsrf.ru/documents/thematics/33140/> (հարցման ամսաթիվ՝ 05.10.2024):

գնահատելիս կարելի է հաշվի առնել ապրանքանիշի բացառիկ իրավունքի խախտման համար փոխհատուցում ստանալու վերաբերյալ մեկ պահանջի համակարգված ներկայացման փաստը [6]:

Միևնույն ժամանակ, ենթադրվում է քաղաքացիական իրավական հարաբերությունների մասնակիցների բարեխղճությունը, իսկ ԱմփոփումըՑ նշում է կողմերի գործողությունները գնահատելու անհրաժեշտությունը՝ հաշվի առնելով իրական հանգամանքները, ինչպես նաև այն փաստը, որ որոշ անձանց նկատմամբ իրավունքների չարաշահումը չի վկայում անբարեխղճության մասին մյուսների նկատմամբ:

Ապրանքանիշի հիմնական գործառնությունը ապրանքների և ծառայությունների անհատականացումն է և նախատեսված է որոշակի ապրանքը մյուսներից տարբերակելու համար: Միևնույն ժամանակ, ապրանքների անհատականացումը ենթադրում է անձի կողմից ապրանքանիշի նկատմամբ բացառիկ իրավունքի իրականացումը՝ քաղաքացիական շրջանառության մեջ նշանակման օրինական օգտագործման միջոցով, ինչը, որպես կանոն, հետաքրքիր չի թվում արտոնագրային տրոլների համար: Ավելին, ապրանքանիշի սեփականատիրոջ՝ դատավարությունը նախաձեռնող արտոնագրային տրոլի կողմից ապրանքանիշի չօգտագործումը ինքնին չի վկայում իրավունքների չարաշահման մասին⁹: Այսպիսով, հաշվի առնելով դատական գործընթացի բացակայությունը, որի առարկան գրանցման վիճարկումն է՝ ապրանքանիշի չօգտագործման պատճառով, ինչպես պահանջվող նշումը որպես ապրանքանիշ գրանցելու փուլում, այնպես էլ ապրանքանիշի հաջող գրանցումից հետո, արտոնագրային տրոլը պարտավոր չէ ապացուցել նշման օգտագործումը առևտրային գործունեության մեջ:

Այս կապակցությամբ ուշագրավ է թվում Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների արտասահմանյան փորձը, մասնավորապես՝ անձանց կողմից ապրանքանիշի առևտրում օգտագործման կամ օգտագործելու իրական մտադրության վերաբերյալ նյութեր և ապացույցներ տրամադրելու հրամայական պահանջը: Այդպիսի պահանջը կիրառվում է ինչպես հայտ ներկայացված նշանի փորձաքննության փուլում (15 U.S.C.S. § 1051 (3-c)10), այնպես էլ նշանի գրանցումից հետո՝ գրանցումից հինգ տարի անց իրական և շարունակական օգտագործման ապացույցի միջոցով (15 U.S.C.S. § 1065 (3)11):

Ապրանքանիշերի արդար օգտագործման մոնիթորինգի այս մոտեցումը թվում է օպտիմալ անարդար մրցակցությունը կանխելու համար, մասնավորապես, այն կարող է ծառայել որպես կանխարգելիչ միջոց արտոնագրային տրոլների և նրանց գանգալածային հայտերի ներկայացման գործունեության դեմ:

Միևնույն ժամանակ, չօգտագործման պատճառով ապրանքանիշերի վաղաժամկետ դադարեցման հիմքերի կիրառումը կանխելու, ինչպես նաև իրավական շրջանակներում

Քաղաքացիական իրավահարաբերությունների մասնակիցների բարեխղճությունը ենթադրվում է, և Ամփոփումը սահմանում է կողմերի գործողությունները գնահատելու անհրաժեշտությունը՝ հաշվի առնելով իրական հանգամանքները:

իրենց ավելի մեծ ներկայությունն ապահովելու համար, արտոնագրային տրոլները կիրառում են՝

ա) ապրանքանիշի օգտագործման իրավունքի փոխանցումը երրորդ կողմերին, օրինակ՝ լիցենզային պայմանագրով, որը որակվում է որպես ապրանքանիշի օգտագործում հեղինակային իրավունքի սեփականատիրոջ կողմից ՌԴ ՔՕ 1486-րդ հոդվածի համաձայն: Հարկ է նշել, որ արտոնագրային տրոլին պատկանող ապրանքանիշի վերաբերյալ լիցենզավորման պայմանագիր կնքելու բացասական հետևանքը կարող է լինել ապրանքների կամ ծառայությունների վերջնական արժեքի աճը՝ լիցենզավորման վճարների չափի ազդեցության պատճառով [7].

բ) եռամյա ժամկետը լրանալուց հետո ներկայացվում է նոր հայտ՝ գործող ապրանքանիշի տարբերակի տեսքով նմանատիպ ապրանքանիշի գրանցման համար, որը ապագայում կարող է չեղյալ հայտարարվել չօգտագործելու պատճառով:

Ինչպես երևում է վերը նշված տարբերակներից, արտոնագրային տրոլները վարքագծի բազմաթիվ ռազմավարություններ ունեն, բայց էությունը նույնն է՝ բարեխիղճ ձեռնարկատերերի համար իրավական խոչընդոտների ստեղծում, որտեղ հիմնական նպատակը դրամական փոխհատուցում ստանալն է, մինչդեռ ապրանքանիշի էությունը, որն ունի քաղաքացիական շրջանառության մեջ գտնվող ապրանքների և ծառայությունների անհատականացման նպատակ, կորցնում է իր նշանակությունը [8]:

Միաժամանակ, օրենսդրության ակտիվ կատարելագործումը և վարչական ընթացակարգերի փոփոխությունները ընդհանուր առմամբ ուղղված են ոչ միայն բարեխիղճ ձեռնարկատերերի պայմանների բարելավմանը, այլև անբարեխիղճ շուկայի մասնակիցների գործունեության ճնշմանը:

Այսպիսով, օրենսդիրը նպատակ ունի գտնել շահերի հավասարակշռություն, քանի որ կանոնակարգերի խստացումը՝ արտոնագրային տրոլների համար խոչընդոտներ ստեղծելու նպատակով, կարող է բացասաբար անդրադառնալ բոլոր տնտեսվարող սուբյեկտների վրա: Այս առումով տեղին է նշել օրենսդրության և մոտեցումների փոփոխությունները ապրանքանիշի չօգտագործման պատճառով դրա իրավական պաշտպանությունը չեղյալ համարելու ընթացակարգի, ինչպես նաև ապրանքանիշերի հայտերի ներկայացման վարչական ընթացակարգի խստացման առումով:

Մինչև 2017 թվականի հուլիսի 12-ը, ղեկավարվելով ՌԴ ՔՕ 1486-րդ հոդվածի 1-ին կետով, ցանկացած շահագրգիռ կողմ կարող էր ուղղակիորեն դիմել արբիտրաժային դատարան՝ դրա չօգտագործման պատճառով ապրանքանիշի իրավական պաշտպանությունը չեղյալ համարելու համար: 01.07.2017 №

⁸ Նույն տեղում:

⁹ Ռուսաստանի Դաշնության Գերագույն դատարանի Պլենումի 23 ապրիլի 2019 թ. № 10 «Ռուսաստանի Դաշնության քաղաքացիական օրենսգրքի չորրորդ մասի կիրառման մասին» որոշման կ. 154 // Իրավական ակտերի պաշտոնական հրապարակում՝ կայք: URL: <http://publication.pravo.gov.ru/> (հարցման ամսաթիվ 28.10.2024):

¹⁰ United States Trademark Law: Rules of Practice & Federal Statutes (USPTO, Updated on January 1, 2023) // Մտավոր սեփականության համաշխարհային կազմակերպություն՝ կայք: URL: <https://www.wipo.int/wipolex/ru/legislation/details/22363> (հարցման ամսաթիվ՝ 01.11.2024):

¹¹ Նույն տեղում:

147-ՂՕ12 դաշնային օրենքը ներմուծել է դատական վեճերի լուծման պարտադիր ընթացակարգ՝ վիճարկվող ապրանքանիշի սեփականատիրոջը առաջարկ ուղարկելով դիմել Ռոսպատենտ՝ դատական համակարգի վրա բեռը թեթևացնելու համար ապրանքանիշի նկատմամբ իրավունքից հրաժարվելու մասին հայտարարությամբ կամ շահագրգիռ կողմի հետ կնքել օտարման պայմանագիր: Մասնավորապես, դատական նախնական կարգավորման ընթացակարգը թույլ է տալիս խնայել դատական ծախսերը, հաշվի առնելով, որ դրանցից մի քանիսը միշտ չէ, որ համապատասխանում են վեճի առարկայի արժեքին [9]:

Բացի այդ, ապրանքանիշի գրանցման, դրա օտարման և դադարեցման հետ կապված իրավաբանորեն նշանակալի գործողությունների արժեքի նկատմամբ մոտեցումը փոխող նշանակալի իրադարձություններից մեկը «Արտոնագրային և այլ վճարների մասին» կանոնակարգի 2017 թվականի փոփոխություններն են¹³:

Այսպես, ՌԴ Կառավարության 23.09.2017 № 115114 որոշմամբ փոխվել է ապրանքանիշի փորձաքննության և գրանցման համար արտոնագրային վճարների հաշվարկման տրամաբանությունը՝ հիմնվելով ԱՄՄ դասերի քանակի վրա: Համապատասխանաբար, որքան շատ ԱՄՄ դասեր են նշված հայտում, այնքան բարձր է արտոնագրային տուրքի չափը: Այս միջոցառումը հիմնականում նպատակ ուներ սահմանափակել ԱՄՄ դասակարգման բոլոր 45 դասերի համար ներկայացված հայտերի հոսքը:

Բացի այդ, նշված բանաձևով ներդրված արտոնագրային տրոլների դեմ պայքարի ամենաարդյունավետ գործիքը ապրանքանիշի վավերականության ժամկետը երկարաձեռնելու համար արտոնագրային վճարի հաշվարկման սկզբունքի

փոփոխությունն էր: Եթե մինչև 2017 թվականի փոփոխությունները երկարաձեռն համար արտոնագրային վճարի չափը ֆիքսված էր և կազմում էր 20 250 ռուբլի, ապա, ներդրված մոտեցման համաձայն, վճարները կազմել են 27 000 ռուբլի + 1000՝ ԱՄՄ 5-ից բարձր յուրաքանչյուր դասի համար:

Ենթադրում ենք, որ չնայած նոր ընթացակարգը մի փոքր դժվարացրել է խոշոր տնտեսվարող սուբյեկտների համար, որոնց արտոնագրային պորտֆելը ներառում է ԱՄՄ բոլոր 45 դասերի համար գրանցված մի քանի ապրանքանիշեր, ապրանքանիշերի երկարաձեռն համար վճարների վճարումը, արտոնագրային տրոլները, որոնք իրենց տրամադրության տակ ունեն հարյուրավորից մինչև հազարավոր ապրանքանիշեր, զգալի ֆինանսական դժվարությունների են հանդիպել:

Իրավական առումով նշանակալի գործողություններ կատարելու վարչական կարգը փոխելու նորամուծությունը Ռուսաստանի Դաշնության Կառավարության 18.09.2024 № 1278 «Ռուսաստանի Դաշնության Կառավարության 10 դեկտեմբերի 2008 № 941 որոշման մեջ փոփոխություններ կատարելու մասին» որոշմամբ նախատեսված փոփոխություններն էին¹⁵:

Նշանակալի փոփոխություններից մեկը էլեկտրոնային տեսքով գործավարության 30% զեղչի վերացումն է, ինչպես նաև բոլոր արտոնագրային տուրքերի ավելացումը: Այս առումով, ԱՄՄ բոլոր 45 դասերի վերաբերյալ ապրանքանիշերի գրանցման հնարավորությունը հետագայում դրամական փոխհատուցման դիմաց երրորդ կողմին օտարելու նպատակով դարձել է տնտեսապես ոչ գրավիչ:

Բացի այդ, փոփոխությունները ազդել են պաշտոնական փորձաքննություն անցկացնելու և հայտարարված նշանակման փորձաքննության համար արտոնագրային վճարների վճարման համար նախատեսված ժամանակահատվածի վրա: Եթե նախկինում վճարման ժամկետը կազմում էր 2 ամիս + 6 լրացուցիչ ամիս (50% ավելացված տուրքով), ապա, նոր կանոնների համաձայն, ժամկետը փոխվել է մինչև 2 ամիս + 1 լրացուցիչ ամիս (100% ավելացված տուրքով):

Այսպիսով, եթե տուրքը չի վճարվում եռամսյա ժամկետի լրանալուց հետո, հայտը կհամարվի հետ կանչված¹⁶: Տվյալ միջոցառումը նպատակ ունի կրճատել այն հայտերի մշակման ժամանակը, որոնք ներկայացվում են առանց վճար վճարելու նպատակի, բայց շատ կոնկրետ հիմք են իրականում հետաքրքրված ձեռնարկատերերի գրանցումը մերժելու համար, բայց որոնց հայտերն ունեն ավելի ուշ առաջնահերթություն:

¹² 01 հուլիսի 2017 թ. № 147-ՂՕ «Ռուսաստանի Դաշնության քաղաքացիական օրենսգրքի չորրորդ մասի 1252 և 1486 հոդվածներում և Ռուսաստանի Դաշնության արբիտրաժային դատավարության օրենսգրքի 4 և 99 հոդվածներում փոփոխություններ կատարելու մասին» դաշնային օրենք // Իրավական ակտերի պաշտոնական հրապարակում՝ կայք: URL: <http://publication.pravo.gov.ru/> (հարցման ամսաթիվ՝ 06.10.2024):

¹³ Ռուսաստանի Դաշնության կառավարության 10 դեկտեմբերի 2008 № 941 որոշումը «Գյուտի, օգտակար մոդելի, արդյունաբերական նմուշի արտոնագրի հետ կապված իրավաբանորեն նշանակալի գործողությունների կատարման համար արտոնագրային և այլ վճարների կանոնակարգը հաստատելու մասին, ապրանքանիշի և սպասարկման նշանի պետական գրանցմամբ, աշխարհագրական նշան, ապրանքի ծագման վայրի անվանման նկատմամբ բացառիկ իրավունքի պետական գրանցմամբ, ինչպես նաև մտավոր գործունեության արդյունքի կամ անհատականացման միջոցների նկատմամբ բացառիկ իրավունքի օտարման, բացառիկ իրավունքի գրավադրման, նման արդյունքի կամ նման միջոցների օգտագործման իրավունքի տրամադրման պետական գրանցմամբ, նման արդյունքի կամ նման միջոցների նկատմամբ բացառիկ իրավունքի փոխանցման մասին առանց պայմանագրի» // Իրավական ակտերի պաշտոնական հրապարակում՝ կայք: URL: <http://publication.pravo.gov.ru/> (հարցման ամսաթիվ՝ 09.10.2024):

¹⁴ Ռուսաստանի Դաշնության կառավարության 23 սեպտեմբերի 2017 թ. № 11511 որոշումը «Գյուտի, օգտակար մոդելի, արդյունաբերական նմուշի արտոնագրի, ապրանքանիշի և սպասարկման նշանի պետական գրանցման, ապրանքների ծագման տեղանվան պետական գրանցման և բացառիկ իրավունքի տրամադրման հետ կապված իրավաբանորեն նշանակալի գործողությունների կատարման համար արտոնագրի և այլ վճարների մասին, ինչպես նաև մտավոր գործունեության արդյունքի կամ անհատականացման միջոցների նկատմամբ բացառիկ իրավունքի օտարման, բացառիկ իրավունքի գրավադրման, նման արդյունքի կամ նման միջոցների օգտագործման իրավունքի տրամադրման պայմանագրով, նման արդյունքի կամ նման միջոցների նկատմամբ բացառիկ իրավունքի փոխանցման հետ՝ առանց պայմանագրի կանոնակարգում փոփոխություններ կատարելու մասին» // Իրավական ակտերի պաշտոնական հրապարակում՝ կայք: URL: <http://publication.pravo.gov.ru/> (հարցման ամսաթիվ՝ 09.10.2024):

¹⁵ Ռուսաստանի Դաշնության կառավարության 18 սեպտեմբերի 2024 թ. № 1278 որոշումը «Ռուսաստանի Դաշնության կառավարության 10 դեկտեմբերի 2008 թ. № 941 որոշման մեջ փոփոխություններ կատարելու մասին» // Իրավական ակտերի պաշտոնական հրապարակում՝ կայք: URL: <http://publication.pravo.gov.ru/> (հարցման ամսաթիվ՝ 06.10.2024):

¹⁶ Ռուսաստանի Դաշնության կառավարության 10 դեկտեմբերի 2008 № 941 որոշումը (հմբ.՝ 18.09.2024) «Գյուտի, օգտակար մոդելի, արդյունաբերական նմուշի արտոնագրի հետ կապված իրավաբանորեն նշանակալի գործողությունների կատարման համար արտոնագրային և այլ վճարների կանոնակարգը հաստատելու մասին, ապրանքանիշի և սպասարկման նշանի պետական գրանցմամբ, աշխարհագրական նշան, ապրանքի ծագման վայրի անվանման նկատմամբ բացառիկ իրավունքի պետական գրանցմամբ, ինչպես նաև մտավոր գործունեության արդյունքի կամ անհատականացման միջոցների նկատմամբ բացառիկ իրավունքի օտարման, բացառիկ իրավունքի գրավադրման, նման արդյունքի կամ նման միջոցների օգտագործման իրավունքի տրամադրման պետական գրանցմամբ, նման արդյունքի կամ նման միջոցների նկատմամբ բացառիկ իրավունքի փոխանցման մասին առանց պայմանագրի» // Իրավական ակտերի պաշտոնական հրապարակում՝ կայք: URL: <http://publication.pravo.gov.ru/> (հարցման ամսաթիվ՝ 09.10.2024):

Ռուսաստանի օրենսդրությունը արձագանքում է այսօր արտոնագրային տրոլինգի կողմից առաջ քաշված մարտահրավերին:

Նշված փոփոխությունները ցույց են տալիս օրենսդիրի հետևողական աշխատանքը վարչական ընթացակարգերի խստացման միջոցով իրավական նորմերի կատարելագործման ուղղությամբ, միաժամանակ արդյունավետորեն խոչընդոտելով արտոնագրային տրոլինգի գործունեությունը և, անկասկած, թույլ են տալիս եզրակացնել, որ ռուսական օրենսդրությունը բավարարում է այսօր արտոնագրային տրոլինգի առջև ծառայած մարտահրավերը:

Միաժամանակ, որպես արտոնագրային տրոլինգի գործունեության դեմ պայքարի լրացուցիչ միջոց, հեղինակները առաջարկում են վարչական ընթացակարգի փոփոխություն, որը վերաբերում է հայտատուի պարտավորությանը տեղեկատվություն տրամադրելու այն ժամանակահատվածի մասին, որի ընթացքում նա պարտավորվում է իրականացնել ապրանքանիշի իրական առևտրային օգտագործումը հայտում նշված ապրանքների և ծառայությունների առնչությամբ:

Այսպես, օրինակ՝ հայտատուն պարտավորվում է գրանցումից հետո մեկ տարվա ընթացքում տեղեկատվություն տրամադրել ապրանքանիշի առևտրային օգտագործման վերաբերյալ որոշակի ապրանքների և ծառայությունների հետ կապված այլ գործողություններ կատարելու վերաբերյալ, որոնք նպաստում են ապրանքները քաղաքացիական շրջանառության մեջ մտցնելու գործընթացին և հաստատում են գրանցված նշան օգտագործման իրական մտադրությունը: Տեղեկատվություն չտրամադրելու կամ այդպիսի տեղեկատվությունը անբավարար ճանաչելու դեպքում, բաց գրանցամատյաններում կնշվի առևտրային օգտագործման չհաստատման մասին համապատասխան նշում:

Այսպիսով, եթե իրավատերը չի հաստատել «երիտասարդ» ապրանքանիշի առևտրային օգտագործումը, ապա դրա վերաբերյալ դադարում է գործել ՌԴ ՔՕ 1486-րդ հոդվածով նախատեսված պարտադիր եռամյա ժամկետը, որը սահմանափակում է դրա չօգտագործման պատճառով ապրանքանիշի վաղաժամկետ դադարեցմամբ հետաքրքրված անձանց: Նման նշանը թույլ կտա շահագրգիռ կողմին շրջանցել երեք տարվա սպասման ժամկետը և իրավատիրոջը ուղարկել վաղաժամկետ առաջարկ՝ դիմելու Ռոսպատենտին՝ ապրանքանիշի իրավունքից իրաժարվելու հայտարարությամբ կամ օտարման պայմանագիրն ավելի վաղ կնքելու առաջարկով, ինչպես նաև համաձայնության չհասնելու դեպքում առաջ կբերի համապատասխան սուբյեկտին պահանջ ներկայացնելու վերջնաժամկետը:

Վարչական ընթացակարգի առաջարկվող լրացուցիչ խստացումը կապահովի ապրանքանիշի նկատմամբ բացառիկ իրավունքը չօգտագործելու պատճառով դադարեցնելու ընթացակարգի մատչելիությունը: Հեղինակների կարծիքով, սա կարող է խթանող ազդեցություն ունենալ ապրանքանիշի սեփականատերերի առևտրային գործունեության վրա և լրացուցիչ խոչընդոտներ ստեղծել արտոնագրային տրոլինգի համար, քանի որ ապրանքանիշի նախատեսված օգտագործումը նրանց համար հետաքրքրություն չի ներկայացնում, և իրական առևտրային

գործողություններ իրականացնելու պարտավորությունը կարող է ծառայել որպես ֆինանսական և ժամանակային ծախսերի լրացուցիչ աղբյուր:

Սույն ուսումնասիրության եզրակացության մեջ պետք է նշել, որ արտոնագրային տրոլինգի մարտավարական մոտեցումների տրված դասակարգումը և վերանայումը, ձեռնարկատերերի վրա բացասական ազդեցության մեթոդների ընտրության տրամաբանության հրապարակայնացումը կանխարգելիչ միջոց են բիզնեսի պաշտպանության համար, ինչը կամրապնդի առկա մրցակցային բիզնես-լանդշաֆտը: Միաժամանակ, օրենսդրության կատարելագործումը, թեև վարչական ընթացակարգերի խստացման, վարչական ժամկետների կրճատման միջոցով, զուգորդված դատական պրակտիկայի վերանայումներում համակարգված մոտեցումների հետ, որոնք հնարավորություն են տալիս ազդարարել իրավունքը չարաշահելու բազմակի փորձերի ձևավորված համակարգը, ստեղծում են կայուն և համալիր հիմք ժամանակակից մտավոր սեփականության օրենսդրությանը մարտահրավեր նետող արտոնագրային տրոլինգի դեմ պայքարի համար: Ընդ որում, արտոնագրային տրոլինգի դեմ պայքարի ի հայտ եկող իրավական պայմանները, զուգորդված գործող վարչական ընթացակարգի առաջարկվող փոփոխությունների հետ, կարող են աջակցել շուկայի դինամիկ զարգացմանը և ապրանքանիշերի ոլորտում իրավունքների չարաշահման դեմ պայքարին:

Վարչական ընթացակարգի առաջարկվող լրացուցիչ խստացումը կապահովի ապրանքանիշի նկատմամբ բացառիկ իրավունքը չօգտագործելու պատճառով դադարեցնելու ընթացակարգի մատչելիությունը:

Գրականության ցանկ

1. Ворожевич, А. С. Патентный троллинг: сущность, история, правовые механизмы борьбы / А. С. Ворожевич // Закон. – 2013. – № 9. – С. 68–81.
2. Патентное рейдерство идет в Россию / Г. В. Панкина, Л. А. Сашина, А. А. Слыхов, Т. М. Терешкина // Компетентность. – 2011. – № 4–5 (85–86). – С. 34–41.
3. Барабашев, А. Г. Патентный троллинг и правовое регулирование искусственного интеллекта (на примере опыта Соединенных Штатов Америки) / А. Г. Барабашев, Д. В. Пономарева // Вестник Университета имени О. Е. Кутафина (МГЮА). – 2021. – № 1 (77). – С. 39–46.
4. Васильев, Д. В. Патентный троллинг: зарубежный опыт и правоприменительная практика в России / Д. В. Васильев // Образование. Наука. Научные кадры. – 2019. – № 4. – С. 97–101. – DOI: 10.24411/2073–3305–2019–10193.
5. Васильев, Д. В. Правоприменительная практика и зарубежный опыт в противоборстве с «патентным троллингом» / Д. В. Васильев, А. А. Ласкин // Гуманитарное пространство. – 2020. – Т. 9, № 1. – С. 83–93.

6. Прохоров, В. А. Злоупотребление правом при обращении в суд с иском о взыскании компенсации за нарушение исключительного права на товарный знак / В. А. Прохоров // Вестник Удмуртского университета. Серия: Экономика и право. – 2024. – Т. 34, № 4. – С. 709–715.
7. Дятлова, А. В. Противодействие патентному троллингу (на примере опыта США и Китая) / А. В. Дятлова // Современная наука: актуальные проблемы теории и практики. Серия: Экономика и право. – 2021. – № 6. – С. 106–110.
8. Мушавкина, П. Критерии определения злоупотребления правом «патентными троллями» / П. Мушавкина // Правовая защита интеллектуальной собственности: проблемы теории и практики: Сборник материалов XII Международного юридического форума (IP Форума). В 2 томах, Университет имени О. Е. Кутафина (МГЮА), 16–17 февраля 2024 года. – Москва: Московский государственный юридический университет им. О. Е. Кутафина (МГЮА), 2024. – С. 249–252.
9. Защита исключительных прав на патентоохраняемые объекты: монография / А. С. Ворожевич. – Москва: Статут, 2020. – 179 с. – ISBN 978-5-8354-1624-0.
4. Vasijev, D. V. (2019), “Patent trolling: foreign experience and law enforcement practice in Russia”, *Obrazovanie. Nauka. Nauchnye kadry*, no. 4, pp. 97–101.
5. Vasiljev, D. V. and Laskin A. A. (2020), “Law Enforcement Practice and Foreign Experience in Combating “Patent Trolling””, *Gumanitarnoe prostranstvo*, vol. 9, no. 1, pp. 83–93.
6. Prohorov, V. A. (2024), “Abuse of the right when applying to the court with a claim for recovery of compensation for infringement of the exclusive right to a trademark”, *Vestnik Udmurtskogo universiteta. Seriya Ekonomika i pravo*, vol. 34, no. 4, pp. 709–715.
7. Dyatlova, A. V. (2021), “Countering Patent Trolling (US and Chinese Experience)”, *Sovremennaya nauka: aktual'nye problemy teorii i praktiki. Seriya: Ekonomika i pravo*, no. 6, pp. 106–110.
8. Mushavkina, P. (2024), “Criteria for determining abuse of right by “patent trolls””, *Pravovaya zashchita intellektual'noj sobstvennosti: problemy teorii i praktiki: Sbornik materialov XII Mezhdunarodnogo yuridicheskogo foruma (IP Foruma)*, [Legal Protection of Intellectual Property: Problems of Theory and Practice: Proceedings of the XII International Legal Forum (IP Forum)], in 2 volumes, Kutafin Moscow State Law University (MSAL), Moscow, Russian Federation, February 16–17, 2024, pp. 249–252.
9. Vorozhevich, A. S. (2020), *Zashchita isklyuchitel'nyh prav na patentoohranyaemye objekty* [Protection of exclusive rights to patent-protected subject matter], monograph, Statut, Moscow, Russia.

Տեղեկատվություն հեղինակների մասին

Շլապունով Ալեքսանդր Յուրիի, ԱՍԴԻ Սիբիրյան կենտրոնի ղեկավար (ք. Նովոսիբիրսկ, փ. Պլանետնայա, շ. 30, մասն. 2ա), ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-5692-0048>, SPIN-ծածկագիր՝ 8705-0196, shlapunov@rupto.ru

Մաչնևա Վերա Յուրիի, ԱՍԴԻ Սիբիրյան կենտրոնի 2-րդ կատեգորիայի մտավոր սեփականության պետական փորձագետ (ք. Նովոսիբիրսկ, փ. Պլանետնայա, շ. 30, մասն. 2ա), ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-5917-5751>, SPIN-ծածկագիր՝ 4016-1124, vera.machneva@rupto.ru

References

1. Vorozhevich, A. S. (2013), “Patent trolling: essence, history, legal mechanisms to combat it”, *Zakon*, no. 9, pp. 68–79.
2. Pankina, G. V., Sashina, L. A., Slyhov, A. A. and Tereshkina, T. M. (2011), “Patent raiding is coming to Russia”, *Kompetentnost*”, no. 4–5 (85–86), pp. 34–41.
3. Barabashev, A. G. and Ponomareva D. V. (2021), “Patent Trolling and the Legal Regulation of Artificial Intelligence (United States of America)”, *Vestnik Universiteta imeni O. E. Kutafina (MGYUA)*, no 1 (77), pp. 39–46.

Information about the authors

Alexander Yu. Shlapunov, Head of the Siberian Center FIPS (Novosibirsk, Planetnaya str., 30, bld. 2A), ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-5692-0048>, SPIN-code: 8705-0196; shlapunov@rupto.ru

Vera Yu. Machneva, State Expert on Intellectual Property, 2nd category, (Novosibirsk, Planetnaya str., 30, bld. 2A), ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-5917-5751>, SPIN-code: 4016-1124; vera.machneva@rupto.ru

Հեղինակները հայտարարում են շահերի բախման բացակայության մասին:

The authors declare no conflict of interests.

Ստացվել է խմբագրություն 11.11.2024

Վերանայվել է գրախոսությունից հետո 10.12.2024

Ոնդրումված է հրատարակման 18.12.2024

Գիտական հոդված

Original article

ՌԻՏԴ 347.771

EDN <https://elibrary.ru/mniwqe>

Դեղամիջոցին, պեստիցիդին և ագրոքիմիկատին վերաբերող գյուտի արտոնագրի երկարաձգում. վիճակագրություն և հարցումների արդյունքներ

Անդրեյ Ալիսովա, Նիկոլայ Բորիսի Լիսկով,

Տատյանա Ալեքսեյի Բեզաբոտնովա, Նատալյա Վալդիմիրի Ալիսովա*

Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտ

*natalia.alisova@rupto.ru

Անոտացիա. տվյալ աշխատանքի արդիականությունը պայմանավորված է դեղագործական արդյունաբերության զարգացման մեծ կարևորությամբ, որը, մասնավորապես, արտացոլված է ՌԴ Կառավարության կողմից հաստատված դեղագործական արդյունաբերության զարգացման մինչև 2030 թվականը ռազմավարության մեջ: Նպատակն է վերլուծել ռուսական օրենսդրությունը գյուտերի արտոնագրի ժամկետի երկարաձգման ոլորտում՝ հաշվի առնելով առաջատար արտոնագրային իրավաբանական ընկերությունների և դեղերի շրջանառության ոլորտում աշխատող բիզնես համայնքի ներկայացուցիչների կարծիքները: Աշխատության մեջ օգտագործվում է օգտատերերի հարցման մեթոդ՝ արտոնագրերի գործող երկարացման ընթացակարգի նկատմամբ գոհունակությունն ուսումնասիրելու համար և տրամադրվում են երկարացման ինստիտուտի վերաբերյալ համապատասխան վիճակագրական տվյալներ: Ուսումնասիրությունը պարզել է, որ դեղամիջոցների, պեստիցիդների և ագրոքիմիկատների ոլորտում գյուտերի արտոնագրի ժամկետի երկարացումը մեծ պահանջարկ ունի: Ստացված արդյունքները հետաքրքրություն են ներկայացնում լայն շրջանակի մարդկանց համար՝ ՌԴ նորմատիվ-իրավական ակտերում փոփոխություններ կատարելու առաջարկների մշակման տեսանկյունից: Հետազոտությունը անցկացվել է Եվրասիական արտոնագրային գերատեսչության հետ համատեղ՝ «Եվրասիական տարածաշրջանում արտոնագրի վավերականության ժամկետի երկարացման իրավական ռեժիմը» ՔՀԱ իրականացման համար 05/2024 Պայմանագրի շրջանակներում:

Բանալի բառեր. գյուտ, դեղագործական միջոց, պեստիցիդ, ագրոքիմիկատ, արտոնագրի գործողության ժամկետի երկարացում

Մեջբերման համար. Ժուրավլև, Ա. Լ., Լիսկով Ն. Բ., Բեզաբոտնովա Ս. Ա., Ալիսովա Ն. Վ. Դեղամիջոցին, պեստիցիդին և ագրոքիմիկատին վերաբերող գյուտի արտոնագրի երկարաձգում. վիճակագրություն և հարցումների արդյունքներ // ԱՍԴԻ Տեղեկագիր: 2025: Հ. 4 № 1 (11): էջ 40-47:

Patent renewal for invention related to medicinal product, pesticide and agrochemical: statistics and questionnaire results

Andrey L. Zhuravlev, Nikolay B. Lyskov, Tatiana A. Bezzabotnova, Natalia V. Alisova*

The Federal Institute of Industrial Property

*natalia.alisova@rupto.ru

Abstract: the relevance of this paper is due to the high importance of the development of the pharmaceutical industry in accordance with the Strategy for the Development of the Pharmaceutical Industry until 2030 approved by the Government of the Russian Federation. The purpose of this paper is to analyze the Russian legislation in the field of patent term extension taking into account the opinions of leading patent law firms and representatives of the business community working in the field of drug circulation. The paper utilizes a questionnaire survey method to investigate the satisfaction with the current patent term extension procedure among patent law firms and leading pharmaceutical industries engaged in invention-related activities and provides relevant statistical data concerning the institution of extension. The study found that patent term extension for inventions in the field of pharmaceuticals, pesticides and agrochemicals is in high demand. The presented results will be of interest to a wide range of persons from the point of view of developing proposals for amendments to the regulatory legal acts of the Russian Federation. The study was carried out jointly with the Eurasian Patent Office within the framework of the research work on the topic “Legal regime of patent term extension in the Eurasian region”.

Keywords: invention, medicinal product, pesticide, agrochemical, patent term extension.

For citation: Zhuravlev A. L., Lyskov N. B., Bezzabotnova T. A., Alisova N. V. Patent renewal for an invention related to a medicinal product, pesticide and agrochemical: statistics and results of the questionnaire // Bulletin of Federal Institute of Industrial Property. 2025. Vol. 4, No 1(11): 40–47 (In Russ.).

ԽՍՀՄ-ում պլանային սոցիալիստական տնտեսության և հեղինակային վկայականների տեսքով գյուտերի պաշտպանության զարգացած ինստիտուտի պայմաններում պաշտպանության փաստաթղթերի վավերականության ժամկետը երկարաձգելու անհրաժեշտություն չկար: Երկրում քաղաքական իրավիճակի փոփոխության և շուկայական տնտեսության անցնելու արդյունքում փոխվել է մտավոր գործունեության արդյունքների պաշտպանության ինստիտուտը:

Արտոնագրային ձևը, որպես գյուտերի պաշտպանության միասնական ձև, ամրագրված էր ԽՍՀՄ-ում «Գյուտերի մասին» օրենքում¹: Այս օրենքի համաձայն, գյուտի արտոնագրի գործողության ժամկետը 20 տարի էր ԽՍՀՄ Պետական արտոնագրային գրասենյակի (ԽՍՀՄ Գոսպատենտ) կողմից հայտը ստանալու օրվանից²:

Տվյալ նորմը չի փոխվել ՌԴ արտոնագրային օրենքի 1992 թվականին ուժի մեջ մտնելուց ի վեր, կ. 3, հ. 3 նշում էր, որ գյուտի արտոնագիրը գործում է 20 տարի՝ ՌԴ արտոնագրային գերատեսչության կողմից հայտը ստանալու օրվանից³: 1990-ականներին ՌԴ ստեղծված տնտեսական իրավիճակի հետևանքով, երբ դեղագործական ընկերությունները կամ փակվում էին անշահութաբերության պատճառով, կամ գնվում էին օտարերկրյա դեղագործական ընկերությունների կողմից, արտոնագրի վավերականության ժամկետի երկարացման հարցը արդիական չէր:

Առաջին անգամ դեղամիջոցի, պեստիցիդի, ագրոքիմիկատի հետ կապված գյուտի բացառիկ իրավունքի ժամկետի երկարացումը Ռուսաստանի օրենսդրությունը մտցվել է 2003 թվականին⁴ [1]:

Առաջին անգամ դեղամիջոցի, պեստիցիդի, ագրոքիմիկատի հետ կապված գյուտի բացառիկ իրավունքի ժամկետի երկարաձգումը Ռուսաստանի օրենսդրության մեջ մտցվել է 2003 թվականին:

ՌԴ Արտոնագրային օրենքի կ. 3 հ. 3 համաձայն, հաշվի առնելով 2003 թվականին կատարված փոփոխություններն ու լրացումները, գյուտի արտոնագրի վավերականության ժամկետը մնացել է 20 տարի՝ հայտը մտավոր սեփականության դաշնային գործադիր մարմին ներկայացնելու օրվանից: Սակայն, դեղամիջոցի, պեստիցիդի կամ ագրոքիմիկատի վերաբերող գյուտերի համար, որոնց օգտագործումը պահանջում է թույլտվության ստացումը օրենքով սահմանված կարգով, նախատեսված էր արտոնագրի 20-ամյա ժամկետի երկարացում՝ գյուտի հայտի ներկայացման օրվանից մինչև օգտագործման առաջին թույլտվությունը ստանալու օրը հաշվարկվող ժամկետով հինգ տարի չհաշված: Ընդ որում ժամկետը, որի վրա տարածվում էր գյուտի արտոնագրի գործողությունը, սահմանափակվում էր հինգ տարով: Երկարացման միջնորդությունը արտոնագրի տիրոջ կողմից պետք է ներկայացվի մտավոր սեփականության դաշնային գործադիր մարմին արտոնագրի գործողության ժամկետի ընթացքում՝ վերը նշված թույլտվությունը ստանալու կամ արտոնագիրը տրամադրելու օրվանից վեց ամիս լրանալուց առաջ, կախված նրանից, թե այդ ժամկետներից որն է ավելի ուշ լրանում:

Օրենքի տվյալ կետով առաջնորդվելով՝ արտոնագրատերերը սկսեցին միջնորդություններ ներկայացնել դեղամիջոցի վերաբերող արտոնագրի ժամկետը երկարացնելու համար:

Սակայն, օրենքի գործնականում կիրառումը զգալի դժվարությունների է հանդիպել՝ այն ենթաօրենսդրական ակտերի բացակայության պատճառով, որոնք կբացատրեին երկարացման ընթացակարգը, մասնավորապես՝ երկարացման ընթացակարգը, և կհաստատեցնեին այն գյուտերի նպատակները, որոնց վրա տարածվում է այս ընթացակարգը:

¹ Գյուտի իրավունքը պաշտպանված է պետության կողմից և հավաստագրվում է արտոնագրով (ԽՍՀՄ 31 մայիսի 1991 թ. № 2213-1 «ԽՍՀՄ-ում գյուտերի մասին» օրենքի կ. 1 հ. 3 // Կոնսուլտանտ Պլյուս՝ կայք: URL: https://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_18406 (հարցման ամսաթիվ՝ 11.11.2024):

² Նույն տեղում:

³ Ռուսաստանի Դաշնության արտոնագրային օրենք 23.09.1992 № 3517-1 (խմբ. 02.02.2006): Ուժը կորցրած // Կոնսուլտանտ Պլյուս՝ կայք: URL: https://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_979 (հարցման ամսաթիվ՝ 11.11.2024):

⁴ 02.02.2003 № 22-ԴՕ «Ռուսաստանի Դաշնության արտոնագրային օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» դաշնային օրենքը: Ուժը կորցրած: // Կոնսուլտանտ Պլյուս՝ կայք: URL: https://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_40913 (հարցման ամսաթիվ՝ 11.11.2024):

ՌԴ ՔՕ 1363 հ. 2 կ. համաձայն՝ գյուտի բացառիկ իրավունքի ժամկետը երկարացնելիս նախատեսվում է տրամադրել լրացուցիչ արտոնագիր, որն ունի իր գրանցման համարը, որը գրանցված է ՌԴ գյուտերի պետական գրանցամատյանում:

Միաժամանակ, պետք է նշել, որ նման երկարացումների թիվը քիչ էր, և որևէ նկատելի իրավապահ պրակտիկա չէր նկատվում, հատկապես որ երկարացումները հիմնականում խնդրվել են օտարերկրյա դեղագործական ընկերությունների կողմից [2]:

Հաշվի առնելով տվյալ ինստիտուտի կարևորությունը՝ օրենսդիրը այն ներառեց ՌԴ Քաղաքացիական օրենսգրքի (ՔՕ) նոր՝ չորրորդ մասում, որտեղ դրույթները ենթարկվեցին աննշան փոփոխությունների:

ՌԴ ՔՕ չորրորդ մասի ընդունման պահին դեղամիջոցի հետ կապված գյուտի արտոնագրի ժամկետի երկարացման վերաբերյալ հայտերի թիվն աճել էր, ինչը հանգեցրել էր ենթաօրենսդրական նորմատիվ-իրավական ակտեր ընդունելու անհրաժեշտությանը, որոնք կկարգավորեին երկարաձգման դիմումների քննարկման ընթացակարգը: Ենթաօրենսդրական ակտի ընդունումը նախաձեռնվել է Ռոսպատենտի կողմից տվյալ ոլորտում համապատասխան հետազոտություններ անցկացնելուց հետո [3]: Սակայն, իրավական կիսարական պրակտիկան թույլ է տվել բացահայտել է կական թերություններ ինչպես երկարացմանը վերաբերող ենթաօրենսդրական նորմատիվ-իրավական ակտ, այնպես էլ ՌԴ ՔՕ չորրորդ մասում սահմանված նորմերում [4, 5]:

Հաշվի առնելով վերը նշվածը, ինչպես նաև դատական և իրավապահ պրակտիկան և արտասահմանյան փորձը, ՌԴ ՔՕ չորրորդ մասի 2014 թվականից նոր խմբագրությամբ 1363-րդ հ. ենթարկվել է փոփոխությունների:

Արտոնագրի վավերականության ժամկետը մնում է 20 տարի՝ մտավոր սեփականության դաշնային գործադիր մարմնում արտոնագրի հայտ ներկայացնելու օրվանից կամ հայտի բաժանման դեպքում (ՌԴ ՔՕ կ. 4 հ. 1381)՝ սկզբնական հայտը ներկայացնելու օրվանից: Միաժամանակ, ՌԴ ՔՕ 1363 հ. 2 կ. փոփոխություններ են կատարվել գյուտի արտոնագրի ժամկետը երկարացնելու և նոր պաշտպանության փաստաթուղթ՝ լրացուցիչ արտոնագիր տրամադրելու կարգի վերաբերյալ [6]:

Ընդ որում, չի կարելի համաձայնել գրականության մեջ արտահայտված այն կարծիքի հետ [7, 8], որ Եվրոպական արտոնագրային կոնվենցիային (ԵՀԿ) մասնակից երկրներում տրված լրացուցիչ պաշտպանության վկայականը (ԼԳՎ) համապատասխանում է ՌԴ ՔՕ 1363 հ. 2 կ. նորմով սահմանված լրացուցիչ արտոնագրին:

Համաձայն օտարերկրյա իրավասություններում գործող նորմերին, երբ արտոնագրի գործողության ժամկետը

երկարաձգելու վերաբերյալ դրական որոշում է կայացվում, տրվում է ԼԳՎ, դրա համարը գրանցվում է գրանցամատյանում, դրա մասին տեղեկատվությունը հրապարակվում է, և այն համարվում է սկզբնական արտոնագրի մաս, այսինքն՝ երկարացումն իրականացվում է միայն այն գյուտի նկատմամբ, որի օգտագործման համար անհրաժեշտ է եղել ստանալ համապատասխան թույլտվությունը: Այս դեպքում գյուտի բանաձևը չի ճշգրտվում, ինչը հանդիսանում է հիմնարար տարբերություն արտոնագրի գրանցման և լրացուցիչ արտոնագիր տրամադրելու ընթացակարգի միջև, ինչպես նախատեսված է ՌԴ օրենսդրությամբ:

Անհրաժեշտ է նշել, որ ՌԴ ՔՕ 1363 հ. 2 կ. համաձայն՝ գյուտի բացառիկ իրավունքի ժամկետը երկարացնելիս նախատեսվում է տրամադրել լրացուցիչ արտոնագիր, որն ունի իր գրանցման համարը, որը գրանցված է ՌԴ գյուտերի պետական գրանցամատյանում: Այս նորմի էական տարբերություններից մեկն այն է, որ լրացուցիչ արտոնագիրը հավաստում է իրավունքների նոր շրջանակ, քանի որ այն պարունակում է գյուտի նոր բանաձև, որը բնութագրում է որոշակի արտադրանք, որի օգտագործման համար ստացվել է առաջին թույլտվությունը՝ բանաձևի նման ուղղման հետևանքով առաջացող բոլոր առավելություններով և թերություններով:

Ընդունվել են նաև ենթաօրենսդրական նորմատիվ-իրավական ակտեր, որոնք վերաբերում են ինչպես դեղամիջոցի հետ կապված գյուտի արտոնագրի ժամկետի երկարացման դիմումի քննարկման կարգին, այնպես էլ նյութական իրավունքի նորմերին⁶: Նոր կարգի ներդրումը հնարավորություն տվեց պարզաբանել որոշ դրույթներ, որոնք իրավական անորոշություն էին պարունակում ՌԴ ՔՕ և երկարացման վերաբերյալ վարչական կանոնակարգի նախորդ տարբերակում:

Հարկ է նշել, որ լրացուցիչ արտոնագիր տրամադրելու հնարավորությունը վերլուծելիս ստուգվում է գյուտի բանաձևում նշված միացության կամ միացությունների խմբի իրավական պաշտպանության շրջանակը որոշող հատկանիշների ամբողջության և դեղատեսակի ակտիվ բաղադրիչի Գրանցման վկայականում նշված բնութագրերի նույնականությունը: Նմանատիպ մոտեցում է կիրառվում նաև դեղամիջոցի բաղադրությունը ստուգելիս՝ հաշվի առնելով Գրանցման վկայականում նշված բաղադրության նպատակը և դրա կազմը, որը որոշում է դեղաչափի ձևը:

Տվյալ դրույթները վերաբերում են նաև գյուտի այնպիսի նպատակի, ինչպիսին է միացության կամ բաղադրության օգտագործումը որոշակի նպատակով, քանի որ արտադրանքի օգտագործման արտոնագիրը պաշտպանում է արտադրանքն ինքնին որոշակի նպատակով [9]:

Այսպիսով, «ինքնություն» հասկացությունը ներմուծվեց դեղամիջոցի հետ կապված գյուտի արտոնագրի

⁵ Ռուսաստանի Դաշնության քաղաքացիական օրենսգրք (չորրորդ մաս) 18.12.2006 № 230-ՂՕ (խմբ. 01.07.2017) // Կոնսուլտանտ՝ կայք: URL: https://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_64629/ (հարցման ամսաթիվ՝ 11.11.2024):

⁶ Ռուսաստանի Դաշնության տնտեսական զարգացման նախարարության 3 նոյեմբերի 2015 № 810 հրամանը՝ «Մտավոր սեփականության դաշնային ծառայության կողմից գյուտի բացառիկ իրավունքի ժամկետը երկարացնելու և այդ իրավունքը հավաստող արտոնագրի պետական ծառայություն մատուցելու վարչական կանոնակարգը հաստատելու մասին» // Կոնսուլտանտ՝ կայք: URL: www.pravo.gov.ru (հարցման ամսաթիվ՝ 14.11.2022):

⁷ Ռուսաստանի Դաշնության տնտեսական զարգացման նախարարության 3 նոյեմբերի 2015 № 809 հրամանը՝ «Գյուտի համար լրացուցիչ արտոնագիր տրամադրելու և վավերականության կարգը հաստատելու, գյուտի համար արտոնագրի վավերականության ժամկետը երկարացնելու մասին» // Կոնսուլտանտ՝ կայք: URL: www.pravo.gov.ru (հարցման ամսաթիվ՝ 14.11.2022):

Աղյուսակ 1:

Դեղամիջոցների, պեստիցիդների և ագրոքիմիկատի հետ կապված գյուտերի արտոնագրի ժամկետի երկարացման դիմումների քանակը 2015-2023 թթ.

Table 1.

The number of applications for the extension of a patent for an invention related to medicinal products, pesticides and agrochemicals for the period 2015-2023

Դեղամիջոցների, պեստիցիդների և ագրոքիմիկատի հետ կապված գյուտերի արտոնագրի ժամկետի երկարացման դիմումները՝ ըստ տարիների									
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Ընդհանուր, որից՝	23	42	25	15	23	26	51	40	39
Բավարարված	19	30	18	7	20	17	23	24	20
Մերժում	4	12	7	8	3	9	28	15	15
Դիտարկումը չի ավարտվել	0	0	0	0	0	0	0	1	4

Կազմվել է հեղինակների կողմից՝ Ռոսպատենտ ստացված դիմումներից տվյալների հիման վրա:

Compiled by the authors based on the receipt of applications to Rospatent

վավերականության ժամկետը երկարացնելու ինստիտուտում [10]: Բացի այդ, լրացուցիչ, հաշվի առնելով իրավապահ մարմինների առանձնահատկությունները, ՌԴ ներդրել է լրացուցիչ արտոնագիրը ինչպես վարչական, այնպես էլ դատական կարգով վիճարկելու հնարավորությունը [11, 12]: Գյուտի, օգտակար մոդելի, արդյունաբերական նմուշի և այլ իրավունքը հավաստող արտոնագրի, այդ թվում լրացուցիչ արտոնագրի բացառիկ իրավունքի գործողությունը, ճանաչվում է անվավեր կամ վաղաժամկետ դադարեցվում է ՌԴ ՔՕ 1398 և 1399 հոդվածներով նախատեսված հիմքերով և կարգով: ՌԴ ՔՕ 1363 հ. կ. 2 նախատեսված պայմանների խախտման դեպքում դեղամիջոցի, պեստիցիդի կամ ագրոքիմիկատի նման արտադրանքին վերաբերող գյուտի բացառիկ իրավունքի ժամկետի երկարացումը, ինչպես նաև այն հավաստող լրացուցիչ արտոնագրի վավերականությունը համարվում են անվավեր:

Հաշվի առնելով վերը նշվածը՝ հետաքրքիր է վերլուծել Ռոսպատենտ ներկայացված դիմումների վիճակագրությունը՝ դեղամիջոցի, պեստիցիդի կամ ագրոքիմիկատի հետ կապված գյուտի արտոնագրի ժամկետը 2015-2023 թթ., այսինքն՝ գործող օրենսդրությամբ, երկարացնելու համար:

Դեղամիջոցի, պեստիցիդի կամ ագրոքիմիկատի հետ կապված գյուտի արտոնագրի վավերականության ժամկետը 2015-2023 թթ. համար երկարացնելու վերաբերյալ Ռոսպատենտ ներկայացված դիմումների քանակի վերլուծությունը ցույց է տալիս, որ այս հաստատությունը պահանջարկ ունի: Նշված ժամանակահատվածում ներկայացվել է ընդհանուր առմամբ երկարացման 284 դիմում (աղյուսակ 1):

Արտոնագրերի երկարացման համար ստացված դիմումների մեծ մասը (73,94%) վերաբերում է օտարերկրյա դեղագործական ընկերությունների սեփականության տակ գտնվող գյուտերին: Դրանցից, արդյունաբերական առումով զարգացած երկրների, ինչպիսիք են ԱՄՆ, Շվեյցարիան, Ճապոնիան և Գերմանիան, ընկերությունները կազմում են ներկայացված հայտերի 56,7%, 17,25%՝ այլ արտասահմանյան երկրների ընկերություններից, իսկ ռուսական հատվածը՝ 26,1% (աղյուսակ 2):

Ներկայացված դիմումների ընդհանուր թվից Ռոսպատենտը բավարարել է 178 միավոր (62,7%), 101 միավոր (35,5%)

դիմումների ժամկետի երկարացումը մերժվել է, իսկ 5 միավորների (1,8%) գործավարությունը մինչ օրս չի ավարտվել:

Բացարձակ հիմքերով արտոնագրի վավերականության ժամկետը երկարացնելու մերժումների շարքում կարելի է առանձնացնել հետևյալ պատճառները.

- ըստ էության, հայտը չի վերաբերում գյուտի ընդլայնմանը (տարեկան վճարների վճարում)՝ 39 միավոր (69,64%) .
- դիմումի ներկայացման վերջնաժամկետի խախտում՝ 11 միավոր (19,64%); գ) մերժման այլ պատճառներ՝ 6 միավոր (10,73%):

Աղյուսակ 2:

Արտոնագրատերերի կողմից երկարացման հայտերի ընդհանուր բաշխումը 2015-2023 թթ. ժամանակահատվածի համար:

Table 2.

Distribution of extension applications by patent holders in total for the period 2015-2023

Արտոնագրատեր-երկրների ծածկագիրը	Երկարացման համար դիմումների քանակը	Երկարացման համար դիմումների %
RU	74	26,06
JP	39	13,73
CH	40	14,08
DE	15	5,28
ES	9	3,17
US	67	23,59
ՄԱՍՑԱԾ	40	14,08

Կազմվել է հեղինակների կողմից՝ Ռոսպատենտ ստացված դիմումներից տվյալների հիման վրա

Compiled by the authors based on the receipt of applications to Rospatent

Արտոնագրի վավերականության ժամկետը երկարացնելու մերժումների շարքում կարելի է առանձնացնել հետևյալ պատճառները՝

Հետաքրքրված կողմերի կարծիքներն ուսումնասիրելու համար մշակվել է հարցաթերթիկ, որը վերաբերում է Դեղամիջոցի, պեստիցիդի կամ ագրոքիմիկատի հետ կապված գյուտի բացառիկ իրավունքի ժամկետի երկարացման իրավական ռեժիմի տարբեր ասպեկտներին: Հարցաթերթիկը ներառում էր հարցեր, որոնք վերաբերում էին երկարացման պայմաններին, երկարացման ենթակա օբյեկտների ցանկին, երկարացման պայմաններին և երկարացումների քանակին:

Արտոնագրի վավերականության ժամկետը երկարացնելու մերժումների շարքում կարելի է առանձնացնել հետևյալ պատճառները՝

- փորձագիտական որոշմամբ՝ 28 միավոր (62,2%) .
- հարցմանը/հետևանքին պատասխանի չտրամադրումը՝ 9 միավոր (20%) .
- մերժումների այլ պատճառներ՝ 8 միավոր (17,8%):

Այսպիսով, ներկայացված տվյալները ցույց են տալիս դեղամիջոցի, պեստիցիդի կամ ագրոքիմիկատի հետ կապված գյուտի արտոնագրի վավերականության ժամկետը երկարացնելու համար հաստատության պահանջարկը: Տվյալ ինստիտուտն օգտագործվում է ինչպես օտարերկրյա, այնպես էլ հայրենական արտոնագրատերերի կողմից:

Հաշվի առնելով վերը նշվածը և շահագրգիռ կողմերի կարծիքներն ուսումնասիրելու նպատակով մշակվել է հարցաթերթիկ, որը պարունակում է ինը հարց՝ դեղամիջոցի, պեստիցիդի կամ ագրոքիմիկատի հետ կապված գյուտի բացառիկ իրավունքի ժամկետի երկարացման վերաբերյալ: Հարցաթերթիկը ներառում էր հարցեր, որոնք վերաբերում էին երկարացման պայմաններին, երկարացման ենթակա օբյեկտների ցանկին, երկարացման պայմաններին և երկարացումների քանակին:

Հարցաթերթիկը պարունակում էր հարցերի հետևյալ ցանկը:

1. Անհրաժեշտ է արդյո՞ք դեղամիջոցի, պեստիցիդի կամ ագրոքիմիկատի հետ կապված գյուտերի հայտերի երկարացման ինստիտուտ:
2. Գո՞հ եք արդյո՞ք ընդլայնվող օբյեկտների տեսակներից (դեղամիջոցներ, պեստիցիդներ կամ ագրոքիմիկատներ):
3. Գո՞հ եք երկարացման ժամկետից:
4. Գո՞հ եք ընդլայնվող գյուտերի տեսակներից (արտադրանքի կիրառում, արտադրանք (համադրություն, քիմիական միացություն, հայտնի քիմիական միացության ածանցյալ, բաղադրություն):
5. Արդյո՞ք պետք է վիճարկել արտոնագրի երկարացումը:
6. Իրավական պաշտպանության ո՞ր ձևն է նախընտրելի:
7. Դուք ունեցե՞լ եք երկարացման որևէ փորձ Ռուսաստանում կամ արտերկրում:

8. Կարծում եք՝ պե՞տք է պահպանել «մեկ գրանցման վկայական՝ մեկ արտոնագիր» սկզբունքը:

9. Արդյո՞ք դեղամիջոցների, պեստիցիդի կամ ագրոքիմիկատի հետ կապված գյուտի արտոնագրի երկարացման դիմում ներկայացնելու ժամկետը բավարար է:

Վերոնշյալ հարցերը պարունակում էին պատասխանի չորս տարբերակ՝ «Այո», «Ոչ», «Այլ», «Նշեք ձեր տարբերակը»:

Վերոնշյալ հիմնական հարցերից բացի, հարցաթերթիկում տրվել է լրացուցիչ հարց. «Ո՞րն է դեղամիջոցների, պեստիցիդի կամ ագրոքիմիկատի հետ կապված գյուտի արտոնագրի երկարացման դիմում ներկայացնելու նախընտրելի վերջնաժամկետը»: Որպես պատասխան առաջարկվել է ընտրել կետերից մեկը, որը ցույց է տալիս արտոնագրի ժամկետի երկարացման դիմում ներկայացնելու համար անհրաժեշտ ժամանակահատվածը (30 օր, 6 ամիս, 12 ամիս կամ նշել ձեր սեփական տարբերակը):

Այս հարցաթերթիկը ուղարկվել է գյուտերի հետ կապված գործունեությամբ զբաղվող արտոնագրային փաստաբանական ընկերություններին, առաջատար դեղագործական ընկերություններին, ինչպես հայրենական, այնպես էլ արտասահմանյան, ինչպես նաև դեղագործական արտադրողների ասոցիացիաներին: Ընդհանուր առմամբ ուղարկվել է 21 հարցաթերթիկ:

Հարցման ընթացքում ստացված արդյունքները ցույց են տալիս հետևյալ միտումները:

1. Հարցմանը մասնակցած հարցվածների մոտ 69% Ռուսաստանում կամ արտերկրում ունեցել է դեղամիջոցի, պեստիցիդի կամ ագրոքիմիկատի հետ կապված գյուտի բացառիկ իրավունքի ժամկետը երկարաձգելու փորձ, իսկ 31% այս ոլորտում անկախ փորձ չի ունեցել:
2. Հարցվածների մեծամասնությունը (85%) հաստատել է, որ անհրաժեշտ է, որ հաստատությունը երկարացնի դեղամիջոցի, պեստիցիդի կամ ագրոքիմիկատի հետ կապված գյուտի բացառիկ իրավունքի ժամկետը և այդ իրավունքը հավաստող գյուտի արտոնագիրը:
3. Հարցվածների ավելի քան 90% գոհ է այն տեսակի արտադրանքներից (դեղամիջոցներ, պեստիցիդներ կամ ագրոքիմիկատներ), որոնց համար կարող է երկարացվել գյուտի բացառիկ իրավունքի ժամկետը:
4. Ներկայումս գյուտի բացառիկ իրավունքի երկարացման ժամկետը 5 տարի է, ինչը բավարարում է հարցվածների 62%, մինչդեռ 15% կողմ է արտահայտվել այս ժամկետի երկարացմանը, օրինակ՝ մինչև 10 տարի,

Հարցվածների մեծամասնությունը (85%) հաստատել է, որ անհրաժեշտ է, որ հաստատությունը երկարացնի դեղամիջոցի, պեստիցիդի կամ ագրոքիմիկատի հետ կապված գյուտի բացառիկ իրավունքի ժամկետը և այդ իրավունքը հավաստող գյուտի արտոնագիրը:

«ԱՄԴԻ» դաշնային պետական բյուջետային հիմնարկի այլ հետազոտական աշխատանքների արդյունքները կարելի է գտնել «ԱՄԴԻ» դաշնային պետական բյուջետային հիմնարկի պաշտոնական կայքում «Գիտական գործունեություն» բաժնում:

8% կողմ է արտահայտվել այս ժամկետը մինչև 2 տարի կրճատելուն, 8%՝ արտոնագրի ժամկետի երկարաձգման փաստի հիմնարար ներժմանը, 7%՝ արտոնագրի դիմումի ներկայացման օրվանից մինչև օգտագործման առաջին թույլտվությունը ստանալու օրը ընկած ժամանակահատվածը հաշվի առնող անհատական հաշվարկի օգտին:

- Գյուտերի այն տեսակների (արտադրանք, մասնավորապես՝ քիմիական միացություն, հայտնի քիմիական միացության ածանցյալ, արտադրանքի համադրություն, բաղադրություն և կիրառություն) վերաբերյալ գոհունակության վերաբերյալ հարցումը, որոնց համար գյուտի բացառիկ իրավունքի վավերականության ժամկետը կարող է երկարացվել, ցույց է տվել, որ հարցվածների 69% գոհ է եղել գյուտերի այն տեսակներից, որոնց համար գյուտի բացառիկ իրավունքի վավերականության ժամկետը կարող է երկարաձգվել, 31% հայտնել է իր անհամաձայնությունը գյուտերի այն տեսակների վերաբերյալ, որոնց համար գյուտի բացառիկ իրավունքի վավերականության ժամկետը կարող է երկարացվել:
- Գյուտի բացառիկ իրավունքի ժամկետի երկարացումը և այն հավաստող լրացուցիչ արտոնագրի վավերականությունը վիճարկելու գործող ընթացակարգից գոհ լինելու հարցին՝ հարցվածների 62% դրական է պատասխանել, 31%՝ անհամաձայնություն, որոնցից 50% առաջարկել է վերադառնալ Մտավոր սեփականության դատարանում քննարկման նախկին ընթացակարգին, քանի որ Ռոսպատենտում քննարկման գործող ընթացակարգը նրանց չի համապատասխանում:
- Ղեկամիջոցի, պեստիցիդի կամ ագրոքիմիկատի հետ կապված գյուտի բացառիկ իրավունքի ժամկետի երկարացման կարգը կիրառելիս ՌԴ գործող գյուտի իրավական պաշտպանության ձևի համար լրացուցիչ արտոնագիրը բավարարում է հարցվածների 69% պահանջները, հարցվածների 23% կողմ է արտահայտվել անհատական պահանջների երկարացմանը, 8%՝ կողմ է արտահայտվել լրացուցիչ արտոնագրին՝ որպես գյուտի իրավական պաշտպանության ձևի, գյուտի բացառիկ իրավունքի ժամկետի երկարացման կարգը կիրառելիս (ինչպես օտարերկրյա իրավասություններում):
- Հարցին, թե արդյոք պետք է պահպանել «մեկ գրանցման վկայական՝ մեկ լրացուցիչ արտոնագիր»

սկզբունքը, հարցվածների 62% պատասխանել է բացասական, 38%՝ դրական:

- Ղեկամիջոցի, պեստիցիդի կամ ագրոքիմիկատի հետ կապված գյուտի բացառիկ իրավունքի ժամկետի երկարացման դիմում ներկայացնելու համար սահմանված գործող ժամկետի (6 ամիս) բավարար լինելու վերաբերյալ հարցաթերթիկի հարցին ի պատասխան՝ հարցվածների 69% պատասխանել է «այո», 15%՝ «մեծացնել մինչև 12 ամիս», 8%՝ «կրճատել մինչև 3 ամիս», 8%՝ «բացառել արտոնագրի ժամկետի երկարացման վերաբերյալ կանոնները»:
- Այսպիսով, ընդհանուր առմամբ, կարելի է նշել հետևյալը՝
 - Ղեկամիջոցների, պեստիցիդի կամ ագրոքիմիկատի հետ կապված գյուտի արտոնագրի ժամկետի երկարացման ինստիտուտը չափազանց մեծ պահանջարկ ունի: Հարցվածների մեծամասնությունը (85%) տեսնում է այս ինստիտուտի գոյության անհրաժեշտությունը: 2015-ից 2023 թթ. ներկայացվել է երկարացման զգալի թվով դիմումներ (284):
 - ՌԴ կիրառում է եզակի երկարացման մեխանիզմ, որը հիմնված է գյուտի համար լրացուցիչ արտոնագրի հատկացման վրա: Բացի այդ, «ինքնություն» հասկացությունը ներդրվել է ինստիտուտում՝ ղեկամիջոցի հետ կապված գյուտի արտոնագրի վավերականության ժամկետը երկարացնելու համար ղեկամիջոցի գրանցման վկայականի և արտոնագրված տեխնիկական լուծման համեմատության առումով:
 - Արտոնագրատիրոջը բավարարում են այն արտադրանքի տեսակները (ղեկամիջոց, պեստիցիդ, ագրոքիմիկատ), որոնց համար կարող է երկարացվել գյուտի բացառիկ իրավունքի ժամկետը, ինչպես նաև երկարացման ժամկետը և այն գյուտերի տեսակները, որոնց համար կարող է երկարացվել գյուտի բացառիկ իրավունքի ժամկետը:
 - Արտոնագրատերերը նաև գոհ են ղեկամիջոցի, պեստիցիդի, ագրոքիմիկատի հետ կապված գյուտի բացառիկ իրավունքի ժամկետը երկարացնելու դիմում ներկայացնելու համար սահմանված 6-ամսյա ժամկետից:
 - Արտոնագրատերերի մեծ մասը գոհ չէ «մեկ գրանցման վկայական՝ մեկ լրացուցիչ արտոնագիր» սկզբունքից: Տվյալ սկզբունքը կապված է այսպես կոչված վերականգնման ռազմավարության [9, 10]

Ավնհայտ է, որ ղեկագործական շուկայում գյուտերի հաջող կիրառման համար անհրաժեշտ է հաշվի առնել նորարարական ղեկագործական միջոցների արտադրողների և ջնների ղեկամիջոցների արտադրողների շահերի հավասարակշռությունը:

իրականացման հնարավոր սահմանափակման հետ, որն իրականացվում է դեղամիջոցների հետ կապված գյուտերի միջոցով:

Ավնհայտ է, որ դեղագործական շուկայում գյուտերի հաջող կիրառման համար անհրաժեշտ է հաշվի առնել նորարարական դեղագործական միջոցների արտադրողների և ջնների կողմից դեղամիջոցների արտադրողների շահերի հավասարակշռությունը: Շահերի նման կառուցումը հնարավոր է գյուտի արտոնագրի վավերականության ժամկետի երկարացման ինստիտուտի վերաբերյալ օրենսդրության «նուրբ» կարգավորման միջոցով:

Գրականության ցանկ

1. Благополучная, К. В. Единая патентно-правовая охрана изобретений на территории Таможенного союза России, Беларуси и Казахстана как средство его инновационного развития: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Благополучная Камила Владимировна. – М., 2013. – 130 с.
2. Мотина, Д. В. Продление срока действия исключительных прав на изобретение, относящееся к лекарственному средству / Д. В. Мотина // Интеллектуальная собственность: взгляд в будущее: Сборник материалов II Международной научной конференции молодых ученых. В 2 частях, Москва, 29 апреля 2020 года / под ред. О. А. Флягиной. Часть 1. – Москва: Российская государственная академия интеллектуальной собственности, 2020. – С. 169–178.
3. Кирий, Л. Л. Обзор нормативного регулирования и практики предоставления дополнительного срока охраны изобретению / Л. Л. Кирий, Е. И. Горячева, Д. П. Бондаренко. – М.: Патент, 2008. – 22 с.
4. Соболев, А. Ю. Продление срока действия исключительных прав и патента на изобретение, относящееся к лекарственному средству, пестициду или агрохимикату, – кто виноват и что делать? / А. Ю. Соболев / Изобретательство. – 2009. – Т. 9, № 8. – С. 27–40.
5. Михайлов, А. В. «Резиновые» патенты: российская практика фривольного продления патентов на лекарственные средства / А. В. Михайлов // Патентный поверенный. – 2013. – № 4. – С. 20–25.
6. Семенов, В. И. Продление срока действия исключительного права на изобретение, относящееся к лекарственному средству, пестициду и агрохимикату / В. И. Семенов, Н. Б. Лысков, Е. Б. Гаврилова // Патенты и лицензии. – 2017. – № 8. – С. 10–19.
7. Пиличева А. В. Лекарственные средства как объекты патентных прав: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Пиличева Анна Владимировна. – М., 2015. – 222 с.
8. Балашова, А. И. Правовой механизм продления срока патентной монополии на изобретения / А. И. Балашова // Интеллектуальная собственность. Промышленная собственность: научно-практический журнал. – 2024. – № 5. – С. 56–62.
9. Полякова, А. А. Стратегия обновления и применение изобретения по определенному назначению / А. А. Полякова, Н. Б. Лысков // Патенты и лицензии. Интеллектуальные права. – 2024. – № 8. – С. 21–29.
10. Назина, Е. Е. Дополнительный патент на изобретение: возможности и проблемы / Е. Е. Назина // Патентный поверенный. – 2017. – № 1. – С. 35–42.
11. Малахов, Б. А. Особенности оспаривания продления патентов в РФ / Б. А. Малахов, Н. А. Айрапетов // Журнал Суда по интеллектуальным правам. – 2022. – № 1 (35). – С. 97–102.
12. Куминова, А. А. Продление срока действия исключительного права на изобретение и дополнительные патенты. Процессуальные аспекты / А. А. Куминова // Интеллектуальные права в цифровую эпоху: избранные аспекты. – Москва: Федеральное государственное бюджетное образовательное учреждение высшего образования «Государственный академический университет гуманитарных наук». – 2023. – С. 380–391.

Տեղեկատվություն հեղինակների մասին

Անդրեյ Լևի Ժուրավլև, իրավաբանական գիտությունների թեկնածու, «Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտ» ԴՊԲՀ միջազգային համագործակցության կենտրոնի ղեկավար (Մոսկվա, Բերեժկովսկայա ափ, 30, շենք 1), AZhuravlev@rupto.ru

Նիկոլայ Բորիսի Լիսկով, «Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտ» ԴՊԲՀ քիմիայի, կենսատեխնոլոգիայի և բժշկության կենտրոնի ղեկավար (Մոսկվա, Բերեժկովսկայա նաբ., 30, շենք 1), ORCID` <https://orcid.org/0000-0003-4655-9275>, SPIN-ծածկագիր` 9975-5097, otd1463@rupto.ru

Տատյանա Ալեքսեյի Բեզաբոտնովա, «Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտ» ԴՊԲՀ արտոնագրերի վավերականության վերահսկողության բաժնի վարիչ (Մոսկվա, Բերեժկովսկայա նաբ., 30, շենք 1), SPIN-ծածկագիր` 7132-9130, bezzabotnova@rupto.ru

Նատալյա Վադիմիրի Ալիսովա, ավագ գիտաշխատող, «Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտ» ԴՊԲՀ (Մոսկվա, Բերեժկովսկայայի ափ, 30, շենք 1), ORCID` <https://orcid.org/0009-0004-2825-2610>, SPIN-ծածկագիր` 4565-9334; natalia.alisova@rupto.ru

Հեղինակների հայտարարված ներդրումը

Բոլոր համահեղինակները զգալի ներդրում են ունեցել հայեցակարգի մշակման, ուսումնասիրության անցկացման եւ հոդվածի պատրաստման գործում, եւ մինչեւ հրատարակումը կարդացել եւ հաստատել են վերջնական տարբերակը:

Ա. Լ. Ժուրավլև` հայեցակարգում, մեթոդաբանություն, հետազոտական հսկողություն, ձեռագրի պատրաստում և խմբագրում:

Ն. Բ. Լիսկով` հայեցակարգային մշակում, մեթոդաբանություն, հետազոտություն, ձեռագրերի ստեղծում և խմբագրում:

Ն. Վ. Ալիսովա` ձեռագրի ստեղծում և խմբագրում, հետազոտությունների անցկացում:

Տ. Ա. Բեզաբոտնովա՝ վիճակագրական տվյալների պատրաստում:

References

- Blagopoluchnaya, K. M. (2013), Unified patent and legal protection of inventions in the territory of the Customs Union of Russia, Belarus, and Kazakhstan as a means of its innovative development. Cand. Sci. Thesis, Russian State Institute of Intellectual Property, Moscow, Russia.
- Motina, D. V. (2020), Extension of the term of exclusive rights for inventions related to medicinal products. *In Intellectual Property: A Look into the Future: Proceedings of the II International Scientific Conference of Young Scientists*, Russian State Academy of Intellectual Property, Moscow, Part 1, pp. 169–178.
- Kiriy, L. L., Goryacheva, E. I. & Bondarenko, D. P. (2008), *Obzor normativnogo regulirovaniya i praktiki predostavleniya dopolnitel'nogo sroka ohrany izobreteniya* [Overview of regulatory framework and practices for granting additional protection for inventions]. Patent, Moscow, Russia.
- Sobolev, A. Y. (2009), “Extension of the term of exclusive rights and patents for inventions related to medicinal products, pesticides, or agrochemicals – who is to blame and what to do?”, *Inventiveness*, no 9 (8), pp. 27–40.
- Mikhailov, A. V. (2013), “Rubber” patents: Russian practice of frivolous patent extension for medicinal products”, *Patent Attorney*, no 4, pp. 20–25.
- Gavrilova, E. B., Semenov, V. I., & Lyskov, N. B. (2017), “Extension of the term of exclusive rights for inventions related to medicinal products, pesticides, and agrochemicals”, *Patents and Licenses*, no 8, pp.10–19.
- Pilicheva, A. V. (2015), Medicinal products as an object of law. Cand. Sc. Thesis, Federal State Research Institution “Institute of Legislation and Comparative Law under the Government of the Russian Federation”, Moscow, Russia.
- Balashova, A. I. (2024), “Legal mechanism for extending the patent monopoly on inventions. Intellectual Property”, *Industrial Property: Scientific and Practical Journal*, no 5, pp. 56–62.
- Polyakova, A. A., & Lyskov, N. B. (2024), “Strategy for updating and applying inventions for a specific purpose”, *Patents and Licenses. Intellectual Rights*, no 8, pp. 21–29.
- Nazina, E. E. (2017), “Additional patent for an invention: Opportunities and challenges”, *Patent Attorney*, 1, pp. 35–42.
- Malakhov, B. A., & Airapetov, N. A. (2022), “Features of challenging patent extensions in the Russian Federation”, *Journal of the Intellectual Property Court*, no 1 (35), pp. 97–102.
- Kuminova, A. A. (2023), “Extension of the term of exclusive rights for inventions and additional patents: Procedural aspects”, in *Intellectualnye prava v cifrovuyu epohu: izbrannye aspekty* [Intellectual Rights in the Digital Age: Selected Aspects], Federal State Budgetary Educational Institution of Higher Education “State Academic University of Humanities”, Moscow, pp. 380–391.

Information about authors

Andrey L. Zhuravlev, Cand. Sci. (Law), Head of the FIPS International Cooperation Center of the Federal Institute of Industrial Property (Moscow, Berezhkovskaya emb., 30, bld.1); AZhuravlev@rupto.ru

Nikolay B. Lyskov, Head of the Center for Chemistry, Biotechnology and Medicine of the Federal Institute of Industrial Property (Moscow, Berezhkovskaya emb., 30, bld. 1); ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4655-9275>, SPIN-code: 9975-5097; otd1463@rupto.ru

Tatiana A. Bezzabotnova, Head of FIPS Patent Validity Control Department of the Federal Institute of Industrial Property (Moscow, Berezhkovskaya emb., 30, bld. 1); SPIN-code: 7132-9130; bezzabotnova@rupto.ru.

Natalia V. Alisova, Senior Researcher of the Federal Institute of Industrial Property (Moscow, Berezhkovskaya emb., 30, bld.1); ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-2825-2610>, SPIN-code: 4565-9334; natalia.alisova@rupto.ru

Contribution of the authors

All the authors made a significant contribution to the development of the concept, research and preparation of the article, read and approved the final version before publication.

A. L. Zhuravlev – conceptualization, methodology, conducting research, manuscript writing and editing.

N. B. Lyskov – conceptualization, methodology, conducting research, manuscript writing and editing.

N. V. Alisova – manuscript creation and editing, conducting research.

T. A. Bezzabotnova – preparation of statistical data.

Հեղինակները հայտարարում են շահերի բախման բացակայության մասին:

The authors declare no conflict of interests.

Ստացվել է խմբագրություն 21.01.2025

Վերանայվել է գրախոսությունից հետո 24.02.2025

Ընդունված է հրատարակման 26.02.2025

3

ԱՐՏՈՆԱԳՐԱՅԻՆ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Գիտական հոդված

Original article

ՌԻՏԴ 347.77:026

EDN <https://elibrary.ru/lemwdv>

Մտավոր սեփականության արդյունավետ թվային էկոհամակարգի կառուցման առանձնահատկությունները

Վլադիմիր Օլեգի Սիրոտյուկ

ՌԳԱ կառավարման խնդիրների ինստիտուտ

vsirotyuk@ipu.ru

Անոտացիա. ՌԴ տնտեսության լայնածավալ թվայնացման համատեքստում արդիական են մտավոր սեփականության (ՄՍ) կառավարման համակարգի թվայնացման հարցերը, ներառյալ ՄՍ թվային տեղեկատվական ֆոնդերի և ՄՍ թվային էկոհամակարգերի (ՄՍ ԹԵՀ) կառուցման խնդիրների լուծումը: Ընդ որում ամենաբիչ ուսումնասիրված են հանդիսանում ՄՍ ԹԵՀ տրված չափանիշներին համապատասխան արդյունավետ կառուցելու մոտեցումները, մեթոդներն ու միջոցները: Սույն աշխատանքի նպատակն է ձևակերպել ՄՍ ԹԵՀ ստեղծման պահանջները և սահմանել արդյունավետ ՄՍ ԹԵՀ նպատակները, խնդիրները և գործառնությունները: Այդ նպատակով ներդրվել է ՄՍ ԹԵՀ սահմանում, և ձևակերպվել են դրա ձևավորման, աջակցության և զարգացման արդյունավետության և որակի ցուցանիշների չափանիշները: Առաջարկվում է արտոնագրային-տեղեկատվական արտադրանքի կենսական ցիկլի կառավարման ծառայության մոդել: Դիտարկվում է ՄՍ թվային կառավարման համակարգի օգտատերերի կողմից կայացված որոշումների տեղեկատվական աջակցության արդյունավետ տեխնոլոգիա: Աշխատանքում դրված խնդիրների լուծման արդյունքում բարձրանում է ՄՍ օբյեկտների կենսական ցիկլի կառավարման արդյունավետությունն ու որակը, գյուտարարների, արտոնագրային, հետազոտական և կրթական կազմակերպությունների և ՄՍ կառավարման համակարգի այլ սուբյեկտների աշխատանքը: Առաջարկվող մոտեցումները, մոդելները և մեթոդները կիրառվել են Եվրասիական փորձագիտական-տեղեկատվական տարածության ՄՍ ԹԵՀ կառուցման գործում: Ստացված արդյունքները օգտակար կլինեն ՄՍ թվային կառավարման համակարգերի մշակման և օգտագործման ոլորտի փորձագետների և մասնագետների համար:

Բանալի բառեր. թվային մտավոր սեփականության կառավարման համակարգ, թվային մտավոր սեփականության էկոհամակարգ, թվային մտավոր սեփականության տեղեկատվական ֆոնդ, արտոնագրային տեղեկատվության տվյալների բազա, ոչ արտոնագրային տեղեկատվության տվյալների բազա, պոլիթեմատիկ տվյալների բազա:

Մեջբերման համար. Սիրոտյուկ Վ. Օ. Մտավոր սեփականության արդյունավետ թվային էկոհամակարգի կառուցման առանձնահատկությունները // ԱՄԴԻ Տեղեկագիր: 2025: Հ. 4 № 1 (11): էջ 48-53:

Features of building an effective digital ecosystem of intellectual property

Vladimir O. Sirotyuk

Institute of Control Sciences of Russian Academy of Sciences

vsirotyuk@ipu.ru

Abstract: in the context of large-scale digitalization of the Russian economy, the issues of digitalization of the intellectual property (IP) management system are relevant, including solving the problems of building digital information funds of IP and digital IP ecosystems (DES IP). The least studied in this regard are the approaches, methods and tools for building effective DES IP according to the specified criteria. The purpose of this work is to formulate requirements for the creation of DES IP, define the goals, objectives and functions of an effective DES IP. For this purpose, a definition of DES IP is introduced, efficiency criteria and quality indicators of its formation, maintenance and development are formulated. A service model for managing the life cycle of patent information products is proposed. An effective technology for information support of decisions made by users of the digital IP management system is considered. As a result of solving the problems set in the work, the efficiency and quality of managing the life cycle of IP objects, the work of inventors, patent, research and educational organizations and other entities of the IP management system are increased. The proposed approaches, models and methods were used in building the DES IP of the Eurasian expert information space. The obtained results will be useful to experts and specialists in the field of development and use of digital information system management systems.

Keywords: digital intellectual property management system, digital ecosystem of intellectual property, digital intellectual property information fund, patent information database, non-patent information database, polythematic database.

For citation: Sirotyuk V. O. Features of building an effective digital ecosystem of intellectual property // Bulletin of Federal Institute of Industrial Property. 2025. Vol. 4, No 1 (11): 48–53 (In Russ.).

Ներածություն

Մտավոր սեփականության (ՄՍ) կառավարման թվայնացումը պահանջում է անցում նոր մոդելների, մեթոդների և տեղեկատվական տեխնոլոգիաների (SS)՝ արտոնագրային-տեղեկատվական արտադրանքի արտադրության և օգտագործման բիզնես գործընթացների, մենջմենթի և մեթոդների ներդրման, ինչպես նաև օգտատերերի պահանջները բավարարող և ՄՍ օբյեկտների կյանքի ցիկլը ընդգրկող ծառայությունների մատուցման համար [1-3]:

ՄՍ ավանդական կառավարման համակարգի վերափոխման արդյունքում ՄՍ ձևավորված թվային կառավարման համակարգը (ՄՍ ԹՎՀ) ներառում է թվային ՄՍ տեղեկատվական ֆոնդի կառուցում (ՄՍՖԿ) և մտավոր սեփականության թվային էկոհամակարգի (ՄՍ ԹԷՀ) ստեղծում, որոնք ապահովում են մտավոր սեփականության կառավարման համակարգի սուբյեկտների արտոնագրային-տեղեկատվական ռեսուրսների, ծառայությունների, ապրանքների և ծառայությունների ինտեգրումը:

ՄՍ ԹԷՀ կառուցումը կբարելավի գյուտարարների, գիտնականների, արտոնագրային փաստաբանների, հետազոտական և կրթական կազմակերպությունների և ՄՍ կառավարման համակարգի այլ սուբյեկտների աշխատանքի արդյունավետությունն ու որակը:

Արդյունավետ ՄՍ ԹԷՀ կառուցման անհրաժեշտ պայման է ՄՍՖԿ տվյալների բազաներում (ՏԲ) պահվող արտոնագրային և ոչ արտոնագրային տեղեկատվական ֆոնդերի առկայությունը, ինչպես նաև ամբողջականությունը, հետևողականությունը և

արդիականությունը, որոնց կառուցման և օպտիմալացման հարցերը քննարկվում են աղբյուրում [3]:

ՄՍ ԹԷՀ պետք է ապահովի ՄՍ կառավարման սուբյեկտների միջև օպտիմալ փոխազդեցություն՝ համաձայն սահմանված արդյունավետության չափանիշների և կատարողականի որակի ցուցանիշների: Սա պահանջում է ՄՍ օբյեկտների արտոնագրային-տեղեկատվական արտադրանքի արտադրության և առևտրայնացման ծառայությունների մոդելների մշակում և կատարելագործում, ինչպես նաև ՄՍ կառավարման համակարգի սուբյեկտների միջև տնտեսական հարաբերությունների բարելավում՝ ուղղված հաճախորդների կարիքները բավարարելուն՝ նրանց տրամադրելով ապրանքի/ծառայության կյանքի ցիկլի բոլոր փուլերում նրանց ներգրավված աշխատանքի արդյունքները, այսինքն՝ հաճախորդների մասին խորը գիտելիքներ: Սա նշանակում է, որ արդյունավետ ՄՍ ԹԷՀ պետք է ստեղծվի հաճախորդակենտրոնության և բազմալիքայնության սկզբունքներով՝ ըստ օգտատերերի հարցումների մշակման նվազագույն ժամանակի և ՏԲ պոլիթեմատիկ (ՊԹՏԲ) ձևավորման արդյունավետության չափանիշի:

ՄՍ ԹԷՀ ստեղծման և, առավել ևս, տրված արդյունավետության չափանիշների հիման վրա օպտիմալ տեղեկատվական համակարգի էկոհամակարգի կառուցման թեման ներկայումս հանդիսանում է քիչ ուսումնասիրված: ՄՍ կառավարման համակարգի թվային վերափոխման հարցերին նվիրված գոյություն ունեցող մի քանի հրապարակումներում ՄՍ ԹԷՀ ձևավորման հարցերին կամ ընդհանրապես ուշադրություն չի դարձվում, կամ դրանք հիշատակվում են առանց դրանց կառուցման խնդիրներն ու հարցերը հաշվի առնելու: Միևնույն ժամանակ, ՄՍ էկոհամակարգն ինքնին նկարագրվում է, որպես կանոն, ընդհանուր ձևով՝ առանց հաշվի առնելու արտոնագրային-տեղեկատվական գործունեության առանձնահատկություններն ու բնութագրերը, ՄՍ սուբյեկտների փոխազդեցության առանձնահատկությունները և այս գործընթացում օգտագործվող արտոնագրային ՏՏ և թվային հարթակները [4, 5]:

Սույն աշխատանքում ներկայացված է մտավոր սեփականության թվային էկոհամակարգի սահմանումը, դիտարկում դրա ձևավորման պահանջները, ձևակերպում է ՄՍ ԹԷՀ նպատակները, խնդիրներն ու գործառնությունները, առաջարկում է ՄՍ ԹԷՀ արդյունավետության

ՄՍ ԹԷՀ կառուցումը կբարելավի գյուտարարների, գիտնականների, արտոնագրային փաստաբանների, հետազոտական և կրթական կազմակերպությունների և ՄՍ կառավարման համակարգի այլ սուբյեկտների աշխատանքի արդյունավետությունն ու որակը:

ՄՍ ԹԵՎ Կառուցումը պետք է հիմնված լինի բաց համակարգերի ճարտարապետության վրա՝ ապահովելով տվյալների և հավելվածների փոխադրելիությունը, օգտատերերի շարժունակությունը, տվյալների հասանելիությունը և համագործակցության հնարավորությունը:

և որակի ցուցանիշների չափանիշներ: Հատուկ ուշադրություն է դարձվում ՄՍ ԹԵՎ կարևոր ցուցանիշներից մեկի՝ տվյալների և ծառայությունների մատչելիության ցուցանիշի բնութագրերի դիտարկմանը: Առաջարկվում են ՄՍ ԹԵՎ օգտատերերի համար ՊԹՏԲ կառուցելու և արդյունավետ ՏՏ տեղեկատվական աջակցության մեթոդներ:

1. ՄՍ ԹԵՎ սահմանում: Պահանջներ և ստեղծման նպատակներ: ԹԵՎ խնդիրներ և գործառնություններ

Ներառենք ՄՍ թվային էկոհամակարգի սահմանումը:

ՄՍ ԹԵՎ տակ մենք հասկանում ենք փոխկապակցված ՏՏ, թվային հարթակների և ծառայությունների ցանց, որը ապահովում է ՄՍ սուբյեկտների արդյունավետ փոխազդեցությունը՝ բոլոր սուբյեկտների շահերից ելնելով՝ մտավոր գործունեության արդյունքների (ՄԳԱ) ստացման, գրանցման, պաշտպանության և օգտագործման գործում նյութական, ֆինանսական, սոցիալական, ճանաչողական, աշխատանքային, գիտական, արտոնագրային-տեղեկատվության և այլ ռեսուրսների օպտիմալ օգտագործման նպատակով:

ՄՍ ԹԵՎ հանդիսանում է ՄՍ կառավարման համակարգի ընդհանուր թվային հարթակի անբաժանելի մաս: Այն պետք է ապահովի արդյունավետ, անխռնընդոտ և անվտանգ թվային մուտք ՄՍՏՖԿ ՏԲ՝ տեղեկատվություն որոնելու, ՊԹՏԲ ձևավորելու և օգտագործելու ԳՀԱ և ՓՆԱ իրականացնելիս, հայտերը քննարկելու և դրանց արտոնագրայինության վերաբերյալ որոշումներ կայացնելու նպատակով: ՄՍ սուբյեկտների թվային հարթակներին, ՏՏ և ծառայություններին՝ արտոնագրային-տեղեկատվության և արտադրական ու տնտեսական գործունեության մեջ բիզնես գործընթացների կառավարման խնդիրները լուծելու համար:

Այս գործոնները որոշում են ՄՍ ԹԵՎ բաշխված տեղեկատվական և կառավարման կառուցվածքի կառուցումը, որն ապահովում է ՄՍ կառավարման համակարգի սուբյեկտների միջև գործառնական հաղորդակցական փոխազդեցությունը ՄԳԱ ստանալու և այն պաշտպանելու, այն առևտրայինացնելու և ՄՍ օբյեկտները տնտեսություն փոխանցելու (ներդրելու) ժամանակ:

Ձևակերպված պահանջները պահանջում են ՄՍ ԹԵՎ կառուցում՝ հիմնվելով «ՄՍ օբյեկտ (ՄԳԱ) որպես ծառայություն» ծառայությունների մոդելի վրա, որը ապահովում է ՄՍ սուբյեկտների կարիքների արդյունավետ բավարարումը ապրանքի/ծառայության կենսական ցիկլի բոլոր փուլերում:

ՄՍ ԹԵՎ ստեղծման, պահպանման և զարգացման նպատակն է ՄՍ սուբյեկտների տարբեր, տարասեռ արտոնագրային-տեղեկատվական ռեսուրսների, ծառայությունների, տեղեկատվական ապրանքների և ծառայությունների ինտեգրումը միասնական կառուցվածքային, ներառյալ ամպային, թվային միջավայրը և ՄՍՏՖԿ տվյալներին մուտքի կառավարումը:

ՄՍ ԹԵՎ նպատակներն են ՄՍ կառավարման համակարգի օգտատերերին լիարժեք և արդյունավետ տեղեկատվական-տեխնոլոգիական ծառայություններ մատուցելը, ինչպես նաև նրանց բարձրորակ տեղեկատվական ապրանքների և ծառայությունների մատուցումը:

Ձևակերպված խնդիրները լուծելու համար ՄՍ ԹԵՎ կատարում է հետևյալ հիմնական գործառնությունները՝

- ՄՍ կառավարման համակարգի սուբյեկտների (մասնագետներ, գիտական համայնք, հայտատուներ, արտոնագրատերեր, կազմակերպություններ, ձեռնարկություններ և այլն) միջև հաղորդակցություն (միջգործընթացային) ՄԳԱ ստանալիս, ՄՍ օբյեկտների անվտանգության փաստաթղթեր տրամադրելիս: Հաղորդակցման գործառնություն իրականացվում է ՄՍ կառավարման սուբյեկտների կողմից առաջարկվող փոխկապակցված ՏՏ, տեղեկատվական ապրանքների և ծառայությունների ցանցին մուտք գործելու միջոցով .
- տեղեկատվություն փորձագետների կողմից կայացված որոշումները հիմնավորելու, ինչպես նաև գիտական, տեխնիկական, կարգավորող, հղումային և այլ տեսակի խնդիրներ լուծելու համար: Տեղեկատվական գործառնություն իրականացվում է ՄՍՏՖԿ ՏԲ տեղեկատվությանը մուտք գործելու, որոնելու և օգտագործելու, ինչպես նաև օգտատերերի հարցումների հիման վրա պոլիթեմատիկ ՏԲ ձևավորելու միջոցով .
- ստեղծված ՄՍ օբյեկտների տնտեսության մեջ ներդրման (փոխանցման) համար փոխանցում, ՄՍ օբյեկտների առևտրայինացում: Փոխանցման բաղադրիչի կառուցումն իրականացվում է «ՄՍ օբյեկտ (ՄԳԱ) որպես ծառայություն» ծառայության մոդելի միջոցով:

ՄՍ ԹԵՎ կառուցումը պետք է հիմնված լինի բաց համակարգերի ճարտարապետության վրա՝ ապահովելով տվյալների և հավելվածների փոխադրելիությունը, օգտատերերի շարժունակությունը, տվյալների հասանելիությունը և համագործակցության հնարավորությունը: Բաց համակարգերի սկզբունքներին հետևելը զգալիորեն հեշտացնում է տարբեր ապարատային և ծրագրային (թվային) հարթակներում ներդրված ՄՍ սուբյեկտների տարբեր տվյալների, համակարգերի, ապրանքների և ծառայությունների փոխազդեցության խնդիրները լուծումը, ինչպես նաև արտոնագրային-տեղեկատվական

ՄՍ ԹԵՎ որակի ցուցանիշները՝ ապահովում են տվյալների և ծառայությունների ամբողջականության, հուսալիության, հետևողականության, արդիականության, հետևողականության և անվտանգության սահմանված մակարդակները:

ռեսուրսների ինտեգրումը միասնական կառուցվածքային ամպային միջավայրում:

2. ՄՍ ԹԷՀ արդյունավետության չափանիշները և որակի ցուցանիշները

ՄՍ ԹԷՀ ստեղծման արդյունավետության ընդհանուր չափանիշը ԹԷՀ կողմից մատուցվող տեղեկատվական ապրանքների և ծառայությունների նկատմամբ օգտատերերի կարիքների բավարարման աստիճանն է:

ՄՍ ԹԷՀ արդյունավետության կոնկրետ չափանիշներն են՝ օգտատերերի հարցումների սպասարկման նվազագույն ժամանակը, տրամադրված տվյալների, ապրանքների և ծառայությունների առավելագույն ամբողջականությունը, ՄՍ սուբյեկտների ապրանքների և ծառայությունների օգտագործման հեշտությունը՝ հիմնված մեկ ինտերֆեյսի վրա և այլն:

ՄՍ ԹԷՀ որակի ցուցանիշները՝ ապահովում են տվյալների և ծառայությունների ամբողջականության, հուսալիության, հետևողականության, արդիականության, հետևողականության և անվտանգության սահմանված մակարդակները:

Շատ առումներով, այս ցուցանիշների արժեքները կախված են ՄՍՖԿ արտոնագրային ՏԲ (ՄՍԲ) և գիտատեխնիկական տեղեկատվության տվյալների բազայի (ՊՏՏ ՏԲ) որակի ցուցանիշներից: Դրանց արժեքները կախված են նաև տվյալներին և ծառայություններին մուտք գործելու համար բաշխված տեղեկատվական-կառավարման կառուցվածք կառուցելու համար օգտագործվող մեթոդներից, ՏԲ կառուցվածքների ձևավորման մոդելներից և մեթոդներից, ինչպես նաև ՄՍ և ՊՏՏ ՏԲ լրացուցիչ որոնման ռազմավարության և մարտավարության մշակումից: Այս խնդիրների լուծումը դիտարկվում է աղբյուրներում [3, 6]:

Դիտարկենք ԹԷՀ տվյալների և ծառայությունների մատչելիության ցուցանիշի բնութագրերը: ՄՍՖԿ տվյալների, ՄՍ կառավարման համակարգի սուբյեկտների արտոնագրային-տեղեկատվական ապրանքների և ծառայությունների մատչելիության ցուցանիշը ԹԷՀ ՄՍ որակի կարևոր ցուցանիշ է, որից հիմնականում կախված են օգտատերերի կողմից իրականացվող արտոնագրային-տեղեկատվական որոնումների և հետազոտությունների ամբողջականությունն ու արդյունավետությունը: Այս ցուցանիշը բնութագրվում է տվյալների մշակման և տեղեկատվական համակարգերի նախագծման, ստեղծման, ներդրման, կառավարման, պահպանման և զարգացման համար օգտատերերի կողմից սահմանված խնդիրները լուծելու համար անհրաժեշտ տեղեկատվություն, տեղեկատվական ապրանքներ և ծառայություններ ստանալու ունակությամբ: Առանց հաշվի առնելու տեղեկատվական անվտանգության քաղաքականության պահանջները և տեղեկատվության սեփականատերերի՝ տեղեկատվական համակարգի սուբյեկտների սահմանափակումները, մատչելիության ցուցանիշը պաշտոնապես գնահատվում է տվյալներին մուտք գործելու ուղիների հուսալիությունը հաշվարկելով [6]:

3. ԹԷՀ ՄՍ փորձաքննության տեղեկատվական աջակցություն

Ինչպես նշվեց ավելի վաղ, ԹԷՀ ՄՍ կարևոր գործառնություններից մեկը ՄՍ կառավարման համակարգի փորձագետների և մասնագետների կողմից կայացված որոշումների համար տեղեկատվական աջակցություն տրամադրելն է:

Հողվածում առաջարկվում է տեղեկատվական կառավարման համակարգի օգտատերերի համար արդյունավետ տեղեկատվական աջակցության ընթացակարգ և տեխնոլոգիա, որը հիմնված է, առաջինը, ՊՏՏԲ կառուցման գործում դաշնային մոտեցման կիրառման և, երկրորդը, ցանցային ստուգման մեթոդների կիրառման վրա, որոնք համարվում են փորձագետների կողմից որոշակի գյուտի վերաբերյալ համակարգված որոշումներ կայացնելու գործիք: Դրանց կիրառումը թույլ է տալիս բարձրացնել փորձագիտական կարծիքների արդյունավետությունն ու որակը և կրճատել հայտերի քննարկման և դրանց վերաբերյալ որոշումներ կայացնելու ժամանակը [6, 7]:

Եկեք դիտարկենք պոլիթեմատիկ ՏԲ (ՊՏՏԲ) ձևավորման մեթոդները:

Չնայած ՊՏՏԲ ձևավորելու համար օգտագործված տվյալների աղբյուրների տարասեռությանը, դրանցում առկա տեղեկատվությունը պետք է օգտատերերին տրամադրվի միասնական ձևով, որը հարմար է պատկերացման և օգտագործման համար:

ՊՏՏԲ ձևավորվում են, երբ ՄՍ կառավարման համակարգի սուբյեկտները կատարում են գիտահետազոտական և փորձագիտական-նախագծային աշխատանքներ՝ ՄՍՖԿ ՏԲ թեմատիկ արտոնագրային-տեղեկատվական որոնումներ կատարելու և դրանցից համապատասխան արտոնագրային և ոչ արտոնագրային տեղեկատվություն ընտրելու արդյունքում:

ՊՏՏԲ օգտագործվում են կազմակերպության արտադրական-տնտեսական գործունեությանը վերաբերող փաստաթղթեր մշակելու և դրա կողմից կայացված որոշումները հիմնավորելու համար՝ կանխատեսումներ, ծրագրեր, բիզնես պլաններ, տեխնիկայի օբյեկտների արտադրության ստեղծման և զարգացման և ծառայությունների մատուցման պլաններ, ներդրումային քաղաքականության ձևավորման և իրականացման հետ կապված փաստաթղթեր, ԳՀԱ և ՓՆԱ իրականացման պլանավորման և տեխնիկական փաստաթղթեր, արտադրանքի տեխնիկական մակարդակի և որակի գնահատման հետ կապված փաստաթղթեր և այլն:

Չնայած ՊՏՏԲ ձևավորելու համար օգտագործված տվյալների աղբյուրների տարասեռությանը, դրանցում առկա տեղեկատվությունը պետք է օգտատերերին տրամադրվի միասնական ձևով, որը հարմար է պատկերացման և օգտագործման համար: Սա պահանջում է տվյալների ինտեգրում ներկայացման տրամաբանական մակարդակում, որը ապահովում է դրանց միասնական հասանելիությունը:

Այս առումով, ԹԷՀ ՄՍ օգտատերերի պահանջները բավարարող ՊՏՏԲ կառուցման ամենահարմար մեթոդը դրանք ձևավորելն է դաշնային տվյալների բազաների (ԴՏԲ) տեսքով, որոնք ապահովում են ՊՏԲ և ՊՏՀ ՏԲ աղբյուրների մուտքը, դրանցից տեղեկատվություն քաղելը թեմատիկ հարցումների և տվյալների տրամաբանական ինտեգրման հիման վրա: ԴՏԲ

Առաջարկվող մոդելներն ու մեթոդները կիրառվել են Եվրասիական փորձագիտական-տեղեկատվական տարածքի ԹԷՀ ՄՍ կառուցելիս [1, 3], ինչը թույլ է տվել բարելավել ՄՍ օբյեկտների կենսական ցիկլի կառավարման արդյունավետությունն ու որակը:

տրամաբանական կառուցվածքը ինտեգրում է ՄՍՖԿ ՏԲ սխեմաները, որոնցից արդյունահանվում են տվյալները ՊԹՏԲ համար, և ապահովում է միասնական ինտերֆեյս որոնման կանոնակարգերին համապատասխան ընտրված արտոնագրային և ոչ արտոնագրային տեղեկատվության աղբյուրների մուտք գործելու համար՝ օգտատերերից թաքցնելով յուրաքանչյուր տվյալների աղբյուրի մուտքի արձանձնահատկությունները: Այս դեպքում օգտատիրոջը տրամադրվում է միասնական մուտք դեպի տվյալների ամբողջ հավաքածուն, որը ֆիզիկապես մնում է սկզբնական աղբյուրում:

ԴՏԲ կառուցվածքում ՊԹՏԲ ձևավորումն ունի մի շարք առավելություններ, մասնավորապես՝ ՊԹՏԲ ձևավորվում են միայն առաջնային աղբյուրներից ստացված տեղեկատվության հիման վրա, ինչը երաշխավորում է տվյալների հետևողականությունն ու կապակցվածությունը, տվյալների ամբողջականությունն ու արդիականությունը, ինչպես նաև տվյալներում սխալների քանակի նվազագույնի հասցնելը: Դաշնային մոտեցումը հեշտացնում է օգտագործվող առաջնային տեղեկատվական աղբյուրների շրջանակի ընդլայնումը, ինչը կարևոր է տեղեկատվական որոնման ամբողջականության, արդյունավետության և որակի բարձրացման առումով: ԴՏԲ կառուցվածքում ՊԹՏԲ ստեղծումը չի պահանջում մշակողից իրականացնել տվյալների համախմբման բարդ ընթացակարգեր:

ԴՏԲ կառուցվածքում ՊԹՏԲ օպտիմալ տրամաբանական կառուցվածքների սինթեզման արդյունավետության հիմնական չափանիշներն են ԹԷՀ ՄՍ օգտատերերի թեմատիկ հարցումների սպասարկման նվազագույն ընդհանուր ժամանակը և տվյալների մուտքի ուղիների նվազագույն ընդհանուր երկարությունը:

Հաշվի առնելով վերը նշվածը, ԴՏԲ կառուցվածքում ՊԹՏԲ ձևավորման և ցանցային փորձաքննության մեթոդների կիրառման վրա հիմնված ԹԷՀ ՄՍ օգտատերերի տեղեկատվական աջակցության արդյունավետ տեխնոլոգիան ներառում է հետևյալ հիմնական ընթացակարգերը՝

- արտոնագրային-տեղեկատվական և գիտական հետազոտությունների անցկացման առաջադրանքի սահմանումը.
- ՄԱԴ և ՈՒՏԴ դասակարգիչների միջոցով թեմատիկ որոնման վերնագրերի սահմանում.
- որոնումներ կատարելու համար տվյալների աղբյուրների և ՄՍՖԿ ՏԲ ընտրություն.
- ԴՏԲ կառուցվածքի մեջ ՊԹՏԲ կառուցվածքի արդյունավետության տրված չափանիշի համաձայն ձևավորում և օպտիմալացում.
- թեմատիկ որոնումների անցկացում, համապատասխան տեղեկատվության ընտրություն և ԴՏԲ բեռնում.

- օգտատերերին ԴՏԲ մուտքի տրամադրում.
- ԴՏԲ տեղեկատվության վիզուալիզացիա և մշակում, ինչպես նաև փորձագետների կողմից համակարգված (կոլեկտիվ) որոշումների ընդունում:

Եզրակացություններ և եզրահանգում

Աշխատանքը նվիրված է ԹԷՀ ՄՍ արդյունավետ թվային կառավարման համակարգի կառուցման խնդիրների և խնդիրների քննարկմանը, որը կարևոր դեր է խաղում ՄՍ թվային կառավարման համակարգի կառուցման գործում:

Նշվում է, որ արտոնագրային տեղեկատվական ապրանքների և ծառայությունների կենսական ցիկլի արդյունավետ կառավարման համար ԹԷՀ ՄՍ պետք է կառուցվի բաց համակարգերի կառուցվածքի մեջ «ՄՍ օբյեկտը որպես ծառայություն» մոդելի հիման վրա:

Ներկայացվում է ԹԷՀ ՄՍ սահմանումը, դիտարկվում են դրա ձևավորման պահանջները, էկոհամակարգի նպատակները, խնդիրները և գործառույթները, առաջարկվում են ԹԷՀ ՄՍ գործունեության արդյունավետության չափանիշները և որակի ցուցանիշները:

Կատարվում է տվյալների և ծառայությունների մատչելիության ցուցանիշի բնութագրերի վերլուծություն, որը կարևոր դեր է խաղում արդյունավետ էկոհամակարգի կառուցման գործում:

Դիտարկվում են փորձագետների և մասնագետների կողմից կայացված որոշումների տեղեկատվական աջակցության համար օգտագործվող քաղաքական-թեմատիկ ՏԲ ձևավորման հարցերը ու խնդիրները: Նկարագրվում են ֆեդերացված ՏԲ կառուցվածքում ՊԹՏԲ արդյունավետ կառուցվածքների ձևավորման մեթոդները:

ԹԷՀ ՄՍ օգտատերերի տեղեկատվական աջակցության արդյունավետ տեխնոլոգիա է դիտարկվում՝ հիմնվելով ԴՏԲ կառուցվածքում ՊԹՏԲ ձևավորման և ցանցային փորձաքննության մեթոդների կիրառման վրա:

Առաջարկվող մոդելներն ու մեթոդները կիրառվել են Եվրասիական փորձագիտական տեղեկատվական տարածքի ԹԷՀ ՄՍ կառուցման գործում [1, 3], ինչը հնարավորություն է տվել բարձրացնել մտավոր սեփականության օբյեկտների կենսական ցիկլի կառավարման արդյունավետությունն ու որակը և, դրանով իսկ, բարձրացնել փորձագետների, գյուտարարների, արտոնագրային, հետազոտական և կրթական կազմակերպությունների և ՄՍ կառավարման համակարգի այլ սուբյեկտների աշխատանքի արդյունավետությունն ու որակը:

Ստացված արդյունքները կարող են օգտագործվել տեղեկատվական տեխնոլոգիաների և համակարգերի նախագծողների և մշակողների կողմից՝ ՄՍ ոլորտում արդյունավետ թվային էկոհամակարգեր ստեղծելու, ինչպես նաև ՄՍ կառավարման համակարգի սուբյեկտների կողմից՝ բարձրորակ արտոնագրային տեղեկատվական արտադրանք պատրաստելու համար:

Գրականության ցանկ

1. Кульба, В. В. Концептуальные основы цифровизации системы управления интеллектуальной собственностью / В. В. Кульба, В. О. Сиротюк // Вестник ФИПС. – 2023. – Т. 2, № 1. – С. 32–35.
2. Неретин, О. П. Интеллектуальный суверенитет экономики России / О. П. Неретин – Москва: Феде-

- ральное государственное бюджетное учреждение «Федеральный институт промышленной собственности», 2022. – 166 с.
3. Неретин, О. П. Оптимизация структур данных цифровых информационных фондов систем управления интеллектуальной собственностью / О. П. Неретин, В. В. Кульба, В. О. Сиротюк. – Москва: Федеральное государственное бюджетное учреждение «Федеральный институт промышленной собственности», 2023. – 260 с.
 4. Зубов, Ю. С. Формирование системы управления интеллектуальной собственностью в регионе. Опыт Республики Мордовия / Ю. С. Зубов, А. А. Здунов // Вестник ФИПС. – 2024. – Т. 3, № 2 (8). – С. 112–120.
 5. Видякина, О. В. Инновационная экосистема: компоненты системы / О. В. Видякина // Копирайт. Вестник РГАИС. 2021. – № 1. – С. 46–56.
 6. Кульба, В. В. Формализованная методология повышения эффективности и качества патентных информационных фондов и опыт ее использования при формировании и развитии евразийского патентно-информационного пространства / В. В. Кульба, В. О. Сиротюк – Москва: Институт проблем управления им. В. А. Трапезникова Российской академии наук, 2019. – 235 с.: ил. – ISBN 978-5-91450-238-3.
 7. Губанов Д. А., Коргин, Н. А., Новиков Д. А., Райков А. Н. Сетевая экспертиза / Под ред. чл.-корр. РАН Д. А. Новикова, проф. А. Н. Райкова. М.: Эгвес, 2010. – 168 с. – ISBN 978-5-91450-037-2.
 2. Neretin, O. P. (2022), *Intellektualnyj suverenitet ekonomiki Rossii [Intellectual sovereignty of the Russian economy]*, Federal Institute of Intellectual Property, Moscow, Russia.
 3. Neretin, O. P., Kulba, V. V. and Sirotyuk, V. O. (2023), *Optimizaciya struktur dannyh cifrovyyh informacionnyh fondov sistem upravleniya intellektualnoj sobstvennostyu [Optimization of the data structure of digital information funds in the intellectual property management system]*, Federal Institute of Intellectual Property, Moscow, Russia.
 4. Zubov, Yu. S. and Zdunov, A.A. (2024), "Formation of an intellectual property management system in the region. Experience of the Republic of Mordovia", *Bulletin of Federal Institute of Intellectual Property*, vol. 3, no 8, pp. 112–120.
 5. Vidjakina, O. V. (2021), "Innovation ecosystem: system components", *Copyright (Bulletin of the Academy of Intellectual Property)*, no 1, pp. 46–56.
 6. Kulba, V. V. and Sirotyuk, V. O. (2019), *Formalizovannaya metodologiya povysheniya effektivnosti i kachestva patentnyh informacionnyh fondov i opyt ee ispolzovaniya pri formirovani i razvitii evrazijskogo patentno-informacionnogo prostranstva [A formalized methodology for improving the efficiency and quality of patent information funds and the experience of its use in the formation and development of the Eurasian patent information space]*, IOS RAS, Moscow, Russia.
 7. Gubanov D. A., Korgin et al. (2010), *Setevaya ekspertiza [Network expertise]*, in Novikov D. A. and Rajkov A. N. (ed.), Egves, Moscow, Russia.

Տեղեկատվություն հեղինակի մասին

Սիրոտյուկ Վլադիմիր Օլեգի, տեխնիկական գիտությունների դոկտոր, դոցենտ, ՌԳԱ կառավարման գիտությունների ինստիտուտ, առաջատար գիտաշխատող (Մոսկվա, փ. Պրոֆսոյուզնայա, 65); ORCID` <https://orcid.org/0000-0002-4900-7639>; SPIN-ծածկագիր` 6505-5337, vsirotyuk@ipu.ru:

References

1. Kulba, V. V. and Sirotyuk, V. O. (2023), "Conceptual foundations of digitalization of the intellectual property management system", *Bulletin of Federal Institute of Intellectual Property*, vol. 2, no 1., pp. 32–35.

Information about the author

Vladimir O. Sirotyuk, Doctor of Technical Sciences, Associate Professor, Institute of Control Sciences of Russian Academy of Sciences, Leading Researcher (Moscow, Profsoyuznaya str., 65); ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4900-7639>; SPIN-code: 6505-5337; vsirotyuk@ipu.ru.

Հեղինակը հայտարարում է շահերի բախման բացակայության մասին:

The author declares no conflict of interests.

Ստացվել է խմբագրություն 20.01.2025

Վերանայվել է գրախոսությունից հետո 19.02.2025

Ընդունված է հրատարակման 24.02.2025

ՌԻՏԴ 004.6:004.9

EDN <https://elibrary.ru/lyyiud>

Գենետիկական ռեսուրսների և դրանց հետ կապված ավանդական գիտելիքների թվային գրանցամատյաններ և տվյալների բազաներ. ստեղծման միջազգային փորձ

Օլեգ Պյոտոի Ներետին, Ելենա Ալեքսանդրի Տոմաշևսկայա[✉]

Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտ

[✉]otd5727@rupto.ru

Անոտացիա. հոդվածում ներկայացված են գենետիկական ռեսուրսների և գենետիկական ռեսուրսների հետ կապված ավանդական գիտելիքների տեղեկատվական համակարգերի և տվյալների բազաների ստեղծման միջազգային փորձի վերլուծության արդյունքները: 2024 թվականի մայիսին Մտավոր սեփականության համաշխարհային կազմակերպությունը (ՄՍՀԿ) ընդունեց միջազգային պայմանագիր մտավոր սեփականության, գենետիկական ռեսուրսների և գենետիկական ռեսուրսների հետ կապված ավանդական գիտելիքների վերաբերյալ, ինչը հանգեցրել է ավանդական գիտելիքների տեղեկատվական համակարգի ճարտարապետության մոդելավորման թեմայի քննարկմանը՝ որպես ավանդական գիտելիքների նկատմամբ արտոնագրային համակարգի արդյունավետությունն ու որակն ապահովելու մեխանիզմ: Տեղեկատվական համակարգը կարելի է դիտարկել որպես կազմակերպչական, վարչական, տեխնիկական և տեխնոլոգիական լուծումների համալիր, որը առաջանում է ավանդական գիտելիքների հետ կապված տարբեր ոլորտներում առկա համակարգերի առանձին բաղադրիչների ինտեգրման արդյունքում: Ավանդական գիտելիքների ոլորտի կարգավորման ժամանակակից մեխանիզմները նույն են այս երևույթների բոլոր թեմաների համար, ինչը որոշում է տեղեկատվականացման միասնական մոտեցման նպատակահարմարությունը ավանդական գիտելիքների բոլոր թեմաների համար, հաշվի առնելով նաև ՄՍՀԿ գործունեության զարգացման հեռանկարները՝ ավանդական գիտելիքների և ավանդական մշակութային արտահայտությունների վերաբերյալ միջազգային իրավական փաստաթուղթ ստեղծելու համար: Վերլուծությունը կատարվել է Մտավոր սեփականության իրավունքների գրանցման համար արտոնագրային գերատեսչություններ ներկայացված հայտեր քննության համար ՄՍՀԿ կողմից տրամադրված ռեսուրսների ցանկերի հիման վրա: Ընդգծվում են միջազգային տարածքում օգտագործվող գենետիկական ռեսուրսների և դրանց հետ կապված ավանդական գիտելիքների վերաբերյալ տեղեկատվություն պարունակող տվյալների բազաների տեղեկատվական աջակցության հիմնական տեխնիկաներն ու մեթոդները: Կատարված եզրակացությունները թույլ են տալիս գնահատել և ներդաշնակեցնել տեղեկատվական համակարգի կառուցվածքը մոդելավորման մոտեցումները այնպես, որ այն համապատասխանի մտավոր սեփականության համակարգի կարիքներին ազգային և միջազգային մակարդակներում: Բացի այդ, անհրաժեշտ է հասկանալ արտերկրում ներդրված ավանդական գիտելիքների տեղեկատվական համակարգերի կառուցման մեթոդների հնարավորությունն ու արդյունավետությունը, ինչպես նաև որոնել ռուսական ազգային պայմաններում կիրառման համար հատուկ լուծումներ:

Բանալի բառեր. մտավոր սեփականություն, ավանդական գիտելիքներ, գենետիկական ռեսուրսներ, տեղեկատվական համակարգեր, տվյալների բազաներ, տեղեկատվական ապահովություն:

Մեջբերման համար. Ներետին Օ. Պ., Տոմաշևսկայա Ե. Ա. Գենետիկական ռեսուրսների և դրանց հետ կապված ավանդական գիտելիքների թվային գրանցամատյաններ և տվյալների բազաներ. ստեղծման միջազգային փորձ // ԱՍԴԻ Տեղեկագիր: 2025 Հ. 4 № 1 (11): էջ 54-61:

Երախտագրեր՝ հոդվածը պատրաստվել է ԱՍԴԻ «Ավանդական գիտելիքների տեղեկատվական համակարգի ճարտարապետության հայեցակարգային մոդելավորում» գիտահետազոտական աշխատանքի նյութերի հիման վրա:

Digital registries and databases of genetic resources and related traditional knowledge: international experience in creating

Oleg P. Neretin, Elena A. Tomashevskaya[✉]

Federal institute of industrial property

[✉]otd5727@rupto.ru

Abstract: the article presents the results of analysis of international experience in creating information systems and databases of genetic resources and traditional knowledge related to genetic resources. In May 2024, the World Intellectual Property Organization (WIPO) adopted the international treaty on intellectual property, genetic resources and traditional knowledge associated with genetic resources, which led to the topic of modeling the architecture of the traditional knowledge information system as a mechanism to ensure the effectiveness and quality of the patent system in relation to traditional knowledge. An information system can be considered as a complex of organizational, administrative, technical and technological solutions resulting from the integration of individual components of existing systems in various fields related to traditional knowledge. Modern mechanisms for regulating the field of traditional knowledge are common for all subjects of these phenomena, which determines the expediency of a unified approach to informatization for all subjects of traditional knowledge, taking into account the prospects for the development of WIPO's activities to create an international legal instrument related to traditional knowledge and traditional cultural expressions. The analysis was carried out on the basis of the lists of resources provided by WIPO for use in the examination of applications submitted to patent offices for registration of intellectual property rights. The main techniques and methods of information support for databases containing information on genetic resources and related traditional knowledge used internationally are highlighted. The conclusions made make it possible to evaluate and harmonize approaches to modeling the architecture of an information system in such a way as to make it relevant to the needs of the intellectual property system at the national and international levels. In addition, it requires understanding the possibilities and effectiveness of methods for building information systems of traditional knowledge implemented abroad, as well as searching for specific solutions for use in national Russian conditions.

Keywords: intellectual property, traditional knowledge, genetic resources, information systems, databases, information support, informatization.

For citation: Neretin O. P., Tomashevskaya E. A. Digital registries and databases on genetic resources and related traditional knowledge: international experience in creating // Bulletin of Federal Institute of Industrial Property. 2025. Vol. 4, No 1 (11): 54–61 (In Russ.).

Acknowledgements: the article is based on the materials of the scientific research work of FIPS «Conceptual modeling of the architecture of the traditional knowledge information system».

Ներածություն

Տնտեսական զարգացման մեջ նորարարության աճող դերը և դրան ուղեկցող մտավոր սեփականության իրավունքների մեխանիզմների կիրառման աճը՝ մտավոր նվաճումների պաշտպանության համար, պահանջում են մեծ ուշադրություն դարձնել մտավոր սեփականության իրավունքների գրանցման հայտերի քննարկման ընթացակարգերի բարձր արդյունավետության ապահովման հարցին: Այս համատեքստում, փորձագիտության որակը բարելավող թվային տեղեկատվական ծառայությունների ստեղծումը բարձր առաջնահերթություն ունեցող խնդիր է:

2024 թվականի մայիսին կայացած Մտավոր սեփականության համաշխարհային կազմակերպության (ՄՍՀԿ) դիվանագիտական համաժողովը մտավոր սեփականության, գենետիկական ռեսուրսների և գենետիկական ռեսուրսների հետ կապված ավանդական գիտելիքների վերաբերյալ պայմանագիր ստեղծելու բազմամյա միջազգային միջկառավարական բանակցային գործընթացի վերջին փուլն էր: Համաժողովից հետո ընդունվեց միջազգային իրավական փաստաթուղթ, որի հիման վրա մասնակից երկրները կմշակեն մի շարք միջոցառումներ՝

գենետիկական ռեսուրսների և դրանց հետ կապված ավանդական գիտելիքների վերաբերյալ ազգային արտոնագրային համակարգերի արդյունավետությունը, թափանցիկությունը և որակը բարելավելու, ինչպես նաև գենետիկական ռեսուրսների և դրանց հետ կապված ավանդական գիտելիքների վերաբերյալ ոչ նոր կամ գյուտարար քայլ չպարունակող գյուտերի համար արտոնագրերի սխալ տրամադրումը կանխելու համար¹: Տվյալ փաստաթուղթը նախատեսում է ավանդական գիտելիքների վերաբերյալ տեղեկատվական համակարգերի ստեղծում՝ որպես պայմանագրի նպատակներին հասնելու միջոցառումներից մեկը: Բացի այդ, շարունակվում է ՄՍՀԿ Մտավոր սեփականության, գենետիկական ռեսուրսների, ավանդական գիտելիքների և ֆոլկլորի հարցերով միջկառավարական կոմիտեի (ՉԿՄԿ) աշխատանքը ստեղծելու միջազգային իրավական փաստաթղթեր, որոնք կարգավորում են ավանդական գիտելիքների և ավանդական

¹ Գենետիկական ռեսուրսների և դրանց հետ կապված ավանդական գիտելիքների դիվանագիտական համաժողով: Մայիս 2024 // ՄՍՀԿ՝ կայք: URL: <https://www.wipo.int/export/sites/www/diplomatic-conferences/ru/docs/tk-dipcon-2024-explainer.pdf> (հարցման ամսաթիվ՝ 02.09.2024):

մշակութային արտահայտությունների պաշտպանությունը մտավոր սեփականության իրավունքների մեխանիզմներով:

Պետք է նշել, որ ավանդական գիտելիքների հիման վրա ստեղծված ապրանքների և ծառայությունների շուկա արտադրողների հետաքրքրությունը մտավոր սեփականության իրավունքների մեխանիզմները իրենց արտադրանքը պաշտպանելու և դրանց եզակի հատկությունները բացահայտելու համար օգտագործելու հարցում բավականին բարձր է [1]: Այս մասին են վկայում Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտի կողմից 2022-2023 թթ. «Ժողովրդական արվեստի մշակույթի և ավանդական գիտելիքների ոլորտում մտավոր սեփականության ոլորտում ծառայությունների պահանջարկի գնահատում» հետազոտական աշխատանքի շրջանակներում անցկացված սոցիոլոգիական հարցման տվյալները²: Ներկայումս որպես տնտեսական աճի և ազգային ինքնիշխանության ամրապնդման գործոն զարգանում է տարածաշրջանային ապրանքանիշերի ստեղծման միտումը, որն էլ իր հերթին մեծացնում է մտավոր սեփականության գործիքների պահանջարկը ավանդական գիտելիքների հետ կապված ոլորտներում [2]:

Ռուսական հետազոտողների գիտական հրապարակումներում լայնորեն քննարկվել են ավանդական գիտելիքների և ավանդական մշակութային արտահայտությունների պաշտպանության հարցի իրավական ասպեկտները, ինչպես նաև ՄԱՀԿ կողմից ՄԱՀԿ ԳՈՄԿ աշխատանքի այս ոլորտի խնդիրները լուծելու համար օգտագործվող մեթոդաբանական մոտեցումները: Այս հարցը քննարկվում է հետևյալ աշխատանքներում Ա. Ս. Կարգին և Ա. Վ. Կոստին [3], Դ. Ա. Լիտվին [4], Ա. Ն. Սլեպցովա և Ի. Ա. Սլեպցովա [5], հեղինակների խմբի կողմից հրատարակված «Մտավոր սեփականության համակարգի կիրառումը գենետիկական ռեսուրսների, ավանդական գիտելիքների և ժողովրդական արվեստի իրավական պաշտպանության համար» մենագրությունում [6]: Աշխատանքներ՝ Ա. Ս. Սելեզնյովա [7], Ն. Գ. Պոնոմարևան [8] նվիրված է այս ոլորտում միջազգային գործնական փորձի ուսումնասիրությանը:

ԱՄԴԻ «Մտավոր սեփականության գրանցման հայտերի քննության համար ավանդական գիտելիքների, մշակույթի ավանդական դրսևորումների և գենետիկական ռեսուրսների վերաբերյալ տեղեկատվության աղբյուրների կիրառելիության վերլուծություն» որպես ոչ արտոնագրային գրականություն³, հետազոտական աշխատանքի շրջանակներում իրականացվել է ռուսական սեզմենտի գենետիկական ռեսուրսների և ավանդական գիտելիքների վերաբերյալ տեղեկատվամթերքի թվային տվյալների բազաների որոնում և վերլուծություն, որոնք կարող են օգտագործվել ըստ էության քննության ժամանակ: Ուսումնասիրությունները ցույց են տվել գենետիկական ռեսուրսների և դրանց հետ կապված ավանդական գիտելիքների արդիական և մատչելի տվյալների բազաների գործնականում

Պետք է նշել, որ ավանդական գիտելիքների հիման վրա ստեղծված ապրանքների և ծառայությունների ռուսական արտադրողների հետաքրքրությունը մտավոր սեփականության իրավունքների մեխանիզմները իրենց արտադրանքը պաշտպանելու և դրանց եզակի հատկությունները բացահայտելու համար օգտագործելու հարցում բավականին բարձր է:

բացակայությունը, որոնք համապատասխանում են այս նպատակին [9]:

Ավանդական գիտելիքների տեղեկատվական համակարգերի հարցերին նվիրված գիտական հրապարակումները սահմանում են դրանց հիմնական բնութագրերը և զարգացման ուղղություններն այս ոլորտում: Գյուտերի հայտերի քննարկման ժամանակ օգտագործվող թվային աղբյուրներում ավանդական գիտելիքների վերաբերյալ տեղեկատվության ներկայացման միջազգային ձևաչափերի պահպանումը չափազանց կարևոր է, քանի որ դրանք պետք է հասանելի լինեն օտարերկրյա արտոնագրային գերատեսչություններում [10]: Ռուսական և միջազգային տարածքում պատմամշակութային ժառանգության և ավանդական գիտելիքների պահպանման և տարածման ոլորտում ինֆորմատիզացիայի պրակտիկայի ուսումնասիրության արդյունքում առաջարկվել է ավանդական գիտելիքների մասին թվային տեղեկատվության պահպանման բարդ գործընթացը դիտարկել որպես տեխնոլոգիական, տնտեսական և իրավական լուծումների համադրություն [11, 12]: Քննարկվել է նաև ավանդական գիտելիքների նկարագրման մեթոդաբանությունը հարմարեցնելու անհրաժեշտությունը [13]:

Ավանդական գիտելիքների և գենետիկական ռեսուրսների վերաբերյալ տեղեկատվական ռեսուրսներ ստեղծելու միջազգային փորձի ուսումնասիրությունը, որը կարևոր հիմնական փուլ է տեղեկատվական համակարգի ստեղծման գործում՝ ավանդական գիտելիքներ և գենետիկական ռեսուրսներ օգտագործող օբյեկտների նկատմամբ արտոնագրային ընթացակարգերի արդյունավետությունն ապահովելու խնդիրը լուծելու համար, թույլ կտա ինտեգրել ավանդական գիտելիքների փաստաթղթավորման և ներկայացման առկա պրակտիկական թվային տարածքում և որոշել ավանդական գիտելիքների տեղեկատվական համակարգ ավելի հավասարակշռված և արդյունավետ կերպով ստեղծելու հիմնական մոտեցումները:

Ստացված հետազոտության արդյունքները բացահայտում են այս ոլորտում միջազգային տարածքում նախագծերի իրականացման նպատակների և սոցիալ-մշակութային պայմանների բազմազանությունը և միևնույն ժամանակ ցույց են տալիս, թե որքան բարձր է ուշադրության աստիճանը գիտելիքների որպես նորարարության աղբյուր, այս հատվածի նկատմամբ, որքանով է այդ գիտելիքները պահանջարկված ներկայիս փուլում:

² Մտավոր սեփականության ոլորտում ծառայությունների պահանջարկի գնահատում ժողովրդական արվեստի, մշակույթի և ավանդական գիտելիքների ոլորտում. ԳՀԱ գեկույց (եզրափակիչ) / Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտ, ղեկ. Օ. Պ. Ներեսինով, Մ., 2023: ԳՀԱ 11-ԷՊ-2022. 311 էջ:

³ Մտավոր սեփականության գրանցման հայտերի քննարկման համար ավանդական գիտելիքների, ավանդական մշակութային արտահայտությունների և գենետիկական ռեսուրսների վերաբերյալ տեղեկատվության աղբյուրների կիրառելիության վերլուծություն՝ որպես ոչ արտոնագրային գրականություն. ԳՀԱ գեկույց (եզրափակիչ) / Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտ, ղեկ. Օ. Պ. Ներեսինով, Մ., 2022: ԳՀԱ 1-ԷՊ-2022: 215 էջ:

Տեղեկատվական ռեսուրսների ամփոփում

Ավանդական գիտելիքների և գենետիկական ռեսուրսների թվային ռեսուրսների և տվյալների բազաների ստեղծման միջազգային փորձի ուսումնասիրությունները կատարվել են ՄՄՀԿ ԳՌՄԿ աշխատանքների ընթացքում կազմված ցանկերի հիման վրա՝ ՄՄՀԿ անդամ պետությունների 2002 և 2016 թթ. անցկացված հարցման հիման վրա, որը նպատակ ուներ արտոնագրային փորձաքննողներին տրամադրել առցանց-որոնման գործիք⁴, ինչպես նաև ՄՄՀԿ 23 անդամ պետությունների կողմից ՄՄՀԿ գենետիկական ռեսուրսների, ավանդական գիտելիքների և ավանդական մշակութային արտահայտությունների վերաբերյալ տեղեկատվական համակարգերի, գրանցամատյանների և տվյալների բազաների ստեղծման, շահագործման և կառավարման վերաբերյալ առցանց հարցման ընթացքում (2022-2023 թթ.) տրամադրված տեղեկատվության հիման վրա⁵:

Նշված ռեսուրսները պարունակում են տեղեկատվություն բացահայտված ավանդական գիտելիքների վերաբերյալ, որոնք տեխնոլոգիական տարբեր ոլորտներում նախորդող արվեստի մաս են կազմում: Ընդհանուր ներկայացված է 250 տեղեկատվական ռեսուրս և տվյալների բազա, որոնցից 164-ը ներկայումս արդիական են, այսինքն՝ այդ ռեսուրսները թարմացվում և աջակցվում են, ինչպես նաև Համացանցի միջոցով հասանելի են հանրությանը անվճար կամ վճարովի:

Ավանդական գիտելիքների վերաբերյալ տեղեկատվություն պարունակող ռեսուրսների վերլուծությունը ցույց է տալիս, որ փաստաթղթավորումը կատարվել է հիմնականում ավանդական գիտելիքների և տարբեր էթնիկ խմբերի ու ժողովուրդների պատմամշակութային ժառանգության պահպանման և տարածման նպատակով:

Տվյալ ռեսուրսների 39%-ը գտնվում է ԱՄՆ-ում, 23%-ը՝ Եվրոպայի երկրներում, 13%-ն ունի միջազգային/միջպետական կարգավիճակ, 10%-ը պատկանում է Չինաստանին, իսկ մնացածը Ասիայի, Աֆրիկայի և Լատինական Ամերիկայի երկրների, ինչպես նաև Ավստրալիայի և Նոր Զելանդիայի նախագծեր են: Բոլոր տեղեկատվական ռեսուրսները կարելի է բաժանել դրանցում ներկայացված տեղեկատվության տեսակի՝ մատենագիտական, գենետիկական ռեսուրսների և ավանդական գիտելիքների վերաբերյալ տեղեկատվություն պարունակող, ավանդական գիտելիքները փաստաթղթավորող նյութերի, գենետիկական ռեսուրսների և գենետիկական ռեսուրսների հետ կապված ավանդական գիտելիքների վերաբերյալ գիտական և այլ գրականություն և աղբյուրներ պարունակող կամ խառը տեսակների: Ռեսուրսների մատակարարները ներկայացված են գերատեսչական, գիտահետազոտական և արդյունաբերական կազմակերպությունների, ինչպես նաև մշակութային կազմակերպությունների կողմից: Բացի այդ, ցուցակներում ներառված են մասնավոր հետազոտողների նախագծեր և առևտրային հարթակներ, որոնք Համացանցի միջոցով վաճառում են բնական բաղադրիչներից և ավանդական

գիտելիքներից պատրաստված բուժական բույսեր և արտադրանք, սակայն դրանց թիվը աննշան է: Որոշ ռեսուրսներ ամբողջությամբ նվիրված են գենետիկական ռեսուրսներին և դրանց հետ կապված ավանդական գիտելիքներին, ինչպիսին է «The Bush Doctor's Pharmacy» տվյալների բազան, որը պարունակում է Սուրինամի ավանդական բժշկության մեջ բուժիչ բույսերի օգտագործման վերաբերյալ տեղեկատվություն: Որոշ ռեսուրսներ նվիրված են տարբեր թեմաների (բժշկություն, գյուղատնտեսություն և այլն), բայց դրանք կարող են պարունակել նաև ավանդական գիտելիքների մասին տեղեկատվություն, քանի որ ավանդական գիտելիքները կապված են հիմնական տեղեկատվական թեմաների օբյեկտների հետ, ինչպիսին է BIOSIS Previews ռեսուրսը: Գենետիկական ռեսուրսների օգտագործումը ավանդական բժշկության կամ այլ ավանդական պրակտիկայի մեջ զգալիորեն մեծացնում է դրա կարևորությունը և կարող է ազդել կենսաբանականության պահպանման քաղաքականության վրա և պահանջել պաշտպանված կարգավիճակների սահմանում: Հետևաբար, այս երևույթների նկատմամբ ուշադրությունը բավականին բարձր է:

Ավանդական գիտելիքների վերաբերյալ տեղեկատվական ռեսուրսներ

Ավանդական գիտելիքներին նվիրված տեղեկատվական ռեսուրսների շարքում առանձնանում են մտավոր սեփականության ոլորտին անմիջականորեն առնչվողները, այսինքն՝ ավանդական գիտելիքների պաշտպանական և/կամ դրական պաշտպանություն⁶ համար ստեղծվածները: Պաշտպանիչ պաշտպանության նպատակով⁷ գործում են այնպիսի ռեսուրսներ, ինչպիսիք են ավանդական չինական բժշկության արտոնագրային տվյալների բազան (Չինաստան), Հնդկաստանի ավանդական գիտելիքների թվային գրադարանը (Traditional Knowledge Digital Library, TKDL) և Կորեայի Հանրապետության կորեական ավանդական գիտելիքների պորտալը (Korean Traditional Knowledge Portal, KTKP): Այս ռեսուրսները օգտագործվում են արտոնագրային փորձագետների, այլ մասնագետների և շահագրգիռ անձանց համար ազգային ավանդական գիտելիքների վերաբերյալ տեղեկատվությանը հասանելիությունը հեշտացնելու համար: Այս տվյալների բազաներում ներառված բոլոր ավանդական գիտելիքների տեղեկատվությունը ի սկզբանե փաստաթղթավորվել է: Այս ռեսուրսների ձևավորման աշխատանքները ներառում էին ավանդական գիտելիքների վերաբերյալ տեղեկատվության աղբյուրների կուտակում, դրանց ստուգում և հատուկ տեղեկատվությամբ լրացում՝ մտավոր սեփականության ոլորտի մասնագետների որոնման ընթացակարգերը արագացնելու և արդյունավետությունը բարձրացնելու համար: Հետևաբար, ավանդական գիտելիքների վերաբերյալ տեղեկատվությունը լրացվում է այնպիսի տվյալների դաշտերով, ինչպիսիք են «բանալի բառեր» և «ԱՄԴ» (Միջազգային արտոնագրերի դասակարգման կոդ), աղբյուրներին հղումներով կամ աղբյուրների պատճեններով: Ավանդական գիտելիքների օբյեկտի (երևույթի) նկարագրությունը

⁴ Draft Quick-win Online Databases and Registries of Traditional Knowledge and Genetic Resources Update: December 5, 2016 // ՄՄՀԿ՝ կայք: URL: https://www.wipo.int/tk/en/resources/db_registry.html (հարցման ամսաթիվ՝ 21.02.2024):

⁵ Surveys, Key Issues, Gap Analyses and Consultations // ՄՄՀԿ՝ կայք: URL: <https://www.wipo.int/tk/en/igc/consultations.html> (հարցման ամսաթիվ՝ 06.11.2024):

⁶ Մտավոր սեփականության, գենետիկական ռեսուրսների, ավանդական գիտելիքների և ավանդական մշակութային արտահայտությունների հետ կապված հիմնական տերմինների բառարան: Ժն՝ ՄՄՀԿ, 2025, էջ 61: Տպագիր հրատ. էլ. տարբերակ URL: https://www.wipo.int/edocs/mdocs/tk/ru/wipo_grtkf_ic_50/wipo_grtkf_ic_50_inf_7.pdf (հարցման ամսաթիվ՝ 23.02.2025):

⁷ Նույն տեղում:

Ավանդական գիտելիքների տեղեկատվական ռեսուրսներ ստեղծելիս հաճախ ներգրավվում են տարբեր պրոֆիլների մի քանի կազմակերպություններ և բաժիններ: Եթե ռեսուրսը նախատեսված է ավանդական գիտելիքները պաշտպանելու համար, ապա, որպես կանոն, դրա ստեղծումն իրականացնում է ազգային մտավոր սեփականության գերատեսչությունը:

կազմվում է գյուտի գրանցման հայտում արտոնագրային գերատեսչություն ներկայացված գյուտի էությունը ներկայացնելու պահանջներին մոտ: Այս բոլոր տվյալների բազաներում տեղադրված ավանդական գիտելիքների տեղեկատվությունը հանրային սեփականություն է:

Ավանդական գիտելիքների դրական պաշտպանությունը որոշվում է ազգային sui generis օրենսդրական համակարգերով, որոնք ներառում են հատուկ գրանցամատյանների ստեղծումը: Սա սովորաբար վերաբերում է «կենդանի» ավանդական գիտելիքներին. այն ստեղծվում, կիրառվում և զարգանում է այսօրվա դրությամբ բնիկ ժողովուրդների կողմից, որոնք հիմնականում ապրում են ավանդական գոյության վայրերում և կիրառում են ավանդական կենսակերպ: Հաճախ նման բնակավայրերը գտնվում են հատուկ կլիմայական և աշխարհագրական պայմաններում: Այս ավանդական գիտելիքների առումով, սեփականատերերի՝ պոտենցիալ շահառուների շրջանակը, ինչպես նաև ավանդական գործելակերպի համար հատուկ պայմաններ ունեցող աշխարհագրական տարածքի սահմանները: Նման գրանցամատյանների վերաբերյալ ոչ բոլոր ավանդական գիտելիքներն են հանրային տիրույթում:

Պանամայի օրենսդրությունը նախատեսում է մտավոր սեփականության հատուկ ռեժիմ բնիկ ժողովուրդների կոլեկտիվ իրավունքների և ավանդական գիտելիքների ու ավանդական մշակութային արտահայտությունների իրավունքների գրանցման համար, և վարվում է մտավոր սեփականության կոլեկտիվ գրանցամատյան: Հատկապես նշանակալի են համարվում հագուստի, տեքստիլ և արհեստների արտադրանքին վերաբերող երևույթները:

Պերուի օրենսդրությունը նախատեսում է ավանդական գիտելիքների մի քանի տեսակներ, որոնք պահպանվում են Մրցակցության պաշտպանության և մտավոր սեփականության պաշտպանության ազգային ինստիտուտի (INDECOPI) կողմից՝ հանրային սեփականության ազգային հանրային գրանցամատյան և ազգային գաղտնի գրանցամատյան: Օրենսդրությունը նաև նախատեսում է տեղական գրանցամատյաններ, որոնք կարող են վարվել բնիկ ժողովուրդների և համայնքների կողմից INDECOPI աջակցությամբ: Պերուի տեղական համայնքների կողմից ստեղծված կարտոֆիլի այգու բնիկ կենսամշակութային ժառանգության գրանցամատյանը լայնորեն հայտնի է:

Ավանդական գիտելիքների տեղեկատվական ռեսուրսներ ստեղծելիս հաճախ ներգրավվում են տարբեր պրոֆիլների

մի քանի կազմակերպություններ և բաժիններ: Եթե ռեսուրսը նախատեսված է ավանդական գիտելիքները պաշտպանելու համար, ապա, որպես կանոն, դրա ստեղծումն իրականացնում է ազգային մտավոր սեփականության գերատեսչությունը: Օրինակ՝ Կորեայի գերատեսչության (KIPO) կողմից ստեղծված KTKP օգտագործում է Գյուղական զարգացման գործակալության և Գյուղատնտեսական հետազոտությունների ծառայության հրապարակումներից վերցված նյութեր: TKDL նաև բազմագործակալությունը կազմող ռեսուրս է, որի ստեղծմանը մասնակցում են Գիտության և տեխնոլոգիայի նախարարությունը, Գիտական և արդյունաբերական հետազոտությունների խորհուրդը (CSIR) և Այուրվեդայի, յոգայի և բնաթերապևտիկայի, Ունանիի, Սիդդիհայի, Սովա Ռիգվայի և հոմեոպատիայի նախարարությունը (AYUSH):

Տեղեկատվական ռեսուրսների անհատական բնութագրերը և ավանդական գիտելիքների փաստաթղթավորման առանձնահատկությունները

ՄԱՀԿ ցուցակներում ներկայացված տեղեկատվական ռեսուրսների մեծ մասը չի ծառայում մտավոր սեփականության իրավունքի մեխանիզմներով ավանդական գիտելիքները պաշտպանելու նպատակին: Դրանք ներկայացված են նպատակային ամբիոնային նախագծերով, ակադեմիական նախագծերով, գիտական հրատարակչությամբ, պատմամշակութային և առևտրային նախագծերով: Բոլոր նախագծերը տեղական բնույթ ունեն, այսինքն՝ ուսումնասիրվող երևույթների շրջանակը նեղորեն սահմանվում է աշարկայով կամ պատմամշակութային առանձնահատկություններով, էթնիկ պատկանելությամբ և դրանց գոյության աշխարհագրական տարածքի սահմաններով:

Փաստաթղթավորման եղանակը և գրանցված տեղեկատվության ծավալը միշտ կախված են գրանցամատյանի տեսակից և հետապնդվող նպատակներից: Մեծ տվյալների ռեսուրսի օրինակ է ASTIS (Արկտիկական գիտատեխնիկական տեղեկատվական համակարգի տվյալների բազա) Կանադայում, որն ունի լայն թեմատիկ ընդգրկում (երկրաբանական գիտություններ, կենսաբանական և առողջապահական գիտություններ, ճարտարագիտություն և տեխնոլոգիա, հասարակական գիտություններ, ավանդական գիտելիքներ, պատմություն և գրականություն): Այս ռեսուրսը պարունակում է Հյուսիսային Կանադայի և շրջանաձև Արկտիկայի վերաբերյալ հրապարակումների և հետազոտական նախագծերի 85 հազ. գրառում: Կամ Մեծ Բրիտանիայի AMED (փոխլրացնող բժշկության տվյալների բազա), որը ներառում է այուրվեդիկ բժշկությունը, ավանդական չինական բժշկությունը, բուսական բժշկությունը, ինդեքսավորում է 500 ամսագիր, պարունակում է 1995 թվականից ի վեր հրապարակված նյութեր: Chinese Herbal Medicine Database ռեսուրսը պարունակում է Հոնկոնգում մոտ 400 լայնորեն օգտագործվող չինական բուսական դեղամիջոցների մասին տեղեկատվություն, ներառյալ լուսանկարներ, ընդհանուր նկարագրություններ, բուժիչ հատկություններ և կիրառություններ: Այս ռեսուրսը ստեղծվել և պահպանվում է Հոնկոնգի պոլիտեխնիկական համալսարանի կողմից և իրենից ներկայացնում է համեմատաբար փոքր քանակությամբ տեղեկատվություն պարունակող տվյալների բազա:

Ռեսուրսները կարող են պարունակել մեծ ծավալի տեղեկատվություն յուրաքանչյուր տեղեկատվական օբյեկտի վերաբերյալ կամ մեկ ոչ մեծ, նեղ մասնագիտացված օբյեկտ: Այսպիսով, Eastern Chinese Export Company (Չինաստան) մասնավոր ռեսուրսը հրապարակում է չինական ավանդական բժշկության շուրջ 600 բուժիչ բաղադրիչների անվանումների ցանկը՝ չինարեն լեզվով (փինյին8), անգլերեն և լատիներեն: Այն ստեղծվել է դեղամիջոցների բաղադրիչների անվանումներով որոնումը հեշտացնելու համար: Իսկ Սլոան Կետտերինգ Հիշատակի ուռուցքաբանական կենտրոնի About Herbs տվյալների բազան, որը ստեղծվել է հասարակության և առողջապահության ոլորտի մասնագետների համար՝ ընդհանուր խոտաբույսերի և սննդային հավելումների թերապիայի մեջ օգտագործելու հնարավորության նպատակով, պարունակում է բույսերից ստեղծված դեղերի վերաբերյալ տեղեկատվության լայն շրջանակ՝ ընդհանուր նկարագրություն, արդյունավետություն, գիտական անվանում, համառոտ կլինիկական նկարագրություն, գործողության մեխանիզմ, կողմնակի ազդեցություններ, խոտաբույսերի և դեղամիջոցների հետ փոխազդեցություններ, հղումներ և այլն:

Որպես փաստաթղթավորման հատուկ խնդիր նշվում է տարբեր լեզուներով բույսերի անվանումները համեմատելու դժվարությունը:

Փաստաթղթավորման հատուկ ռեժիմ է կիրառվում, օրինակ, գաղտնի հանդիսացող ավանդական գիտելիքների ամրագրման ժամանակ: Գաղտնի գրանցամատյանների համար փաստաթղթավորումն իրականացվում է բնիկ ժողովուրդների և տեղական համայնքների ներկայացուցիչների կողմից, հաճախ պրակտիկաները տեսահսկման միջոցով:

Փաստաթղթավորման գործընթացը կարող է ուղեկցվել օրենսդրական և վարչական միջոցառումներով կամ կրել տեղական բնույթ (հետազոտական, առևտրային և այլն): Օրենսդրական-վարչական միջոցառումները թույլ են տալիս մեթոդական և շարունակական հիմունքներով դրանց պաշտպանությունն իրականացնելու և նորարարական գործընթացում ներգրավելու համար տեղեկատվություն կուտակել ավանդական գիտելիքների վերաբերյալ:

Ավանդական գիտելիքների տեղեկատվական համակարգի իրականացման հիմնական մոտեցումները

Արտոնագրային գերատեսչությունների կողմից իրականացվող ավանդական գիտելիքների տվյալների բազաների տեղեկատվական լրացման համար միջոցառումների երեք փուլ կա. առաջինը՝ հրապարակված աղբյուրների հատուկ, նեղ շրջանակից տեղեկատվության լրացում. երկրորդ՝ հրապարակումների և աղբյուրների լայն շրջանակից ավանդական գիտելիքների վերաբերյալ տեղեկատվության կուտակման մեխանիզմների ստեղծում, այդ տեղեկատվության ներառումը ռեսուրսում, համապատասխան աշխատանքների իրականացում մշտական հիմունքներով, երրորդ՝ ավանդական գիտելիքների փաստաթղթավորում, այդ թվում՝ բնիկ ժողովուրդների և տեղական համայնքների կողմից ժամանակակից պրակտիկաներում կիրառվող, և այդ տեղեկատվության գրանցում տվյալների բազայում: Առաջին և երկրորդ փուլերի օգտագործումը մենք

տեսնում ենք, երբ ստեղծում ենք մտավոր սեփականության ոլորտի տեղեկատվական ռեսուրսներ ավանդական չինական բժշկության չինական արտոնագրային տվյալների բազայի հիման վրա՝ Կորեայի KTKP, TKDL: Պանամայի և Պերուի գրանցամատյանների ձևավորման համակարգերը նախատեսում են երրորդ աստիճան:

Կարելի է առանձնացնել ավանդական գիտելիքների վերաբերյալ տեղեկատվությամբ երկու տեսակի աղբյուրներ՝ ձևայնացված (օրինակ՝ գիտական և արտոնագրային գրականություն) և թույլ ձևայնացված այլ աղբյուրներ, որոնցում տեղեկատվությունը ներկայացվում է ազատ ձևով: Մտավոր սեփականության իրավունքների գրանցման հայտերի փորձաքննության արդյունավետությունը բարձրացնելու նպատակով ավանդական գիտելիքների գրանցամատյան ստեղծելիս նախընտրելի աղբյուրներն են ձևայնացված աղբյուրները: Նման աղբյուրների ներառումը տվյալների բազայում կարող է իրականացվել բավականին արագ, ինչը թույլ կտա արագորեն ձևավորել տեղեկատվական ռեսուրսի հիմնական բովանդակությունը: Թույլ ձևայնացված աղբյուրները պահանջում են տեղեկատվության մանրակրկիտ ստուգում, համապատասխան դասակարգումների, հիմնաբառերի և նույնականացման այլ անհրաժեշտ տեղեկատվության նույնականացման համար անհրաժեշտ պաշտոնականացման աշխատանքներ: Այս աշխատանքը պահանջում է ավելի շատ ծախսեր, սակայն, նորարարության զարգացման տեսանկյունից, այն ավելի նշանակալի է, քանի որ այն թույլ է տալիս բացահայտել ավանդական գիտելիքների օբյեկտները, որոնք նախկինում ներգրավված չեն եղել նորարարության գործընթացում կամ բավարար չափով ուսումնասիրվել են:

Միջազգային տարածքում մենք տեսնում ենք մտավոր սեփականության ոլորտի նպատակների համար ավանդական գիտելիքների տվյալների բազաների ստեղծման գործընթացի տեղեկատվական ապահովման հետևյալ միջոցները՝

- sui generis մտավոր սեփականության ազգային ռեժիմների հիման վրա ավանդական գիտելիքների իրավունքների գրանցամատյանների ստեղծում և վարում՝ լիազորված պետական կառույցի կողմից իրավունքների գրանցման համար (դրական պաշտպանություն).
- տեղեկատվական ռեսուրսների և ավանդական գիտելիքների տվյալների բազաների ստեղծում (պաշտպանիչ պաշտպանություն), որի համար իրականացվում է տեղեկատվության վերբեռնում,
 - a). արտոնագրային գրականությունից.
 - b). գիտական հրապարակումներից (գիտական հրապարակումներից).
 - c). առանձին գերատեսչություններից և/կամ ենթակա կազմակերպություններից, գիտահետազոտական կազմակերպություններից վերցված ավանդական գիտելիքների վերաբերյալ հրապարակումներից (կամ հրապարակումներից) և այլն.
 - d). այլ հրապարակումներից և աղբյուրների լայն շրջանակից, ավանդական գիտելիքների վերաբերյալ տեղեկատվության վերիֆիկացման և ձևայնացման աշխատանքների իրականացում.
 - e). տվյալների բազայի լրացում բնիկ ժողովուրդներից և տեղական համայնքներից ստացված տեղեկատվությամբ, ավանդական գիտելիքների փաստաթղթավորման նախագծերի իրականացում:

⁸ Փինյինը՝ չինարեն լեզվի լատինական այբուբենի տառադարձման (տառադարձության) համակարգ է:

Եզրահանգում

Թվային ռեսուրսների, գրանցամատյանների, ավանդական գիտելիքների վերաբերյալ տեղեկատվություն պարունակող տվյալների բազաների, լուծումների և մեթոդաբանական մոտեցումների ստեղծման միջազգային փորձի ուսումնասիրության ընթացքում հայտնաբերված լուծումները և մեթոդաբանական մոտեցումները թույլ են տալիս կողմնորոշվել մտավոր սեփականության ոլորտի համար ավանդական գիտելիքների ազգային տեղեկատվական համակարգի կառուցման հեռանկարներում: Գործող օրենսդրության համաձայն, այս երևույթների դրական պաշտպանությունը նախատեսված չէ, հետևաբար, մոտ ապագայում կարող են իրականացվել ավանդական գիտելիքների պաշտպանական պաշտպանության լուծումներ: Ռուսաստանի ավանդական գիտելիքների տեղեկատվական համակարգը պետք է ավանդական գիտելիքների վերաբերյալ անհրաժեշտ տեղեկատվություն տրամադրի ըստ էության փորձաքննության գործընթացին, և ավանդական գիտելիքների վերաբերյալ տեղեկատվության հասանելիությունը պետք է ապահովվի ինչպես ռուսական, այնպես էլ արտասահմանյան արտոնագրային փորձագետների համար:

Պաշտպանիչ պաշտպանության համար ավանդական գիտելիքների թվային ռեսուրսները լրացնելու հիմնական մոտեցումները, որոնք հայտնաբերվել են արտասահմանյան փորձի ուսումնասիրության ընթացքում, կարող են օգտագործվել ռուսական տեղեկատվական համակարգի կառուցման մեջ, սակայն, անհրաժեշտ է հասկանալ դրանց իրականացման հնարավորությունն ու արդյունավետությունը, ինչպես նաև ռուսական տարածքում դրանց իրականացման համար հատուկ կազմակերպչական, մեթոդաբանական և տեխնիկական լուծումների որոնում:

Աղբյուրների ցանկ

1. Горушкина, С. Н. Народная художественная культура как сфера применения современных инструментов интеллектуальной собственности: оценка готовности отрасли / С. Н. Горушкина, Е. Г. Царева, П. А. Суконкина // Культура: теория и практика: Электрон. научн. журн. – 2022. – № 5 (50). – URL: <http://theoryofculture.ru/issues/127/1578/> (дата обращения: 19.01.2025).
2. Горушкина, С. Н. Региональные бренды в межкультурном пространстве современной России / С. Н. Горушкина, Е. Г. Царева // Стратегии устойчивого развития: социальные, экономические и юридические аспекты: материалы Всероссийской научно-практической конференции, Чебоксары, 26 января 2023 года. – Чебоксары: Общество с ограниченной ответственностью «Издательский дом «Среда», 2023. – С. 233–235.
3. Каргин, А. С. Сохранение нематериального культурного наследия народов РФ как приоритет культурной политики России в XXI веке / А. С. Каргин, А. В. Костина // Культурная политика. – 2008. – № 3. – С. 59–71.
4. Литвина, Д. А. Основные подходы международной правовой защиты нематериального культурного наследия // Актуальные проблемы современного международного права: материалы X ежегодной Всероссийской научно-практической конференции, посвященной памяти профессора И. П. Блищенко, Москва, 13–14 апреля 2012 г. – Москва: РУДН, 2012. – Часть 1. – С. 487–495.
5. Слепцов, А. Н. Защита самобытной культуры и традиционных знаний коренных малочисленных народов Севера в контексте права интеллектуальной собственности / А. Н. Слепцов, И. А. Слепцова // Вестник Сургутского государственного университета. – 2021. – № 4 (34). – С. 88–95. – DOI 10.34822/2312-3419-2021-4-88-95 (дата обращения: 16.01.2025).
6. Использование системы интеллектуальной собственности для правовой охраны генетических ресурсов, традиционных знаний и народного творчества: монография / А. Д. Корчагин, Л. Н. Симонова, Ю. Г. Смирнова, Н. Г. Пономарева; Российское агентство по патентам и товарным знакам; Федеральный институт промышленной собственности. – Москва: ИНИЦ Роспатента, – 2002. – 101 с.
7. Селезнева, А. С. Основные направления современной политики Австралии в области защиты традиционной культуры и интеллектуальной собственности аборигенов / Селезнева А. С. // Юго-Восточная Азия: актуальные проблемы развития. – 2014. – № 25. – С. 107–114.
8. Пономарева, Н. Г. Специализированные реестры как инструмент правовой охраны генетических ресурсов и традиционных знаний / Н. Г. Пономарева // IP: теория и практика. – 2023. – № 2. – С. 32–39.
9. Традиционные знания, традиционные выражения культуры и генетические ресурсы в качестве сведений, необходимых для экспертизы заявок на изобретения / Н. Б. Лысков, А. А. Полякова, И. Б. Никитина, Н. В. Зарянов // Интеллектуальная собственность как базовое условие обеспечения технологического суверенитета Российской Федерации: Сборник докладов XXVI Международной научно-практической конференции Роспатента, Москва, 29 сентября 2022 года / Выпускающий редактор Е. Г. Царёва. – Москва: Федеральное государственное бюджетное учреждение «Федеральный институт промышленной собственности», 2022. – С. 54–58.
10. Лысков, Н. Б. Охрана традиционных знаний в Индии / Н. Б. Лысков, А. А. Полякова // Патенты и лицензии. Интеллектуальные права. – 2019. – № 10. – С. 74–79.
11. Неретин О. П. Интеллектуальная собственность как инструмент цифровизации культуры: к вопросу сохранения традиционных знаний и традиционных выражений культуры / О. П. Неретин // Вестник Московского государственного университета культуры и искусств. – 2018. – № 6 (86). – С. 158–163.
12. Токарева, А. А. Интеграция интеллектуальной собственности в социокультурное пространство / А. А. Токарева // Вестник культуры и искусств. – 2022. – № 3 (71). – С. 122–129.
13. Томашевская, Е. А. Проблемы дефиниции понятий «традиционные знания» и «традиционные выражения

культуры»: информационный и культурологический подход / Е. А. Томашевская // Культура: теория и практика: Электрон. научн. журн. – 2022. – № 6 (51). – URL: <http://theoryofculture.ru/issues/128/1583/> (дата обращения: 16.01.2025).

Տեղեկատվություն հեղինակների մասին

Օլեգ Պյոտրի Ներետին, տնտեսագիտության դոկտոր, «ԱՍԴԻ» ԴԴԲՀ տնօրեն (Մոսկվա, Բերեժկովսկայա ափ., շ. 30, մասն. 1), ORCID՝ <https://orcid.org/0009-0001-1370-6008>, SPIN-ճանաչագիր՝ 1961-2721, neretin@rupto.ru:

Ելենա Ալեքսանդրի Տոմաշևսկայա, «ԱՍԴԻ» ԴԴԲՀ ավագ գիտաշխատող (Մոսկվա, Բերեժկովսկայա ափ., շ. 30, մասն. 1), SPIN-ճանաչագիր՝ 8005-0900, otd5727@rupto.ru:

References

- Gorushkina, S. N., Tsareva, E. G. and Sukonkina, P. A. (2022) "Folk art culture as a sphere of application of modern intellectual property tools: assessment of industry readiness", *Culture: theory and practice*, vol. 5 (50), available at <http://theoryofculture.ru/issues/127/1578/> (Accessed 19 January 2025).
- Gorushkina, S. N. and Tsareva, E. G. (2023) "Regional brands in the intercultural space of modern Russia", *Strategii ustoychivogo razvitiya: sotsialniye, ekonomicheskkiye i yuridicheskkiye aspekti* [Sustainable development strategies: social, economic and legal aspects], Materiali Vserossiyskoy nauchno-prakticheskoy konferentsii [Proceedings of the All-Russian Scientific and Practical Conference], Cheboksary, Russian Federation, 26 January 2023, pp. 233–235.
- Kargin, A. S. and Kostina, A. V. (2008), "Preservation of the intangible cultural heritage of the peoples of the Russian Federation as a priority of Russia's cultural policy in the 21st century", *Cultural policy*, vol. 3., pp. 59–71.
- Litvina, D. A. (2012), "Basic approaches to international legal protection of intangible cultural heritage", *Aktualniye problemi sovremennogo mejdunaronogo prava* [Actual problems of modern International law], Materiali X egegodnoy Vserossiyskoy nauchno-prakticheskoy konferentsii posvyaschennoy pamiati professora I. P. Blishchenko [Proceedings of the the X Annual All-Russian Scientific and Practical Conference dedicated to the memory of Professor I. P. Blishchenko], Moscow, Russian Federation, 13–14 April 2012, vol. Part 1, pp. 487–495.
- Sleptsov, A. N. and Sleptsova, I. A. (2021), "Protection of the indigenous culture and traditional knowledge of the indigenous peoples of the North in the context of intellectual property law", *Bulletin of SurGU*, vol. 4 (34), available at: <https://cyberleninka.ru/article/n/zaschita-samobytnoy-kultury-i-traditsionnyh-znaniy-korenyih-malochislennyh-narodov-severa-v-kontekste-prava-intellektualnoy> (Accessed 16 January 2025).
- Korchagin, A. D., Simonova, L. N., Smirnova, Yu. G. and Ponomareva, N. G. (2002), *The use of the intellectual property system for the legal protection of genetic resources, traditional knowledge and folk art*, Russian Agency for Patents and Trademarks, Moscow, Russian Federation.
- Selezneva, A. S. (2014), "The main directions of Australia's modern policy in the field of protection of traditional culture and intellectual property of aborigines", *Southeast Asia: current problems of development*, no 25, 107–114.
- Ponomareva, N. G. (2023) "Specialized registries as a tool for the legal protection of genetic resources and traditional knowledge", *IP: theory and practice*, no 2, pp. 31–38.
- Lyskov, N. B., Polyakova, A. A., Nikitina, I. B. and Zaryanov, N. V. (2022), "Traditional knowledge, traditional cultural expressions and genetic resources as information necessary for the examination of applications for inventions", *Proceedings of the XXVI International Scientific and Practical Conference of Rospatent "Intellectual property as a basic condition for ensuring technological sovereignty of the Russian Federation"*, 29 September 2022, Moscow, Russian Federation, pp. 54–58.
- Lyskov, N. B. and Polyakova, A. A. (2019), "Protection of traditional knowledge in India", *Patents and licenses. Intellectual property rights*, no 10, pp. 74–79.
- Neretin, O. P. (2018), "Intellectual property as a tool for digitalization of culture: on the issue of preserving traditional knowledge and traditional cultural expressions", *Bulletin of the Moscow State University of Culture and Arts*, vol. 6 (86), pp. 158–163.
- Tokareva, A. A. (2022), "Integration of intellectual property into the socio-cultural space", *Bulletin of Culture and Arts*, vol. 3 (71), pp. 122–129.
- Tomashevskaya, E. A. (2022), "Problems of defining the concepts of "traditional knowledge" and "traditional cultural expressions": an informational and cultural approach", *Culture: theory and practice*, vol. 6 (51), available at: <http://theoryofculture.ru/issues/128/1583/> (Accessed 16 January 2025).

Information about the authors

Oleg Petrovich Neretin, Dr. Sci. (Economics), Director of Federal Institute of Industrial Property (Moscow, Berezhkovskaya emb., 30, bld. 1); ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-1370-6008>, SPIN-code: 1961-2721; neretin@rupto.ru.

Elena Aleksandrovna Tomashevskaya, Senior Researcher of Federal Institute of Industrial Property (Moscow, Berezhkovskaya emb., 30, bld. 1); SPIN-code: 8005-09004 otd5727@rupto.ru.

Հեղինակները հայտարարում են շահերի բախման բացակայության մասին:

The authors declare no conflict of interests.

Ստացվել է խմբագրություն 20.01.2025

Վերանայվել է գրախոսությունից հետո 03.03.2025

Ընդունված է հրատարակման 05.03.2025

Գիտական հոդված

Original article

ՌԻՏԴ 347.77:004

EDN <https://elibrary.ru/hecvro>

Սկսնակ օգտատերերի համար տեղեկատվական-որոնողական ծառայությունների հետ փոխգործակցության առանձնահատկությունները. հնարավորություններ և սահմանափակումներ

Ռոման Գագիի Ալիլով[✉], Էլինա Ռոմանի Աբիևա, Դմիտրի Իվանի Զուբով

Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտ

[✉]roman.alilov@rupto.ru

Անոտացիա. հոդվածը նվիրված է տեղեկատվական-որոնողական ծառայությունների (ՏՈԾ) հետ փոխգործակցության առանձնահատկությունների ուսումնասիրությանը և նախատեսված է մտավոր սեփականության օբյեկտների հետ (ՄՍՕ) հետ աշխատող սկսնակ օգտատերերի համար: Հոդվածի նպատակն է՝ օգնել սկսնակ օգտատերերին հասկանալ գոյություն ունեցող ՏՈԾ ֆունկցիոնալությունը և սովորել, թե ինչպես ընտրել իրենց խնդիրների համար ամենահարմար համակարգերը: Հոդվածում օգտագործվում է վերլուծության այն մեթոդը, որը հիմնված է և հրապարակված աշխատանքների ընդհանրացման վրա, որոնք նկարագրում են նման համակարգերի հիմնական բնութագրերը, և հատուկ հարցումների կատարման ընթացքում ձեռք բերված փորձարարական տվյալների վրա: Հոդվածում քննարկվում են տարածված ՏՈԾ հիմնական բնութագրերը, ֆունկցիոնալությունը, սահմանափակումները և օգտագործման հարմարավետությունը: Հատուկ ուշադրություն է դարձվում որոնման մեթոդներին, որոնք օգնում են լուծել տարբեր բարդության խնդիրներ, ինչպես նաև առաջարկներ տարբեր տեսակի հարցումներ կատարելու համար համապատասխան համակարգեր ընտրելու վերաբերյալ: Հոդվածը հասցեագրված է այն սկսնակ մասնագետներին, ուսանողներին և օգտատերերին, ովքեր հետաքրքրված են ՄՍՕ վերաբերյալ տեղեկատվության արդյունավետ որոնմամբ և դիտարկում են ժամանակակից տեղեկատվական-որոնողական համակարգերի հետ փոխգործակցության առանձնահատկությունները:

Բանալի բառեր. մտավոր սեփականության օբյեկտ, մտավոր սեփականություն, արտոնագրային որոնում, տեղեկատվական-որոնողական ծառայություն, որոնման համակարգեր:

Մեջբերման համար. Ալիլով Ռ. Գ., Աբիևա Է. Ռ., Զուբով Դ. Ի. Սկսնակ օգտատերերի համար տեղեկատվական-որոնողական ծառայությունների հետ փոխգործակցության առանձնահատկությունները. հնարավորություններ և սահմանափակումներ // ԱՄԴԻ Տեղեկագիր: 2025: Հ. 4 № 1 (11): Էջ 62-75:

Շնորհակալագրեր՝ հոդվածը պատրաստվել է ԱՄԴԻ «Էլեկտրոնային եղանակով մտավոր սեփականության ոլորտում ծառայություններ ստանալու օգտատիրոջ փորձի ուսումնասիրություն և թվային ծառայությունների արդիականացման և զարգացման վերաբերյալ առաջարկությունների պատրաստում» գիտահետազոտական աշխատանքի հիման վրա:

Features of interaction with information search services for novice users: opportunities and limitations

Roman G. Alilov[✉], Elina R. Abieva, Dmitrii I. Zubov

Federal Institute of Industrial Property

roman.alilov@rupto.ru

Abstract: the article is devoted to the study of the specifics of interaction with information search services (ISS) for novice users working with intellectual property objects (IPO). The purpose of the article is to help novice users understand the functionality of existing ISSS and learn how to choose the most suitable systems for their tasks. The article uses an analysis method based both on the generalization of published works describing the main characteristics of such systems, and on experimental data obtained by performing specific queries. The paper examines the key characteristics, functionality, limitations, and usability of popular ISS. Particular attention is paid to search methods that help solve tasks of varying complexity, as well as recommendations for choosing suitable systems for performing different types of queries. The article is addressed to novice specialists, students, and users interested in effectively searching for information about IPOs and explores the features of interacting with modern information retrieval systems.

Keywords: intellectual property item, intellectual property, patent search, information searching service, searching systems.

For citation: Alilov R. G., Abieva E. R., Zubov D. I. Features of interaction with information search services for novice users: opportunities and limitations // Bulletin of Federal Institute of Industrial Property. 2025. Vol. 4, No 1 (11): 62–75 (In Russ.).

Acknowledgements: The article was prepared based on the materials of the research work of the Federal Institute of Industrial Property (FIPS) "Study of user experience in receiving services in the field of intellectual property in electronic form and preparation of recommendations for modernization and development of digital services".

Ներածություն

Ժամանակակից աշխարհում տեղեկատվությունը դառնում է հիմնական ռեսուրս, և անհրաժեշտ տվյալները արագ և արդյունավետ գտնելու ունակությունը համարվում է մասնագիտական գործունեության անբաժանելի մասը: Սա հատկապես ճիշտ է մտավոր սեփականության օբյեկտների (ՄՍՕ) հետ աշխատող մարդկանց համար, որտեղ կարևոր է որոնման ճշգրտությունը, ամբողջականությունը և արդիականությունը: Այնուամենայնիվ, մատչելի տեղեկատվական-որոնողական համակարգերի բազմազանությունը (ՏՈՀ) կարող է դժվարություններ առաջացնել սկսնակ օգտատերերի համար, ովքեր բախվում են հատուկ առաջադրանքների լուծման համար ամենահարմար գործիքի ընտրության հետ:

Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների (ՏՏ) զարգացումը զգալիորեն ուժեղացրել է էլեկտրոնային ծառայությունների դերը մտավոր սեփականության օբյեկտների պաշտպանության ապահովման և մտավոր գործունեության օբյեկտների օգտագործման նկատմամբ վերահսկողության մեխանիզմների ընդլայնման գործում: Հեռանկարային ուղղություններից մեկն այն հարթակների ստեղծումն էր, որոնք թույլ են տալիս որոնումներ իրականացնել ՄՍՕ տարբեր ատրիբուտներով կամ բնութագրերով՝ արդյունքների հետագա համակարգմամբ և վերլուծությամբ: Այսօր մտավոր սեփականության (ՄՍ) ոլորտում նման տեղեկատվական-որոնողական ծառայությունների

մշակմամբ զբաղվում են ինչպես պետական գերատեսչությունները, այնպես էլ մասնավոր ընկերությունները:

Ընդ որում, նման համակարգերը ենթակա են ոչ միայն տվյալների խորության, որակի և թարմացման ակնհայտ պահանջների, այլև հատուկ ուշադրություն է դարձվում օգտատերերի փորձի կատարելագործմանը: Ժամանակակից ՏՈՀ պետք է լինեն հարմարավետ, ներըմբռնամբ հասկանալի և մատչելի օգտատերերի լայն շրջանակի համար, այդ թվում՝ նրանց, ովքեր նոր են սկսում աշխատել մտավոր սեփականության հետ:

Հոդվածի նպատակն է՝ օգնել սկսնակ օգտատերերին հասկանալ գոյություն ունեցող ՏՈՏ ֆունկցիոնալությունը և սովորել ընտրել իրենց խնդիրների համար ամենահարմար համակարգերը: Մենք կդիտարկենք մի քանի տարածված հարթակներ, նկարագրելու ենք դրանց հնարավորությունները և առաջարկելու ենք գործնական խորհուրդներ օգտագործման համար: Վերլուծությունը հիմնված է լինելու և հրապարակված աշխատանքների ընդհանրացման վրա, որոնք նկարագրում են նման համակարգերի հիմնական բնութագրերը, և հատուկ հարցումների կատարման ընթացքում ձեռք բերված փորձարարական տվյալների վրա:

Հատուկ ուշադրություն կդարձնենք գյուտերի կատեգորիային, քանի որ ժամանակակից ՏՈՏ մեծ մասը կենտրոնացած է հենց այս տեսակի մտավոր սեփականության հետ կապված հայտերի և գրանցումների որոնման վրա: Հենց գյուտերի հետ կապված հարցումների վերլուծությունը կդառնա հետազոտության հիմնական գործիքը:

Այսպիսով, հոդվածը նախատեսված է ոչ միայն վերլուծելու գոյություն ունեցող համակարգերը, այլև գործնական առաջարկություններ առաջարկելու սկսնակ մասնագետների համար, որոնք կօգնեն նրանց արդյունավետ օգտագործել ՏՈՏ իրենց աշխատանքում:

Ժամանակակից արտոնագրային որոնման գործիքակազմ. հնարավորություններ և սահմանափակումներ

Դիտարկենք ժամանակակից տեղեկատվական-որոնողական համակարգերի հիմնական մոտեցումներն ու

Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների (ՏՏ) զարգացումը զգալիորեն ուժեղացրել է էլեկտրոնային ծառայությունների դերը մտավոր սեփականության օբյեկտների պաշտպանության ապահովման և մտավոր գործունեության օբյեկտների օգտագործման նկատմամբ վերահսկողության մեխանիզմների ընդլայնման գործում:

ժամանակակից ՏՈԾ տրամադրում են գործիքների լայն տեսականի մտավոր սեփականության օբյեկտների հետ աշխատելու համար: Պարզ մեթոդներից, ինչպիսիք են համարակալումը կամ անվանումային որոնումը, մինչև ԱԲ վրա հիմնված բարդ ալգորիթմներ:

հնարավորությունները, որոնք թույլ են տալիս լուծել տարբեր բարդությունների խնդիրներ:

- Արտոնագրային որոնման հիմնական մեթոդները ներառում են՝
 - Համարակալման որոնում՝ որոնում ըստ գրանցման նույնացուցիչների (օրինակ՝ արտոնագրերի կամ հայտերի համարների):
 - Անվանական որոնում՝ որոնում ըստ հայտատուների կամ իրավատերերի:
 - Համօրինակային որոնում՝ նմանատիպ օբյեկտների որոնում, որոնք հիմնված են դասակարգիչների համարների համընկնման վրա, ինչպիսիք են միջազգային արտոնագրային դասակարգումը (ՄԱԴ):

ՄԱԴ դասակարգման ցուցիչի կառուցվածքը ունի հետևյալ տեսք՝ Որպես օրինակ վերցնենք A01B 1/00 ցուցիչը, դրա մեջ A լիտերը՝ բաժնի ցուցիչն է, այս բաժնի արտոնագրերը վերաբերում են մարդու կենսական կարիքների բավարարմանը: 01՝ բաժնի պարզաբանող դասն է, մեր օրինակում դա «գյուղատնտեսություն, անտառային տնտեսություն, անասնաբուծություն, կենդանիների որս և բռնում, ձկնորսություն և ձկնաբուծություն»: Լիտեր B՝ ենթադասի նշումը, մեր օրինակում, ցույց է տալիս, որ արտոնագիրը վերաբերում է «գյուղատնտեսական և անտառային տնտեսություններում հողի մշակմանը. ընդհանրապես գյուղատնտեսական մեքենաների և գործիքների հանգույցներին, մասերին և պարագաներին»: 1/00՝ խումբն է, որը հստակեցնում է արտոնագրի նպատակը նույնիսկ ավելի հստակ, օրինակ՝ «ծեռքի գործիքներ» են:

Համօրինակներ գտնելու տեխնոլոգիայի մանրամասն նկարագրությունը տրված է Ի. Յու. Պետրովայի Ա. Ա. Պուլկովայի աշխատության մեջ [1] իսկ մետատվյալների համալիր վերլուծության մոտեցումը ներկայացված է Ի. Վ. Սմիրնովի գեկույցում [2]: Այս մեթոդները պարզ են օգտագործման համար և մատչելի են նույնիսկ սկսնակ օգտատերերի համար:

Ավելի առաջադեմ համակարգերն առաջարկում են տվյալների վերլուծության առաջադեմ տարբերակներ՝

- Թեմատիկ որոնումը թույլ է տալիս տեղեկություններ հավաքել կոնկրետ տեխնոլոգիաների և նմանատիպ տեխնոլոգիաների, այդ թվում՝ որոնման հարցմանը բավարարող գյուտերի նախատիպերի մասին, ինչպես նաև բացահայտել ՄՄ շուկայում հիմնական մասնակիցներին և նրանց հետ համագործակցող գյուտարարներին [3]:
- «Նմանատիպ» փաստաթղթերի որոնումը (similarity search) օգտագործում է մեքենայական ուսուցման և նեյրոցանցերի մեթոդները իմաստաբանորեն մոտ արտոնագրեր գտնելու

համար: Տվյալ մոտեցման մանրամասն նկարագրությունը ներկայացված է Genin B. L. և Zolkin D. S. հոդվածում [4]:

Վերջին տարիներին մեծ քանակությամբ տվյալների վերլուծության համար արհեստական բանականության (ԱԲ) տեխնիկան ակտիվորեն զարգանում է: Օրինակ, Aristodemou L. և Tietze F. [5] անցկացրել են արտոնագրային վերլուծության մեջ ԱԲ օգտագործմանը նվիրված գրականության ամփոփում: Ժամանակակից ՏՈԾ կիրառում են նեյրոցանցեր՝ այնպիսի բարդ գործընթացները ավտոմատացնելու համար, ինչպիսիք են պատկերային ապրանքանիշերի համեմատությունը: Մինչև վերջերս դա պահանջում էր բազմաստիճան վերլուծություն, ներառյալ Վիեննայի դասակարգման կոդերի գտումը և պատկերների ձեռքով համեմատումը: Այժմ նման խնդիրները լուծվում են կոնվոլյուցիոն նեյրոցանցերի միջոցով [7], ինչը զգալիորեն արագացնում է գործընթացը:

Սակայն, արտոնագրային որոնման ցանկացած մեթոդի համար որակի գնահատման հիմնական ցուցանիշներն են հանդիսանում՝

- համապատասխանություն (ռելեվանտություն)՝ ստացված արդյունքների համապատասխանությունը տեղեկատվության հարցմանը.
- արդիականություն (պերտինենտություն)՝ տեղեկատվության համապատասխանությունը օգտատիրոջ իրական կարիքներին:

Այս չափանիշները վերաբերում են ոչ միայն արտոնագրերին, այլև ՄՍՕ այլ կատեգորիաներին, ինչպիսիք են ապրանքանիշերը: Ավտոմատացված համակարգերի ներդրումը, որոնք թույլ են տալիս օպտիմալացնել այս երկու չափանիշները, զգալիորեն նվազեցնում է ձեռքի աշխատանքի վրա ծախսված ժամանակը:

Ժամանակակից ՏՈԾ տրամադրում են գործիքների լայն տեսականի մտավոր սեփականության օբյեկտների հետ աշխատելու համար: Պարզ մեթոդներից, ինչպիսիք են համարակալումը կամ անվանումային որոնումը, մինչև ԱԲ վրա հիմնված բարդ ալգորիթմներ: Յուրաքանչյուր համակարգ ունի իր առավելություններն ու առանձնահատկությունները: Հարմար պլատֆորմի ընտրությունը կախված է օգտատերերի հատուկ առաջադրանքներից և նրանց պատրաստվածության մակարդակից:

Հետազոտության արդյունքները

Բոլոր որոնողական համակարգերը զլոբալ առումով կարելի է բաժանել երկու լայն կատեգորիաների՝ բաց և առևտրային: Սակայն, բաց որոնիչները կարող են ծառայությունների մի մասը տրամադրել առևտրային հիմունքներով: Սովորաբար, այս մոտեցումն իրականացվում է API-ով միանալով պլատֆորմների հետ ավտոմատ փոխգործակցության հնարավորություն

Բոլոր որոնողական համակարգերը գլոբալ առումով կարելի է բաժանել երկու լայն կատեգորիաների՝ բաց և առևտրային: Սակայն, բաց որոնիչները կարող են ծառայությունների մի մասը տրամադրել առևտրային հիմունքներով:

ընծեմելիս (Application Programming Interface` մեթոդների և կանոնների մի շարք է, որոնց միջոցով տարբեր ծրագրեր շփվում և փոխանակում են տվյալներ: Այլ կերպ ասած, սրանք այն կանոններն են, որոնք սահմանում են, թե ինչ պետք է անի մի ծրագրի ընդհանուր հարցում ստանալիս):

Որոնողական ծառայությունների ընդհանուր թիվը դժվար է ճշգրիտ նշել, միայն դրանցից անվճարները, որոնց մասին հիշատակումը կարելի է գտնել Համացանցում, գոյություն ունեն հարյուրից ավելի: Օրինակ՝ Մտավոր սեփականության համաշխարհային կազմակերպությունում ներկայումս կա 193 մասնակից երկիր: Եվ նրանցից շատերն ունեն արտոնագրային տեղեկատվության որոնողական ծառայություններ: Ընդ որում, դրանք կարող են լինել բավականին պարզ և բաղկացած լինել մեկ տողից՝ գրանցված օբյեկտների ազգային բազայում մեկ կամ մի քանի ատրիբուտներ որոնելու համար:

Ավելի բարդ համակարգերը, որոնք հիմնված են միավորված տվյալների բազաների վրա, ինչպես նաև ապահովում են

վերաբերում է այդ հարթակներում ռուսական արտոնագրային բազայից տեղեկատվության առկայությանը:

Տվյալ աշխատանքում իրականացվում է որոշ տարածված որոնողական համակարգերի վերանայում, ինչպես նաև որոշների համեմատությունը՝ ռուսական գրանցված օբյեկտների վերաբերյալ տեղեկատվություն գտնելու առումով:

ՀԱՅՏՆԻ ՏԵՂԵԿԱՏՎԱԿԱՆ-ՈՐՈՆՈՂԱԿԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԵՐԻ ԱՄՓՈՓՈՄ ԱՄԴԻ ԻՆՏԵՐՆԵՏ-ՊՐՈՏԱՎԻ ՏԵՂԵԿԱՏՎԱԿԱՆ-ՈՐՈՆՈՂԱԿԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

«ԱՄԴԻ ԻՆՏԵՐՆԵՏ-ՊՐՈՏԱՎԻ ՏԵՂԵԿԱՏՎԱԿԱՆ-ՈՐՈՆՈՂԱԿԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳ» (կրճատ՝ ԱՄԴԻ ՏՈՀ)՝ համակարգը առցանց ծառայություն է, որը նախատեսված է մտավոր սեփականության օբյեկտների մասին տեղեկատվություն որոնելու համար:

Առանձնահատկություններ

ԱՄԴԻ ԻՆՏԵՐՆԵՏ-ՊՐՈՏԱՎԻ ՏԵՂԵԿԱՏՎԱԿԱՆ-ՈՐՈՆՈՂԱԿԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳ հիմնական առանձնահատկություններն են՝

- ներկայացված մտավոր սեփականության օբյեկտների լայն տեսականի (վճարովի հասանելիության դեպքում ամեն ինչ, բացի աշխարհագրական նշումներից) .
- բաց մուտք դեպի ռուսերեն թարգմանված հիմնական միջազգային հղումային դասակարգումները, ինչպես նաև ներկայացված են դասակարգիչների մի շարք նախորդ տարբերակներ .
- որոնման արդյունքներն են գրառումները հայտերի/գրանցումների գրանցամատյանից:

Առավելություններ

- Ժամանակակից տվյալների փաստացի բազան (լրացուցիչ վճարովի մուտքի համար հետահայացություն գյուտերի վերաբերյալ) անընդհատ թարմացվում է:
- Դասակարգիչների կառուցվածքային տարրերը որոնելու ունակություն՝ ըստ դրանցում ներառված եզրույթների և անվանումների:
- Անորոշ ձևակերպումների որոնման գործիքների առկայություն:
- Ապահովվում է լեմմատիզացման անցկացումը¹, որին հաջորդում է որոնման հարցման կատարումը:
- Որոնման ձևի յուրաքանչյուր հատկանիշ լավ նկարագրված է, տրված են լրացման օրինակներ:
- Գրանցված օգտատերերը հնարավորություն ունեն վիճակագրական տեղեկատվություն ստանալ որոնողական համակարգի հետ իրենց փոխգործակցության մասին:
- Տվյալ տեղեկատվությունը ներառում է վերլուծության ժամանակային միջակայքի որոշում, տվյալների անհատական ցուցադրում ըստ անվճար և վճարովի հարցումների կատեգորիաների, մանրամասն զեկույց, որում նշվում է IP հասցեն, որից իրականացվել է հարցումը, հարցման ամսաթիվը և ժամանակը, հարցման տեսակը,

Որոնողական ծառայությունների ընդհանուր թիվը դժվար է ճշգրիտ նշել, միայն դրանցից անվճարները, որոնց մասին հիշատակումը կարելի է գտնել Համացանցում, գոյություն ունեն հարյուրից ավելի: Օրինակ՝ Մտավոր սեփականության համաշխարհային կազմակերպությունում ներկայումս կա 193 մասնակից երկիր: Եվ նրանցից շատերն ունեն արտոնագրային տեղեկատվության որոնողական ծառայություններ:

որոնման լայն հնարավորություններ, ներառյալ պատկերներով, բանաձևերով, փաստաթղթերի մեջբերումներով որոնումը, վերլուծական զեկույցների և աղյուսակների պատրաստումը արտոնագրային լանդշաֆտների արտացոլմամբ և կառուցմամբ, պահանջում են զգալի նյութական ներդրումներ: Հետևաբար, առավել առաջադեմ որոնողական համակարգեր ունեն կամ զարգացած տնտեսություններ ունեցող երկրների ազգային արտոնագրային գերատեսչությունները, օրինակ՝ ԱՄՆ, Գերմանիան, Ֆրանսիան, Ճապոնիան, կամ վերազգային կազմակերպությունները, ինչպիսիք են Մտավոր սեփականության համաշխարհային կազմակերպությունը (ՄՍՀԿ), Եվրոպական արտոնագրային գերատեսչությունը (ԵԱԳ) կամ առևտրային կազմակերպությունները: Առևտրային ծառայությունների ընդհանուր թիվը նույնպես դժվար է որոշել, չնայած դրանցից ամենամեծը մի քանի տասնյակ է՝ ինչպես ոչ մասնագիտացված, այնպես էլ մասնագիտացված:

Սակայն, հարկ է նշել, որ որոնողական ծառայությունների քանակի վերաբերյալ վերը նշված գնահատականները համապատասխան կլինեն միայն անգլերեն լեզվով որոնման հարցումների կատարման համար: Այլ լեզուների ապահովումը, այդ թվում՝ ռուսերենի, զգալիորեն սահմանափակ է: Նույնը

¹ Լեմմատիզացիա-բառի ձևը լեմմա բերելու գործընթացը, այսինքն. դրա նորմալ (բառարանային) ձևը: Համակարգչային լեզվաբանության մեջ լեմմատիզացումը՝ բառի լեմման որոշելու ալգորիթմական գործընթաց է՝ հիմնվելով դրա նախատեսված իմաստի վրա:

ԱՄԴԻ ինտերնետ-պորտալի տեղեկատվական-որոնողական համակարգի օգտագործումը խորհուրդ է տրվում այն դեպքում, երբ անհրաժեշտ է տեղեկատվություն գտնել ռուսական ՄՍՕ մասին: Ճշգրիտ որոնման համար խորհուրդ է տրվում օգտագործել դասակարգիչների կողերը (ՄԱԴ, ԱՆՄԴ և ԱԾՄԴ) հարցման այլ հատկանիշների հետ միասին:

ՏԲ խումբը, հարցման հիման վրա հայտնաբերված և դիտված փաստաթղթերի քանակը:

Թերություններ

Ծառայության թերություններից մեկն այն է, որ որոնման համար հասանելի է միայն մտավոր սեփականության օբյեկտների ռուսական բազան, իսկ տվյալների մի մասը տրամադրվում է միայն վճարովի հիմունքներով:

Վճարը վերցվում է գրանցումների յուրաքանչյուր հարցման և հայտերի յուրաքանչյուր «հարցման փաթեթի» համար (5), այսինքն՝ որոնման հարցումների մեծ քանակի դեպքում գումարը կարող է զգալի լինել:

- Որոնման արդյունքների սահմանափակ վերբեռնում:
- Վերբեռնում «տպելու համար» (PDF) ձևաչափով, ընդ որում որոնման արդյունքների միայն առաջին էջը:
- Կառուցվածքային ձևի փաստաթուղթ ստանալու անհնարինությունը:
- API և գտնված փաստաթղթի կառուցվածքային տեսքի (XML) ներկայացման բացակայությունը մեծապես բարդացնում է որոնման ավտոմատացման և արդյունքների հետագա վերլուծության գործընթացը:

Օգտատերերի կատեգորիաներ

Ծառայության օգտատերերը բաժանվում են երկու կատեգորիայի՝

1. Զգրանցված օգտատեր: Մուտքը տրամադրվում է տվյալների բազաների սահմանափակ հավաքածուին՝
 - հեռանկարային գյուտեր (ամբողջական տեքստային տվյալների բազա).
 - գյուտեր ռուսերեն և անգլերեն լեզուներով (ռեֆերատիվ տվյալների բազաներ).
 - օգտակար մոդելներ (ռեֆերատիվ).
 - ծրագրեր ԷՀՄ համար.
 - գրանցված տվյալների բազաներ.
 - ինտեգրալ միկրոսխեմաների տոպոլոգիաներ.
 - գյուտեր, օգտակար մոդելներ, արդյունաբերական նմուշներ և ապրանքանիշեր վերջին ամսվա ընթացքում (վերջին ամսվա ընթացքում հրապարակված ամբողջական տեքստային տեղեկատվություն).
 - գյուտերի հայտեր.
 - միջազգային դասակարգումներ (գյուտեր, արդյունաբերական նմուշներ, ապրանքանիշեր):

2. Գրանցված օգտատերերին հասանելի է վճարովի մուտք դեպի տվյալների բազաների լրացուցիչ հավաքածու՝
 - գյուտեր (ամբողջական տեքստային 1994 թվականից մինչ օրս).
 - գյուտեր (հետահայաց ամբողջական տեքստային, 1924-1993).
 - օգտակար մոդելներ (ամբողջական տեքստային).
 - ապրանքանիշեր.
 - ապրանքանիշերի հայտեր.
 - ապրանքների ծագման վայրերի անվանումները.
 - ապրանքների ծագման վայրերի անվանումների հայտեր.
 - հայտնի ապրանքանիշեր
 - արդյունաբերական նմուշներ:

Ծառայության օգտագործման արդյունքը

Ծառայության օգտագործման արդյունքում օգտատերը տեղեկատվություն է ստանում միջազգային դասակարգիչներից, որտեղ յուրաքանչյուր արտոնագրային փաստաթղթի վրա փակցված է ՄԱԴ խորագիրը և կարելի է տեսնել որոնման հարցման պայմաններին բավարարող խորագրին բնորոշ տերմինաբանությունը: Տվյալ տեղեկատվությունը կարող է օգտագործվել վերլուծական հաշվետվություններ կառուցելու, ինչպես նաև, ամենակարևորը, ցանկալի մտավոր սեփականության օբյեկտի վերաբերյալ ռեգիստրի/հայտերի գրանցամատյանից գրառում ստանալու համար:

Հետադարձ կապ օգտատիրոջ հետ

Օգտատիրոջ հետադարձ կապը ապահովվում է օգտատիրոջ փոխազդեցության հետևյալ գործիքների առկայությամբ՝

- Յուրաքանչյուր որոնման հատկանիշի վերաբերյալ հուշումների առկայությունը՝ դրա լրացման օրինակներով:
- Ծառայության հետ աշխատելու հրահանգների առկայություն: Հրահանգները չափազանց հասկանալի են և հնարավորինս մանրամասն: Որում առկա են ինտերֆեյսի և նկարագրությունը քայլ կազմելու առանձին հարցումներ, մեխանիկական աշխատանքի և փոխգործակցության առանձին որոնողական օպերատորների կազմելու համար հարցումներ:

Դժվարությունների առաջացման, ինչպես նաև տարբեր տեսակի սխալների հայտնաբերված դեպքում, հնարավոր է հեռախոսով զեկուցել կամ էլեկտրոնային փոստով ուղարկել նամակ տեխնիկական աջակցություն:

ԱՄԴԻ ինտերնետ-պորտալի տեղեկատվական-որոնողական համակարգի օգտագործումը խորհուրդ է տրվում այն դեպքում, երբ անհրաժեշտ է տեղեկատվություն գտնել ռուսական ՄՍՕ մասին: Ճշգրիտ որոնման համար խորհուրդ է տրվում օգտագործել դասակարգիչների կողերը (ՄԱԴ, ԱՆՄԴ և ԱԾՄԴ) հարցման այլ հատկանիշների հետ միասին:

ՄՍ «Արտոնագրային տեղեկատվության և անհատականացման միջոցների որոնման ենթակառուցվածք»

«Արտոնագրային տեղեկատվության և անհատականացման միջոցների որոնման ենթակառուցվածք» համակարգը (ՄՍ «Որոնողական հարթակ») առջանց հարթակ է, որը նախատեսված է մտավոր սեփականության օբյեկտների վերաբերյալ տեղեկատվության որոնման, մեծ տվյալների տեխնոլոգիաներ,

ԱԲ մեխանիզմների և մեթոդների օգտագործմամբ տվյալների նշակման համար:

Առանձնահատկություններ

ՄՍ «Ռոնոնոլական հարթակ» հիմնական առանձնահատկություններն են՝

- հարմար սկզբնական ինտերֆեյս մեծ քանակի հուշումներով, որոնք պարզեցնում են որոնման հարցում կատարելու համար տվյալների լրացման գործընթացը.
- Ռուսաստանի Դաշնության տարածքից դուրս գրանցված մտավոր սեփականության օբյեկտների որոնման հնարավորություն (արտոնագրեր, ապրանքանիշեր).
- սպիտակուցների/նուկլեոտիդների միջոցով գենետիկական հաջորդականությունների որոնման հնարավորություն.
- ներկայացված մտավոր սեփականության օբյեկտների լայն տեսականի (բոլորը, բացի աշխարհագրական նշումներից և ապրանքների ծագման վայրերի անվանումներից).
- ԱԲ ալգորիթմների միջոցով նմանատիպ արտոնագրային փաստաթղթեր որոնելու ունակություն.
- պատկերների միջոցով ապրանքանիշեր որոնելու հնարավորություն.
- տարբեր լեզուներով արտոնագրային որոնման հնարավորություն կամ հարցման ձևակերպումը այլ լեզուներով թարգմանելու հնարավորություն, որին հաջորդում է դրա կատարումը:

Առավելություններ

Ռոնոնոլական բազմաթիվ ատրիբուտների և դրանց ճկուն համադրության շնորհիվ ձեռք է բերվում հարցումների ձևավորման բարձր փոփոխականություն: Ռոնոնոլական արդյունքների վերին մակարդակի վերլուծության գործիքների առկայություն արտոնագրերի, էՀՄ ծրագրերի, տվյալների բազաների և ինտեգրալ միկրոսխեմաների տոպոլոգիաների վերաբերյալ, որոնք առաջարկվում են հենց որոնումն իրականացնելուց հետո: Արտոնագրերի, էՀՄ ծրագրերի, տվյալների բազաների և ինտեգրալ միկրոսխեմաների տոպոլոգիաների որոնման արդյունքները տարբեր ձևաչափերով վերբեռնելու հնարավորություն:

Օրինակ, պատկերային ապրանքանիշերի համար, Բացի պատկերի որոնումից, հասանելի է Վիեննայի դասակարգման կոդերի որոնումը: Իսկ բառային նշանների համար՝ որոնում ըստ ուղղագրության, իմաստային կամ հնչյունական որոնման տարբերակներ:

Մտավոր սեփականության օբյեկտների ընդարձակ բազա, որն անընդհատ լրացվում և արդիականացվում է: Ծառայության անվճար հասանելիությունը նույնպես առավելություն է:

Թերություններ

- Աշխարհագրական նշումներով և ապրանքների ծագման վայրերի անվանումների որոնման հնարավորության բացակայություն:
- Ապրանքանիշերի որոնման արդյունքների վերբեռնման հնարավորության բացակայություն:

Օգտատերերի կատեգորիաներ

Արտաքին օգտատերերի խումբը ներառում է հետևյալ դերերը՝
1. Հյուր: Ռոնոնոլական արդյունքների արտահանման և արտոնագրային փաստաթղթերի տպագրության

Ռոնոնոլական բազմաթիվ ատրիբուտների և դրանց ճկուն համադրության շնորհիվ ձեռք է բերվում հարցումների ձևավորման բարձր փոփոխականություն: Ռոնոնոլական արդյունքների վերին մակարդակի վերլուծության գործիքների առկայություն արտոնագրերի, էՀՄ ծրագրերի, տվյալների բազաների և ինտեգրալ միկրոսխեմաների տոպոլոգիաների վերաբերյալ, որոնք առաջարկվում են հենց որոնումն իրականացնելուց հետո:

սահմանափակ հնարավորություն: Նյութերի վերբեռնումը արտաքին պատվիրելու հնարավորության բացակայություն: Ռոնոնոլական պարամետրերի կարգավորումը կատարելու անհնարինությունը: Ռուսական գենետիկական հաջորդականությունների որոնման և արտոնագրային վերլուծության հասանելիության բացակայություն: API հետ աշխատելու անհնարինություն:

2. Գրանցված օգտատեր: Ռոնոնոլական արդյունքների արտահանում և արտոնագրային փաստաթղթերի տպում ողջ ծավալով: Նյութերի արտաքին վերբեռնման հնարավորություն: Ռուսական գենետիկական հաջորդականությունների որոնման և արտոնագրային վերլուծության հասանելիություն: API հետ աշխատելու անհնարինություն:

Ծառայության օգտագործման արդյունքը

Ծառայության օգտագործման արդյունքը գտնված փաստաթուղթն է կամ փաստաթղթերի խումբը, որոնք վերաբերում են մտավոր սեփականության օբյեկտների հայտերին/գրանցումներին:

Տվյալ հարթակի առանձնահատկություններն ու առավելությունները թույլ են տալիս դա անել անվճար, արագ և բավականին հուսալի: Իսկ որոնման ատրիբուտների լայն տեսականին թույլ է տալիս պարզեցնել այս գործընթացը օգտատերերի տարբեր կատեգորիաների համար:

Հետադարձ կապ օգտատիրոջ հետ

Հարթակի հետ աշխատանքը հարմար է բազմաթիվ հուշումների և հարցման կազմման սխալների մասին հասկանալի հաղորդագրությունների շնորհիվ, որոնք ցուցադրվում են անմիջապես ինտերֆեյսում: Տեղեկատվական տեղեկատվության բաժնի առկայությունը, որը ներկայացված է ոչ միայն տեքստային ձևով, այլև տեսանյութերի տեսքով, նույնպես դրականորեն է ազդում ծառայության հետ փոխգործակցության օգտատիրոջ փորձի վրա:

Դժվարությունների առաջացման, ինչպես նաև տարբեր տեսակի սխալների հայտնաբերման դեպքում, հնարավոր է էլեկտրոնային փոստով նամակ ուղարկել տեխնիկական աջակցություն:

Ծառայության օգտագործման արդյունքում օգտատերերը ստանում է արտոնագրային տեղեկատվություն, որը ներառում է մատենագիտական տվյալներ, ռեֆերատներ, նկարագրություններ, բանաձևեր, գծագրեր, իսկ հայտերի մի մասի համար՝ XML ձևաչափով մատենագիտական տվյալների կառուցվածք, ինչպես նաև TIF ձևաչափով պատկերներ:

PATENTSCOPE (WIPO)

PATENTSCOPE համակարգը՝ Մտավոր սեփականության համաշխարհային կազմակերպության որոնման համակարգ է, որը նախատեսված է և արտոնագրային որոնման, և ոչ արտոնագրային փաստաթղթերի որոնման համար, այլ ըստ Համացանցի որոշ հայտնի աղբյուրներում հրապարակումների, անհատական փաստաթղթերի համար արտոնագրային բազայում պարունակվող համապատասխան տեղեկատվության համար՝ կիրառելով տեղեկատվության գծանշման և մշակման ժամանակակից գործիքները: «Ոչ արտոնագրային գրականության» աղբյուրների դասվում՝

- Էլեկտրատեխնիկայի և էլեկտրոնիկայի ինժեներների ինստիտուտ (IEEE) .
- Բաց հասանելիությամբ գիտական ամսագրերի հրատարակում (MDPI) .
- Nature ամսագիր .
- Wikipedia բաց համացանց-գրադարան:

Առանձնահատկություններ

- Պարունակում է մտավոր սեփականության պաշտպանության ազգային կազմակերպությունների հսկայական քանակից տեղեկատվություն:
- Թույլ է տալիս օգտագործել ինտեգրված գործիք՝ 28 զույգ լեզուների միջև թարգմանելու համար:
- Թույլ է տալիս որոնել ըստ քիմիական բանաձևերի:

Որոնումը հնարավոր է իրականացնել ինչպես բանաձևերի գրառման, տարբեր ձևաչափերով պատկերների վերբեռնման միջոցով (TIFF, JPEG, GIF, MOL, PNG, SMILES), այնպես էլ Structure editor ներկառուցված գրաֆիկական խմբագրի միջոցով, որը թույլ է տալիս նկարել և խմբագրել քիմիական կառուցվածքները հետագա որոնման հարցում կատարելու համար:

Առավելություններ

- Ընդարձակ, անընդհատ արդիականացվող տվյալների բազա: Այս պահին բազան պարունակում է մոտ 120 մլն միավոր արտոնագրային գրառումներ:
- Առկա են տարբեր ուսուցողական նյութեր, օգտատիրոջ ձեռնարկ, «վարժություններ» հավաքածու և վեբինարների տեսագրություններ:

- Հարցումների ձևավորման մեխանիզմների բարձր փոփոխականություն:
- Միաժամանակ մի քանի լեզուներով որոնվող հարցումներ կազմելու հնարավորություն: Ապահովվում է փաստաթղթերի որոնման մեխանիզմի առկայությամբ այն լեզվով, որը տարբերվում է այն լեզվից, որով կատարվում է հարցումը (CLIR — Cross-language information retrieval):
- Տարբեր հատկությունների հիման վրա տարբեր արտոնագրեր միավորող սինթեզված կատեգորիաների առկայություն:
- Միջազգային հայտերն ուղեկցվում են XML-փաստաթղթերով, ինչը թույլ է տալիս պարզեցնել մատենագիտական տեղեկատվության մշակման գործընթացը:
- Որոնման հարցման արդյունքների արտահանման հնարավորություն:
- Գրանցված օգտատիրոջ համար տրամադրվում է որոնման հարցման արդյունքի մինչև 10 000 կետ վերբեռնելու հնարավորություն:
- Հարցման արդյունքների հիման վրա վերին մակարդակի վերլուծություն իրականացնելու գործիքի առկայություն:

Թերություններ

Արտոնագրային որոնման առաջադեմ գործիքները և դրանց հնարավորությունները ուսումնասիրելու համար զգալի ժամանակ կպահանջվի:

Օգտատերերի կատեգորիաներ

Հարթակում ներկայացված են օգտատերերի երեք կատեգորիաներ՝

1. Զգրանցված օգտատեր: Բացակայում է որոնման արդյունքները ներբեռնելու հնարավորություն: Սահմանափակ թվով որոնման ատրիբուտներ: Օրինակ՝ հնարավոր չէ հարցումը զտել ըստ ազգային արտոնագրային կազմակերպությունների, որոնել ըստ քիմիական հաջորդականությունների (բանաձևերի):
2. Գրանցված օգտատեր: Մտավոր սեփականության համաշխարհային կազմակերպության Անվճար հաշիվ: Որոնման հարցման արդյունքի մինչև 10 000 կետ ներբեռնելու հնարավորություն: Տրամադրվում է որոնման հատկանիշների ամբողջականությունը: Հնարավորություն կա դիտելու հարցումների պատմությունը և պահպանել ընտրված որոնման ատրիբուտների կարգավորումները:
3. Գրանցված օգտատեր վճարովի հաշվով: Այս կատեգորիան բաժանված է երեք ենթակատեգորիաների, որոնք տարբերվում են տարբեր ծառայությունների մատչելիությամբ և, համապատասխանաբար, մատուցվող ծառայությունների դիմաց վճարման չափով:
 - փաստաթղթերի վաճառք բաժանորդագրությամբ .
 - PCT արխիվային փաստաթղթերի վաճառք (գյուտի բանաձևի ամբողջական տեքստի Նկարագրություն և կետեր (OCR արդյունք) միջազգային հայտերի համար, որոնք հրապարակվել են անգլերեն, իսպաներեն, գերմաներեն, պորտուգալերեն, ռուսերեն և ֆրանսերեն 1978 թվականից մինչև նախորդ տարի ոչ ասիական և ասիական լեզուներով) .

- այլ արտադրանք:

Իր հերթին, այս կատեգորիաները բաժանվում են ծառայությունների և փոխանակման արձանագրությունների հասանելիության հնարավորությունների տարբերությունների պատճառով:

Ծառայության օգտագործման արդյունքը

Ծառայության օգտագործման արդյունքում օգտատերերը ստանում է արտոնագրային տեղեկատվություն, որը ներառում է մատենագիտական տվյալներ, ռեֆերատներ, նկարագրություններ, բանաձևեր, գծագրեր, իսկ հայտերի մի մասի համար՝ XML ձևաչափով մատենագիտական տվյալների կառուցվածք, ինչպես նաև TIF ձևաչափով պատկերներ: Որոնման հարցման պայմաններին բավարարող մտավոր սեփականության օբյեկտների ցուցակի ստացում: Տվյալ տեղեկատվությունը կարող է օգտագործվել վերլուծական հաշվետվություններ կառուցելու համար: Բացի այդ, օգտատերը ստանում է փաստաթղթերի ժամանակագրությունը միջազգային հայտերի վերաբերյալ միջազգային բյուրոյի գործից:

Խորհուրդներ

- PATENTSCOPE օգտագործումը խորհուրդ է տրվում այն օգտատերերի համար, ովքեր ունեն նախնական մակարդակ արտոնագրային որոնման ոլորտում, կամ այն օգտատերերի համար, ովքեր ծանոթացել են այս ծառայության մեջ տեղադրված ուսուցողական նյութերին:

«Յանդեքս.Արտոնագրեր»

Ծառայություն «Յանդեքս.Արտոնագրեր» տեղեկատվական որոնման համակարգ է, որը հիմնված է Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտի (ԱՍԴԻ) տվյալների վրա: Այն հարմար և մատչելի գործիք է արտոնագրային փաստաթղթերի որոնման համար՝ ուղղված օգտատերերի լայն շրջանակին:

Հարթակը տրամադրում է ավելի քան 3 միլիոն արտոնագրային փաստաթղթերի հասանելիություն (համակարգին դիմելու պահին):

- Արտոնագրերի հայտեր՝ ավելի քան 600 հազ. գրառում:
- Գրանցված արտոնագրեր և վկայականներ՝ ավելի քան 1 միլիոն 21 հազ. գրառում:
- ԽՍՀՄ փաստաթղթեր. ավելի քան 1 միլիոն 470 հազ. գրանցված արտոնագրեր և վկայականներ:

«Յանդեքս.Արտոնագրեր» ծառայություն բնութագրվում է պարզ և ինտուիտիվ ինտերֆեյսով՝ այն հասանելի դարձնելով օգտատերերի լայն շրջանակի, այդ թվում՝ սկսնակ գյուտարարների, ուսանողների և փոքր բիզնեսի ներկայացուցիչների համար: Կարևոր է նշել, որ այս ծառայությունն անվճար է և ինտեգրված է «Յանդեքս» որոնման համակարգի էկոհամակարգում՝ օգտատերերին հնարավորություն տալով որոնել ինչպես ուղղակիորեն հարթակում, այնպես էլ որոնման համակարգի հիմնական ինտերֆեյսի միջոցով:

Ծառայությունում իրականացնում է որոնում ոչ միայն ըստ բանալի բառերի, այլև փաստաթղթերի տարբեր հատկանիշներով, ինչպիսիք են գրանցման համարը, վերնագիրը, հեղինակը կամ արտոնագրի սեփականատերը, տարբեր ամսաթվերը, փաստաթղթերի տեսակները (օրինակ՝ արտոնագրային հայտերը կամ գրանցված արտոնագրերը) և այլ մետատվյալներ: Այդպիսի մոտեցումը մեծապես պարզեցնում է որոնման գործընթացը և օգնում է նեղացնել արդյունքների շրջանակը մինչև հարցման առավել համապատասխան փաստաթղթերը:

Համակարգի հիմնական առանձնահատկություններից մեկը իմաստով որոնելու հնարավորությունն է: Սա նշանակում է, որ ծառայությունն ի վիճակի է գտնել մեկ թեմայով արտոնագրեր, նույնիսկ եթե դրանցում գյուտերը նկարագրված են տարբեր բառերով: Այս մոտեցումն իրականացվում է նյարդային ցանցի օգտագործման միջոցով, որը վերլուծում է փաստաթղթերի իմաստային մոտիկությունը: Յուրաքանչյուր գտնված փաստաթղթի համար տրամադրվում է հարակից արտոնագրերի ցանկ, ներառյալ այն, որոնք հղում են անում դրան կամ հիշատակվում են դրանում, ինչպես նաև նման գյուտերի ուսումնասիրության համար նմանատիպ փաստաթղթերի ցանկ, ինչը թույլ է տալիս օգտվատերերին խորապես ուսումնասիրել իրենց հետաքրքրող թեմաները:

Հարթակի տվյալների բազան պարբերաբար թարմացվում է, ինչը ապահովում է տեղեկատվության արդիականությունը: Սակայն, համակարգը սահմանափակվում է միայն ռուսական փաստաթղթերով, ինչը այն դարձնում է քիչ ունիվերսալ համեմատած միջազգային ծառայությունների հետ, ինչպիսիք են Google Patents կամ PATENTSCOPE:

Այսպիսով, «Յանդեքս.Արտոնագրեր» ծառայությունը հարմար և ֆունկցիոնալ գործիք է ռուսերենով արտոնագրային տվյալների հետ աշխատելու համար, որը համատեղում է օգտագործման պարզությունն ու բավարար ճկունությունը խնդիրների լայն շրջանակի լուծման համար և հարմար է արտոնագրային որոնման ոլորտում սկսնակների համար:

Google Patents

Google Patents արտոնագրային տեղեկատվության որոնման և վերլուծության բազմաֆունկցիոնալ հարթակ է, որն ընդգրկում է ավելի քան 100 ազգային և միջազգային արտոնագրային գերատեսչությունների տվյալներ: Համակարգը հիմնված է այնպիսի հեղինակավոր աղբյուրների տվյալների ինտեգրման վրա, ինչպիսիք են ԵԱԳ, ՄՍՀԿ և ազգային արտոնագրային ռեգիստրները, ներառյալ Ռոսպատենտը, ԱՄՆ և Ճապոնիայի արտոնագրային գերատեսչությունները և այլն: Ներկայումս Google Patents տվյալների բազան ներառում է ավելի քան 100 միլիոն փաստաթղթեր արտոնագրային հայտերի և գրանցված արտոնագրերի հրապարակման վերաբերյալ, ինչպես նաև տեղեկություններ արտոնագրային վեճերի և դատարանների

**«Յանդեքս.Արտոնագրեր»
ծառայությունը հարմար
և ֆունկցիոնալ գործիք է
ռուսերենով արտոնագրային
տվյալների հետ աշխատելու
համար, որը համատեղում է
օգտագործման պարզությունն
ու բավարար ճկունությունը
խնդիրների լայն շրջանակի
լուծման համար և հարմար
է արտոնագրային որոնման
ոլորտում սկսնակների համար:**

Google Patents հզոր գործիք է արտոնագրային տեղեկատվության հետ աշխատելու համար, որը համատեղում է գլոբալ հասանելիությունը, օգտատիրոջ համար հարմար ինտերֆեյսը և առաջադեմ վերլուծական հնարավորությունները: Google Scholar ինտեգրումը և բազմաթիվ լեզուների աջակցությունը հարթակը համընդհանուր են դարձնում լայն լսարանի համար:

վերաբերյալ (ինտեգրում Darts-ի հետ [5]) և մեծ քանակությամբ ոչ արտոնագրային գրականություն Nature [6], Science [7], The Lancet [8] և այլն աղբյուրներից: Հարթակը բնութագրվում է տվյալների մշակման գործընթացների ավտոմատացման բարձր աստիճանով, որն ապահովում է տեղեկատվության արդիականացումը իրական ժամանակում:

Google Patents տրամադրում է գործիքների լայն տեսականի՝ որոնման հարցումներ կատարելու համար: Օգտատերերը կարող են որոնել ըստ բանալի բառերի, արտոնագրային համարների, հեղինակների, հայտատուների կամ իրավատերերի: Հատուկ ուշադրություն է դարձվում տեքստերի իմաստաբանական վերլուծությանը, ինչը թույլ է տալիս գտնել իմաստով նման փաստաթղթեր, նույնիսկ եթե դրանք նկարագրվում են տարբեր ձևակերպումներով: Դրա համար օգտագործվում են մեքենայական ուսուցման և ԱԲ մեթոդներ, ներառյալ բնական լեզվի մշակման տեխնոլոգիաները (NLP):

Համակարգը տրամադրում է նաև վերլուծական գործիքներ՝ որոնման արդյունքները գնահատելու համար: Օրինակ, օգտատերերը կարող են ստանալ վիճակագրական տեղեկատվություն ըստ տարիների, արտոնագրերի բաշխումն ըստ միջազգային արտոնագրային դասակարգման դասերի, ինչպես նաև տվյալներ արտոնագրային փաստաթղթերի մեջբերման վերաբերյալ:

Google Patents հիմնական առավելություններից մեկը դրա ունիվերսալությունն է: Հարթակն աջակցում է բազմաթիվ լեզուների, ինչը այն հասանելի է դարձնում օգտատերերի լայն լսարանի համար, ներառյալ նրանց, ովքեր աշխատում են ռուսերեն, չինարեն, ճապոներեն և այլ լեզուներով փաստաթղթերի հետ: Բացի այդ, Google Scholar ինտեգրումը թույլ է տալիս արտոնագրային փաստաթղթերը կապել ակադեմիական հրատարակությունների հետ, ինչը հատկապես օգտակար է գիտական հետազոտությունների համար:

Հարթակը աջակցում է արտոնագրային փաստաթղթերի ամբողջական տեքստային թարգմանությանը անգլերեն լեզվով, ինչը զգալիորեն ընդլայնում է այն օգտատերերի հնարավորությունները, ովքեր չեն տիրապետում բնօրինակ փաստաթղթերի լեզուներին: Լրացուցիչ իրականացվում են քիմիական բանաձևերի որոնման մեխանիզմներ, ներառյալ բանաձևերի պատկերներ վերբեռնելու կամ դրանք ձեռքով նկարելու հնարավորությունը՝ օգտագործելով գրաֆիկական խմբագիր:

Համակարգը հնարավորություն է տալիս մուտք գործել արտոնագրային տվյալների գլոբալ զանգված, ինչը հատկապես կարևոր է միջառարկայական նախագծերի վրա աշխատող հետազոտողների և այն ընկերությունների համար, որոնք ձգտում են հետևել տեխնոլոգիական միտումներին միջազգային մակարդակում:

Հիմնական խնդիրներից մեկը տեղեկատվության գերբեռնվածությունն է, որն առաջանում է հսկայական քանակությամբ տվյալների պատճառով, ինչը կարող է դժվարացնել համապատասխան տեղեկատվություն գտնելը: Սա հատկապես ճիշտ է այն փաստաթղթերի համար, որոնք ունեն մեջբերման կամ հիշատակման ցածր մակարդակ Ցանցում, որոնք կարող են բաց թողնել հարթակի ալգորիթմները:

Թույլ կառուցվածքային տվյալների հետ աշխատելու դժվարությունը, ինչպիսիք են պատկերային ապրանքանիշերը կամ գենետիկական հաջորդականությունները, նույնպես սահմանափակում է համակարգի ֆունկցիոնալությունը: Տվյալների որոնման և վերլուծության գործընթացները ավտոմատացնելու համար API բացակայությունը նվազեցնում է դրա արդյունավետությունը մասնագիտական օգտագործման համար:

Google Patents հզոր գործիք է արտոնագրային տեղեկատվության հետ աշխատելու համար, որը համատեղում է գլոբալ հասանելիությունը, օգտատիրոջ համար հարմար ինտերֆեյսը և առաջադեմ վերլուծական հնարավորությունները: Google Scholar ինտեգրումը և բազմաթիվ լեզուների աջակցությունը հարթակը համընդհանուր են դարձնում լայն լսարանի համար: Սակայն, հարկ է նշել, որ համակարգի ֆունկցիոնալությունն ավելի շատ ուղղված է արտոնագրային իրավունքի մասնագետներին, հետազոտողներին և վերլուծաբաններին, որոնք աշխատում են մեծ քանակությամբ տվյալների հետ: Չնայած սկսնակ օգտատերերի համար մատչելիությանը, հարթակը պահանջում է գիտելիքների որոշակի մակարդակ՝ տրամադրված բոլոր գործիքներն արդյունավետ օգտագործելու համար:

Որոնման ծառայությունների համեմատություն

Հաշվի առնելով այն փաստը, որ Ռուսաստանի Դաշնությունը քիչ է մասնակցում մտավոր գործունեության արդյունքների միջազգային առևտրին, ընտրությունը կանգ է առել երկու ազգային, երկու գլոբալ որոնման ծառայությունների վրա, որոնք աջակցում են ռուսերենին, մտավոր սեփականության պաշտպանության վերազգային ասոցիացիաների երկու համակարգերի և երկու խոշոր առևտրային հարթակների վրա, որոնք ունեն ընդարձակ տվյալների բազա:

Օրինակ, վերցնենք վերը նշված տեխնոլոգիական հսկաների որոնման համակարգերի ամփոփումը, ինչպիսիք են «Յանդեքս» («Յանդեքս Արտոնագրեր» [3]) և Google (Google Patents [4]): Հիմնական տարբերությունը երկուսի միջև՝ «Յանդեքս» օգտագործում է Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտի (ԱՍԴԻ) արտոնագրային բազան օգտակար մոդելների և գյուտերի համար:

Google հիմնված է իր գծանշված տվյալների վրա, ինչը թույլ է տալիս իրական ժամանակում թարմացնել Google Patents տվյալների բազան համաշխարհային հիմնադրամի կողմից՝ աջակցելով այնպիսի հետաքրքիր գործառնությունների, ինչպիսիք են ավտոմատ ամբողջական տեքստի ինդեքսավորումը և անգլերեն թարգմանությունը, ինչպես նաև քիմիական բանաձևերի որոնումը [7]:

Ռուսական արտոնագրային տվյալների բազայի համար ներկայացված երկու որոնման ծառայությունները համեմատելու համար մենք կօգտագործենք վերը նկարագրված համապատասխանության (ռելեվանտության) և արդիականության (պերտինենտության) չափանիշները: Ընտրենք պատահական արտոնագիր բետոնե խառնուրդի համար: Անվանում՝ բետոնի խառնուրդ, դասակարգչի դասեր (ՀՄՂ)՝ C04B 28/04, C04B 14/06, գրանցման համարը՝ 2 658 926:

Պայմաններ՝

1). համապատասխանության (ռելեվանտության) գնահատում՝ ըստ «Բետոնի խառնուրդ» հարցումով, որը հիմնված է Precision at K.

Precision at K (p@K) չափման վրա՝ մեկ օբյեկտի դասակարգման որակի հիմնական չափանիշ:

$$p@K=r/K$$

որտեղ r՝ առաջին K-արդյունքների մեջ համապատասխան արդյունքների քանակն է.

2). պերտինենտության գնահատում՝ փորձագիտական գնահատման հիման վրա «Բետոնե խառնուրդ C04b 28/04, C04B 14/06» հարցումով որոնում:

Փորձագիտական գնահատումը հիմնված է անտացիաների վերլուծության և օգտագործողի համար որոնման արդյունքների ընդհանուր օգտակարության վրա. ներկայացնում է առաջին K-արդյունքների միջին բալլ (հիմն բալանոց սանդղակով).

3). բանաձևի նկարագրության մասով հարցման լրացուցիչ որոնում (բացթողումներով)՝ «Բետոնե խառնուրդ, որը բնութագրվում է նրանով, որ լրացուցիչ պարունակում է քվարց ավազ և ասիդոլ, հետևյալ կերպով՝ ավազ 30,0-35,0, ջուր 13,0-15,0»:

Հարցում «Յանդեքս.Արտոնագրեր»

Համապատասխանության (ռելեվանտության) գնահատում: Տվյալ հարցման արդյունքում հայտնաբերվել է 28 156 գրառում: Առաջին 50 արդյունքներից 43-ը ռելեվանտ են, ուրեմն՝

$$p@K=43/50=0,86$$

Պերտինենտության գնահատական:

Տվյալ հարցման արդյունքում հայտնաբերվել է 107 գրառում: Ստորև բերված է առաջին 20 արդյունքների գնահատականը՝

Հերթական համարը	Գնահատական	Հերթական համարը	Գնահատական
1	4	11	3
2	3	12	3
3	4	13	3
4	5	14	4
5	4	15	4
6	4	16	3
7	4	17	4
8	4	18	4
9	4	19	4
10	3	20	3

Այդ դեպքում միջին միավորը՝ 3.7:

Նույն չափանիշներով մենք կստուգենք Google Patents ծառայությունը

Համապատասխանության (ռելեվանտության) գնահատում:

Հարցման կատարման արդյունքը՝ 3227 փաստաթուղթ: Առաջին 50 արդյունքներից 29-ը ռելեվանտ են, ուրեմն՝

$$p@K=29/50=0,58$$

Պերտինենտության գնահատական:

Հարցման արդյունքները սահմանափակվում են չորս կետով, որոնց թվում չկա որոնվածը: Ստուգումն ավարտվել է անհաջողությամբ: Գրանցման համարով գտնելու փորձը նույնպես անհաջող է: Ինչո՞ւ:

Բացատրությունը բավականին պարզ է: Google Patents ուղղակի մուտք չունի Ռուսաստանի տվյալների բազա, այլ միայն հենվում է որոնման տողում հարցումների և ինդեքսավորման արդյունքների վրա: Իսկ դա նշանակում է, որ եթե տվյալ արտոնագրային նյութերն ունեն Համացանցում մեջբերումների և հիշատակումների ցածր ինդեքս, ապա մեծ հավանականությամբ այդ նյութերն աննկատ կմնան Google ալգորիթմների կողմից:

Լրացուցիչ որոնում «Յանդեքս. Արտոնագրեր» լավ արդյունք է ցույց տվել՝ գտնվել է երեք կետ, որոնվող գրառումը ցուցակում առաջինն է:

Այսպիսով, կարելի է եզրակացություններ անել, որ նշված երկու հարթակներն էլ օպտիմիզացված են իմաստային որոնման մասով: Ծառայություն «Յանդեքս.Արտոնագրեր» որակապես որոնում է նշված ֆիլտրացված տվյալների բազայում: Իսկ Google Patents տրված արդյունքների հիման վրա ամուղղակիորեն կարելի է գնահատել ցանցում արտոնագրային փաստաթղթերի մեջբերման մակարդակը: Այս ցուցանիշը, ոչ թե մեկ արտոնագիր, այլ որոշ ժամանակային ընդմիջումներով մեծ նմուշ վերլուծելիս, կարող է օգնել բացահայտել տարածաշրջանի կամ արդյունաբերության ոլորտի գիտական և տեխնոլոգիական զարգացման միտումները՝ թույլ տալով ավելի արդյունավետ պլանավորել տնտեսական որոշումները առանձին ձեռնարկությունների կամ ամբողջ երկրի մակարդակում:

Խոշոր արտոնագրային կազմակերպությունները, օրինակ՝ ՄՍՀԿ և Եվրոպական արտոնագրային կազմակերպությունը (ԵԱԿ), առաջարկում են օգտագործել իրենց որոնողական ծառայությունները PATENTSCOPE և Espacenet համապատասխանաբար: Այս որոնողական ծառայությունները պարունակում են բավականին ընդարձակ տվյալների բազաներ տարբեր ազգային գերատեսչությունների արտոնագրային փաստաթղթերի, ինչպես նաև Արտոնագրային համագործակցության պայմանագրի (PCT) շրջանակներում ներկայացված հայտերի վերաբերյալ: Այսօրվա դրությամբ տվյալների բազան ունի ավելի քան 120 միլիոն փաստաթուղթ PATENTSCOPE-ում և ավելի քան 150 միլիոն Espacenet-ում: Ինչպես Espacenet, այնպես էլ PATENTSCOPE թույլ են տալիս կատարել ոչ միայն ամբողջական տեքստի որոնում առանձին փաստաթղթերի մակարդակում, այլև որոնում արտոնագրային ընտանիքների մակարդակում՝ լրացնելով այս մոտեցումը մեքենայական թարգմանության հնարավորությամբ: Բացի այդ, PATENTSCOPE թույլ է տալիս որոնել քիմիական բանաձևեր, ներառյալ բանաձևերով պատկերների ճանաչումը, ինչպես նաև համակարգում այդպիսի քիմիական բանաձևեր գրելու հնարավորությունը՝ օգտագործելով Structure editor գրաֆիկական կառուցվածքի խմբագիրը:

Ստուգենք այս երկու համակարգերի որոնման հարցումների արդյունքների ռելեվանտությունը և պերտինենտությունը՝ օգտագործելով վերը նշված հարցումների տատանումները:

PATENTSCOPE

1. Համապատասխանության (ռելեվանտության) գնահատում:

Տվյալ հարցումը կատարելիս գտնվել է 11 926 գրառում: Առաջին 50 արդյունքներից բոլորը ռելեվանտ են, ուրեմն՝

$p@K=50/50=1$

2. Պերտինենտության գնահատական:

Տվյալ հարցման արդյունքում հայտնաբերվել է 90 գրառում: Ստորև բերված է առաջին 20 արդյունքների գնահատականը՝

Հերթական համարը	Գնահատական	Հերթական համարը	Գնահատական
1	3	11	3
2	3	12	3
3	3	13	3
4	4	14	2
5	4	15	2
6	4	16	2
7	4	17	2
8	4	18	3
9	4	19	3
10	3	20	2

Այդ դեպքում միջին միավորը՝ 3,05:

Լրացուցիչ որոնումը բացահայտեց միայն մեկ գրառում, որը փնտրում էր:

Espacenet չի կարողանա փորձարկել այս հարցումների համաձայն՝ չկա ռուսաց լեզվի ապահովում:

Ըստ արդյունքների, հարկ է նշել, որ չնայած PATENTSCOPE տվյալների բազայում կան բազմաթիվ լեզուներով փաստաթղթեր, բայց արտոնագրային որոնման օպտիմիզացումը ավելի բարձր է, քան ընդհանուր կողմնորոշման որոնման ծառայությունը՝ «Յանդեքս. Արտոնագրեր»: Լրացուցիչ PATENTSCOPE թույլ է տալիս ավտոմատ կերպով ճանաչել փաստաթղթի լեզուն և օպտիմալացնել իմաստային որոնումը՝ առաջարկելով լեմմատիզացման և NLP գործիքներ [12]:

Այս համակարգերից մի քանիսը թույլ են տալիս բեռնաթափել որոնման արդյունքները մեծ ծավալներով՝ աղյուսակների տեսքով: Օրինակ, PATENTSCOPE թույլ է տալիս վերբեռնել մինչև 10 000 որոնման հարցման արդյունքներ (ենթադրելով, որ դուք օգտագործում եք անվճար հաշիվ): Espacenet թույլ է տալիս վերբեռնել միայն հարցման առաջին 500 արդյունքները:

PATENTSCOPE հնարավորություն է տալիս ձեռք բերել որոշ վիճակագրական տեղեկատվություն որոնման արդյունքների վերաբերյալ, ինչպես նաև ցուցադրել այն գրաֆիկական տեսքով:

Google Patents տրամադրում է վիճակագրության շատ ավելի սակավ հավաքածու՝ հայտատուների, գյուտարարների, CPC դասերի վերաբերյալ տվյալներ, ինչպես նաև հայտնաբերված փաստաթղթերի քանակի խմբավորում ըստ տարիների:

Այս՝ ազատ մուտքով տվյալների բազաներին են դասվում ռուսական պետական երկու ծառայություններ՝ ԱՍԴԻ

ինտերնետ-պորտալի տեղեկատվական-որոնողական համակարգ և արտոնագրային տեղեկատվության և անհատականացման միջոցների որոնման ենթակառուցվածք «Ռոսպատենտի որոնողական հարթակ» (ՄՍ ՌՀ):

ԱՍԴԻ ՏՈԾ

Քանի որ այս ծառայությունը հնարավորություն է տալիս որոնել տարբեր ՄՍՕ տվյալների բազաներում, ապա հարցումը կատարելուց առաջ Պահանջվում է հստակ ընտրել այն տվյալների բազան, որի համար կկատարվի որոնումը: Մեր դեպքում «ՌԴ Արտոնագրային փաստաթղթեր (ռուս.)»:

Համապատասխանության (ռելեվանտության) գնահատում:

Տվյալ հարցումը կատարելիս գտնվել է 4248 գրառում: Առաջին 50 արդյունքներից 45 ռելեվանտ են, ուրեմն՝

$p@K=46/50=0,92$

Վերը նկարագրված ձևաչափով պերտինենտության գնահատումը հնարավոր չէ, քանի որ՝

Եթե որոնման դաշտում մուտքագրեք փնտրած արտահայտությունը, ապա հարցման կատարումը կավարտվի «Հարցման եզրույթի սխալ ձևաչափը» սխալով.

ՀԱԴ կողերը առանձին մուտքագրելու փորձը նույնպես անհաջող է.մուտքագրման դաշտը նախատեսված չէ ՀԱԴ կողերի համար:

Լրացուցիչ որոնումը նույնպես ավարտվում է վերը նշված սխալով, նույնիսկ եթե որոնման համար օգտագործեք հատուկ դաշտ՝ բանաձևը մուտքագրելու համար:

Եթե դուք փնտրում եք գրանցման համարը, ապա ցանկալի փաստաթուղթը հեշտությամբ է:

ՄՍ «Որոնման հարթակ»

Համապատասխանության (ռելեվանտության) գնահատում:

Տվյալ հարցումը կատարելիս գտնվել է 22 477 գրառում: Առաջին 50 արդյունքներից բոլորը ռելեվանտ են, ուրեմն՝

$p@K=50/50=1$

Պերտինենտության գնահատական:

Տվյալ հարցման արդյունքում հայտնաբերվել է 323 գրառում:

Ստորև բերված է առաջին 20 արդյունքների գնահատականը՝

Հերթական համարը	Գնահատական	Հերթական համարը	Գնահատական
1	4	11	4
2	3	12	4
3	4	13	2
4	4	14	3
5	3	15	2
6	2	16	1
7	2	17	4
8	4	18	2
9	4	19	3
10	1	20	1

Այդ դեպքում միջին միավորը՝ 2,85:

Լրացուցիչ որոնումը նույնպես լավ արդյունք է ցույց տվել՝ գտնվել է 79 կետ, որոնվող գրառումն առաջինն է ցուցակում:

ԱՄԴԻ ՏՈԾ և ՄՍ «Որոնման հարթակ» հսկայական առավելությունը ՄՍՕ տարբեր կատեգորիաների վերաբերյալ տեղեկատվության հասանելիությունն է՝ արտոնագրեր, անհատականացման միջոցներ, ԷՄՍ ծրագրեր և տվյալների բազաներ, ինտեգրալ միկրոսխեմաների տոպոլոգիաներ: ԱՄԴԻ ՏՈԾ տվյալների մի մասը ԱՄԴԻ տրամադրում է առևտրային հիմունքներով, մինչդեռ ՄՍ «Որոնման հարթակ» ապահովում է բոլոր նյութերի հասանելիությունը բացարձակապես անվճար: Այս երկու հարթակներն էլ թույլ են տալիս կատարել որոնումներ ինչպես հատկանիշների և մետատվյալների լայն ցանկի, այնպես էլ փաստաթղթերի տեքստերի միջոցով: ՄՍ ՈՎ թույլ է տալիս որոնել փաստաթղթերի տեքստերը՝ օգտագործելով անորոշ ձևակերպումներ:

Բացի այդ, ՄՍ «Որոնման հարթակ» թույլ է տալիս որոնել ըստ քիմիական բանաձևերի, իսկ պատկերային ապրանքանիշերի համար ԱԲ մեթոդները օգնում են որոնել ըստ պատկերի:

Բայց արժե նաև ուշադրություն դարձնել երկու ծառայությունների տվյալների թույլ կողմերին: ԱՄԴԻ ՏՈԾ լավ գործիք է արտոնագրային որոնման մասնագետի ձեռքում, երբ հայտնի են գյուտերի հայտերի կամ գրանցումների հիմնական ատրիբուտները: Եվ անհնար է այնպիսի պարզ, հասարակ մարդու համար անորոշ որոնում այնպիսի արտահայտության համար, որը ներառում է որոշ ատրիբուտների մի շարք չկառուցված տեսքով:

ՄՍ «Որոնման հարթակ», ելնելով փորձի արդյունքի վրա, որոնման տարբեր բաղադրիչների անբավարար դասակարգում կա: Արտահայտությունը մշակելիս բաշխման մեջ մեծ կշիռ է նշանակվել թվերին՝ հետագայում նախընտրելով դասակարգիչների որոշակի կատեգորիաներ, և միայն վերջում է որոնվել արտահայտության «տառային» մասի հնարավոր իմաստային արժեքը:

Արտոնագրային որոնման ոլորտում կան նաև զգալի քանակությամբ առևտրային ապրանքներ:

Օրինակ, Derwent Innovation IP հարթակը պարունակում է ավելի քան 152 մլն արտոնագրային փաստաթղթեր, որոնցից ավելի քան 113 մլն՝ հրապարակումներ են: Ինտեգրում ունի Darts-ը դատական որոշումների բազայի հետ (ավելի քան 2,2 մլն որոշում), ինչպես նաև ավելի քան 59 արտոնագրային գերատեսչությունների հետ: Տվյալ հարթակը թույլ է տալիս վիզուալացնել հսկայական քանակությամբ վիճակագրական տեղեկատվություն (յուրաքանչյուր գրառում պարունակում է ավելի քան 300 նորմալացված ատրիբուտներ), կառուցել արտոնագրային լանդշաֆտների քարտեզներ: Տվյալ ծառայության հետ աշխատելու լրացուցիչ հարմարավետությունն ապահովվում է համակարգում անցյալի պետությունների պարամետրերի ձկունությամբ, որոնման և վերլուծական ձևանմուշներ կազմելու ունակությամբ:

Orbit Intelligence համակարգը պարունակում է 95 արտոնագրային գերատեսչությունների տվյալներ: Բազան պարունակում է տարբեր լեզուներով կազմված փաստաթղթեր և ներառում է ավելի քան 100 մլն արտոնագրային և 150 մլն ոչ արտոնագրային փաստաթղթեր: Համակարգը ներառում է վերլուծական գործիքակազմ, որը թույլ է տալիս գնահատել և

պատկերացնել որոնման արդյունքները: Առկա է բազմազորոն վերլուծություն իրականացնելու համար եռաչափ վերլուծական կոնստրուկցիաներ կառուցելու հնարավորություն: Արտոնագրերը միավորվում են հավաքածուներում՝ ըստ թեմատիկ հատկանիշի: Հնարավոր է գենետիկական հաջորդականությունների և քիմիական բանաձևերի որոնում: Տվյալ համակարգում նույնպես իրականացվել է ստուգում:

Համապատասխանության (ռելեվանտության) գնահատում:

Տվյալ հարցումը կատարելիս գտնվել է 1313 գրառում: Առաջին 50 արդյունքներից 46 ռելեվանտ են, ուրեմն՝

$$p@K=46/50=0,92$$

Պերտինենտության գնահատական:

Տվյալ հարցման արդյունքում հայտնաբերվել է 340 գրառում:

Ստորև բերված է առաջին 20 արդյունքների գնահատականը՝

Հերթական համարը	Գնահատական	Հերթական համարը	Գնահատական
1	4	11	4
2	4	12	4
3	4	13	4
4	4	14	4
5	4	15	4
6	4	16	4
7	4	17	4
8	3	18	4
9	4	19	4
10	4	20	4

Այդ դեպքում միջին միավորը՝ 3,95:

Լրացուցիչ որոնման արդյունքում հայտնաբերվել է որոնվող մեկ փաստաթուղթ:

Համեմատական վերլուծությունը ցույց է տալիս, որ առևտրային ծառայությունները թվայինացման նկատմամբ իրականացնում են համալիր մոտեցում. բացի մաքրված և կառուցվածքային տվյալներից, տրամադրվում է գործիքների լայն շրջանակ՝ վերլուծական հաշվարկներ կատարելու համար արդյունքների հետագա վիզուալիզացիայով, այդ թվում՝ եռաչափ ցուցադրմամբ արտոնագրային լանդշաֆտային քարտեզների կառուցումը: Բաց տեղեկատվական-որոնողական հարթակների հնարավորությունները սովորաբար սահմանափակվում են տվյալների տրամադրմամբ: Ոչ բոլոր նման համակարգերը թույլ են տալիս վերբեռնել որոնման արդյունքները ավտոմատ միջոցներով մշակման համար: Այլ կերպ ասած, բաց որոնողական համակարգերը միջոցներ են տրամադրում առավել համապատասխան ՄՍՕ որոնման մասնավոր խնդիրը լուծելու համար, սակայն քիչ արդյունավետ են կամ պահանջում են լրացուցիչ գործիքների կիրառում օրինաչափությունների և զարգացման միտումների որոշման հետ կապված խնդիրների լուծման համար, ինչը հատկապես կարևոր է մեծ տվյալների հիման վրա վերլուծություն կառուցելու համար [8]: Առանձին հարկ է նշել, որ մասնագիտացված որոնողական ծառայությունները միշտ չէ, որ բարեկամական են անտեղյակ մարդու նկատմամբ և նախատեսված են հիմնականում արտոնագրային իրավունքի ոլորտի մասնագետների համար:

Սկսնակ մասնագետներին խորհուրդ է տրվում աշխատել բաց համակարգերի հետ, ինչպիսիք են ԱՄԴԻ ՏՈՏ կամ ՄՍ «Ռոսպատենտի որոնողական հարթակ», քանի որ դրանք ապահովում են անվճար մուտք և ունեն հասկանալի ինտերֆեյս:

Եզրահանգում

Ստավոր սեփականության ոլորտում տեղեկատվական-որոնողական ծառայությունների վերլուծությունը ցույց է տալիս, որ ժամանակակից համակարգերը զգալիորեն տարբերվում են ըստ ֆունկցիոնալության, տվյալների ծածկույթի և օգտագործման հարմարավետության: Ներկայումս շուկան ներկայացված է որպես բաց հարթակներ (օրինակ՝ «Յանդեքս.Արտոնագրեր», «Ռոսպատենտի որոնողական հարթակ»), ինչպես նաև առևտրային լուծումներ (օրինակ՝ PATENTSCOPE, Derwent Innovation IP և Orbit Intelligence): Այս ծառայություններից յուրաքանչյուրն ունի իր ուժեղ և թույլ կողմերը՝ դրանք կիրառելի դարձնելով օգտատերերի տարբեր կատեգորիաների համար:

Առևտրային համակարգերը մասնագետների համար լայն հնարավորություններ են ընձեռում, ներառյալ գլոբալ արտոնագրային բազաների հասանելիությունը, վերլուծական գործիքները և մեծ քանակությամբ տվյալներ բեռնաթափելու հնարավորությունը: Սակայն դրանց օգտագործումը հաճախ պահանջում է մասնագիտացված գիտելիքներ և հմտություններ, և կարող է նաև սահմանափակվել վճարովի բաժանորդագրությամբ: Այդպիսի հարթակները առավել հարմար են մեծ քանակությամբ տվյալների հետ աշխատող արտոնագրային փաստաբանների, հետազոտողների և վերլուծաբանների համար:

Բաց համակարգեր, ինչպիսիք են «Յանդեքս.Արտոնագրեր», «Ռոսպատենտի որոնողական հարթակ» տրամադրում են անվճար մուտք ռուսական արտոնագրային տվյալներ և անհատականացման միջոցներ: Դրանք բնութագրվում են պարզ և ինտուիտիվ ինտերֆեյսով, ինչը դրանք հարմար է դարձնում սկսնակ հետազոտողների, ուսանողների և ոչ մեծ ընկերությունների համար: Սակայն, այս պլատֆորմները սահմանափակվում են միայն ռուսական տվյալների բազայով և չեն աջակցում առաջադեմ վերլուծական գործիքներին, ինչպիսիք են կլաստերացումը կամ իմաստային վերլուծությունը:

Սկսնակ մասնագետներին խորհուրդ է տրվում աշխատել բաց համակարգերի հետ, ինչպիսիք են ԱՄԴԻ ՏՈՏ կամ ՄՍ «Ռոսպատենտի որոնողական հարթակ», քանի որ դրանք ապահովում են անվճար մուտք և ունեն հասկանալի ինտերֆեյս: Այդ հարթակները թույլ են տալիս տիրապետել արտոնագրային որոնման հիմնական սկզբունքներին՝ առանց խորը սուզվելու բարդ հարցումների մեխանիզմների մեջ:

Կարևոր է նշել, որ ԱԲ և մեքենայական ուսուցման տեխնոլոգիաների զարգացումը նոր հորիզոններ է բացում որոնողական համակարգերի օպտիմալացման համար: Ժամանակակից ՏՈՏ ավելի ու ավելի է ներդրում գործիքներ չլառուցված տվյալների մշակման, ավտոմատ թարգմանության

և իմաստային վերլուծության համար: Սա թույլ է տալիս բարելավել որոնման որակը և այն ավելի մատչելի դարձնել լայն լսարանի համար:

Այսպիսով, տեղեկատվության որոնողական համակարգի ընտրությունը կախված է օգտատիրոջ նպատակներից, նրա պատրաստվածության մակարդակից և հասանելի ռեսուրսներից: Սկսնակ մասնագետների և սովորական օգտագործողների համար՝ բաց համակարգեր օգտատիրոջ համար հարմար ինտերֆեյսով: Ապագայում ակնկալվում է թվային ծառայությունների հետագա զարգացում, ինչը կբարձրացնի դրանց մատչելիությունն ու արդյունավետությունը օգտատերերի բոլոր կատեգորիաների համար:

Գրականության ցանկ

1. Петрова, И. Ю. Методика проведения патентного анализа с целью поиска аналогов и прототипов полученных технических решений / И. Ю. Петрова, А. А. Пучкова // Вестник Мордовского университета. – 2016. – № 1. – С. 50–57.
2. Смирнов, И. В. Патентная аналитика для научно-технологического развития стран Большой Евразии / И. В. Смирнов // Сборник материалов IV Международной научно-практической конференции «Аналитика развития, безопасности и сотрудничества: Большая Евразия – 2030». – 2017. – С. 149–151.
3. Сафронова, Н. И. Формула практической полезности и эффективности патентного поиска / Н. И. Сафронова // Наука и инновации. – 2020. – № 4 (206). – С. 28–33.
4. Genin B., Zolkin D. (2021), “Similarity search in patents databases. The evaluations of the search quality”, World Patent Information, vol. 64, no. 61.
5. Aristodemou L., Tietze F. (2018), “The state-of-the-art on Intellectual Property Analytics (IPA): A literature review on artificial intelligence, machine learning and deep learning methods for analysing intellectual property (IP) data”, World Patent Information, vol. 55, pp. 37–51.
6. Акиншина, А. В. Автоматизация проведения поиска по изобразительным обозначениям товарных знаков и правовые основы для ее осуществления / А. В. Акиншина // Отечественная юриспруденция. – 2016. – № 4 (206). – С. 24–26.
7. Кашеварова, Н. А. Цифровые инструменты патентных исследований / Н. А. Кашеварова, А. А. Андреева, Е. И. Пономарева // Вопросы инновационной экономики. – 2020. – Т. 10 № 2. – С. 1059–1074.
8. Шпак, Ю. О. Возможности применения искусственного интеллекта в патентной аналитике / Ю. О. Шпак, Е. С. Юшковец // Актуальные проблемы развития социально-экономических систем: Сборник научных статей XII Международной научно-практической конференции, Курск, 27 мая 2022 года. – 2022. – С. 391–398.

Տեղեկատվություն հեղինակների մասին

Ռոման Գագիի Վլիլով, ԴՊԲՀ «Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտ» նախագծերի

կառավարման և իրականացման բաժնի պետի տեղակալ (Մոսկվա, Բերեժկովսկայա ափ., 30, մ. 1), roman.alilov@rupto.ru
Էլինա Ռոմանի Աբևա, ԴՊԲՀ «Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտ» պորտալային լուծումների նախագծման բաժնի 1-ին կարգի ինժեներ (Մոսկվա, Բերեժկովսկայա ափ., 30, մ. 1), elina.abieva@rupto.ru
Դմիտրի Իվանի Ջուբով, ԴՊԲՀ «Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտ» համակարգային և բիզնես-վերլուծության բաժնի գլխավոր մասնագետ (Մոսկվա, Բերեժկովսկայա ափ., 30, մ. 1), d.zubov@rupto.ru

Հեղինակների հայտարարված ներդրումը

Ռ. Գ. Ալիլովը հանդես է եկել որպես ուսումնասիրության ղեկավար: Նա սահմանել է աշխատանքի ընդհանուր հայեցակարգը, ձևակերպել է նպատակը և խնդիրները, ինչպես նաև համակարգել է հոդվածը գրելու գործընթացը: Նրա ներդրումը ներառում էր թեմայի մեթոդաբանական ուսումնասիրություն, ՏՈՇ հետ փոխգործակցության օգտագործողի փորձի վերլուծություն, ինչպես նաև արդյունքների մեկնաբանման և գործնական առաջարկությունների ձևակերպման մասնակցություն:

Է. Ռ. Աբևան կենտրոնացել է հետազոտության տեխնիկական և վերլուծական ասպեկտների վրա: Նա մանրամասն ամփոփում է կատարել հայտնի ՏՈՇ ֆունկցիոնալության վերաբերյալ (ներառյալ ԱՍԴԻ ՏՈՇ, PATENTSCOPE, «Յանդեքս.Արտոնագրեր»), համակարգել է տվյալները դրանց հնարավորությունների և սահմանափակումների վերաբերյալ:

Դ. Ի. Ջուբովը: Նրա ներդրումը ներառում էր առևտրային և բաց հարթակների համեմատություն (օրինակ՝ Google Patents, Orbit Intelligence), Precision@K չափումների վիճակագրական մշակում և փորձագիտական գնահատականներ: Նա նաև մասնակցել է որոնողական ծառայությունների որակի և դրանց կիրառելիության վերաբերյալ եզրակացությունների ձևակերպմանը:

References

- Petrova, I. Yu. and Puchkova, A. A. (2016), "The methodology of patent analysis in order to find analogues and prototypes of the obtained technical solutions", *Vestnik Mordovskogo universiteta*, no. 1, pp. 50–57.
- Smirnov, I. V. (2017), "Patent Analytics for Scientific and Technological Development of Greater Eurasia Countries", *Sbornik materialov IV Mezhdunarodnoj nauchno-prakticheskoy konferencii* [Collection of materials of the IV International Scientific and Practical Conference], *Analitika razvitiya, bezopasnosti i sotrudnichestva: Bol'shaya Evraziya – 2030* [Analytics of development, security and cooperation: Greater Eurasia – 2030], Moscow, Russia, 27 November, 2017, pp. 149–151.
- Safronova, N. I. (2020), "The formula of practical usefulness and effectiveness of patent search". *Nauka i innovatsii*, no. 4 (206), pp. 28–33.
- Genin, B. and Zolkin, D. (2021), "Similarity search in patents databases. The evaluations of the search quality", *World Patent Information*, vol. 64, no. 61.
- Aristodemou, L. and Tietze, F. (2018), "The state-of-the-art on Intellectual Property Analytics (IPA): A literature review on artificial intelligence, machine learning

and deep learning methods for analysing intellectual property (IP) data", *World Patent Information*, vol. 55, pp. 37–51.

- Akinshina, A. V. (2016), "Automation of the search for pictorial designations of trademarks and the legal basis for its implementation", *Otechestvennaia iurisprudentsiia*, no. 10 (12), pp. 24–26.
- Kashevarova, N. A., Andreeva, A. A. and Ponomareva, E. I. (2020) "Digital tools for patent research", *Voprosy innovatsionnoy e'konomiki*, vol.10, no. 2, pp. 1059–1074.
- Shpak, Yu. O. and Yushkovec E. S. (2022), "Possibilities of using artificial intelligence in patent analytics", *Sbornik nauchny'x statej XII Mezhdunarodnoj nauchno-prakticheskoy konferencii* [Collection of scientific articles of the 12th International Scientific and Practical Conference], *Aktual'ny'e problemy' razvitiya social'no-e'konomicheskix sistem* [Current issues of development of socio-economic systems], Kursk, Russia, 27 May, 2022, pp. 391–398.

Information about the authors

Roman. G. Alilov, Deputy Head of the Department of Project Management and Implementation of the Federal Institute of Industrial Property (Moscow, Berezhkovskaya emb., 30, bld. 1); roman.alilov@rupto.ru

Elina R. Abieva, Category 1 Engineer in the Portal Solutions Design Department of the Federal Institute of Industrial Property (Moscow, Berezhkovskaya emb., 30, bld. 1); elina.abieva@rupto.ru

Dmitriy I. Zubov, Chief Specialist of the System and Business Analysis Department of the Federal Institute of Industrial Property (Moscow, Berezhkovskaya emb., 30, bld. 1); d.zubov@rupto.ru

Contribution of the authors

R. G. Alilov – acted as the research supervisor. He defined the overall concept of the work, formulated the goal and objectives, and coordinated the article writing process. His contribution included methodological elaboration of the topic, analysis of user experience in interacting with patent information search systems (PISS), as well as participation in the interpretation of results and formulation of practical recommendations.

E. R. Abieva – focused on the technical and analytical aspects of the research. She conducted a detailed review of the functionality of popular PISS (including FIPS IPIS, PATENTSCOPE, Yandex. Patents), systematizing data on their capabilities and limitations.

D. I. Zubov – his contribution included comparing commercial and open platforms (e. g., Google Patents, Orbit Intelligence), statistical processing of Precision@K metrics and expert evaluations. He also participated in formulating conclusions about the quality of search services and their applicability.

Հեղինակները հայտարարում են շահերի բախման բացակայության մասին:

Authors declare no conflict of interests.

Ստացվել է խմբագրություն 20. 11. 2024

Վերանայվել է գրախոսությունից հետո 08.04.2025

Ընդունված է հրատարակման 09.04. 2025

4 ԻՐԱԴԱՐՁՈՒԹՅՈՒՆ

Գիտական հոդված

Original article

ՌԻՏԴ 94 (47).084.8:347.77:026.06

EDN: <https://elibrary.ru/cltbxf>

Համառուսաստանյան արտոնագրային-տեխնիկական գրադարանը Հայրենական մեծ պատերազմի ժամանակ

Նատալյա Օլեգի Նեկրասովա

Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտ
natalia.nekrasova@rupto.ru

Անոտացիա. պատմական հիշողության հարցերը արդիական են չնայած Հայրենական մեծ պատերազմի ավարտից հետո անցած ութ տասնամյակներին: Հոդվածը պատրաստելու համար հետազոտվել են Ռուսաստանի պետական տնտեսության արխիվի (ՌՊՏԱ), Սանկտ Պետերբուրգի կենտրոնական պետական արխիվի (ՍԿԲ ԿՊԱ), Ռուսաստանի Դաշնության Պետական արխիվի (ՌԴ ԳԱ), ՌԱԳ արխիվի և այլնի արխիվային փաստաթղթերը, կանոնակարգերը և հեռագրերը, որոնք թույլ են տալիս օբյեկտիվորեն արտացոլել արտոնագրային-տեխնիկական գրադարանի գործունեությունը պատերազմի ժամանակ: Ցույց է տրված գրադարանի աշխատակիցների դերը արտոնագրային փաստաթղթերի ֆոնդերի փրկության և պահպանման գործում՝ որպես պաշարված Լենինգրադում գիտատեխնիկական տեղեկատվության ամենակարևոր աղբյուր՝ տարիանման և վերատարիանման ժամանակահատվածում: Թեմայի արդիականությունը պայմանավորված է ժամանակակից հասարակության համար գրադարանների դերի կարևորությամբ երկրի գիտական և մշակութային ժառանգության պահպանման և Հայրենական Մեծ պատերազմի պատմական հիշողության փոխանցման գործում:

Բանալի բառեր. արտոնագրային գրադարան, Հայրենական մեծ պատերազմ, գյուտեր, արտոնագրային ֆոնդ, արխիվային փաստաթղթեր, ՀԱՏԳ, միջոցների պահպանում, շրջափակված Լենինգրադ, միջոցների տարիանում և վերատարիանում:

Մեջբերման համար. Նեկրասովա Ն. Օ. Համառուսաստանյան արտոնագրային-տեխնիկական գրադարանը Հայրենական Մեծ պատերազմի տարիներին // ԱՍԴԻ Տեղեկագիր: 2025: Հ. 4 № 1 (11): էջ 76–81:

The All-Russian Patent and Technical Library during the Great Patriotic War

Natalya O. Nekrasova

Federal Institute of Industrial Property
natalia.nekrasova@rupto.ru

Abstract: the historical memory issues are still relevant after the eight decades since the end of the Great Patriotic War. The article is based on archival documents from the Russian State Archive of Economics (RGAE), Saint Petersburg Central State Archive (TsGA SPb), the State Archive of the Russian Federation (GA RF), National Library of Russia (RNB) Archive etc., government decrees, orders and telegrams, allowing to reflect objectively the activities of the Patent and Technical Library in the wartime. The library staff's role in the rescue and conservation

of patent documents collections as the most important scientific and technical information source in the blockade Leningrad, during the evacuation and re-evacuation, is shown. The relevance of the topic is determined by the significance of libraries' role for modern society in preserving the country's scientific and cultural heritage and in transmitting the Great Patriotic War historical memory.

Keywords: patent library, Great Patriotic War, inventions, patent collection, archival documents, VPTB, collections preservation, siege of Leningrad, collections evacuation and re-evacuation.

For citation: Nekrasova N. O. The All-Russian Patent and Technical Library during the Great Patriotic War // Bulletin of Federal Institute of Industrial Property. 2025. Vol. 4, No 1(11): 76–81 (In Russ.).

Հոդվածում ներկայացված ուսումնասիրության ժամանակագրական շրջանակը ընդգրկում է Համառուսաստանյան արտոնագրային-տեխնիկական գրադարանի (ՀԱՏԳ) պատմությունը Հայրենական Մեծ պատերազմի ընթացքում, բացահայտում է գրադարանի պատմության դեռևս ամբողջությամբ ուսումնասիրված էջերը, որոնք հիմնված են Համամիութենական արտոնագրային-տեխնիկական գրադարանի գործունեության փաստերի վրա և հաստատված են արխիվային նյութերով, 1 նրա աշխատակիցների նվիրվածությունը, ովքեր իրենցից կախված ամեն ինչ արել են Պետական արտոնագրային ֆոնդը պահպանելու համար՝ որպես ամենակարևոր տեխնիկական լուծումների և գյուտերի ազգային ռեսուրս, որոնք ազդել են պատերազմի ընթացքի վրա:

Մինչև Հայրենական մեծ պատերազմը մեր երկրում գյուտարարական գործի ղեկավարումն ապակենտրոնացված էր: 1936-1955 շրջ. գյուտերի հայտերը ներկայացվում էին ժողովրդական կոմիսարիատներ (նախարարություններ), այնտեղ իրականացվել է նաև դրանց փորձաքննություն, կենտրոնացված իրականացվել է միայն հայտերի և անվտանգության փաստաթղթերի գրանցում: Կենտրոնական գործադիր կոմիտեի և ժողովրդական կոմիսարների Միության (ԺԿՄ) 22.07.1936 թ. № 68/1324 որոշմամբ հեղինակային իրավունքի վկայագրերի և գյուտերի արտոնագրերի տրամադրումը, ինչպես նաև ստացված հայտերի և տրված հեղինակային իրավունքի վկայագրերի և գյուտերի արտոնագրերի վերաբերյալ տեղեկատվության հրապարակումը վստահվել է ԽՍՀ Միության ժողովրդական կոմիսարիատներին: Ժողովրդական կոմիսարիատների կողմից տրված բոլոր հեղինակային վկայականների և արտոնագրերի հետագա գրանցումն իրականացվել է ԽՍՀՄ ԺԿՄ առընթեր Պետական պլանավորման հանձնաժողովի կողմից (ԽՍՀՄ պետպլան), որը ղեկավարում էր նորության Բյուրոյի գրադարանն ու արխիվը: 3 Գրադարանը գտնվում էր Լենինգրադ, Հոկտեմբերի 25-ի պողոտա (Նևսկի պողոտա) 4, 44 հասցեում գտնվող Գյուտերի հետագա գրանցման բյուրոյի հետ միասին և սպասարկում էր բյուրոյին և ժողովրդական կոմիսարիատներին:

Համաձայն 1941 թ. հաստիքացուցակի՝ գյուտերի հետագա գրանցման Բյուրոյի աշխատակազմում հաշվվում էր 28 մարդ, որոնցից 22՝ գրադարանի աշխատակիցներ. գրադարանի

Պատերազմի նախօրեին, 1941 թ. մարտին, ԽՍՀՄ ԺԿՄ որոշմամբ հաստատվել է Գյուտերի և տեխնիկական բարելավումների մասին կանոնակարգը և գյուտարարության, տեխնիկական բարելավումների և ռացիոնալիզատորական առաջարկների ծախսերի ֆինանսավորման կարգը, որում գյուտերի նորության փորձաքննությունը վստահվել է ԽՍՀՄ ժողովրդի կոմիտեի առընթեր պետական պլանավորման հանձնաժողովի գյուտերի փորձաքննության և գրանցման բյուրոյին:

վարիչ՝ 1, գրադարանի բաժնի վարիչ՝ 4, առարկայագետ՝ 1, ավագ գրադարանավար՝ 2, 1-ին կարգի գրադարանավար՝ 2, 2-րդ կարգի գրադարանավար՝ 10, գրադարանավար՝ 2 [1]:

Պատերազմի նախօրեին, 1941 թ. մարտին, ԽՍՀՄ ԺԿՄ որոշմամբ հաստատվել է Գյուտերի և տեխնիկական բարելավումների մասին կանոնակարգը և գյուտարարության, տեխնիկական բարելավումների և ռացիոնալիզատորական առաջարկների ծախսերի ֆինանսավորման կարգը, որում գյուտերի նորության փորձաքննությունը վստահվել է ԽՍՀՄ ժողովրդի կոմիտեի առընթեր պետական պլանավորման հանձնաժողովի գյուտերի փորձաքննության և գրանցման բյուրոյին (Գյուտերի բյուրո): Ընդ որում, «նորության փորձաքննության հիմքում պետք է դրվեին նախկինում տրված խորհրդային, նախախորհրդային, արտասահմանյան հեղինակային վկայականներն ու արտոնագրերը, նախկինում արված հայտերը, ԽՍՀ Միության սահմաններում հրատարակված գրականությունը, արտասահմանյան գրականությունը, ինչպես նաև գյուտերի կիրառման մասին տեղեկությունները» (Կանոնակարգի կ. 30): Գյուտերի բյուրոն, ի թիվս այլ բաների, պատասխանատու էր «արտոնագրային նյութերի միջազգային փոխանակման, համամիութենական արտոնագրային և տեխնիկական

¹ Արտոնագրային գրադարանի անվանումը մինչև 1946 թ.

² ԽՍՀՄ Միմիստրների խորհրդի 29.09.1955 № 1772 որոշմամբ ստեղծվեց ԽՍՀՄ Միմիստրների խորհրդին կից գյուտերի հարցերով կոմիտե (ԽՍՀՄ ՄԽ 1955 թ. սեպտեմբերի որոշումներ (№ 1605-1772) 1955: էջ 283):

³ Կենտրոնական գործադիր կոմիտեի և ժողովրդական կոմիսարների խորհրդի 22.07.1936 № 68/1324 որոշումը «Գյուտարարական գործի ղեկավարության վերակազմակերպման մասին» // ԽՍՀՄ աշխատակր-գյուտագիտական կառավարության օրենքների և կարգադրությունների ժողովածու: 1936: № 39: Հոդ. 334: էջ 557-558: URL: <https://docs.historyrussia.org/ru/nodes/400510> (հարցման ամսաթիվ՝ 14.02.2025):

⁴ Լենինգրադ: Հասցե և տեղեկատու գիրք 1939 թ. Լենինգրադ, Լենինգրադ, 1939: էջ 80:

⁵ Գյուտերի և տեխնիկական կատարելագործումների կանոնակարգ. հաստատվել է ԽՍՀՄ ԺԿՄ 05.03.1941 № 448 որոշմամբ // ԽՍՀՄ կառավարության որոշումների և կարգադրությունների ժողովածու: 1941, № 9: Հոդ. 150: էջ 268-283: URL: <https://docs.historyrussia.org/ru/nodes/403767-postanovlenie-soveta-narodnyh-komissarov-soyuza-ssr-ob-utverzhenii-polozheniya-ob-izobreteniyah-i-tehnicheskikh-usovershenstvovaniya-h-i-oporyadke-finansirovaniya-zatrat-po-izobretatelstvu-tehnicheskim> (հարցման ամսաթիվ՝ 14.02.2025):

Արտոնագրային-տեխնիկական գրադարանի հավաքածուն կազմում էր 3 045 801 միավոր և բաղկացած էր արտոնագրային նյութերից, գրքերից, ամսագրերից, գնացուցակներից, արխիվային նյութերից, ինչպես նաև ներառում էր քարտային ինդեքսներ և համարակալված ինդեքսներ:

գրադարանի անձնակազմի պապահովման և կառավարման, ինչպես նաև արտոնագրային-տեխնիկական գրականության հիման վրա խորհրդային և արտասահմանյան վերջին գյուտերի վերաբերյալ տեխնիկական տեղեկատվության, ինչպես նաև գյուտերի վերաբերյալ գրականության հրատարակման համար» (Կանոնակարգի կ. 50):

Իր «Նշումներ ժողովրդական կոմիսարիատների և ԽՍՀՄ ԺԿԽ առընթեր պետականի կոմիտեի գյուտերի վարչության միջև գործնական հարաբերությունների հարցերի վերաբերյալ» հոդվածում Ն. Օ. Ոյաբչինսկին⁶ գրում է տնտեսության այս ոլորտում գյուտարարական գործունեությունը խթանելու համար ժողովրդական կոմիսարիատների աշխատանքում ինչպես խորհրդային, այնպես և արտասահմանյան նորագույն գյուտերի վերաբերյալ տեխնիկական տեղեկատվական նյութերի օգտագործման կարևորության մասին: «Գյուտերի որակավորված փորձաքննությունը չի կարող և չպետք է սահմանափակվի միայն գյուտերի էական նորության նշանների հաստատմամբ: Այն անխուսափելիորեն պետք է և, ըստ էության, գերազանցում է այս ուսումնասիրության շրջանակը: Գիտելիքներն ու փորձը օգտագործելով՝ մեր երկրի պաշտպանական և ազգային տնտեսական շահերի տեսանկյունից քննարկվող առաջարկները պատշաճ գնահատելու համար» [2]:

Ուսումնասիրվող ժամանակաշրջանի արտոնագրային գրադարանի ֆոնդերի կառուցվածքի և բովանդակության մասին վկայում է Պետականի նախագահի տեղակալ Նիկիտինի 8 սեպտեմբերի, 1941 թ. կառավարական հեռագրի հիման վրա կազմված ակտը: Ակտը ստորագրվել է ԽՍՀՄ ԺԿԽ առընթեր Պետականի գյուտերի բաժնի գործող ղեկավար Ն. Լ. Նայնիկի կողմից, որը ընդունվել է ԽՍՀՄ ԺԿԽ առընթեր Պետականի գյուտերի բաժնի ղեկավարի ներկայությամբ Լ. Վ. Կլիկովիչ, գրադարանի վարիչ Ս. Պ. Սավին և գլխավոր հաշվապահ Մ. Վ. Գուսև գյուտերի բաժնի գործեր և հաշվետվությունները:

Արտոնագրային-տեխնիկական գրադարանի հավաքածուն կազմում էր 3 045 801 միավոր և բաղկացած էր արտոնագրային

նյութերից, գրքերից, ամսագրերից, գնացուցակներից, արխիվային նյութերից, ինչպես նաև ներառում էր քարտային ինդեքսներ և համարակալված ինդեքսներ: Գրադարանի ֆոնդը նախատեսված էր մասնագետներին սպասարկելու և գյուտերն ուսումնասիրելու, ինչպես նաև արդյունաբերությանը գյուտերի և կատարելագործումների մասին տեղեկացնելու համար: Արտաքին օգտատերերի համար բացվեց ընթերցարահ, որտեղ գյուտարարները, ինժեներները, գիտնականները և այլ անձինք, անձնագիր ներկայացնելով, կարող էին ծանոթանալ գրադարանում առկա ողջ գրականությանը: Միջգրադարանային փոխառության ծառայությունը գյուտերի բաժնին և փորձագիտական բյուրոներին տրամադրել էր գրադարանում առկա չլինող գրականություն, ինչպես նաև նյութեր է տրամադրել այլ գիտական գրադարաններին: Գրադարանում պահվող արխիվը գտնվում էր Գյուտերի վարչության կազմակերպչական վերահսկողության ներքո, պարունակում էր գյուտերի գրանցման վերաբերյալ փաստաթղթեր՝ սկսած նախխորհրդային շրջանից (Առևտրի և արդյունաբերության նախարարության տեխնիկական հարցերի կոմիտե, Գյուտերի գործով կոմիտե, Նորարարության բյուրո, Գյուտերի բյուրո և այլն), ներառում էր անձնակազմի գործեր, բարձրագույն մարմինների հրամաններ և հրահանգներ և այլն: Արխիվային ֆոնդում պահվում էին հայտեր գյուտերի համար՝ հեղինակային վկայականների կամ արտոնագրերի տրամադրման կամ մերժման վերաբերյալ բոլոր փաստաթղթերով, ներքին և արտասահմանյան հայտատուների այբբենական քարտացուցակ, «հավերժական շարժիչ» վերաբերյալ ֆայլեր և այլն: Գյուտերի արխիվի ֆայլերը երկու շաբաթվա ընթացքում տրամադրվում էին ժողկոմների փորձագիտական խմբերին, Գյուտերի բյուրոյի փորձագիտական խմբին և գործերի վարչության պահանջով:

Պատերազմի առաջին օրերին որոշվում էր արտոնագրային ֆոնդը որպես ազգային նշանակության արժեքավոր ռեսուրս պահպանելու հարցը:

Քանի պաշարված քաղաքի ընդհանուր վիճակն ավելի ծանր էր դառնում սովի, սառնամանիքների մոտենալու, ջրի և լույսի ընդհատումների, հետո դրանց ամբողջական դադարեցման, հոսող կոյուղու և սպասարկման հեռախոսների բացակայության, բոլոր տեսակի քաղաքային տրանսպորտի դադարեցման, վառելիքի, գազի բացակայության և այլնի պատճառով, Գյուտերի բյուրոյի և գրադարանի աշխատակիցները ստեղծեցին արտոնագրային ֆոնդերի և շենքերի պաշտպանության խումբ: Խումբն անցել է գորանոցային դրության և օրը 24 ժամ հերթապահել հաստատության խիստ սահմանված կետերում: Ջեռուցման համար օգտագործվել են սենյակների մեջտեղում տեղադրված ժամանակավոր վառարաններ, վառարաններից խողովակները օդանցքների միջոցով դուրս են բերվել Նևսկի պողոտա: Ժամանակ առ ժամանակ ֆոնդերը դիտվում էին, դրանց վրա մաքրվում էին փոշին և բորբոսը: Հնարավորինս, տազնապների և հրետակծությունների միջև ընկած ժամանակահատվածներում խմբի մարտիկները մեծ աշխատանք են կատարել՝ արխիվից հայտերը տեղափոխելով տան նկուղում գտնվող նախկին Սիբիրյան բանկի սեյֆերը:

Նույնիսկ մինչև 1941 թ. վաղ ձմռան սկիզբը, ցրտահարություններով, որոնք հասնում էին -30-40 °С, մահացավ խմբի հիմնական ոգեշնչողը՝ գրադարանի ղեկավար Սերգեյ Պավլի Սավինը: 15 դեկտեմբերի 1943 թ. համալրման բաժնի

⁶ Ոյաբչինսկի Նիկոլայ Գեորգիի՝ ԽՍՀՄ Պետական պլանավորման կոմիտեի գյուտերի փորձաքննության և գրանցման բյուրոյի մասնագետ, գյուտերի իրավական պաշտպանության ոլորտում հրապարակումների հեղինակ՝ Ոյաբչինսկի, Ն. Օ. Գյուտերի իրավունքների գրանցում / ԽՍՀՄ Պետականի գյուտերի փորձաքննության և գրանցման բյուրո: Մոսկվա. Գոսպլանիզդատ, 1943: 36 էջ: Գծ.: Ինչպես է կազմվում հայտը հեղինակային վկայականի կամ գյուտի արտոնագրի համար: ԽՍՀՄ Պետականի գյուտերի փորձաքննության և գրանցման բյուրո: Կազմողներ՝ Պ. Վ. Սիսև, Ն. Օ. Ոյաբչինսկի: Ս. Պետականիզդատ: 1944: 24 էջ:

⁷ 08.09.1941 Ակտ՝ Գյուտերի վարչության գործերի ընդունման և հաշվետվությունների ներկայացման մասին, քաղ. Լենինգրադ // ՌՊՏԱ, Ֆ. 4372, Վ. 41, Գ. 2358: Թ. 193-202:

⁸ ՀՍՀՄ աշխատակիցների չիրապարակված հուշագրություններ:

վարիչի գրության մեջ ասվում է, որ Ս. Պ. Սավինի անձնական օրագիրը (երկու սովորական դարձվածքային նոթատետր) պահվում է Ռուսաստանի ազգային գրադարանում (ՌԱԳ)՝

Վ. Պ. Նիկիտինի հրամանով 10 1941 թ. հուլիսին գրադարանի արտոնագրային հավաքածուի հիմնական մասը փաթեթավորվեց 452 արկղերի մեջ և գրադարանի արտոնագրային բաժնի վարիչ Ջոյա Ֆյոդորի Տիմոֆեևսկայայի անմիջական պատասխանատվությամբ, հսկողության և ուղեկցությամբ 11 31 հուլիսի 1941 թ. ուղարկվեց Չկալով (Օրենբուրգ) [3]:

Տարհանված և Լենինգրադում թողնված ֆոնդերի կազմը, բերված է վերոնշյալ ակտում, որի համաձայն Չկալով են տարվել հետևյալները՝ Ռուսաստանի (1897-1917 թթ., 29,745 օր.), ԽՍՀՄ (1924/25-1941 թթ., 57 141 օր.), Գերմանիայի (1877-1940 թթ., 700 418 օր.), Նորվեգիայի (1928-1941 թթ., 18 777 օր.), Լեհաստանի (1924-1941 թթ., 29 203 օր.), Չեխոսլովակիայի (1920-1940 թթ., 65 084 օր.), Շվեյցարիայի (1898-1941 թթ., 175 041 օր.), Ֆրանսիայի (1907-1939 թթ., 495 412 օր.), Ճապոնիայի (1926-1941 թթ., 68 913 օր.), ԱՄՆ (տարբեր տարիներ, 180 հազ. օր.) արտոնագրային փաստաթղթեր: Լենինգրադում մնացել են Ռուսաստանի և ԽՍՀՄ (1897-1917, 1924/25-1941 թթ., 89 310 օր.), Ավստրիայի (1912-1940 թթ., 102 979 օր.) և Մեծ Բրիտանիայի (1852-1921 թթ., 630 996 օր.) արտոնագրային փաստաթղթերը:

Տարհանման ենթակա արտոնագրային հավաքածուն փաթեթավորվել է 21 123 հատ ընդհանուր թվով կասետների մեջ, ներառյալ 711 հատ թվով քարտադարանները: Արտոնագրերի հավաքածուների (ԽՍՀՄ, Գերմանիա, Նորվեգիա, Լեհաստան, Չեխոսլովակիա, Շվեյցարիա, Ֆրանսիա, Շվեդիա, Ճապոնիա) համարանիշերը 70 հատորով ուղարկվել են Չկալով, Անգլիա (19 հատոր) և ԽՍՀՄ 1897-1941 թթ. հեղինակների և արտոնագրատերերի այբբենական քարտարան մնացել է Լենինգրադում:

Լենինգրադի գործադիր կոմիտեի 05.10.194212 որոշմամբ՝ Սավինի կողմից Շչեդրինի անվան հանրային գրադարանի տնօրենին (2 հոկտեմբերի 1941 թ. գրադարանի տնօրենի պարտականությունները կատարում էր Ե. Ֆ. Եգորենկովան) հանձնարարվել է վերահսկել Լենինգրադի Պետական գյուտերի բաժնի նախկին շենքում մնացած բոլոր նյութերի

⁹ ԽՍՀՄ ԺԿԽ առընթեր Պետական պլանային հանձնաժողովի գյուտերի բաժնի: Լիազորված անձ Բ. Ի. Պետալան 15 դեկտեմբերի 1943 թ. // ՌԱԳ արխիվ: Ֆ. 2. Վ. 26: Պ. մի. 16: Թ. 61: URL: <https://docs.historyrussia.org/ru/nodes/255160-savin-sergey-pavlovich-otdelu-izobreteniy-gosudarstvennoy-planovoy-komissii-pri-snk-sssr-ot-zav-otdelom-komplektovaniya-gpb-15-dekabrya-1943> (հարցման ամսաթիվ՝ 14.02.2025):

¹⁰ Ժողովրդական կոմիսարների խորհրդի որոշումը: Ի հաստատումն Նիկիտինի Վ. Պ. ԽՍՀՄ ԺԿԽ առընթեր Պետական պլանավորման հանձնաժողովի անդամ 28 ապրիլի 1939 թ., № 561 // Պատմական փաստաթղթերի էլեկտրոնային գրադարան՝ կայք: URL: <https://docs.historyrussia.org/ru/nodes/402580-postanovlenie-soveta-narodnyh-komissarov-ob-utverzhdenii-t-nikitina> (հարցման ամսաթիվ՝ 14.02.2025):

¹¹ Տիմոֆեևսկայա Ջոյա Ֆյոդորի (1900-?)՝ հաշվապահ, գրադարանավար: 1919 թ. աշխատել է Պետրոգրադի տարբեր հաստատություններում՝ որպես գործավար, հրահանգիչ, քարտուղար: 1940 թ. հունվարից՝ համակարգման և տեղեկատվության բաժնի ավագ Գրադարանավարի պաշտոնում (Ռուսաստանի գիտությունների ակադեմիայի գրադարանի աշխատակիցների կենսագրական բառարան. ՍՊԲ., 2014: Գր. 2: էջ 737):

¹² Քաղվածք աշխատավորների պատգամավորների Լենինգրադի քաղաքային խորհրդի գործադիր կոմիտեի 05.10.1942 թ. նիստի արձանագրությունից: «ԽՍՀՄ ԺԿԽ Պետական առընթեր պետական պլանի գյուտերի բաժնի գրական նյութի և գյուտարարական հայտերի անվտանգության վերահսկման մասին» // Գրականության և արվեստի կենտրոնական պետական արխիվ ՍՊԲ, ֆ. Բ-97 (Վ. 3. Պահ. մի. 706):

Չկալով տեղափոխված արտոնագրային գրադարանի մի մասի գործունեությունը պատերազմի ժամանակ հիմնականում ծառայողական էր: Այն բաղկացած էր ինչպես այս կամ այն ժողովրդական կոմիսարիատի մաս կազմող փորձագետներին որպես ոչ ստանդարտ, այնպես էլ գյուտերի Բյուրոյի աշխատակազմի մաս կազմող փորձագետներին սպասարկելուց:

անվտանգությունը: Բացի արտոնագրային փաստաթղթերից, այնտեղ մնացել են հիմնական ամսագրային և գրքային ֆոնդերը, այն է՝ տարբեր տարիների արտասահմանյան և ռուսական ամսագրերի 20 000 տարեկան հավաքածուներ և գրքերի 70 000 օրինակ [4]:

1941 թ. օգոստոսի սկզբին Պ. Վ. Նիկիտինի և Գյուտերի բյուրոյի մի քանի փորձագետների ուղեկցությամբ Չկալով է ժամանել գրադարանի արտոնագրային հավաքածուների մի մասը, անհրաժեշտ նվազագույնը հայտերի նորույթը վերլուծելու համար և լուսախցիկը նյութերով: Մի քանի ամիս շարունակ ֆոնդերը պահվում էին Չկալովի գործադիր կոմիտեի տրամադրած ժամանակավոր սենյակում չբացված արկղերում:

Հսկայական տարածք զբաղեցնող քաղաքը, որը փաստացի զրկված էր մոբիլիզացված տրանսպորտից, չէր կարող անմիջապես բյուրոյին և նրա գրադարանին տրամադրել աշխատանքի համար հարմար տարածք: Քանի որ ֆաշիստները շարժվում էին դեպի արևելք, Չկալով ժամանեցին ավելի նոր կազմակերպություններ և անհատներ, որոնք տարհանվել էին Կիևից, Օդեսայից, Խարկովից, Ստալինգրադից, Մոսկվայից, Լենինգրադից և այլ քաղաքներից: Վերջապես, 1941 թ. վերջին, հրապարակի մի մասը հատկացվեց քաղաքի գլխավոր Սովետական փողոցի հրապարակում գտնվող Սովետների տան դեռ անավարտ շենքում: Այս շենքի նկուղային հարկի սենյակներում էլ տեղադրվել է Լենինգրադից ժամանած, արկղերից հանված և կասետների մեջ գտնվող արտոնագրային ֆոնդի մի մասը: Քանի որ Սովետների տան կիսակառուց շենքի երրորդ հարկում գտնվող տարածքների աշխատանքին հարմարվելը և դրանց մեջ պատերի երկայնքով դարակաշարեր տեղադրելը, այնտեղ բերվեցին կասետները: 1941 թ. աշուն-ձմեռ պաշարված Լենինգրադում խոնավ նկուղային սենյակում կասետների արտոնագրերի պահպանումը, իհարկե, չի նպաստել դրանց պահպանմանը: Բացի այդ, գերմանական արտոնագրերով կասետները ծառայում էին որպես ներքնակների փոխարինիչ ժամանող աշխատակիցների համար, մինչև նրանց տարածքը ստանալը:

Չկալով տեղափոխված արտոնագրային գրադարանի մի մասի գործունեությունը պատերազմի ժամանակ հիմնականում ծառայողական էր: Այն բաղկացած էր այս կամ այն ժողովրդական կոմիսարիատի մաս կազմող փորձագետներին որպես ոչ մշտական և Գյուտերի բյուրոյի (ԽՍՀՄ Պետական գյուտերի բաժնի) աշխատակազմում ընդգրկված փորձագետներին,

Փորձագետները Չկալով բերված արտոնագրային փաստաթղթերն օգտագործել են ոչ միայն փորձաքննություն անցկացնելու, այլև «գյուտերի ամփոփումներ» կազմելու համար, որոնք օգտակար են տեխնոլոգների, կոնստրուկտորների, գյուտարարների և պաշտպանական և մեքենաշինական արդյունաբերության ձեռնարկությունների այլ աշխատողների համար:

արտոնագրային և այլ գրականությանը ծառայելուց՝ նոր եկամուտների գրքերից և ամսագրերից: Արտոնագրային ֆոնդերը ղեկավարում էր գրադարանի վարիչի տեղակալ Ջ. Պ. Տիմոֆեևսկայան, գրադարանի աշխատանքում պահպանվել է Ս. Պ. Սավինի լենինգրադյան սկզբունքը՝ փորձագետների ազատ մուտքը դարակներ, արագացնելով փորձագետի աշխատանքը և բարձրացնելով որոնման որակը:

Փորձագետները Չկալով բերված արտոնագրային փաստաթղթերն օգտագործել են ոչ միայն փորձաքննություն անցկացնելու, այլև «գյուտերի ամփոփումներ» կազմելու համար, որոնք օգտակար են տեխնոլոգների, կոնստրուկտորների, գյուտարարների և պաշտպանական և մեքենաշինական արդյունաբերության ձեռնարկությունների այլ աշխատողների համար: Հրատարակման համար նախատեսված էին հետևյալ թեմաները՝ արագագործ պողպատի փոխարինիչներ, բարբիթի փոխարինիչներ, լապինգ-գործընթաց, էլեկտրաբռնակցում, սառը դրոշմում, հաստոցների կառավարման ավտոմատացում, հաստոցների էլեկտրական շարժիչ, գազային գեներատորային շարժիչներ, մեխանիկական ճարտարագիտության մեջ օպտիկական-մեխանիկական կառավարում և չափիչ գործիքներ:

Կարելի է նշել, օրինակ, լույս է տեսել Չկալովում 1942 թ. Գոսպլանիզդատի «Ներտաշ աշխատանքի համար սարքեր և գործիքներ» ամփոփումը, կազմվել է Ա. Լ. Էլիշեյկի կողմից [5]: Ավագ փորձագետ-քիմիկոս Ե. Ս. Գուրկիչը, օգտագործելով արտոնագրային նյութերը, առաջարկել է խրամատային կյանքի համար այդքան անհրաժեշտ օձառ պատրաստելու միջոց, որը ոչնչացնում է ոջիլները և այլ մակաբույծներ [6]: Առաջարկն ընդունվել և հաջողությամբ կիրառվել է պատերազմում:

Գտնվելով տարիանման մեջ և գործնականում բախվելով Պետալանի և ոլորտների ժողովուրդի սարիատների հետ փոխգործակցության դժվարություններին, գյուտերի բաժնի ղեկավարությունը Պետալանի առջև անընդհատ բարձրացնում էր գյուտերի բաժինը և գրադարանը ոչ թե Լենինգրադ, այլ Մոսկվա վերադարձնելու հարցը:

28 ապրիլի 1943 թ. ԽՍՀՄ կառավարության № 8617-ժ13 կարգադրությունը ԽՍՀՄ Պետալանի Գյուտերի փորձաքննության և գրանցման բյուրոն Չկալովից Մոսկվա տեղափոխելու մասին՝ աշխատակիցների անձնակազմի հետ միասին: Մոսկվայում

ԽՍՀՄ Պետալանի գյուտերի բաժնի համար գտնվել է սենյակ՝ նկուղի մի մասը, Պոլիտեխնիկական թանգարանի շենքի առաջին և երրորդ հարկերը (Սերովի անցուղի, 4, մուտք 7-ա), որը զբաղեցնում էր գյուտարարների համամիութենական ընկերությունը (ԳՀԸ), որը վերացվել էր դեռևս պատերազմից առաջ: Նշված հասցեով տեղափոխվել է ԽՍՀՄ Պետալանի գյուտերի Չկալովի բաժինը, ինչպես նաև վերավակուացիայից հետո տեղափոխվել են ֆոնդեր: Արտոնագրերով կասեցված բեռնում էին անմիջապես երկաթուղային տարաների մեջ: Արտոնագրերի և աշխատողների առաջին հերթը, առավել մեծ թվով, Չկալովից մեկնել է Մոսկվա 1943 թ. հուլիսի 28-ին, երկրորդը՝ 1943 թ. նոյեմբերի վերջին: Լենինգրադը թշնամու շրջափակումից ամբողջությամբ ազատագրելուց հետո՝ 14-27 հունվարի 1944 թ., և Հաղթանակի օրվանից անմիջապես հետո՝ 1945 թվականի մայիսի 9-ին, Պետական արտոնագրային ֆոնդի, գրքերի, ամսագրերի ֆոնդերի, հայտերի արխիվի և նույնիսկ Գյուտերի բյուրոյի կահույքի մի մասը տեղափոխվել է Մոսկվա, մասնավորապես՝ անկյունային կաշվե բազմոց, որի վրա շրջափակման օրերին հեղթով հանգստանում էին «Նևսկի 44» օբյեկտի անվտանգության խմբի մարտիկները:

Գյուտերի բաժնի արտոնագրային-տեխնիկական գրադարանի նյութերի հիման վրա տրվել են 4703 հայտով գյուտերի փորձաքննության եզրակացություն-արձագանքներ: Վերանայվել և հաստատվել է փորձաքննության 6228 եզրակացություններ, գրանցվել են հեղինակային վկայականներ և արտոնագրեր՝ 1371: Խմբագրվել է գյուտերի 804 նկարագրություն [3]:

Արտոնագրային գրադարանի աշխատակիցների ջանքերն են, ովքեր իրենց անձնուրաց աշխատանքով, իսկ երբեմն էլ կյանքի գնով նպաստել են արտոնագրային հավաքածուների մշակութային արժեքի պահպանմանը:

Հայրենական մեծ պատերազմի ընթացքում գյուտերի համար տրամադրվել է շուրջ 7000 անվտանգության փաստաթուղթ (1941-2196, 1942-1482, 1943-525, 1944-1318, 1945-1398)14:

ՀԱՏԳ 1965 թ. դրությամբ ֆոնդերի վերաբերյալ տեղեկանքի [8] և 08.09.1941 թ. ակտի բովանդակության վերլուծության արդյունքում կարելի է վստահորեն եզրակացնել, որ մի քանի մասի բաժանված գրադարանի արտոնագրային ֆոնդը, որը տարիանվել էր Չկալով, մնացել Լենինգրադում և Չկալովից ու Լենինգրադից տեղափոխվել Մոսկվա, պահպանվել է համարյա ամփոփովս վիճակում: Սա, միանշանակ, արտոնագրային գրադարանի աշխատակիցների ջանքերն են, ովքեր իրենց անձնուրաց աշխատանքով, իսկ երբեմն էլ կյանքի գնով նպաստել են արտոնագրային հավաքածուների մշակութային արժեքի պահպանմանը:

¹³ ԽՍՀՄ ժողովրդական կոմիսարների խորհրդի 28.04.1943 № 8617 կարգադրությունը // ՈՖՊԱ: Ֆ Բ-5446: Վ. 2: Գ. 63: Թ. 357:

¹⁴ 100 Years Protection of Industrial Property Statistics: Synoptic Tables on Patents, Trademarks, Designs, Utility Models and Plant Varieties 1883-1982 = Cent ans de Protection de la Propriete Industrielle. Statistiques: Tableaux Synoptiques pour les brevets, les marques, les dessins et modeles industriels, les modeles d'utilite et les obtentions vegetales 1883-1982 / Preface A. Bogsch; WIPO. Geneva: WIPO, 1983. Չուգ. անլ. . ֆր.

Մեծ նշանակություն ունի գիտական շրջանառության մեջ նոր վավերագրական աղբյուրների ներդրումը, որոնք բացահայտում են Հայրենական մեծ պատերազմի նախկինում անհայտ էջերը: Վերջին տարիներին զաղտնագերծվում են փակ,

«հույժ գաղտնի» փաստաթղթերը, որոնք տեղադրվում են արխիվների և գրադարանների կայքերում, հասանելի են դառնում լայն հասարակության ուսումնասիրության համար: ԽՍՀՄ Կենտրոնի(Բ) և ԽՍՀՄ ԺԿԻՆ որոշումներ, ԽՍՀՄ զինամթերքի ժողովրդական կոմիսարների հրամաններ, արխիվային փաստաթղթեր, որոնք ծառայել են որպես նոր տեղեկությունների աղբյուր Համառուսաստանյան արտոնագրային-տեխնիկական գրադարանի տարեգրության համար:

1941-1945 թթ. ՀԱՏԳ պատմությունը արտացոլում էր պատերազմի իրադարձությունները պատերազմ վերապրած աշխատակիցների չիրապարակված հիշողություններում, նվիրվածության օրինակներ և իրական արժեքներ: Այդ տարիների ակնատեսների հիշողություններն ու փաստաթղթերը հնարավորություն են տալիս Հայրենական մեծ պատերազմի մասին ճշմարտությունը թուաների նոր սերունդներին փոխանցել ամենաճշմարտացի և օբյեկտիվ ձևով:

Գրականության ցանկ

1. Переписка с Бюро последующей регистрации изобретений по вопросам штатных расписаний, сметы расходов и другим административно-хозяйственным вопросам. Центральный аппарат за 1941 г. // РГАЭ, Ф.4372. Оп. 41. Д. 2358.
2. Рябчинский, Н. Заметки по вопросам практики взаимоотношений Наркоматов и Отдела изобретений Госплана при СНК СССР / Н. Рябчинский // Ежемесячный бюллетень Отдела изобретений Госплана при СНК СССР. – 1942. – № 4. – С. 48–51.
3. Колесников, А. П. Вклад ученых и изобретателей в победу над фашизмом (к 75-летию Победы в Великой Отечественной войне 1941–1945 гг.): архивные материалы / А. П. Колесников // Федеральная служба по интеллектуальной собственности (Роспатент), Федеральный институт промышленной собственности (ФИПС). – Москва: ФИПС, 2020. – 196 с.: цв. ил. – Библиогр.: С. 188–196.
4. О работе отдела изобретений Госплана при СНК в 1942 г. // РГАЭ. Ф. 4372. Оп.42. Д.1121. Л. 75–79.
5. Элькишек, А. Приспособления и инструмент для расточных работ: монография / А. Элькишек. – Чкалов: Госпланиздат, 1942. – 115 л. с.: ил. – (Обзоры советских и иностранных изобретений по оборонной и машиностроительной промышленности).
6. Гуревич, Е. С. Производство хозяйственного мыла / инженер Е. С. Гуревич; Чкаловск. обл. пл. комис. – Чкалов: ОГИЗ Чкаловское изд-во, 1943. – 38, [1] с. табл.
7. Фонды патентной литературы Всесоюзной патентно-технической библиотеки: (Справка) / Государственный комитет по делам изобретений и открытий СССР, Всесоюзная патентно-техническая библиотека. – 1-е изд. – Москва: Центр. науч. – исслед. ин-т патентной информации и техн. – экон. исследований, 1965. – 155 с.

Տեղեկատվություն հեղինակի մասին

Նատալյա Օլեգի Նեկրասովա, «Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտ» ԴԴԲՀ «Համառուսական արտոնագրային-տեխնիկական գրականություն» տեղեկատվական և մատենագիտական կենտրոնի բաժնի վարիչ (Մոսկվա, Բերեժկովսկայա ափ., 24), SPIN-ծածկագիր՝ 8503-9944, natalia.nekrasova@rupto.ru

References

1. Correspondence with the Bureau of Subsequent Registration of Inventions on staff schedule, cost estimates and other administrative and economic issues. The Central Apparatus, for 1941, RGAE. F. 4372. OP. 41. D. 2358.
2. Ryabchinsky, N. (1942), “Notes on the practice of relations between People’s Commissariats (Narkomats) and the Department of Inventions of the State Planning Commission (Gosplan) under the Council of People’s Commissars (SNK) of the USSR”, *The monthly bulletin of the Department of Inventions of the State Planning Commission under the Council of People’s Commissars of the USSR*, no 4, pp. 48–51.
3. Kolesnikov, A. P. (2020), *Vklad uchenyh i izobretatelej v pobedu nad fashizmom (k 75-letiyu pobedy v Velikoj Otechestvennoj vojne 1941–1945 gg.): arhivnye materialy* [Scientists’ contribution to the victory over fascism (to the 75th anniversary of the victory in the Great Patriotic War of 1941–1945): Archival materials], FIPS, Moscow, Russia.
4. On the functioning of the Department of Inventions of the State Planning Commission (Gosplan) under the Council of People’s Commissars (SNK) in 1942, RGAE. F. 4372. OP. 42. D. 1121. L. 75–79.
5. Elkishchek, A. (1942), *Prisposobleniya i instrument dlya rastochnyh rabot* [Devices and tools for boring work: monograph], Gosplanizdat, Chkalov, Russia.
6. Gurevich, E. S. (1943), *Proizvodstvo hozyajstvennogo myla* [Production of laundry soap], OGIZ Chkalov Publishing House, Chkalov, Russia.
7. Patent literature collections of the All-Union Patent and Technical Library: (Note), (1965), CSRIPI Moscow, Russia.

Information about the author

Natalya O. Nekrasova, Head of Information and Bibliography Division of “All-Russian Patent and Technical Library” (VPTB) Center of Federal Institute of Industrial Property (Moscow, Berezhkovskaya emb., 24); SPIN-code: 8503-9944; natalia.nekrasova@rupto.ru

Հեղինակը հայտարարում է շահերի բախման բացակայության մասին:

The author declares no conflict of interests.

Ստացվել է խմբագրություն 10. 03. 2025

Վերանայվել է գրախոսությունից հետո 25.03.2025

Ուղղունված է հրատարակման 26. 03. 2025

5

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆՅԱՆ ԱՐՏՈՆԱԳՐԱՅԻՆ ԳԵՐԱՏԵՍՉՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՆՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Նորություններ կամ նշումներ

Notes

ՌԻՏԴ 347.77: 002.2 (048)
EDN <https://elibrary.ru/oappph>

Արևելյան Ասիայի արտոնագրային գերատեսչությունների հիմնական իրադարձությունների ակնարկ

Լոմակինա Անաստասիա Ալեքսանդրի

Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտ
anastasiia.lomakina@rupto.ru

Անոտացիա. Չինաստանի, Թայվանի, Կորեայի Հանրապետության, Ճապոնիայի արտոնագրային գերատեսչությունների հիմնական իրադարձությունների մասին 2024 թվականի դեկտեմբերից 2025 փետրվար ընկած ժամանակահատվածում: Լրատվական իրադարձությունների ամփոփման ոճով դիտումը ընթերցողներին հնարավորություն է տալիս ծանոթանալու տարածաշրջանային արտոնագրային գերատեսչությունների գործունեության հիմնական միտումներին և մտավոր սեփականության պաշտպանության, պահպանության և առևտրայնացման պրակտիկայի վառ օրինակներին, ինչպես նաև ձեռք բերել վիճակագրական տվյալներ մտավոր սեփականության պաշտպանության, նորարարական գործունեության և դատական պրակտիկայի վերաբերյալ:

Բանալի բառեր. դաշնատ, մտավոր սեփականություն, արտոնագրային գերատեսչություն, Չինաստանի մտավոր սեփականության ազգային վարչություն, Կորեայի մտավոր սեփականության գերատեսչություն, Ճապոնիայի արտոնագրային գերատեսչություն, Թայվանի մտավոր սեփականության գերատեսչություն: Մեջբերման համար. Լոմակինա Ա. Ա. Արևելյան Ասիայի արտոնագրային գերատեսչությունների հիմնական իրադարձությունների ակնարկ // ԱՄԴԻ Տեղեկագիր: 2025: Հ. 4 № 1 (11): էջ 82-91:

East Asia intellectual property offices main events review

Anastasiia A. Lomakina

Federal Institute of Industrial Property
anastasiia.lomakina@rupto.ru

Abstract: information of patent offices of China, Taiwan, South Korea, Japan, main events for the period of December 2024 – February 2025 is collected. An overview of news events in the form of a digest provides readers with the opportunity to get acquainted with the key trends in the activities of patent offices in the region and bright examples in practice of protection and commercialization of intellectual property and get statistics on intellectual property protection, innovation, case law.

Keywords: digest, intellectual property, patent office, China National Intellectual Property Administration, Korean Intellectual Property Office, Japan Patent Office, Taiwan Intellectual Property Office.

For citation: Lomakina A. A. East Asia intellectual property offices main events review // Bulletin of Federal Institute of Industrial Property. 2025. Vol. 4, No 1 (11): 82–91 (In Russ.).

Չինաստան

Ընդունվել է աշխարհագրական նշումների ազգային ստանդարտը

Հաստատվել է պաշտոնապես ուժի մեջ է մտել «Աշխարհագրական նշումներ. հիմնական տերմինաբանություն (GB/T 44584-2024)» առաջարկվող ազգային ստանդարտը: Ստանդարտը կառավարվում է Չինաստանի մտավոր սեփականության և գիտելիքների կառավարման ստանդարտացման 554-րդ ազգային տեխնիկական կոմիտեի աշխարհագրական նշումների Ենթակոմիտեի (TC554SC1) կողմից: Փաստաթուղթը վերաբերում է աշխարհագրական նշումների (ԱՆ) վերաբերյալ համապատասխան կանոնակարգերին և ստանդարտներին և, հիմնվելով ԱՆ պետական պահպանության գործնական փորձի վրա, սահմանում է այս ոլորտում 25 հիմնական եզրույթ: Այսպիսով, լրացվել է հիմնարար տերմինաբանության բացը այս ոլորտում: Աղբյուր՝

CNIPA՝ կայք: — URL: https://english.cnipa.gov.cn/art/2024/12/10/art_1340_196562.html

CNIPA և Ցինհուայի համալսարանը նախատեսում են ստեղծել Մտավոր սեփականության միջազգային քոլեջ

Չինաստանի մտավոր սեփականության ազգային վարչության (CNIPA) և Ցինհուայի համալսարանի ղեկավարները ստորագրել են համագործակցության համաձայնագիր, որի շրջանակներում նախատեսվում է ստեղծել Մտավոր սեփականության միջազգային քոլեջ: Համագործակցության նպատակը ուղղված է խթանելու մտավոր սեփականության ոլորտի տաղանդների զարգացումը, աջակցել առաջատար ակադեմիական հետազոտություններին և իրականացնել բարձր մակարդակի միջազգային փոխանակումներ: Համաձայնագրի պայմանների համաձայն, կողմերը կստեղծեն համագործակցության խորհուրդ այնպիսի ոլորտներում, ինչպիսիք են որոշումների կայացումը և կառավարումը, տաղանդների զարգացումը, ակադեմիական հետազոտությունները և փորձի փոխանակումը:

Աղբյուր՝

CNIPA՝ կայք: — URL: https://english.cnipa.gov.cn/art/2024/12/19/art_1340_196735.html

Պրոֆեսոր Շյուե Ցիկունը շեշտել է մտավոր սեփականության կարևորությունը գիտության և նորարարության համար

Չինաստանի գիտությունների ակադեմիայի ակադեմիկոս, Հարավային գիտության և տեխնոլոգիայի համալսարանի նախագահ և Ցինհուայի համալսարանի պրոֆեսոր Սյուե Ցիկունը, ով արժանացել է Չինաստանի գիտության և տեխնոլոգիայի բարձրագույն մրցանակին խտացրած միջավայրի ֆիզիկայի, այդ թվում՝ քվանտային աննորմալ Հոլի էֆեկտի և բարձր ջերմաստիճանի գերհաղորդականության վերաբերյալ իր նորարարական աշխատանքի համար, China IP News-ին տված հարցազրույցում նա ընդգծել է մտավոր սեփականության հատուկ դերը հիմնարար հետազոտությունների առաջնության գործում: Նրա կարծիքով՝ մտավոր սեփականությունը, բնական կերպով, գիտական լաբորատորիան կապում է արտադրական գծի հետ: Ցինհուայի համալսարանի փոխնախագահի պաշտոնում իր պաշտոնավարման ընթացքում պրոֆեսոր Սյուե Ցիկունը ղեկավարել

է տեխնոլոգիական նվաճումների առևտրայնացման և օգտագործման աշխատանքները, ինչպես նաև ակտիվորեն համագործակցել է արտոնագրային գործակալությունների և տեխնոլոգիաների փոխակերպման հարթակների հետ՝ Գիտական և տեխնոլոգիական նվաճումները բացահայտելու, զննահատելու և առևտրայնացնելու համար:

Սույ Ցիկունը մեծ ուշադրություն է դարձնում մտավոր սեփականության ոլորտում տաղանդավոր մասնագետների դաստիարակությանը: Նրա խոսքով, նպատակն է՝ զարգացնել տաղանդավորներին, որոնք տիրապետում են տեխնոլոգիաներին, օրենսդրությանը և շուկային և ունեն IP-կոմպետենցիաներ, ինչպես նաև ամրապնդել մտավոր սեփականության ոլորտում կադրային բազան, ինչը թույլ կտա ավելի լավ ինտեգրել նորարարություններն ու ոլորտային շղթաները, բարձրացնել ինքնուրույնության և ուժի մակարդակը գիտության և տեխնիկայի ոլորտում, ինչպես նաև աջակցել որակյալ տնտեսական և սոցիալական զարգացմանը:

Պրոֆեսոր Շյուե կարծում է, որ նորարարության մեջ շուկայական ներդրումների արդյունավետության բարձրացման և որակական փոփոխությունների խթանման բանալին՝ բարձրորակ տեխնոլոգիաների մատակարարման մեջ է: Այս գործընթացում մտավոր սեփականությունը կրկնակի դեր ունի՝ այն կարող է հանդես գալ որպես նորարարության մակարդակի չափանիշ և որպես արդյունավետ շուկայական մեխանիզմ, որն ընդլայնում է բարձրորակ տեխնոլոգիաների մատակարարման և արտադրանքի վերափոխման հնարավորությունները:

Աղբյուր՝

CNIPA՝ կայք: — URL: https://english.cnipa.gov.cn/art/2025/1/17/art_2975_197239.html

Չինաստանի մտավոր սեփականության նվաճումները 2024 թվականին

Չինաստանը ակտիվ միջոցներ է ձեռնարկել մտավոր սեփականության հարցերը լուծելու և ձեռնարկությունների կարիքները բավարարելու համար՝ ապահովելով հավասար պաշտպանություն ինչպես տեղական, այնպես էլ արտասահմանյան նորարարների համար: Նրա համար մտավոր սեփականության համակարգը համապատասխանեցվում է միջազգային կանոններին, աշխատանքներ են տարվում վեճերի արդյունավետ լուծումն ապահովելու և կանոնավոր կապի ուղիներ հաստատելու ուղղությամբ: Բացի այդ, Չինաստանը խիստ պատժիչ միջոցներ է կիրառել միջազգային ամենաբարձր չափանիշներին համապատասխան, ինչպես նաև արդյունավետ միջոցներ է ձեռնարկել արտոնագրային տրոլներին հակազդելու համար:

Կատարված աշխատանքի արդյունքը օտարերկրացիներին տրված գյուտերի արտոնագրերի և օտարերկրյա ընկերությունների կողմից գրանցված ապրանքանիշերի թվի աճն էր: CNIPA-ի տվյալներով՝ 2024 թվականի հունվարից հոկտեմբեր Չինաստանում օտարերկրյա հայտատուներին տրվել է 92 հազար գյուտի արտոնագիր, ինչը 5,3 տոկոսով ավելի է, քան 2023 թվականին: Չինաստանում օտարերկրացիների կողմից գրանցված ապրանքանիշերի թիվն աճել է մինչև 121 հազարը, ինչը 13,1%-ով ավելի է, քան 2023 թվականին:

Հարկ է նշել նաև Չինաստանում արտոնագրային փորձաքննության ժամկետի կրճատումը: 2024 թվականին

հոկտեմբերին այն կազմել է 15,6 ամիս: CNIPA նպատակը՝ մինչև 2025 թվականը փորձաքննության ժամկետի կրճատումն է մինչև 15 ամիս: Փորձաքննության ժամանակի կրճատման արդյունքում տրամադրված արտոնագրերի թիվն աճել է. Չինաստանում ներկայումս գործող գյուտերի 4,66 միլիոն արտոնագիր կա: Գիտական և տեխնոլոգիական հեղափոխության և արդյունաբերական վերափոխման պահանջները բավարարելու համար CNIPA շարունակում է կատարելագործել արտոնագրերի փորձաքննությունը այնպիսի կարևոր ոլորտներում, ինչպիսիք են արհեստական բանականությունը (ԱԲ), գենային տեխնոլոգիաները, քվանտային տեղեկատվությունը, կենսաբանությունը ու բժշկությունը:

Նորարարների մտավոր սեփականության պաշտպանության ծառայություններ մատուցելու համար երկրի տարբեր մասերում բացվել են 123 ազգային մտավոր սեփականության կենտրոններ: 2024 թվականի առաջինից երրորդ եռամսյակների ընթացքում կենտրոնները ստացել են 98 հազար հարցում, որոնց միջին վերանայման ժամկետը կազմել է երկու շաբաթ:

Աղբյուրներ՝

CNIPA՝ կայք: — URL: https://english.cnipa.gov.cn/art/2024/12/5/art_2975_196447.html

CNIPA՝ կայք: — URL: https://english.cnipa.gov.cn/art/2024/12/5/art_2975_196448.html

Կորեայի Հանրապետություն

Մտավոր սեփականության օրենսդրության փոփոխություններ

Ընդունվել են արտոնագրերի մասին օրենքում և օգտակար մոդելների մասին օրենքում փոփոխություններ կատարելու մասին օրինագծերը, որոնք ուղղված են արտերկրում արտոնագրված տեխնոլոգիաների արտահոսքի կանխարգելմանը, ինչպես նաև դեղամիջոցների ընտրության իրավունքի ընդլայնման մասին արտոնագրերի մասին օրենքում փոփոխություններ կատարելու մասին օրինագիծը: Գործող օրենքում բացակայում են գաղտնիության մասին կանոնները խախտելու համար պատժի առանձին դրույթներ, սակայն այլ երկրներում դրանք բավականին խիստ են. ԱՄՆ — ու՝ մինչև 2 տարի ազատազրկում կամ մինչև 10 հազար դոլար տուգանք, Ճապոնիայում՝ մինչև 2 տարի ազատազրկում կամ մինչև 1 մլն իեն տուգանք, Չինաստանում՝ 3-7 տարի ազատազրկում: Օրինագծերը ներառում են մինչև հինգ տարի ազատազրկման և ոչ ավելի, քան 50 միլիոն վոնի տուգանքի դրույթներ՝ գյուտի գաղտնի օգտագործման ընթացակարգը խախտելու համար:

Կորեայի Հանրապետության Ազգային ժողովն ընդունել է ապրանքանիշերի մասին օրենքում փոփոխություն, որով ապրանքանիշի դեմ առարկություններ ներկայացնելու ժամկետը կրճատվել է մինչև 30 օր: Առարկություն ներկայացնելու ժամկետը կրճատվել է կրճատվի ապրանքանիշի հայտի փորձաքննության ժամկետը:

Վերանայված ապրանքանիշերի մասին օրենքի և Արդյունաբերական նմուշների պաշտպանության մասին օրենքի համաձայն (փոփոխություններն ուժի մեջ են մտնում 2025 թվականի հուլիսի 22-ից), ապրանքանիշի և արդյունաբերական նմուշի նկատմամբ իրավունքների խախտման համար տուգանքները եռապատիկից կդառնան հնգապատիկ, ինչը միջոց կդառնա ապրանքանիշերի և արդյունաբերական նմուշների նկատմամբ իրավունքների չարամիտ խախտումը կանխելու, ինչպես նաև վնասի փոխհատուցման արդյունավետությունն ապահովելու համար: Նշվել է, որ մտավոր սեփականության իրավունքների խախտումների չկրկնման պատճառն այն է, որ իրավախախտման արդյունքում ստացված շահույթը գերազանցում է մտավոր սեփականության արդար գինը: Կորեայի մտավոր սեփականության գերատեսչության (KIPO) կողմից Ինտերնետում կեղծված արտադրանքի մոնիթորինգի և դրա դեմ պայքարի միջոցառումների տվյալների համաձայն, կեղծված արտադրանքի տարածումը արագորեն աճում է (2020 թ. 137 382 դեպքից մինչև 272 948 դեպք 2024 թ.-ին):

2025 թվականից ի վեր KIPO ընդլայնում է ֆիզիկական անձանց և փոքր բիզնեսի արտոնագրային տուրքերի նվազեցման ծրագիրը: Բնական աղետներից տուժած ֆիզիկական անձանց և փոքր ձեռնարկությունների համար արտոնագրային տուրքը կիջեցվի մինչև 90%¹, իսկ արտոնագրատերերին տրամադրվող մտավոր սեփականության միավորների օգտագործման ժամկետը կավելանա 5-ից մինչև 10 տարի: Նպաստ ստանալու համար անհրաժեշտ է դիմում՝ նշելով նպաստ ստանալու պատճառը և կրած վնասի ապացույցը: Տուրքի կրճատման ժամկետը մեկ տարի է՝ բնական աղետի հայտարարման օրվանից:

Աղբյուրներ՝

KIPO՝ կայք: — URL: <https://www.kipo.go.kr/ko/kpoBultnDetail.do?menuCd=SCD0200618&ntatcSeq=20362&sysCd=SCD02&aprchId=BUT0000029>

KIPO՝ կայք: — URL: <https://www.kipo.go.kr/ko/kpoBultnDetail.do?menuCd=SCD0200618&ntatcSeq=20363&sysCd=SCD02&aprchId=BUT0000029>

KIPO՝ կայք: — URL: <https://www.kipo.go.kr/ko/kpoBultnDetail.do?menuCd=SCD0200618&ntatcSeq=20381&sysCd=SCD02&aprchId=BUT0000029>

KIPO՝ կայք: — URL: <https://www.kipo.go.kr/ko/kpoBultnDetail.do?menuCd=SCD0200618&ntatcSeq=20372&sysCd=SCD02&aprchId=BUT0000029>

Նորույթ KIPO պրակտիկայում

2025 թվականի փետրվարի 19-ից, գլոբալ տեխնոլոգիական առաջատարության հասնելու համար, արագացված քննության ենթակա արտոնագրային հայտերը կներառեն կիսահաղորդիչների, էլեկտրոնների և մարտկոցների, կենսաբանության, արհեստական բանականության և ռոբոտաշինության ոլորտներում գյուտերի հայտեր: Նախատեսվում է, որ այս ոլորտում նման հայտերի քննարկման ժամանակահատվածը կկրճատվի մինչև երկու ամիս: Միաժամանակ, KIPO ավելացրել է իր փորձագիտական անձնակազմը և նախատեսում է լրացուցիչ 60 մասնագետ վարձել որպես ռոբոտաշինության փորձագետներ, ինչպես նաև պարզեցնում է վարչական ընթացակարգերը:

Աղբյուր՝

KIPO՝ կայք: — URL: <https://www.kipo.go.kr/ko/kpoBultnDetail.do?menuCd=SCD0200618&ntatcSeq=20378&sysCd=SCD02&aprchId=BUT0000029>

¹ Միավորները հաշվեգրվում են հայտատուներին ըստ վճարված տուրքի չափի:

Առևտրային գաղտնիքի պահպանությունը Կորեայի Հանրապետությունում

KIPO հայտարարել է երեք մասնավոր կազմակերպությունների (Օննուրի առևտրային գաղտնիքների պահպանման միջազգային կենտրոն, LG CNS և Redwit) առևտրային գաղտնիքների սերտիֆիկացման գործակալությունների նշանակման մասին: Նախկինում միայն պետական հաստատությունները կարող էին այդպիսին լինել: Սերտիֆիկացման ծառայությունը առևտրային գաղտնիք պարունակող էլեկտրոնային ֆայլի հաստատում է: Առևտրային գաղտնիքների սեփականատերերը, որոնք օգտագործում են սկզբնական սերտիֆիկացման ծառայությունը, կարող են գրանցել էլեկտրոնային ֆայլից վերցված էլեկտրոնային մատնահետքերը, հայտատուների էլեկտրոնային ստորագրությունները և հավաստագրման գործակալությունում սկզբնական գրանցման ժամանակի մասին տեղեկատվությունը որպես առևտրային գաղտնիքի սեփականության ապացույց՝ առանց տեղեկատվության արտահոսքից վախենալու: Առևտրային գաղտնիք գրանցողների թիվը 2023 թվականին գերազանցել է 200 հազարը և 2024 թվականին հասել 215 հազարի:

Աղբյուր՝

KIPO՝ կայք: — URL: <https://www.kipo.go.kr/ko/kpoBultnDetail.do?menuCd=SCD0200618&ntatcSeq=20382&sysCd=SCD02&aprchId=BUT0000029>

«Մտավոր սեփականություն և տնտեսական անվտանգություն» Ֆորումի արդյունքները

2025 թվականի փետրվարի 26-ին Սեուլում տեղի ունեցավ «Մտավոր սեփականության և տնտեսական անվտանգության ֆորումը», որը նվիրված էր մտավոր սեփականության պաշտպանության ամրապնդմանը՝ տնտեսական անվտանգությունն ապահովելու նպատակով: Ֆորումը կազմակերպվում է KIPO-ի կողմից՝ Կորեայի Հանրապետության առևտրի, արդյունաբերության և էներգետիկայի նախարարության հետ համատեղ:

Համաժողովի նպատակն է ճանաչել մտավոր սեփականության կարևորությունը որպես տնտեսական անվտանգության ապահովման հիմնական գործիք, ինչպես նաև տնտեսական մարտահարավերներին արծազանքելու ռազմավարության համատեղ որոնման համար: Համաժողովին մասնակցում էին KIPO և առևտրի, արդյունաբերության և էներգետիկայի նախարարության շուրջ 20 աշխատակիցներ, ակադեմիական շրջանակների և իրավաբանական ընկերությունների ներկայացուցիչներ: Ֆորումը ներառում էր փորձագիտական ներկայացումներ և բաց քննարկումներ այնպիսի թեմաներով, ինչպիսիք են արդյունաբերական տեխնոլոգիաների պաշտպանության ամրապնդումը և տնտեսական անվտանգության վերաբերյալ իրազեկվածության բարձրացումը, ինչպես նաև մտավոր սեփականության իրավունքների առևտրի ռազմավարությունների մշակումը՝ մեծ արտոնագրային տվյալների վերլուծության միջոցով: Մասնակիցները շեշտեցին, որ այն իրավիճակում, երբ առաջադեմ տեխնոլոգիաների մշակումն ու պահպանումն ուղղակիորեն կապված են տնտեսական անվտանգության

հետ, կառավարության ակտիվ պատասխանը մտավոր սեփականության պաշտպանության ոլորտում կարևոր նշանակություն ունի, և, մասնավորապես, անհրաժեշտ է ակտիվորեն օգտագործել 600 միլիոն միավոր մեծ արտոնագրային տվյալներ՝ հիմնական տեխնոլոգիաները պաշտպանելու և կառավարելու համար:

Աղբյուր՝

KIPO՝ կայք: — URL: <https://www.kipo.go.kr/ko/kpoBultnDetail.do?menuCd=SCD0200618&ntatcSeq=20421&sysCd=SCD02&aprchId=BUT0000029>

KIPO աշխատանքը երեխաների և երիտասարդների հետ

2025 թվականի փետրվարի 26-ին KIPO և մտավոր սեփականության միջազգային ինստիտուտը անցկացրել են գյուտի ուսուցում տարրական և միջին դպրոցի 19 աշակերտների համար: Կրթական ծրագիրը մշակված է ստեղծագործականությունը խրախուսելու և երիտասարդներին դաստիարակելու համար՝ KIPO կրթական կենտրոնի շրջապայությունների և հնարամիտ բովանդակությանը ծանոթանալու միջոցով: Այս ծրագիրը նախատեսված էր երկու տարիքային խմբի՝ տարրական և միջնակարգ դպրոցի աշակերտների համար: Տարրական դպրոցի ցածր դասարաններում կազմակերպվել է գյուտի վերաբերյալ խաղ-միջոցառում և գյուտի հավաքածուների միջոցով անհրաժեշտ իրերի պատրաստման արհեստանոց, իսկ հիմնական և միջնակարգ դպրոցների բարձր դասարանների աշակերտների համար անցկացվել են գյուտարարության տեսության դասընթացներ և ռոբոտի հավաքման և դրա շարժումների կողավորման մասեր կլաս:

KIPO նախագծերում՝ շարունակել նմանատիպ կրթական միջոցառումներ անցկացնել դպրոցականների համար տարեկան երկու անգամ արձակուրդների ընթացքում:

2024 թվականի դեկտեմբերի 12-ին KIPO, Մտավոր սեփականության ուսուցման միջազգային ինստիտուտի (IIPIT) և Կորեայի գյուտերի խթանման ասոցիացիայի (KIPA) հետ համատեղ, Սեուլի ազգային գյուղատնտեսական դպրոցում (լտղության խնդիրներ ունեցող երեխաների համար նախատեսված հատուկ դպրոց) անցկացրել է գյուտերի վերաբերյալ մի շարք դասընթացներ: Սա նմանատիպ դասընթացների երկրորդ անգամն է (առաջինը Սեուլի Samsung դպրոցում էր) և նպատակ ունեն հաշմանդամություն ունեցող աշակերտների համար կրթության մեջ հավասար հնարավորություններ ստեղծել: Ազգային մտավոր սեփականության պորտալում անցկացվել են Գյուտարար խնդիրների լուծման տեսության (TRIZ)3 գյուտարարության գործընթացում կիրառման վերաբերյալ դասընթացներ:

Աղբյուրներ՝

KIPO՝ կայք: — URL: <https://www.kipo.go.kr/ko/kpoBultnDetail.do?menuCd=SCD0200618&ntatcSeq=20354&sysCd=SCD02&aprchId=BUT0000029>

² Հիմնական արտոնագրային տեղեկություններ, ինչպիսիք են արտոնագրերի դասակարգումը, արտոնագրման միտումները ըստ ընկերության/երկրի, հետազոտական անձնակազմը, մեքեթրման մակարդակը և տեխնոլոգիական մանրամասները:

³ Գյուտարար խնդիրների լուծման տեսությունը (TRIZ)՝ տեխնիկական հակասություններ գտնելու և լուծելու միջոցով տեխնիկական խնդիրներ և համակարգեր լուծելու և կատարելագործելու մեթոդների ամբողջություն է: Մշակվել է խորհրդային ինժեներ և գյուտարար կողմից Գ. Ալտշուլլերի կողմից, ով վերլուծել է 40 հազար արտոնագիր՝ փորձելով գտնել օրինաչափություններ ինժեներական խնդիրների լուծման և նոր գաղափարների առաջացման գործընթացում: Գյուտարար խնդիրների լուծման տեսության (TRIZ) վրա աշխատանքը սկսել է Գ. Ալտշուլլերը 1946 թ. .առաջին հրատարակությունը թողարկվել է նրա և Ռ. Շապիրոյի կողմից 1956 թ. .:

KIPO` կայք: — URL: <https://www.kipo.go.kr/ko/kpoBultnDetail.do?menuCd=SCD0200618&ntatcSeq=20420&sysCd=SCD02&aprchld=BUT0000029>

KIPO հայտարարում է արդյունաբերական սեփականության տեղեկատվության և օգտագործման կառավարման առաջին հիմնական ծրագրի մասին 2025-2029 թթ. ժամանակահատվածի համար

2024 թվականի դեկտեմբերի 19-ին կայացած Ազգային անվտանգության 51-րդ համաժողովի շրջանակներում KIPO հրապարակեց 2025-2029 թթ. ընկած ժամանակահատվածում արդյունաբերական սեփականության տեղեկատվության կառավարման և օգտագործման առաջին հիմնական ծրագիրը, որը բաղկացած է երեք ռազմավարությունից և տասը հիմնական առաջադրանքներից, որոնց նպատակն է ընդլայնել արդյունաբերական սեփականության ռազմավարական օգտագործումը, կառուցել կայուն էկոհամակարգ՝ աստիճանաբար աջակցելով սպասարկող ընկերություններին և ամրապնդելով համակարգերն ու ենթակառուցվածքները, ինչպես նաև ստեղծել վերլուծական հարթակ և արդյունաբերական սեփականության տեղեկատվության վերլուծության այլ համակարգեր:

Առաջին ռազմավարությունը նախատեսում է արդյունաբերական սեփականության տեղեկատվության ռազմավարական օգտագործման ընդլայնում, օրինակ՝ տնտեսական անվտանգության և գիտահետազոտական և փորձարարական-նախագծային աշխատանքների (ԳՓՆԱ) նպատակներով: Բացի այդ, ապրանքների մատակարարման շղթայի դիվերսիֆիկացման քաղաքականությունները ակտիվորեն կաջակցվեն արտոնագրային տվյալների վերլուծության միջոցով՝ արտաքին կախվածությունը նվազեցնելու համար անհրաժեշտ ապրանքների մատակարարման այլընտրանքային աղբյուրներ բացահայտելու համար: Հատուկ ուշադրություն է դարձվում ազգային առաջադեմ և ռազմավարական տեխնոլոգիաներին, ինչպես նաև միջազգային ստանդարտները ներդնելու համար արտոնագրային ստանդարտների տեղեկատվության վերլուծությանը և պետական և մասնավոր ԳՓՆԱ ուղղությունները որոշելու համար արտոնագրային մեծ տվյալների վերլուծությանը: Քաղաքականությունը նպատակ ունի ընդլայնել արտոնագրային մեծ տվյալների օգտագործումը միջազգային համագործակցային հետազոտություններում, ինչպես նաև բարելավել ներդրումների արդյունավետությունը պետական ԳՓՆԱ և զարգացման ողջ կյանքի ցիկլի ընթացքում (օրինակ՝ կանխելով հետազոտությունների կրկնօրինակումը):

Երկրորդ ռազմավարությունը նախատեսում է կայուն էկոհամակարգի ստեղծում՝ արդյունաբերական սեփականության ոլորտում տեղեկատվական ծառայությունների ոլորտի զարգացման միջոցով: Կորեական ընկերությունների շուկայում ազդեցությունը մեծացնելու համար կընդլայնվի բարձրորակ տվյալների հասանելիությունը և կամրապնդվի ԳՓՆԱ ներդրումների և վաճառքի ուղիների աջակցությունը՝ սկսած ընկերությունների հիմնադրումից մինչև արտասահմանյան շուկաներ մուտք գործելը: Կոնկրետ ոլորտների վրա կենտրոնացած մասնագիտական կադրերի պատրաստման համար կիրականացվեն տարբեր կրթական ծրագրեր:

Երրորդ ռազմավարությունն իրականացնելիս KIPO կաջակցի ԱԲ վրա հիմնված վերլուծական հարթակների (համակարգերի)

զարգացմանը: Բացի այդ, տվյալների վրա հիմնված, օբյեկտիվ քաղաքականության մշակումը կդառնա ավելի արդյունավետ՝ KIPO վերլուծական կարողությունները համատեղելով՝ քաղաքականության վերլուծության հարցումներին արագ արձագանքելու և նախարարություններից ու գործակալություններից անհատականացված տեղեկատվություն տրամադրելու համար: Դրան հասնելու համար հարթակը կհագեցվի արդյունաբերական սեփականության տեղեկատվությունը արդյունաբերական և տնտեսական տեղեկատվության հետ կապող տվյալների բազայով: Ցանցային հնարավորություններ են տրամադրվում նաև համապատասխան կազմակերպությունների համար վերլուծություն պահանջելու և օգտագործման դեպքերի փոխանակումը հեշտացնելու համար: Բացի այդ, KIPO կխթանի հարթակը, որպեսզի արդյունաբերական սեփականության վերաբերյալ տեղեկատվությունը կարողանա օգտագործվել արդյունաբերական տեխնոլոգիաների ԳՓՆԱ պլանավորման, ինչպես նաև փոքր և միջին ձեռնարկությունների միաձուլումների և կլանումների մեջ:

Աղբյուր՝

KIPO` կայք: — URL: <https://www.kipo.go.kr/ko/kpoBultnDetail.do?menuCd=SCD0200618&ntatcSeq=20356&sysCd=SCD02&aprchld=BUT0000029>

ԳՓՆԱ արդյունքների համար արտոնագրերի առևտրայնացում

2025 թվականի հունվարի 14-ին KIPO կոմիսար Կիմ Վանգին այցելել է Կորեայի ստանդարտների և գիտության հետազոտական ինստիտուտ4 (KRIS)՝ քննարկելու Կորեայի մրցունակության ապահովման հետ կապված հարցեր քվանտային տեխնոլոգիաների ոլորտում:

Քվանտային տեխնոլոգիա՝ Կորեայի Հանրապետության ազգային ռազմավարական տեխնոլոգիաներից մեկն է, և վերջին 10 տարիների ընթացքում (2013-2022 թթ.) այս ոլորտում արտոնագրային հայտերի քանակը ցույց է տվել տարեկան միջինը մոտ 32% աճ (2013 թ. 15 հայտից մինչև 2022 թ. 186):

KRIS մեծ աջակցություն է ստացել մտավոր սեփականության օգտագործման և ռազմավարության մշակման գործում՝ KIPO մտավոր սեփականության շահույթի վերախնամակցության աջակցության (2021-2024 թթ.) և արտոնագրային վերլուծության աջակցության (2024 թ.) նախագծերին մասնակցելու միջոցով: Առաջին նախագծի նպատակն է աջակցել համալսարանների և պետական կազմակերպությունների սեփականությունը հանդիսացող խոստումնալից արտոնագրված տեխնոլոգիաների առևտրայնացմանը, ինչպես նաև ստեղծել արդյունավետ ցիկլ՝ տեխնոլոգիաների փոխանցումից ստացված շահույթի մի մասը վերաներդնելով այլ խոստումնալից արտոնագրված տեխնոլոգիաների առևտրայնացման մեջ: Երկրորդ նախագծի շրջանակներում՝ հետազոտությունների և զարգացման համար պետական արտոնագրերի արդյունավետությունը և օգտագործման հեշտությունը բարելավելու նպատակով կատարվում է համալսարանների և հասարակական

⁴ Կորեայի ստանդարտների և գիտության հետազոտական ինստիտուտը, որը քվանտային տեխնոլոգիաների ոլորտի առաջատար կազմակերպություն է, 2024 թվականին մշակել է 20 քուբիթանոց քվանտային համակարգիչ և քվանտային տեխնոլոգիաների ոլորտում ներկայացրել է 119 արտոնագրային հայտ:

կազմակերպությունների արտոնագրերի վերլուծություն դրանց օգտագործման ռազմավարության մշակմամբ:

Աղբյուր՝

KIPO՝ կայք: — URL: <https://www.kipo.go.kr/ko/kpoBultnDetail.do?menuCd=SCD0200618&ntatcSeq=20374&sysCd=SCD02&aprchl=BUT0000029>

Արհեստական բանականության զարգացումը Կորեայի Հանրապետությունում

Վերջին տարիներին ԱՐ շուկաների շուկան արագորեն աճում է ԱՐ տեխնոլոգիաների, ինչպիսիք են մեծ լեզվական մոդելները (LLM) և ռոբոտաշինական տեխնոլոգիաների հետ իմիտացիոն ուսուցման միաձուլման շնորհիվ: Նման ռոբոտների համաշխարհային շուկան, կանխատեսումների համաձայն, կաճի տարեկան 35,7% բարդ աճի տեմպով՝ 2023 թ. 10,9 տրիլիոն կորեական վոնից (7,8 միլիարդ ԱՄՆ դոլար) մինչև 147,8 տրիլիոն կորեական վոն (105,77 միլիարդ ԱՄՆ դոլար)՝ 2032 թ.:

KIPO վերլուծական տվյալների համաձայն՝ IP5 գերատեսչություններում (Կորեա, ԱՄՆ, Չինաստան, Եվրոպական Միություն և Ճապոնիա) արհեստական բանականության տեխնոլոգիա օգտագործող ռոբոտների հետ կապված արտոնագրային հայտերի թիվը 2012-2021 թթ. աճել է տարեկան միջինը 58,5%-ով՝ հասնելով 1260 2021 թ.: Ներկայացված հայտերի քանակով առաջին տեղը զբաղեցրել է Չինաստանը՝ 3313 հայտ (60%), երկրորդ տեղում է Կորեան՝ 1367 հայտերով (24,7%), իսկ երրորդում՝ ԱՄՆ՝ 446 հայտով (8,1%): Արհեստական բանականության ռոբոտների ոլորտում արտոնագրային հայտերի քանակով միջին տարեկան աճի տեմպի առումով Չինաստանը առաջատարն է՝ 59,7%-ով, իսկ Կորեան՝ 53,4%-ով, զբաղեցնում է երկրորդ տեղը:

Ինչ վերաբերում է նշված տեխնոլոգիաների կիրառման ոլորտների վերլուծությանը, ապա առաջին տեղը զբաղեցրել է կառավարման տեխնոլոգիան, որտեղ ռոբոտներն օգտագործվում են կրթության, զվարճանքի և բժշկության ոլորտներում՝ 53,6% (2962 հայտ): Երկրորդ տեղը զբաղեցրել է արտաքին միջավայրի հետ փոխգործակցության տեխնոլոգիան, որը ռոբոտներին թույլ է տալիս ձանաչել օբյեկտները և շահարկել դրանք, 33,8% (1869 հայտ), իսկ երրորդ կարևորությամբ քարշակի կառավարման տեխնոլոգիան, որը ուսուցման միջոցով կառավարում է ռոբոտի շարժումները, բաժին է ընկել 12,6% (694 հայտ):

Աղբյուր՝

KIPO՝ կայք: — URL: <https://www.kipo.go.kr/ko/kpoBultnDetail.do?menuCd=SCD0200618&ntatcSeq=20369&sysCd=SCD02&aprchl=BUT0000029>

Էկոլոգիայի հետ կապված նախաձեռնությունների աջակցություն

KIPO Կորեայի Հանրապետության շրջակա միջավայրի նախարարության հետ համատեղ ստեղծում է կանաչ ստարտափ: KIPO նախագիծը նախատեսվում է աջակցել կլիմայական պայմաններին առնչվող տեխնոլոգիաների աճին՝ պետական արտոնագրային տեխնոլոգիաների օգտագործման միջոցով: Էկոստարտափների աջակցության նախագիծը նպատակ ունի բացահայտել խոստումնալից ստարտափ ընկերություններ, ինչպես նաև աջակցել գաղափարների և տեխնոլոգիաների

կատարելագործմանը: Նախագծերին մասնակցելու համար ընտրված ընկերություններին կտրամադրվի աջակցություն նախատիպերի արտադրության ֆինանսավորման և առևտրայնացման, մարքեթինգի, խորհրդատվության (խրատություն), շուկայի վերլուծության և ներդրումների ներգրավման խորհրդատվությունների ոլորտներում:

2025 թ. նախագիծը նախատեսում է մասնակիցներ ընտրել 180 թեկնածուներ չորս ոլորտներում՝ վաղ փուլի ձեռնարկատերեր, սկսնակ ընկերություններ, կլիմայի պահպանման ոլորտում մտավոր սեփականության ոլորտում զբաղվող ընկերություններ և զարգացող սկսնակ ընկերություններ:

KIPO հայտարարել է 2025 թ. ածխածնային չեզոք ոլորտում գործարքների և գաղափարների առևտրայնացման աջակցման նախագծի մեկնարկի մասին: «Ածխածնային չեզոքության գաղափարների առևտրի և առևտրայնացման աջակցության նախագիծը» նորարարական բաց ապրանքային նախաձեռնություն է, որի միջոցով KIPO բացահայտում է ընկերությունների կողմից առաջարկվող կլիմայի հետ կապված խնդիրների լուծումների գաղափարներ (www.ideaero.kr): Նախագիծը բաժանված է երկու ուղղության՝ «Քաղաքացիների կողմից առաջնորդվող ապրանքային նորարարություն», որը աջակցում է փոքր և միջին ձեռնարկություններին և ստարտափներին՝ հանրության կողմից առաջարկվող գաղափարների միջոցով մշակելու ածխածնային չեզոք ապրանքներ, և «Մասնավոր պահանջարկով պայմանավորված նորարարություն», որը ներառում է քաղաքացիների, փոքր և միջին ձեռնարկությունների և ստարտափների համատեղ աշխատանքը՝ խոշոր և միջին ընկերությունների կողմից առաջարկվող ածխածնային չեզոք ապրանքային խնդիրների լուծումներ մշակելու համար:

Աղբյուրներ՝

KIPO՝ կայք: — URL: <https://www.kipo.go.kr/ko/kpoBultnDetail.do?menuCd=SCD0200618&ntatcSeq=20365&sysCd=SCD02&aprchl=BUT0000029>

KIPO՝ կայք: — URL: <https://www.kipo.go.kr/ko/kpoBultnDetail.do?menuCd=SCD0200618&ntatcSeq=20370&sysCd=SCD02&aprchl=BUT0000029>

Օրակարգում է արտերկրում կորեական գյուտերի պահպանության նախագծերի մեկնարկը

2025 թ. KIPO 25 մլրդ վոն կներդնի արտասահմանում մտավոր սեփականության պաշտպանությունը խթանելու համար այն ընկերությունների համար, որոնք ապրանքներ են արտահանում Կորեայից: Գերատեսչությունը կընտրի արտահանման հետ կապված խնդիրներ ունեցող շուրջ 100 ընկերությունների և կտրամադրի համալիր ռազմավարական խորհրդատվություն, ներառյալ արտասահմանում մտավոր սեփականության ոլորտում վեճերի առաջացման ռիսկերի նախնական անալիզի միջոցով: KIPO ծրագրերում է նաև արհեստական բանականության տեխնոլոգիայի կիրառումը՝ համացանցում կեղծ արտադրանքի տարածումն արգելափակելու համար:

Այս գործունեության շրջանակներում հայտարարվում են հետևյալ նախագծերը: Export Challenge Company IP Risk Response Enhancement Project նախագիծը պետք է ապահովի մտավոր սեփականության ոլորտում վեճերի առաջացման ռիսկերի կանխարգելիչ անալիզի միջոցով: Այն նաև տրամադրում է խորհրդատվություն ռիսկի գործոնների վերացման համապարփակ

նազնավարությունների վերաբերյալ: Ծրագրի հասցեատերերն են արտահանման ցուցանիշներ չունեցող կամ 100 հազար ԱՄՆ դոլարից պակաս արտադրանք արտահանող փոքր և միջին ձեռնարկությունները, ինչպես նաև կառավարությունից արտահանման վաճառքի ուղիների աջակցություն ստացած ձեռնարկությունները:

Արտերկրում կեղծ արտադրանքի վաճառքի արգելափակմանն աջակցող նախագծի շրջանակներում նախատեսվում է համացանցում արգելափակել կեղծիքներ տարածող շուրջ 200 հազար կայք:

K-Brand ապրանքանիշերի հետ կապված վեճերի արձագանքման ռազմավարության աջակցության նախագիծը կենտրոնացած է կորեական ընկերություններին օգնելու համար լուծել արտասահմանում կեղծված արտադրանքի տարածման և ապրանքային նշանների անբարեխիղճ օգտագործման հետ կապված դատական խնդիրները:

Արտոնագրային վեճերի արձագանքման ռազմավարության աջակցության նախագիծը նպատակ ունի աջակցել շուրջ 250 ընկերությունների: Մասնավորապես՝ փոքր և միջին ձեռնարկություններին, ինչպես նաև ազգային ռազմավարական տեխնոլոգիական հատվածի ընկերություններին կտրամադրվի առաջնահերթ աջակցություն՝ ընտրության գործընթացում նրանց առավելագույն միավոր (5 միավոր) շնորհելու հաշվին: Բացի այդ, այն դեպքերում, երբ փոքր և միջին ձեռնարկություններից պահանջվում է արտոնագրային երաշխիք⁵ տրամադրել մատակարարման գործընթացում, կամ երբ արտոնագրային վեճ է առաջանում, և արտոնագրային երաշխիքը կատարվում է, մինչև 100 միլիոն վոն աջակցությունը տրամադրվում է արագացված ընթացակարգի շրջանակներում:

Մտավոր սեփականության ոլորտում խորհրդատվական և իրավաբանական ծառայություններ մատուցելու համար գործում են մտավոր սեփականության 10 արտասահմանյան կենտրոններ 8 երկրներում:

Աղբյուր՝

KIPO՝ կայք: — URL: <https://www.kipo.go.kr/ko/kpoBultnDetail.do?menuCd=SCD0200618&ntatcSeq=20422&sysCd=SCD02&aprchId=BUT0000029>

Կորեայի Հանրապետությունում ստեղծվել է Ազգային բիոկոմիտե

23 հունվարի 2025 թ. Սեուլի բիոհաբում տեղի է ունեցել Ազգային բիոկոմիտեի՝ ազգային կենսաբաղադրականության զարգացման համակարգող կենտրոնի բացման արարողությունը: Համաժողովում ներկայացվել է նաև ազգային ռազմավարությունը, որը նախատեսում է Կորեայի Հանրապետության առաջնադասումը աշխարհի հինգ խոշորագույն կենսատեխնոլոգիաների շարքում:

Ազգային կենսաբանական կոմիտեի կազմում ընդգրկված են 24 փորձագետներ և ex officio 12 անդամներ, որոնց թվում են գիտության և տեխնոլոգիայի, գյուղատնտեսության, պարենի և գյուղական գործերի, արդյունաբերության և բարեկեցության նախարարը, Ազգային հետախուզական ծառայության տնօրենը, սննդամթերքի և դեղերի անվտանգության նախարարության

հանձնակատարը, Կորեայի Հիվանդությունների վերահսկման և կանխարգելման գործակալության հանձնակատարը: Բիոկոմիտեի ստեղծման նպատակն է՝ միավորել համապատասխան կազմակերպությունների կողմից անհատապես խթանված քաղաքականությունները և ամրապնդել պետական և մասնավոր հատվածների կարողությունները կենսաբանությանը վերաբերող բոլոր ոլորտներում, ներառյալ՝ առողջապահությունը, բժշկական սպասարկումը, սննդամթերքը, էներգետիկան:

Առաջին նիստի ընթացքում ներկայացվեց Կորեայի Հանրապետության կենսատրանսֆորմացիայի ռազմավարությունը, որը համատեղ պատրաստվել է բոլոր նախարարությունների կողմից, որը սահմանում է ենթակառուցվածքի, ԳՀՓՆԱ նորարարության և արդյունաբերության հիմնական խնդիրները Կորեայում կենսաարդյունաբերության վերափոխման համար: Ենթակառուցվածքի վերափոխման խնդիրները ներառում են կորեական նմուշի բիոկլաստերի ստեղծումը (մինչև 2030 թ.), կենսանվտանգության ազգային ռազմավարության մշակումը և կենսաբժշկության ոլորտում 110 հազար մասնագետների վերապատրաստման խթանումը (մինչև 2027 թ.), ինչպես նաև հիմնական ոլորտների համար մասնագիտացված ասպիրանտուրայի ստեղծումը: Բացի այդ, նախատեսվում է ուժեղացնել համաշխարհային մրցունակությունը՝ ներգրավելով օտարերկրյա գիտնականների և ընդլայնելով արտասահմանյան գործուղումների ծրագրերը և վերապատրաստելով կորեացի հետազոտողներին:

ԳՀՓՆԱ վերափոխման և նորարարության վերափոխման ոլորտում խնդիր է դրված արագացնել նորարարությունը՝ այլ ոլորտներից կենսատեխնոլոգիաների և տեխնոլոգիաների կոմվերգենցիայի միջոցով, ինչը կնվազեցնի ժամանակի և ֆինանսական ծախսերը: Որպես փորձնական ծրագիր նախատեսվում է ապահովել կենսաբանության բնագավառում տվյալների ամբողջական բացահայտումը 15 պետական գիտահետազոտական ինստիտուտների, իսկ ապագայում՝ ամբողջ պետական հատվածի համար: Կստեղծվի համագործակցության միասնական համակարգ, որը կմիավորի պետական և մասնավոր հնարավորությունները ազգային կենսաբանական կոմիտեի շուրջ և կամրապնդի համագործակցությունը նախարարությունների, պետական և մասնավոր հատվածների, պետական հաստատությունների և միջազգային կազմակերպությունների միջև:

Արդյունաբերության վերափոխումը կներառի կենսաառևտրայինացման ընկերությունների աճի արագացումը և ավելի մեծ շուկաներ ընդլայնումը, անհրաժեշտ ֆինանսավորման աջակցությունը, մասնավոր ներդրումների խթանումը և կորպորատիվ աճի հնարավորությունների ամրապնդումը կենսաձեռնարկատիրության զարգացման յուրաքանչյուր փուլում: Նախնական ներդրումներին աջակցելու և ընկերությունների մասշտաբները ընդլայնելու համար կստեղծվեն ավելի քան 1 տրիլիոն կորեական վոն արժողությամբ մեզաֆոնդեր, ինչպես նաև կընդլայնվի քաղաքականության և առևտրային ապահովագրության ֆինանսավորման աջակցությունը, ինչպիսիք են արտոնյալ տոկոսադրույքները և վարկավորման ընդլայնված սահմանները:

Աղբյուր՝

KIPO՝ կայք: — URL: <https://kipo.go.kr/ko/kpoBultnDetail.do?menuCd=SCD0200618&ntatcSeq=20389&sysCd=SCD02&aprchId=BUT0000029>

⁵ Արտոնագրի երաշխիք՝ պայմանագրային դրույթ, որը երաշխավորում է, որ որոշակի ապրանք կամ տեխնոլոգիա չի խախտում այլ անձի արտոնագիրը: Եթե ապրանքը արտոնագրի հետ կապված խնդիր է առաջացնում, ընկերությունը ստանձնում է ամբողջ պատասխանատվությունը, այդ թվում՝ մատակարարման դադարեցումը և վնասի փոխհատուցումը:

Դատական քննության փոխարեն մեղիացիա և արտոնագրային դատավարության թվային համակարգ

Դատարանները, որոնք իրականացնում են մտավոր սեփականության ոլորտում դատական արբիտրաժային կապերի համակարգը, կընդլայնվեն Սեուլից և Սուվոնից դուրս և կմտնեն Դեջոնի շրջանային դատարան: 2024 թ. դեկտեմբերի 24-ին KIPO և Դեջոնի շրջանային դատարանը հայտարարեցին Դեջոնի շրջանային դատարանում դատարանի և միջնորդի միջև կապի համակարգի մերժման մասին գործարար համաձայնագրի ստորագրման մասին: Այս համաձայնագրի շնորհիվ արդյունաբերական սեփականության իրավունքների հետ կապված վեճերի կարգավորման Կոմիտեն հիմք է ստեղծել կորեական դատարաններում քննվող մտավոր սեփականության իրավունքներին առնչվող գործերի օպերատիվ լուծմանն աջակցելու համար:

Արդյունաբերական սեփականության իրավունքների վերաբերյալ վեճերի միջնորդության Կոմիտեն գործը հանձնելիս վեճի լուծման միջին ժամկետը կազմում է մոտ երեք ամիս, ընդ որում կողմերը լրացուցիչ ծախսեր չեն կրում:

2024 թ. Մտավոր սեփականության դատարանը և վերաքննիչ խորհուրդը (IPTAB) դարձավ 25 տարեկան: IPTAB կատարելագործում է իր աշխատանքը: Այսպիսով, սկսած 2025 թվականի հունվարից, գյուտերի և արդյունաբերական նմուշների արտոնագրերի տրամադրման ուղացումները կանխելու համար, IPTAB գործերը վերադարձնում է քննողին միայն այն դեպքում, եթե անհրաժեշտ է լրացուցիչ քննություն, օրինակ, եթե կան հարցեր, որոնք չեն քննարկվել քննության փուլում, կամ եթե հայտնաբերվում են մերժման նոր պատճառներ: Այսպիսով, այն դեպքերում, երբ մերժման որոշման դեմ բողոքը ընդունվում է, հայտատուն կկարողանա գյուտի կամ արդյունաբերական նմուշի արտոնագիր ստանալ մեկ-երկու ամիս շուտ, քանի որ փորձաքննողը գրանցման վերաբերյալ որոշում կկայացնի անմիջապես՝ հիմնվելով կայացված որոշման վրա:

2024 թ. դեկտեմբերին KIPO հայտարարել է թվային արտոնագրային դատավարության համակարգի գործարկման մասին: Համակարգը բաղկացած է մերժման վարչարարության արդյունավետությունը բարելավելու չորս առաջադրանքից, ինչպիսիք են որոշումների կայացման մեթոդի ավտոմատացումը արհեստական բանականության միջոցով, և մեկ առաջադրանք՝ քաղաքացիական ծառայության համակարգը բարելավելու

⁶ Համակարգ, որը դատարանի կողմից քննվող գործերը ուղարկում է արտաքին մասնագիտական միջնորդական գործակալություն՝ մշակման համար:

համար: Ակնկալվում է, որ համակարգը օգտատերերին կտրամադրի իրենց բոլոր արտոնագրային վեճերը վերահսկելու հնարավորություն: Բացի այդ, ներդրվել է բջջային ծանուցումների ծառայություն: Այժմ ծանուցումները կարելի է ստանալ ոչ միայն առցանց, այլև փոստով: Ընդլայնվել է նաև դատական ընթացակարգերի ավտոմատացումը՝ օգտագործելով ԱԲ և օպտիկական նիշերի ճանաչում (OCR): Որոշման կայացման ժամանակը կրճատելու համար համակարգում ավելացվել են դատարանի 80 լրացուցիչ տեսակի փաստաթղթեր և մերժման 18 պատճառ, իսկ դատական փաստաթղթերից և կից պատկերներից անհրաժեշտ տեղեկատվությունը ավտոմատ կերպով արդյունահանվել և ստուգվել է: Նախագիծը կիրականացվի երեք տարվա ընթացքում (2023-2025 թթ.):

Աղբյուրներ՝

KIPO՝ կայք: — URL: <https://www.kipo.go.kr/ko/kpoBultnDetail.do?menuCd=SCD0200618&ntatcSeq=20361&sysCd=SCD02&aprchId=BUT0000029>

KIPO՝ կայք: — URL: <https://www.kipo.go.kr/ko/kpoBultnDetail.do?menuCd=SCD0200618&ntatcSeq=20366&sysCd=SCD02&aprchId=BUT0000029>

KIPO՝ կայք: — URL: <https://www.kipo.go.kr/ko/kpoBultnDetail.do?menuCd=SCD0200618&ntatcSeq=20358&sysCd=SCD02&aprchId=BUT0000029>

Մտավոր սեփականության տարածաշրջանային կենտրոնների զարգացում

Հարավային Կորեայի 28 շրջաններում գործում են մտավոր սեփականության կենտրոններ՝ մասնագիտացված կազմակերպություններ, որոնք օգնություն են ցուցաբերում փոքր և միջին բիզնեսի սեփականատերերին և իրականացնում են մտավոր սեփականության հիման վրա ստարտափների և արտահանման աջակցության ծրագրեր: 2024 թ. մտավոր սեփականության տարածաշրջանային կենտրոնները աջակցել են 819 փոքր և միջին ձեռնարկությունների արտասահմանյան արտոնագրային իրավունքների ձեռքբերմանը, ինչը հանգեցրել է արտահանման 187,4 մլրդ վոն աճի, ինչպես նաև մտավոր սեփականության կառավարման վերաբերյալ խորհրդատվություն են տրամադրել 601 ստարտափների, ինչը նպաստել է 1178 նոր աշխատատեղերի ստեղծմանը:

Աղբյուր՝

KIPO՝ կայք: — URL: <https://www.kipo.go.kr/ko/kpoBultnDetail.do?menuCd=SCD0200618&ntatcSeq=20423&sysCd=SCD02&aprchId=BUT0000029>

Ճապոնիա

Հրապարակվել է Ճապոնիայի, Չինաստանի և Կորեայի Հանրապետության դատական համակարգերի համատեղ հետազոտության նոր զեկույցը

Առաջինը՝ դատավարության և բողոքարկման փորձագետների համատեղ խումբը (JEGTA) հավաքվել է 2013 թ.՝ նպատակ ունենալով նպաստել Ճապոնիայի արտոնագրային գերատեսչության (JPO), CNIPA և KIPO

համագործակցությանը, տեղեկատվության փոխանակմանը և պրակտիկայի վերլուծությանը: Այդ ժամանակից ի վեր երեք գերատեսչությունները համատեղ իրականացնում են համեմատական ուսումնասիրություններ դատավարության և վերաքննիչ վարույթի համակարգերի և պրակտիկայի վերաբերյալ:

2025 թ. հունվարին JPO, CNIPA և KIPO հրապարակել են նոր զեկույց, որը կոչվում էր «Արտոնագրային հատկացումից հետո ուղղումների (փոփոխությունների) չափանիշների

համեմատական ուսումնասիրություն և նման չափանիշների գործառնություն: Ձեկնույցը հասանելի է հղումով՝ https://www.jpo.go.jp/e/system/patent/gaiyo/ai/ai_shutsugan_chosa.html.

Վերոնշյալ երեք երկրների ներկայացուցիչները հույս ունեն, որ այս զեկնույցները կօգնեն օգտվողներին ավելի լավ

հասկանալ դատավարության պրակտիկայի և բողոքարկման ընթացակարգի վերաբերյալ տարբեր տեսակետները:

Աղբյուր՝

JPO՝ կայք: — URL: <https://www.jpo.go.jp/e/news/kokusai/nityukan/090502.html>

Թայվան (ՉԺՀ)

TIPO համեմատական վերլուծություն

2024 թ. Թայվանի մտավոր սեփականության գերատեսչությունը (TIPO) ստացել է ընդհանուր առմամբ 72 742 արտոնագրային հայտ, որը մոտավորապես նույնն է, ինչ 2023 թ.: Ընդ որում, գյուտի արտոնագիր տալու հայտերի թիվը (50 823) փոքր-ինչ նվազել է, իսկ օգտակար մոդելի (14 559) և արդյունաբերական նմուշի (7360) արտոնագրերի տրամադրման հայտերի թիվն աճել է: Ապրանքանիշերի գրանցման հայտերի թիվը (90 341) աստիճանաբար նվազել է: Ինչ վերաբերում է քննությանը, հայտի վերաբերյալ առաջին գործողությունից ի վեր քննության միջին ժամկետը կազմել է 8,4 ամիս՝ գյուտերի արտոնագրերի դեպքերի համար, և 6,1 ամիս՝ ապրանքային նշանի գրանցման հայտերի համար:

Ռեզիդենտների կողմից ներկայացված գյուտերի արտոնագրերի հայտերի քանակը (19 586) նվազել է 0,2%-ով, մինչդեռ օգտակար մոդելների հայտերի քանակը (13 341) աննշան աճել է 0,2%-ով: Ըստ հայտատուների տեսակների, արդյունաբերական ձեռնարկությունների կողմից ներկայացված գյուտերի արտոնագրերի հայտերի քանակը նվազել է 1%-ով, սակայն օգտակար մոդելների հայտերի թիվն աճել է 3%-ով, ինչը վկայում է արտոնագրային պորտֆելների ռազմավարությունների բազմազանության մասին: Թայվանում համալսարանների և հետազոտական ինստիտուտների կողմից ներկայացված գյուտերի արտոնագրերի հայտերի թիվը աճել է 3-8%-ով, իսկ օգտակար մոդելների հայտերի թիվը՝ 13-57%-ով:

Գյուտի արտոնագիր տալու օտարերկրյա հայտերի թիվը (31 237) աճել է ընդամենը 0,1%-ով: Հայտատուների երկրների բաշխումը ցույց է տալիս, որ առաջատարը մնում է Ճապոնիան (12 307 հայտ), որին հաջորդում են ԱՄՆ (6817 հայտ), մայրցամաքային Չինաստանը (3472 հայտ), Կորեայի Հանրապետությունը (3365 հայտ) և Գերմանիան (1035 հայտ):

Արդյունաբերական նմուշի արտոնագիր տալու համար ոչ ռեզիդենտների կողմից ներկայացված հայտերի թիվն աճել է 4%-ով և կազմել 4022 հայտ: Ճապոնիան առաջատարն էր՝ (880 հայտ), որին հաջորդում էին Միացյալ Նահանգները (772 հայտ), մայրցամաքային Չինաստանը (755 հայտ), Շվեյցարիան (370 հայտ) և Գերմանիան (241 հայտ):

Ապրանքանիշի գրանցման հայտերի թիվը կազմել է 90 341 (հայտերը ընդգրկել են 112 534 դաս՝ 2%-ով պակաս, քան նախորդ տարի), ինչը 1%-ով պակաս է 2023 թ. անկումից (-3%): Հատկանշական է, որ բնակիչներից ստացված հայտերի թիվը նվազել է 4%-ով (69 386 հայտ), մինչդեռ ոչ բնակիչներից ստացված հայտերի թիվն աճել է 7%-ով (20 955 հայտ):

Ապրանքանիշի հայտեր ներկայացրած առաջին հինգ երկրների (տարածաշրջանների) շարքում մայրցամաքային Չինաստանը գլխավորել է (5624 հայտ), երկրորդ տեղում՝ Ճապոնիան (3397 հայտ), հետո՝ ԱՄՆ (2822 հայտ), Հարավային Կորեան (1919 հայտ) և Հոնկոնգը (1227 հայտ):

Ռեզիդենտ ապրանքանիշի հայտերը հիմնականում ներկայացվել են 35 դասի (գովազդ, բիզնեսի կառավարում) (13 407 հայտ): 10 խոշորագույն դասերի շարքում՝ 3 (կոսմետիկա և զուգարանի պարագաներ), 5 (դեղագործական միջոցներ) և 42 (գիտական-տեխնիկական ծառայություններ) գրանցել են աճի տեմպեր՝ -0,3% (բացասական աճ) մինչև 2,2%, մինչդեռ նյութի դասերի համար ներկայացված հայտերի քանակը նվազել է 1,8-10,6%:

Ոչ ռեզիդենտներից ապրանքանիշի գրանցման ամենամեծ հայտերը ներկայացվել են 9 դասում (համակարգիչներ և տեխնոլոգիաներ) (3848 հայտ): Առաջատար 10 դասերի շարքում 3 (կոսմետիկա և զուգարանի պարագաներ), 25 (հագուստ, կոշիկ, գլխարկներ) և 18 (կաշի և կաշվի իմիտացիաներ, ուղեբեռ) գրանցել են երկնիշ աճ՝ 12,2-15,4%, մինչդեռ 5 (դեղագործական) և 42- (գիտական-տեխնիկական և տեխնոլոգիական ծառայություններ) դասերում գրանցվել է համապատասխանաբար 3,7%-ով և 9,8%-ով նվազում:

TIPO նպատակ ունի օպտիմալացնել արտոնագրային և ապրանքանիշերի հայտերի քննության որակը և արդյունավետությունը՝ արագացնելով դրամաշնորհների տրամադրման գործընթացը: Արդյունքում, 2024 թվականին գյուտի արտոնագրի հայտերի քննարկման միջին ժամկետը կազմել է 8,4 ամիս, ինչը 0,5 ամսով պակաս է 2023 թվականի ցուցանիշից: Քննարկվող հայտերի քանակը կազմել է 52 712: Ապրանքանիշի համար հայտերի միջին վերանայման ժամանակահատվածը նվազել է 0,1 ամսով՝ հասնելով 6,1 ամսվա: Քննարկվող հայտերի քանակը նվազել է մինչև 52 860:

Աղբյուր՝

TIPO՝ կայք: — URL: <https://www.tipo.gov.tw/en/cp-282-997184-dff18-2.html>

Արագացված փորձաքննության ծրագրերի վերաբերյալ նորություններ

2025 թվականի հունվարի 1-ից ուժի մեջ կմտնի ստարտափների համար վերանայված դրական արտոնագրային փորձաքննության փորձնական ծրագիրը, որի նպատակն է ազգային մրցանակներ շահած կամ TIPO կողմից հովանավորվող ծրագրերին մասնակցած ստարտափներին հնարավորություն տալ արտոնագրեր ստանալ իրենց հայտը ներկայացնելուց հետո չորս ամսվա ընթացքում՝ այդպիսով ամրապնդելով իրենց մրցակցային առավելությունը ոլորտում: Ընտրության չափանիշները ընդլայնվել են՝ ներառելով ինչպես նորարարական հետազոտությունների և զարգացման կարողություններ ունեցող ընկերությունները, որոնք վերջին երկու տարիների ընթացքում արժանացել են ազգային մրցանակների, այնպես էլ TIPO կողմից լիազորված կազմակերպությունների կողմից կառավարվող ընկերությունները:

Արդյունաբերական նմուշների արտոնագրերի հայտերի արագացված քննության փորձնական ծրագիրը երկարաձգվել է մինչև 2026 թվականի դեկտեմբերի 31: Ծրագրի շրջանակներում

հայտատուները կարող են դիմել արագացված քննության համար TIPO նախնական փորձաքննության մեկնարկի մասին ծանուցում ստանալու և մարմնի առաջին որոշումը ստանալու պահից սկսած: Փորձաքննանի ընթացքում այս ծրագրի համար վճար չի գանձվելու:

Ծրագրի մասնակից դառնալու համար դուք պետք է տրամադրեք փաստաթղթեր, որոնք հաստատում են դիզայնի առևտրային օգտագործումը երրորդ կողմերի կողմից (արտադրանքի կատալոգներ, պարբերականներում հոդվածներ և այլն) և նշեք երրորդ կողմի տվյալները: Բացի այդ, դիզայնը պետք է ճանաչվի հեղինակավոր մրցանակներով: Սակայն, ծրագրի պայմանների համաձայն, յուրաքանչյուր ստարտափ կարող է տարեկան ներկայացնել ոչ ավելի, քան երեք հայտ: Ծրագրին մասնակցելու իրավունք ունեցող ստարտափները պետք է լինեն ընկերություններ, որոնք ըստ «Ընկերությունների մասին» օրենքի կամ համապատասխան օտարերկրյա օրենքների ստեղծվել են ավելի քիչ, քան ութ տարի առաջ: Ստեղծման ժամկետը հաշվարկվում է ընկերության գրանցման օրվանից մինչև արդյունաբերական նմուշի արտոնագրի հայտ ներկայացնելու օրը: Եթե առաջնահերթություն է պահանջվում, հաշվարկը կատարվում է ամենավաղ առաջնահերթության ամսաթվի հիման վրա: Արտասահմանյան ընկերությունները պարտավոր են ներկայացնել հիմնադրման ամսաթվի ապացույց՝ փաստաթղթի չինարեն թարգմանության հետ միասին:

Աղբյուրներ`

TIPO` կայք: — URL: <https://www.jpo.go.jp/e/news/kokusai/nityukan/090502>.

TIPO` կայք: — URL: <https://www.tipo.gov.tw/en/cp-282-993279-d338c-2.html>

TIPO` կայք: — URL: <https://www.tipo.gov.tw/en/cp-282-993278-e8d08-2.html>

Օգտատիրոջ հարմարավետությունը` TIPO առաջնահերթությունն է

Օգտատիրոջ համար հարմարությունը բարելավվելու նպատակով, այդ թվում` բջջային հեռախոսներում, TIPO գործարկել է պարզեցված և առաջադեմ որոնման ռեժիմներով ապրանքանիշերի որոնման նոր համակարգ` տարբեր օգտատերերի խմբերի կարիքները բավարարելու համար: Բացի այդ, նոր համակարգը կցուցադրի մինչև 1000 որոնման արդյունք, ինչը կօգնի խուսափել որոնման հարցման շրջանակի նեղացումից:

Հայտատուների համար արտոնագրային և ապրանքային նշանի հայտերի փաստաթղթերը փոփոխելը հեշտացնելու և հայտատուների TIPO միջև նամակագրության ծավալը կրճատելու համար գերատեսչությունը ընդլայնել է TIPONet հարթակում հասանելի առցանց ծառայությունների շրջանակը: 2024 թվականի հոկտեմբերի 15-ից սկսած` հայտատուները կարող են օգտագործել հարթակը իրենց ներկայացուցիչներին փոխելու համար: TIPONet մուտք գործելուց հետո հայտատուները կամ նրանց արտոնագրային փաստաբանները կարող են ընտրել «Արտոնագրային հայտի ներկայացում/փոփոխություն առցանց» գործառնությունը` ֆայլում հիմնական տեղեկությունները փոխելու համար, այդ թվում` դիմորդի ներկայացուցչի անունը չինարեն և անգլերեն լեզուներով, դիմորդի և նրա արտոնագրային փաստաբանի մասին տեղեկությունները չինարեն և անգլերեն լեզուներով, հեռախոսահամարը և էլեկտրոնային փոստի հասցեն:

Արդյունաբերական նմուշի առցանց ներկայացված հայտերի մշակումը արագացնելու համար TIPO գործարկել է

վեբ-կողմնորոշումով համակարգ: Համակարգը ապահովում է գործառնությունների լայն շրջանակ, այդ թվում` նոր հայտերի ներկայացում, վերափորձաքննություն, հայտերի փոփոխություն, վերանայման դիմումի ներկայացում, արտոնագրի տրամադրում, վճարի վճարում, փորձագիտական կարծիքի պատասխան ուղարկելը, հրաժարում արտոնագրի տրամադրումից, հետաձգման դիմումի ներկայացումը և արդյունաբերական նմուշի կամ ածանցյալ արդյունաբերական նմուշի արտոնագրի նկատմամբ իրավունքների փոխանցումը: Օգտատերերը այլևս կարիք չունեն առանձին գործիքներ տեղադրելու, քանի որ համակարգը հասանելի է բրաուզերի միջոցով և աջակցում է տարբեր հարթակների ֆունկցիոնալություն:

2021 թ. ի վեր TIPO մշակում է IIP Info Cloud ամպը: Այս նախաձեռնության նպատակն է ստեղծել բարձր մատչելիության և մասշտաբայնության հասնող ամպային ծառայությունների հարթակ` օգտագործելով հանրային ամպային ենթակառուցվածքը: 2024 թ. (Industry Patent Knowledge Platform) կայքը հաջողությամբ տեղափոխվել է ամպային հարթակ և հասանելի է փորձնական օգտագործման համար:

Հարթակի օգտագործողի ինտերֆեյսը օպտիմալացվել է` ապահովելու համար միասնական աշխատանք ինչպես համակարգչից, այնպես և բջջային հեռախոսից: Օգտատերերը կարող են հեշտությամբ մուտք գործել այնպիսի ռեսուրսների, ինչպիսիք են արտոնագրային փաստաթղթերը, փորձագիտական հոդվածները, մտավոր սեփականության վերաբերյալ վերջին նորությունները, տարբեր երկրների արտոնագրային համակարգերի մասին տեղեկատվությունը և գիտնականների կողմից պատրաստված վերլուծական նյութերը:

Աղբյուրներ`

TIPO` կայք: — URL: <https://www.tipo.gov.tw/en/cp-282-985628-d213e-2.html>

TIPO` կայք: — URL: <https://www.tipo.gov.tw/en/cp-282-985629-f2e5b-2.html>

TIPO` կայք: — URL: <https://www.tipo.gov.tw/en/cp-282-993277-2e707-2.html>

TIPO` կայք: — URL: <https://www.tipo.gov.tw/en/cp-282-993283-44de8-2.html>

Տեղեկատվություն հեղինակի մասին

Անաստասիա Ալեքսանդրի Լոմակինա, «Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտ» ԴՊԲՀ գիտական գործունեության կազմակերպման Կենտրոնի կրտսեր գիտաշխատող (Մոսկվա, Բերեշկովսկայա ց.՝ 30, մ. 1); ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-1493-9311>; SPIN կոդ` 1463-1513; anastasiia.lomakina@rupto.ru

Information about the author

Anastasiia A. Lomakina, junior researcher of the Center of Scientific Activity Management of the Federal Institute of Industrial Property (Moscow, Berezhkovskaya emb., 30, bld.1); ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-1493-9311>; SPIN-code: 1463-1513; anastasiia.lomakina@rupto.ru

Հեղինակը հայտարարում է շահերի բախման բացակայության մասին:

The author declares no conflict of interests.

Ստացվել է խմբագրություն 07.03.2025

Ընդունված է հրատարակման 11.03.2025

6

ՀԱՏՁ ՎՋԱՅԻՆ

EDN <https://elibrary.ru/shhypl>

ԲԱՑԱՌԻԿ ՆՅՈՒԹԵՐ ՀԱՏՁ ՖՈՆԴԻՑ

Наука и техника развиваются стремительно! Цифровые технологии и искусственный интеллект стали неотъемлемой частью нашей жизни. В представленных ниже изданиях эти достижения рассмотрены с точки зрения права интеллектуальной собственности.

Также в год 80-летия Победы предлагаем читателям книгу о жизни Ю. Е. Максарева – конструктора, директора Уральского танкового завода, государственного деятеля, в течение 17 лет возглавлявшего Государственный комитет СССР по делам изобретений и открытий, являющийся предшественником Федеральной службы по интеллектуальной собственности.

Թվային տեխնոլոգիաների զարգացման հետ մեկտեղ, բացառիկ իրավունքների պաշտպանության ոլորտում առաջանում են նոր մարտահրավերներ: Այս գիտական հոդվածների ժողովածուում հեղինակները ուսումնասիրում են տարբեր թվային երևույթներ մտավոր սեփականության (ՄՍ) կոնկրետ իրավունքի պրիզմայով, այդ թվում՝ միջազգային իրավունքի, ԵՄ և ԱՄՆ օրենսդրության

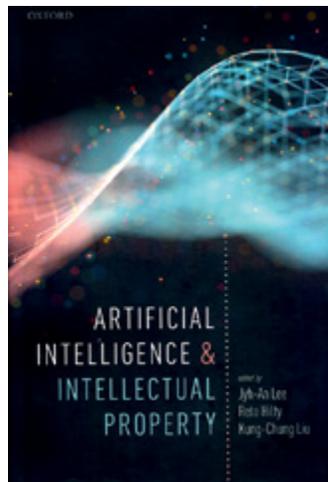
տեսանկյունից: Բերվում է մի շարք տեխնոլոգիաների և դրանց ՄՍ վրա ազդեցության վերլուծություն, ներառյալ մեծ տվյալները, արհեստական բանականությունը, հոսքային հեռաբաժանումը, ծրագրային ապահովումը, տվյալների բազաները, օգտատիրոջ բովանդակությունը, զանգվածային թվայնացումը, մետաթեգերը, բանալի բառերը և 3D-տպագրությունը: Դիտարկվել են մրցակցության և օրենքի կիրառման հարցերը ինտերնետի օգտագործման և իրավունքների խախտման լույսի ներքո:

Հրատարակությունը օգտակար կլինի ՄՍ հետազոտողների և գործող իրավաբանների համար, ովքեր ցանկանում են տեղեկանալ այս ոլորտում տեղի ունեցող բանավեճերի և առաջատար գաղափարների մասին:

Research Handbook on Intellectual Property and Digital Technologies՝ տեղեկատու հրատարակչություն / ed. T. Aplin. – Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2020. – 593 p. – (Research Handbooks in Intellectual Property).

Մտավոր սեփականության և թվային տեխնոլոգիաների հետազոտությունների ոլեցույց:

Ծածկագիր՝ 2.020; R45

Արհեստական բանականությունը (ԱԲ) դարձել է ամենուրեքայն այսօրվա բիզնես միջավայրում առողջապահական ծառայությունների չաբրտերից մինչև օգտակար տեղեկատվության ստեղծման տարբեր եղանակներ: Մինչ ԱԲ ավելի ու ավելի է օգտագործվում ստեղծագործական և նորարարական գործընթացները օպտիմալացնելու համար,

ապրանքների, ծառայությունների և այլ ընթացակարգերի մեջ դրա ինտեգրումը էական խնդիրներ է առաջացնում օրենքի բոլոր ոլորտներում: Ներկայացվում է ՄՍ և ԱԲ միջև հարաբերությունների վերլուծություն տեխնոլոգիական, գործարար և տնտեսական համատեքստում տարբեր իրավասությունների իրավական փոփոխությունները Ավստրալիայի, Չինաստանի, Ճապոնիայի, Մեծ Բրիտանիայի, ԱՄՆ և ԵՄ օրինակով:

Հրատարակությունում բացահայտվում են ԱԲ տեխնոլոգիայի հեռանկարները, դրա փոխգործակցությունը տարբեր տեսակի ՄՍ, ՄՍ կառավարման, ծրագրակազմի և տվյալների հետ, ինչպես նաև հաշվի է առնում ՄՍ սոցիալ-տնտեսական ազդեցությունը նորարարության քաղաքականության վրա և, վերջապես, ՄՍ՝ որպես իրավաբանական անձի կարողությունների հարցը:

Artificial Intelligence & Intellectual Property / editors: Jyh-An Lee, Reto M. Hilty, Kung-Chung Liu. – Oxford: Oxford University Press, 2021. – xii, 449 p.

Արհեստական բանականություն և մտավոր սեփականություն: Ծածկագիր՝ 8.012; A81

Մենագրությունը քննարկում է ժամանակակից պայմաններում ինտելեկտուալ, նոր տեղեկատվական տեխնոլոգիաների, առևտրային, գեներացիան, գեներացիան տեխնոլոգիաների զարգացման հետ կապված մտավոր գործունեության արդյունքներին իրավական պաշտպանության ասպահովման հարցերը:

Հրատարակությունը քննարկում է մտավոր սեփականության օրենսդրության փոփոխության և զարգացման ոլորտում առկա միտումները, նկարագրում են պետական ինքնիշխանության ազդեցությունը թվային տարածքում, վերլուծում են Մեծ Բրիտանիայում, ԱՄՆ-ում, Ճապոնիայում, Ֆրանսիայում, Չինաստանում ինտելեկտուալ մտավոր սեփականության պաշտպանության ազգային կարգավորման փորձը, ինչպես նաև քննարկում են արտոնագրային պաշտպանության և հանրային շահերի միջև հավասարակշռության ասպահովումը:

Հրատարակությունը հասցեագրված է գիտնականներին, ուսուցիչներին, ասպիրանտներին, իրավաբանական ֆակուլտետի ուսանողներին և մտավոր սեփականության հարցերով հետաքրքրված բոլոր նրանց, ովքեր հետաքրքրված են դրանով:

Մորգունովա, Ե. Ա. Մտավոր սեփականության իրավունքները նոր տեխնոլոգիաների զարգացման համատեքստում. մենագրություն / Ե. Ա. Մորգունովա, Բ. Ա. Շախազարով, Մոսկվայի Օ. Է. Կուտաֆինի անվան պետական իրավաբանական համալսարան. – Մոսկվա: Նորմա: ԻՆՖՐԱ-Մ, 2023: – 150 էջ:

Ծածկագիր՝ 2.020.7; M 79

Մենագրությունը ուսումնասիրում է մտավոր սեփականության թվային տեղեկատվական ֆոնդերի (ՄՍՖԿ) ձևավորման և զարգացման առանձնահատկությունները, դրանց նպատակներն ու խնդիրները, դրանց ստեղծման պահանջները, ինչպես նաև ՄՍՖԿ արտոնագրային և գիտատեխնիկական տեղեկատվության

տվյալների բազաների նախագծման, մշակման, պահպանման և զարգացման առանձնահատկությունները: Հեղինակները ուսումնասիրում են թեմատիկ տվյալների բազայի (ՄՍՖԿ) օպտիմալ կառուցվածքների նախագծման մեթոդները, վերլուծում են որակի կառավարումը, տեղեկատվական անվտանգության և տվյալների պաշտպանության ասպահովումը: Առաջարկվում է մտավոր սեփականության կառավարման համակարգերի արդյունավետ թվային տեղեկատվական ֆոնդերի կառուցման մեթոդաբանություն: Հրատարակությունը ներկայացնում է մշակված մեթոդաբանության գործնական կիրառման փորձը Եվրասիական արտոնագրային կազմակերպության ՄՍՖԿ ձևավորման և զարգացման խնդիրների լուծման գործում:

Ներետին, Օ. Պ. Մտավոր սեփականության կառավարման համակարգերի թվային տեղեկատվական ֆոնդերի տվյալների կառուցվածքների օպտիմալացում / Օ. Պ. Ներետին, Վ. Վ. Կուլբա, Վ. Օ. Սիրոտյուկ, Գ. Պ. Իվլևի ընդհանուր և գիտական խմբագրության ներքո. – Մոսկվա: ԱՄԴԻ, 2023: – 259 էջ: – Մատեն.: էջ. 256–259: Ծածկագիր՝ 8.008; H 54

Պատերազմի ժամանակ տանկային գործարանի փորձադաշտում էր նոր մոդել, և ներկայներից մեկը կասկածներ ուներ, թե արդյոք զրահը կդիմանա որոշակի տրամաչափի թնդանոթին: Այնուհետև գործարանի տնօրեն Յուրի Եվգենիի Մակսարևը ուղղվեց դեպի մարտական մեքենան և, հրամայելով երկու անգամ կրակել տանկի վրա մարտական

փամփուշտներով, անհետացավ լյուկի մեջ...

Յու. Ե. Մակսարևը կանգնած էր ներքին տանկաշինության ակունքներում և եղել է Ուրալի տանկային գործարանի տնօրենը, որն արտադրում էր հայտնի T-34 տանկը: Հայրենիքին մատուցած ծառայությունների համար նա պարգևատրվել է շքանշաններով և մեդալներով, այդ թվում՝ Կուտուզովի II աստիճանի շքանշանով և Սուվորովի I աստիճանի շքանշանով, որոնք շնորհվում են զորավարներին՝ ակնառու ռազմական գործողություններ իրականացնելու համար:

17 տարի նա ղեկավարել է ԽՍՀՄ Գյուտերի և հայտնագործությունների պետական կոմիտեն, որը «Ռոսպատենտ» իրավանախորհրդն էր:

Կյանքի համառոտ տարեգրություն. Յու. Ե. Մակսարևի ծննդյան 100-ամյակի առթիվ: – Մոսկվա, 2003: – 27 էջ:

Ծածկագիր՝ 4000.1; K 78

7 ԳՐԱԴԱՐԱԿ

Զեկույցների ժողովածուների անոտագիա

Conference proceedings abstract

EDN: <https://elibrary.ru/tbhxbp>

«Մտավոր սեփականությունը՝ նորարարական տնտեսության հիմքն է. գիտատեխնոլոգիական զարգացման առաջնահերթություններն ու մեխանիզմները»

Ռոսպատենտի XXVIII միջազգային գիտագործնական կոնֆերանսի զեկույցների ժողովածու
Գիտական խմբագիր՝ Օ. Պ. Ներետին
Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտի հրատարակչություն

“Intellectual property is the basis of an innovative economy: priorities and mechanisms of scientific and technological development”

Conference proceedings of the XXVIII International Scientific and Practical Conference of Rospatent
Science editor: O. P. Neretin
Prepared by the Federal Institute of Industrial Property

8-9 հոկտեմբերի 2024 թ. Մտավոր սեփականության դաշնային ծառայությունը (Ռոսպատենտ) անցկացրել է XXVIII Միջազգային գիտագործնական համաժողովը «Մտավոր սեփականություն՝ նորարարական տնտեսության հիմքն է. գիտատեխնոլոգիական զարգացման առաջնահերթություններ և մեխանիզմներ», որից հետո հրատարակվեց ժողովածու, որը ներառում էր մասնագիտական հանրությանը վերաբերող թեմաներով զեկույցներ, այդ թվում՝ ԱՄՐԻ անցկացված հետազոտական աշխատանքների նյութերի վրա հիմնված զեկույցներ:

Զեկույցների թեմաները ընդգրկում են ինչպես տեսական, այնպես էլ գործնական բնույթի հարցերի լայն շրջանակ՝

- տեխնոլոգիաների տրանսֆեր Ռուսաստանում և ԵԱԱԿ անդամ պետություններում .
- արտոնագրային իրավունքի ժամանակակից միտումները .
- թվայնացում մտավոր սեփականության ոլորտում .
- Եվրասիական ինտելեկտուալ հարցազրույցի և միջազգային համագործակցություն .
- եռաչափ ապրանքանիշերի պաշտպանության վիճաբանության ասպեկտները .
- Եվրասիական տարածաշրջանի երկրներում աշխարհագրական նշանների և տարածաշրջանային ապրանքանիշերի պաշտպանությունը .
- մտավոր սեփականության ոլորտում կադրային հարցերը և այս ոլորտում մասնագետների վերապատրաստման պրակտիկան:

Ժողովածուի հիմնական թեման գիտական և տեխնոլոգիական զարգացման առաջնահերթությունների և մեխանիզմների քննարկումն էր, այդ թվում՝ թվայնացման և որակյալ անձնակազմի վերապատրաստման միջոցով:

Հրատարակությունը նախատեսված է մտավոր սեփականության ոլորտի մասնագետների, հետազոտողների, դասախոսների, ասպիրանտների և ուսանողների համար:

© Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտ, 2025

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻ ԱՌԵՎՏՐԱԿՐԴՅՈՒՆԱԲԵՐՎԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏԸ ԱՆՑԿԱՑՐԵԼ Է XVII ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՖՈՐՈՒՄԸ

«ՄՏԱՎՈՐ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ` XXI ԴՎՐ»

Ապրիլի 22 և 23 Ռուսաստանի Դաշնության Առևտրաարդյունաբերական պալատում (ԱԱՊ) տեղի է ունեցել «Մտավոր սեփականություն` XXI-րդ դար» XVII միջազգային ֆորումը: Միջազգային մտավոր սեփականության օրվան նվիրված միջոցառումը անցկացվել է Ռուսաստանի Դաշնության Դաշնային ժողովի Դաշնային խորհրդի, Մտավոր սեփականության դաշնային ծառայության (Ռոսպատենտ), Արդյունաբերական սեփականության դաշնային ինստիտուտի (ԱՍԴԻ), Համառուսաստանյան մտավոր սեփականության կազմակերպության, Մտավոր սեփականության իրավունքների դատարանի և Եվրասիական արտոնագրային գրասենյակի (ԵԱԳ) աջակցությամբ:

Անցկացվել են վեց կլոր սեղաններ, մեկ լիագումար նիստ և ԵԱԳ և ԱՍԴԻ «Եվրասիական տարածաշրջանում արդյունաբերական սեփականության ոլորտում ժամանակակից ընդհանուր փորձագիտական-տեղեկատվական տարածքի ձևավորման հիմունքները» մենագրության շնորհանդեսը: Առաջին անգամ ֆորումի շրջանակներում ԱՍԴԻ հետ համատեղ անցկացվել է «Աշխարհագրական նշան և ապրանքների ծագման անվանման ազդեցությունը Ռուսաստանի տարածաշրջանների սոցիալ-տնտեսական զարգացման վրա» խորագրով սեղան:

Լիագումար նիստում ԱԱՊ փոխնախագահը Վ. Վ. Չուբարովը նշել է, որ 2024 թ. Ռուսաստանում ներկայացվել է գյուտերի ավելի քան 26 հազար հայտ, ինչը երկիրը դասել է աշխարհի լավագույն տասնյակի մեջ տրված արտոնագրերի քանակով: Փոքր և միջին բիզնեսները (ՓՄՁ) հատկապես ակտիվ են մտավոր սեփականության ոլորտում. հայտերի թիվն աճել է 10 %, որի գրեթե կեսը ստացվել է համալսարաններից և հետազոտական կազմակերպություններից:

Վ. Վ. Չուբարովը դրական գնահատանք է վերջին տարիներին մտավոր սեփականության իրավական կարգավորման մեջ տեղի ունեցած փոփոխությունները. բարձրացվել են հեղինակային իրավունքների խախտման համար պատասխանատվության շեմերը, փոքր տեխնոլոգիական ընկերությունների համար ներդրվել են հարկային նվազեցումներ, կարգավորվել է «որբային» ստեղծագործությունների և ստեղծագործական արդյունաբերությունների իրավական շրջանակը:

Խոսելով իրավական բրենդերի մասին՝ ՌԴ ԱԱՊ փոխնախագահը նշել է, որ գործող օրենսդրությունը լիովին չի հաշվի առնում դրանց առանձնահատկությունները, ինչպես նաև նշել է, որ «տարածաշրջանային բրենդ» հասկացությունը հաճախ ավելի լայն է, քան «աշխարհագրական նշանը» կամ «ապրանքների ծագման վայրի անվանումը»:

Բացի այդ, Վ. Վ. Չուբարովն անդրադարձել է օտարերկրյա ընկերությունների ռուսական շուկա վերադառնալու հարցին և ընդգծել է բարեխղճության չափանիշների մշակման կարևորությունը, ինչպես նաև արդեն իսկ թափուր տեղեր զբաղեցրած ռուսական արտադրողների համար առաջնահերթություն տալու կարևորությունը:

Ռոսպատենտի ղեկավար Յու. Ս. Չուբովը հայտնել է ռուսական ընկերությունների կողմից գյուտերի վերաբերյալ հայտերի թվի աճի (4 %-ով) և Ռոսպատենտի կողմից վարչական խոչընդոտների նվազեցման և գործընթացների թվայնացման ակտիվ աշխատանքի մասին:

Յու. Ս. Չուբովը նշել է գերատեսչության կողմից փոքր և միջին բիզնեսին, մասնավորապես բարձր տեխնոլոգիական ոլորտներում, աջակցությանը տրվող կարևորությունը: ՓՄՁ՝ այժմ սա ամենադինամիկ ոլորտն է. տեխնիկական լուծումների կիրառությունների աճը կազմել է 10 %: Այս առումով մեկնարկել է փոքր տեխնոլոգիական ընկերության կարգավիճակ ունեցող ընկերությունների արտոնագրային հայտերի առաջնահերթ քննարկման ծրագիր: Նրանց համար փորձաքննության ժամկետը կրճատվել է երկու անգամ:

Միջոցառմանը մասնակցել է նաև ԵԱԳ նախագահ Գ. Պ. Իվիկը, ԱՍԴԻ տնօրեն Օ. Պ. Ներետինը, ՄՍՀԿ մոսկովյան գրասենյակի տնօրեն Պ. Գ.

Սալիցինը, «Մոսկվայի նորարարական կլաստեր» հիմնադրամի մտավոր սեփականության կենտրոնի ղեկավար Ա. Գրաշենկովա, բիզնեսի և գիտական համայնքի ներկայացուցիչներ: Ֆորումից արդյունքներով դրա առաջարկություններն ուղարկվել են համապատասխան պետական մարմիններ:

Записи мероприятий форума
можно посмотреть по ссылке:

<https://rutube.ru/channel/965614/videos/>

**Ամսագիր
«ԱՄԴԻ Տեղեկագիր»****ISSN 2782-5086 (Print)
ISSN 2949-2432 (Online)**

Թողարկող խմբագիր՝
Ցարյովա Ելենա Գեննադիի՝
ԱՄԴԻ ԴԴԲՀ (Մոսկվա, Ռուսաստան)
vestnik_fips@rupto.ru

պատասխանատու քարտուղար՝
Անաստասիա Ալեքսանդրի Լոմակինա՝
ԱՄԴԻ ԴԴԲՀ (Մոսկվա, Ռուսաստան)
vestnik_fips@rupto.ru

Խմբագրում եւ համակարգչային էջատում.

«ՊՐՍԲ գրուպ» ՍՊԸ.
Էլմիրա Մագոմեդեմինի Տրուբնիկովա,
Օլգա Յուրիի Վոլվաչևովա,
Ելենա Ալեքսանդրի Գորշկովա,
Անաստասիա Սերգեյի Պոլոմարենկո,
Անաստասիա Բորիսի Դոլժենկո

ԱՄԴԻ թարգմանիչներ.

Սերգեյ Վիտալիի Ռուբանով
(1 կարգի թարգմանիչ),
Պյոտր Նիկոլայի Յարոշենկո (թարգմանիչ)

Լուսանկար.

Օլեսյա Անատոլիի
և Դմիտրի Վլադիմիրի Բաշարովներ

Ստորագրվել է տպագրության՝ 18.08.2025

Ձեռագրվել է՝ 205x290 մմ

Տպագրություն՝ զունավոր (օֆսեթային, 4/4)
տպաքանակը՝ 500 օրինակ: Պատվեր՝ № 251

Տպագրություն.

Դաշնային պետական բյուջետային հաստատություն
«Արդյունաբերական սեփականության դաշնային
ինստիտուտ»
125993, Մոսկվա, Բերեժկովսկայա ափ.,
շենք 30, մասնաշենք 1
Գ-59, ԳՍՊ-3

**“Bulletin of Federal Institute
of Industrial Property” journal****ISSN 2782-5086 (Print)
ISSN 2949-2432 (Online)**

Managing editor:
Elena Tsareva –
FGBU FIPS (Moscow, Russian Federation)
vestnik_fips@rupto.ru

Executive editor
Anastasiia Lomakina –
FGBU FIPS (Moscow, Russian Federation)
vestnik_fips@rupto.ru

Editing and Desktop publishing:

PRCB Group LLC:
Elmira Trubnikova,
Olga Volvacheva,
Elena Gorshkova,
Anastasiya Polomarenko,
Anastasiya Dolzhenko

FIPS translators:

Andrey Moscalenko
(Lead Translator)
Petr Iaroshenko (Translator)

Photo:

Olesya Basharova and Dmitry Basharov

Signed to print: 12.08.2025

Format: 205x290 mm

Printing: full-colour (offset ink, 4/4)
500 copies; Order: № 251

Printing house:

Federal State Budgetary
Institution “Federal Institute of Industrial Property”
Berezhkovskaya nab. 30–1, Moscow, G-59,
GSP-3, 125993, Russian Federation

ՀԱՐԳԵԼԻ՝ ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐ, ՉՄՈՒԱՆԱՔ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐԿԵԼ «ԱՍԴԻ ՏԵՂԵԿԱԳՐԻՆ»

Բաժանորդագրվելով դուք մշտական հասանելիություն կստանաք մտավոր սեփականության վերաբերյալ արդի տեղեկատվությանն ու եզակի վերլուծական տվյալներին:

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՐԿԱՐԱՑՆԵԼ
ԿԱՄ ԱՅՆ ԱՌԱՋԻՆ ԱՆԳԱՄ ՁԵՎԱԿԵՐՊԵԼ
ԿԱՐԵԼԻ Է «ՊՈՉՏԱ ՌՈՍՍԻԻ»
ԲԱԺԱՆՍՈՒՆՔՈՒՄ ԿԱՄ ԱՌՑԱՆՑ ԸՍՏ
ԿԱՏԱԼՈՂՆԵՐԻ.

- «Ռուսաստանի Մամուլ»
www.pressa-rf.ru կայքում
Բաժանորդագրման դասիչ՝ 85599

- «Կնիգա-Սերվիս»
գործակալություն
www.akc.ru կայքում
Բաժանորդագրման դասիչ՝ E 85599

Все самые актуальные новости
из мира интеллектуальной
собственности:

 ВКонтakte
Роспатент

 ВКонтakte
ФИПС